

Wenceslai Trnka de Krzowitz Historia leucorrhoeae, omnis aevi observata medica continens.

Contributors

Trnka z Křovic, Václav, 1739-1791.

Publication/Creation

Vindobonae : Prostat apud Rud. Graefferum, 1781.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/snqqkn2c>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

52034/B

J. XVIII e

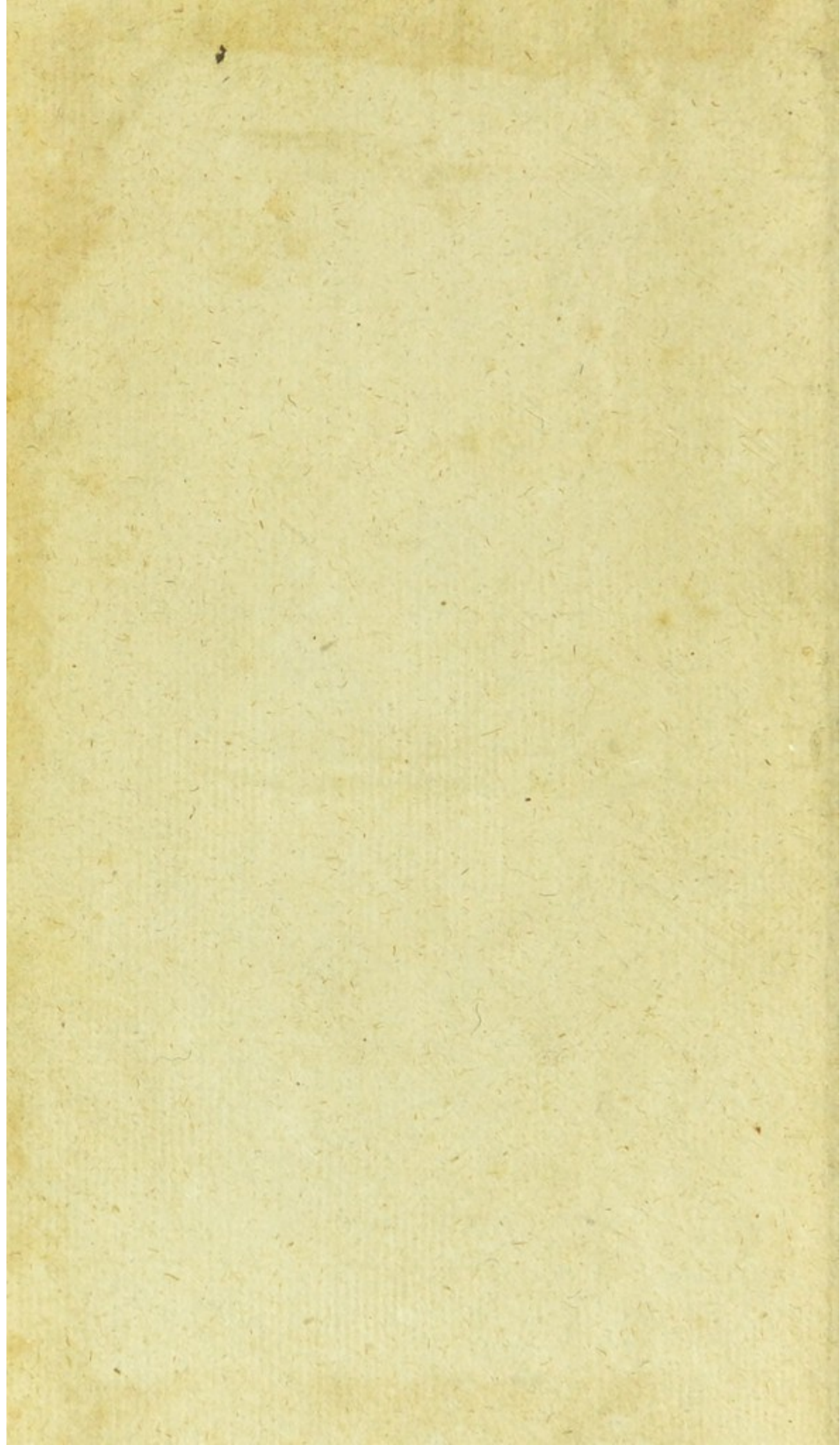
18

Digitized by the Internet Archive
in 2017 with funding from
Wellcome Library

<https://archive.org/details/b28775491>

WENCESLAI TRNKA
DE KRŽOWITZ

S. R. I. EQVITIS MEDICIN. DOCTOR.
IN REG. UNIVERS. THERESIANA BU-
DENSI PATHOLOGIÆ PRO-
FESSORIS P. O.

HISTORIA
LEUCORRHOEAE

OMNIS AEVI OBSERVATA
MEDICA CONTINENS.

PARS II.

VINDOBONAE
Prostat apud RUD. GRÆFFERUM.

CIO DCC LXXXI.

P E R I L L U S T R I

C L A R I S S I M O

A C

D E X T E R R I M O

D O M I N O

F E R D I N A N D O

D E

L E B E R

SACR. CAES. REG. APOST. MAJEST.

C O N S I L I A R I O

C H I R U R G I A E D O C T O R I

E J U S D E M Q U E

I N U N I V E R S I T A T E V I N D O B O N E N.

P R O F E S S O R I P. O.

N E C N O N

N O S O C O M I I C I V T U M C H I R U R G O

O R D I N A R I O

IN
PERPETUAE GRATITUDINIS
ET
AMICITIAE
MONIMENTUM
LUCUBRATIONEM
HANC
DE LEUCORRHOEA

D. D. D.

AUCTOR.

LECTORI S. AUCTOR.

*Inter eos, quorum historias per aliquot ab-
hinc annos in lucem edidi, morbos haud po-
stremo ponendum esse censui loco illum, qui
qua late orbis terrarum patet, in sequiorem
sexum non impune grassatur. Leucorrhœam
puto. Nam cum sit (nostra præsertim ætate,
quæ frugalitati pudicitiaeque repudii libellum de-
dit) vitæ muliebris ut plurimum otio, inglu-
vie, libidinibusque perditæ soboles, id etiam
sibi proprium habet, ut omnibus pœnis altrices
suas plectat, molestum juxta ac invisum mun-
ditiem sectantibus malum, naturaque sua lon-
ge fœdissimum (nisi quod turpitudinem ejus lo-
ca, quæ pudor oculis subducta esse voluit, vul-
gari non patiantur), virorum amorem ab uxo-
ribus avertens, spem prolis ardentissimis sæpe
votis expetitæ, commodorumque inde in paren-
tes dimanaturorum, accidens, & quod ægrotas
ad desperationem interdum adigit, omnem
haud raro soteriæ artis industriam plane elu-
dens, ac ne quid ad absolutum calamitatum*

cumulum desideretur, sæpenumero gravissima
quæque tormenta, non nisi lenta morte finienda,
intentans. Quæ cum ita sint, existimavi me
Tuo aliquid commodo Lector facturum, si hanc
talem ægritudinem, vix a quoquam, pro eo
ac par est, pertractatam, nisi quod de illa sua
cuique in praxi posterorum memoria dignum
occurrit, pro more institutoque meo ita literis
proderem, ut omnia ejus monumenta undique
conquisita uno velut obtutu Tibi sisterem.
Hæc vero non eo pertinere credas, velim, ut
me æncomia abs Te præstolari putes, (ut qui
nunquam non memoria teneam DIVINUM il-
lud danti mihi sapientiam dabo gloriam),
sed ut his meis conatibus in salutem qua imme-
rentium puellarum, quas vel mater vel aliæ
humanae ærumnae huc præcipites dederunt, qua
earum, quæ meritas vel scelerum vel mortalis
certe fragilitatis pœnas per leucorrhœam luunt,
utare. Dabam e præsidio Budensi XIV kæl-
lend. Apriles CIO IO CC LXXXI.

SERIES OPERIS.

P A R S I.

Caput I. Definitio leucorrhœæ	pag. 1.
Genera ejusdem	2.
I. Vera, eaqve	ibid.
1. Uterina vel vaginalis	ibid.
2. Recens aut vetus	ibid.
3. Continua vel intermittens	3.
4. Simplex vel complicata cum	
a) nota leucorrhœa,	6.
b) cachexia,	ibid.
c) hysterica passione,	ibid.
d) ulcere	ibid.
II. Notha, eaqve	ibid.
A. Benigna, ut est	7.
1. Gonorrhœa benigna	ibid.
2. Leucorrhœa gravidarum	8.
B. Maligna	ibid.
Caput II. Symptomata leucorrhœæ	9.
I. Fluxus phænomena, ut	10.
1. Tempora ejus	ibid.
2. Qualitates, sc.	11.

a) Color	pag. 11
b) Consistentia	14.
c) Odor	15.
d) Acrimonia	ibid.
3. Ubertas	17.
4. Contenta	18.
II. Functiones læsæ	25.
1. Dolores	26.
2. Tensiones	ibid.
3. Dyspepsia	ibid.
4. Alvus	26.
5. Urina	ibid.
6. Menses	ibid.
7. Habitus	ibid.
8. Præcordia	ibid.
9. Lassitudo	ibid.
10. Animus affectus	27.
Caput III. Proegumenæ causæ	29.
1. Ætas	ibid.
2. Corpus	35.
3. Hæreditaria labes	36.
4. Cachexiæ	37.
5. Uteri morbi	39.

Caput IV. Procatarepticæ causæ pag. 39.

1. Pathemata animi	ibid.
2. Ingesta	40.
3. Tempestas anni	41.
4. Venus immodica	42.
5. Graviditas	46.
6. Catameniorum vitia	47.
7. Partus, molæ, hæmorrh. uteri	51.
8. Metastases	53.
a) Sudoris	ibid.
b) Lactis	ibid.
c) Sputorum	55.
d) Vomitus	ibid.
e) Catarrhi	ibid.
f) Tumorum	57.
g) Sangvinis retenti	59.

Caput V. Proxima causa, evicta 61.

Anatome 63.

Ratiocinio 65.

Caput VI. Diagnofis 69.

A. Veræ ibid.

B. Venereæ indicia sunt	pag. 70.
1. Causa	ibid.
2. Symptomata propria	72.
3. Qualitates	73.
4. Ubertas	75.
5. Autopsia	76.
6. Coitus	79.
7. Typus	81.
8. Juvantia & nocentia	85.

Caput VII. Prognosis 94.

1. Duratio varia	ibid.
2. Effectus	96.

A. Ubertatis 97.

a) Vulvæ amplitudo	ibid.
b) Uteri prolapsus	ibid.
c) Abortiendi proclivitas	99.
d) Sterilitas	104.
e) Sensuum læsio	107.
f) Cachexiæ	108.
g) Acrimonia.	109.

B. Acrimoniæ 110.

a) Excoriatio	ibid.
b) Inflammatio cum seqvelis	ibid.
c) Ulcera	114.

d) Excreſcentiæ	pag. 119.
e) Dolores	123.
f) Urinæ difficultas	124.
g) Hæmorrhagiæ	ibid.
h) Tabes, hectica, phthiſis	125.
i) Exanthemata	126.
3. Suppreſſio creat aliat mala,	
unde	128.
a) Dolores	ibid.
b) Catarrhus	130.
c) Diabetes	131.
d) Exanthemata	ibid.
e) Febres	132.
f) Abſceſſus, ulcera	133.
g) Phthiſis	135.
4. Reverſio hæc rurfus abolet	138.
5. Solvitur leucorrhœa	
a) Pubertate	149.
b) Conceptu	150.
c) Ptyaliſmo	ibid.
d) Anacatharſi	ibid.
e) Sudore	151.
f) Emeſi	pag. 152.
g) Diarrhœa	153.

P A R S II.

Caput I. Indicans, indicationes, indi-	cata	pag. 155.
Caput II. Emetica, præsertim		158.
1. Ypecacuanha		159.
2. Afari radix		ibid.
3. Vitrum cerat. antimon.		161.
Caput III. Cathartica, in primis		ibid.
1. Rheum		168.
2. Aquæ foteriæ		176.
Caput IV. Diuretica		178.
1. Abstergentia		179.
2. Roborantia, ut		180.
a) Daucus		ibid.
b) Juniperi grana		181.
c) Dictamni alb. radix		ibid.
d) Balsama nativa		182.
Caput V. Diaphoretica,		186.
Caput VI. Sialagoga		190.
Caput VII. Inviscantia		194.
Caput VIII. Roborantia		195.
1. Stomachica		196.
a) Mentha		199.

b) Nux moschata	pag. 199.
c) Rosmarinus	ibid.
d) Serpillum	200.
e) Qvaffia	ibid.
2. Uterina	ibid.
a) Uva urfi	201.
b) Basilicum filvestre	202.
3. Vulneraria	205.
a) Cicuta	ibid.
b) Balfama nativa	215.
c) Gummi - refinæ	216.
d) Cortex Peruvianus	219.

Caput IX. Adstringentia 225.

1. Exsiccantia, ut	233
a) Lapides cancrorum	ibid.
b) Corallia	234.
c) Aqua calcis	235.
2. Auftera, ut	ibid.
a) Suber uftum	ibid.
b) Qvercus folia	236.
c) Terra catechu	ibid.
d) Vitrioli acidum	ibid.
e) Martialia	238.

Caput X. Composita remedia 241.

Caput XI. Externa remedia	pag. 252.
1. Sangvinis missio	ibid.
2. Frictiones	257.
3. Litus	ibid.
4. Fetus	258.
5. Suffitus	261.
6. Injectiones	264.
7. Balnea	269.
A. Diaphoretica	ibid.
B. Thermæ sulph.	ibid.
C. Roborantia	270.
a) herbacea	ibid.
b) mineralia	272.
c) frigida	275.
8. Fonticuli, setacea	276.
9. Amuleta, transplantationes	278.
Caput XII. Regimen diæteticum	279.
1. Alimenta	ibid.
2. Veneris usus	282.
3. Aeris foliqve mutatio	285.
4. Motus corporis	ibid.
5. Pathemata animi	287.
6. Vestitus	288.
Appendix historias 13 selectas continens	290.

ERRATA.

Pag. 3. nota (*f*) pro §. 20. lege §. 22.

— 160. lin. 22. cretæ zij lege zij.

— 197. lin. 21. entiffima lege lentiffima.

— 245. lin. 1. pro 235.

ERRATA

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

- 1. p. 2. line 1. (1) for 2. read 3. as.
- 100. line 2. after 3. add 4.
- 107. line 21. enclina, lego. sentina.
- 245. line 11. pro 25.

HISTORIAE
LEUCORRHOEAE
PARS I.

DE NATURA AC VARIETATE
LEUCORRHOEÆ.

CAPUT II.

DEFINITIO AC GENERA LEUCORRHOEAE.

§. I.

DEFINITIO. Λευκόρροια, alias & ῥῆς λευ-
κος & ῥῆς γυναικεῖος, Latinis *Fluor albus*, est
humoris serosi e muliebribus fluxus, quem alii

A

menstrua alba, alii *gonorrhœam muliebrem*, alii *profluvium uteri* aut *muliebre* vocitarunt. Sunt etiam, quæ *coryzæ uteri* nomen arripit (a).

§. 2.

GENERA porro hujus ægritudinis duo præsertim sunt, ad quæ facile omnia alia ab aliis assignata revocari se se patiuntur. Petimus illa, natura rei sic innuente, et diversa fluxus ipsius scaturigine, quæ considerata dicenda erit Leucorrhœa

I. *Vera*, cujus fluxus ex iisdem vasis provenit, e quibus menstruus sanguis exstillat. Quæ cum non in uteri modo, sed vaginæ etiam superficiem haud raro hient, ita ut menses aliis ex utero, aliis e vagina quoque scaturiant, leucorrhœa quoque vera

1. *Uterina* vel *vaginalis* sit oportet (b). Utraque autem hæc rursus est

2. *Recens* aut *inveterata* (c), eaque spectato typo, quem obtinet,

---

(a) Vide §. 18. e).

(b) Vide §. 19. sqq.

(c) Vide §. 34.

3. *Continua vel intermittens.* Continuum expertæ sunt matronæ ALBRECHTI (*d*), GASSERI (*e*), HILLII (*f*), DUX STARCKII (*g*), mulieres BURGGRAVII (*b*), BURTONI (*i*), HOFFMANNI (*k*), MÜNNICHII (*l*), STÖRCKIIque (*m*), tum puellæ BEHRII (*n*) ac JUCHII (*o*); continuam quoque, at erecto tantummodo in situ, patiebatur ægrota MURALTII (*p*). Morbi continui remittentis casum narrat B. SILVATICUS (*q*), nempe matronæ 25 annorum gracili, cum post mœrorem ex obitu patris conceptum anno ætatis 17mo, erroresque in victu, catameniis bis inde suppressis, tabesceret, nuptui datæ leucorrhœa oborta est, ita ut 6 annos sterili, mensibus rite, at aliquanto profusius, procedentibus, semper ex intervallo 12 dierum succederet tridui fluor albus, parcior quidem mensibus, at varius, materia profluente modo viscida,

(*d*) Vide §. 35. B. g).(*e*) Vide §. 62. a).(*f*) Vide §. 20.(*g*) Vide histor. 5.(*b*) Vide §. 45. No 1.(*i*) Vide §. 35 B. d).(*k*) Vide §. 70.(*l*) Vide histor 6(*m*) Vid histor. 10.(*n*) Vide §. 36. f)(*o*) Vide histor. 7.(*p*) Vide §. 35 B. b).(*q*) Conf. & resp. med.

Gent. 4. No 23. p. 314.

mucosa, crassa, modo tenui, ichorosa, foetida, modo alba cum tenuissimis sanguinis striis ac fibris, modo livida ac foeculenta, frequentius loturam carnis recentis magis minusve dilutam referens, vel purioris sanguinis forma. Fluxus hieme uberior molestiorque erat, quam aestate. Medio tempore genitalia perpetuo madebant, licet nihil effatu dignum proflueret. Tam vero menses, quam in primis leucorrhœa, causabant dolorem dorsi & circum pubem cum gravitate cervicis & colli uteri, ut ægra vix stare posset, cogereturque federe declivis sublatis genibus. Multa frustra remedia adhibuit. Intermittens vero leucorrhœa vel ex æquis vel incertis (quod frequentissimum) temporis recurrit intervallis (r). Æqualibus ex intervallis eam patiebatur RAULINI (s) femina 36 annos nata, cui in dorsum prolapsæ tremor ocyus in extremitatis inferioris dextræ, ac non multo post dextri etiam brachii, musculis accidit perpetuus, identidem tamen inducias, at non ultra $\frac{1}{2}$ horam, dans; quandoque etiam sinistra extre-

---

(r) Vide §. 4. I. No 1.

(s) Traité des Fleurs blanches T. 2. P. 3. S. 2. C. 10.
P. 485.

mitas inferior, quiescente tunc dextra, contremiscebat: in lecto autem jacenti ægræ omnes corporis partes tremuere. Ex quo cecidit, inquietas noctes crebris cum insomniais, & frequentem patitur cephalalgiam, cui sæpe tantus supervenit abdominis dolor, ut meteorismum in eodem excitet non ante cessantem, quam ipse remiserit; digerit difficulter ac laboriose cum sequenti vomitu habituali omnium alimentorum vespertino, quæ mane ac meridie sumpsit, & meridiano in cæna pridie ingestorum, id quod sæpissime retinet, est aqua cum pauxillo vini, neutrum vero seorsim. Febris est expers, urinamque sat bonam reddit; at segnis admodum est alvus. Non multo post lapsum ingruit etiam leucorrhœa chyli similis ac periodica, ita ut 2. 3ve dies durans per totidem postea dies semper conquiescat, donec ut ante redierit, quam ægra aliquot post pastum horis uberiores semper, quam ullo alio tempore, observavit. Est emaciata, at citra phthisin, viribus pollens. A. PITCAIRNIUS apud R. MEAD (t) „ fluorem album „ per 4 annos nova singulis mensibus luna „ recurrentem, persistente semper octiduum

---

(t) De imper. sol & lun. p. 44.

„ profluvio , observavit „. Omnis denique hactenus dicta leucorrhœa est vel

4. *Simplex vel complicata.* Prior est, dum præter fluxum nihil morbosi secum trahit (i. e. dum leucorrhœa cum nullo alio morbo tanquam causa vel effectu ejusdem præsto est; tametsi forte alius adsit morbus nullum cum eadem nexum alens, v. g. vulnus, febris epidemica, &c.): posterior vero, dum alteri morbo ut causæ vel effectui simul juncta adest. Mala ei complicari solita sunt ut plurimum

a) *Leucorrhœa notha* (u).

b) *Cachexia*, præsertim chlorosis (x).

c) *Hysterica symptomata*; cujusmodi casum insignem describit F. HOFFMANNUS (y).

d) *Ulceratio locorum*, quæ fluor aluit (z).

II. *Notha*, cujus profluvium ex aliis vasis, quam ex quibus catamenia prodeunt, ortum trahit. Observavit nempe J. B. MORGAGNIUS (a) innasci sæpenumero internis uteri

(u) Vide inferius mox eandem.

(x) Vide §§. 9. 35. B. h).

(y) Med. rat. syst. T. 4. P. 4. C. 16. Obs. 6.

(z) Vide §. 35 B. a) c).

(a) De sedib. & caus. morb. Epist. 47. No 19. sqq.

parietibus vesiculas præter naturam, aquam mucumve varii coloris continentes, qui humores ruptis vesiculis jugiter postea effluentes leucorrhœas varii coloris, consistentiæ, & indolis causare videntur. At vero ut hæc ita se habeant, non tamen unica notharum leucorrhœarum scaturigo sunt id genus vesiculæ uteri; nam & e vaginæ glandulis, &c. oriri leucorrhœa notha potest; estque duplicis indolis, nimirum:

A. *Benigna*, cujus materia est ad sensum blanda, ut mucus, lympa, &c. Hujus proinde loci est

I. *Gonorrhœa benigna mulierum*, quam ab leucorrhœa veteres sollicitè discreverunt, in primis AETIUS (b), GALENUSQUE (c), tum eorum affectu, ut apud P. FORESTUM (d) videre est, in eo tantum lapsi, quod haud fecius ac in gonorrhœa benigna vera virorum semen hocce in malo a feminis excerni crediderint. Interea cum glandularum prostaticarum aliarumque humor, non ipsum, quo feminæ destituuntur, semen, hic

---

(b) L. 3. C. 33.

(c) De semine L. 2.

(d) Obs. & cur. med. L. 16. Obs. 15. & schol. L. 28. Obs. 24.

exstillet, cumque „in viris prostaticarum flu-
„ xus gonorrhœa (benigna notha) vocetur,
„ cur non etiam in mulieribus eodem no-
„ mine nuncuparetur, cum in utroque sexu
„ partium & ductuum eadem fere sit substan-
„ tia,,? inquit R. de GRAAF (e), qui in
muliere gonorrhœam passa prostaticas exulce-
ratas a morte reperit. Fluxum hunc salaces
præprimis feminae experiuntur. Sic P. G.
SPERLING (f) hujusmodi „gonorrhœam
„ in puella nubili notavit, ... quæ ad con-
„ spectum personæ, quam deperibat, no-
„ tabilem humoris limpidi per muliebria ef-
„ fundebat quantitatem,,.

2. *Leucorrhœa gravidarum* SAUVAGE-
SII (g), in qua humor vel amnii vel glan-
dularum NABOTHI e genitalibus jugiter
exstillat.

B. *Maligna*, cujus humor ex ulcere, ut
plurimum maligno, uteri aut vaginae acer,
purulentus, saniosus, ichorosusve scaturit;
cujusmodi ulcera sunt venerea, scorbutica,

(e) De organ. mulier. C. 6. p. m. 213.

(f) Diff. de morbis ex nimio veneris usu thes. 13,
Resp. M. I. H. HEUCHERO 4to Viteberg. 1700.

(g) Nosol. meth. T. 3. P. 2. Cl. 9. Ord. 3. art. 29,
No 8. 9.

fungosa, cancrofa, &c. Huc proinde referenda est *gonorrhœa virulenta* mulierum syphilitica, nec non ea leucorrhœa, cujus in Act. Parisinis (b) fit mentio, in qua pus ex abscessu ovarii per tubam in uterum, & ex hoc in vaginam decurrebat, & purulentæ pessimæ ex uteri ulceribus tetræ ortæ ab RAULINO (i) & MORGAGNIO (k) memoriæ proditæ. Cum autem spuria hæ leucorrhœæ a vera illa prorsus natura sua discrepent, nec plurium uno loco morborum historiam condere sit animus, illis missis de sola leucorrhœa vera in præsentî agetur, nisi ubi spuriam vera effecerit, nexusque ambarum aliud facere nos coegerit.

C A P U T II.

SYMPTOMATA LEUCORRHOEÆ.

§. 3.

SYMPTOMATA *leucorrhœæ*, quo doctrina hujus argumenti reddatur ordinatio, aptissime binas in classes dispesci possunt,

---

(b) A. 1700. Obs. anat. §.

(i) l. c. S. 3. C. 8. p. 239.

(k) l. c. No 8, 25. sqq.

quarum in prima phaenomena fluoris ipsius, in altera vero functionum triplicium status, in considerationem vocetur.

§. 4.

I. *Fluxus phaenomena* sunt praepriis

I. *Tempora*, quae procedit. Hæc omnino nulla lege adstricta sunt, ut F. HOFFMANNUS (l) haud immerito inter characteristics hujus fluoris notas retulerit, quod sit *inordinatus*: „quia non certam servat temporis periodum; siquidem aliis continuus est, & quotidianus, in aliis per intervalla repetens bis terve in mense accidit, licet sint exempla, ubi etiam periodice & stato quasi tempore venit. Dein in nonnullis menstruum fluxum modo praecedit, modo comitatur, modo sequitur, vel etiam intermedio tempore prodit, quin imo in graviore statu ipsorum mensium loco oritur, & ne illis quidem, quibus menstruorum tempus secundum naturæ ordinem praeteriit, ut vetulis, parcat. Quidem etiam novit Cl. Vir (m) „graviditas toto

---

(l) Med. rat. syst. T. 4. P. 4. C. 16. thes. pathol. §. 3.

(m) Ibidem §. 2.

„ gestationis tempore eidem obnoxias „.
Quæ singula adeo vera & indubitata sunt,
ut quotidiana illis experientia suffragetur.
Etenim continuo affligentis mali exempla,
præter superius allata (n), præbent etiam
SCHENKBECHERI (o) ægra, LOE-
WII (p) matrona, ac vetula FÜRSTE-
NAUII (q). Mensium fluxui præcurrentis
vel succedentis vel etiam suffecti specimina
alibi (r) referentur. Omnino autem vagus
erat apud B. SILVATICUM (s), qui ma-
tronæ 42 annor. cachecticæ, admodumque
hystericæ, ventre cum cruribus tumente
„ frequens & profusus aquosæ materiæ ex
„ utero effluxus menstruam purgationem
„ plurimum prævertit, illi quandoque suc-
„ cedens, aliquando vero tempore vacuo,
„ imo & dum utero gessit, erumpens „.

2. *Qualitates*, quas humor effluens
præ se fert, quas inter in primis est

a) *Color* ejus, qui licet ut plurimum
esse *albus* observetur (a quo etiam morbus

(n) Vide §. 2. I. No 3.

(o) Vide §. 55. d).

(p) Vide §. 35. B. d)

(q) Vide §. 66.

(r) Vide §. 16.

(s) l. c. No. 9. p. 302.

fluoris albi nomen adeptus est), ferumque lactis aut cremorem hordei æmuletur, cujusmodi fuit in casibus ALBRECHTI (t), FORESTI (u), GALENI (x), HOFFMANNI (y), MÜNNICHII (z), STAHLII (a), STÖRCKII (b), &c. tamen haud raro etiam ab eodem magis minusve abludit; quippe qui jam sit *pallidus*, jam *flavescent* seu (ut Veteres dicere amant) biliosus, qualis matronæ FORESTI (c), POTERIIQUE (d), ac virgini JUCHII (e) erat, jam *viridescens*, velut in mulieribus BURGGRAVII (f) & COCKSENII (g), matronisque HARDERI (h) una, ac binis B. SILVATICI (i), quarum alteri (k) sterili, a sexennio post mensium tarde fluentium periodum semper effluebat materia viridis porracea, nigra, per 10 dies, cum virium jactura, anorexia, doloribusque abdominis, lumborum, ingvinum, cru-

(t) Vide §. 35. B. g).

(u) Vide histor. 3.

(x) Vide histor. 1.

(y) Vide §. 35. B. 1).
& §. 70.

(z) Vide histor. 6.

(a) Vide §. 5. No. 10.

(b) Vide §. 35. B. b).

(c) Vide histor. 3.

(d) Vide histor. 4.

(e) Vide histor. 7.

(f) Vide §. 45. No. 1.

(g) Vide §. 71.

(h) Vide infra in d).

(i) Vide §. 35. A. c.)

(k) l. c. No. 26. p. 317.

rum per vices recurfantibus, jam loturæ carniū instar *subcruentus*, jam *fuscus* & *subniger* (l), q̄ualis interdum STÖRCKII (m) in femina visus, &c. pro vario scilicet morbi vel ortu vel gradu. Quandoque etiam color hic admodum est *varius*, velut in BLASSII (n) quadragenaria, & vetula FÜRSTENAUII (o), ac SILVATICI (p) matrona; in primis vero ex albo in flavum ac viridescentem vergere consuevit, ut in MARXII (q) SCHENKBECHERIQUE (r) feminis, ac MORGAGNII (s) virgine. GALENICI morbos quosque ab humorum quaternario, duplici nempe bile, pituita, ac sanguine, repetere soliti, & illos e vario excretorum colore determinantes, hic etiam id ipsum tenuerunt, studiosaque diagnosi ope linteoli vel bilem vel pituitam vel sanguinem prædominantem, unde leucorrhæa ortum duceret, detegere satagebant, ut in AETIO (t) videre est. Nos vero ad alia longe hodie respicimus.

(l) RIVER. Prax. med. (q) Vide §. 55. c).

L. 15. C. 4.

(r) Ibidem d)

(m) Vide §. 55. d).

(s) Vide §. 35. B. b.)

(n) Vide §. 35. B. c).

(t) Tetrabibl. 4. Serin.

(o) Vide §. 66.

4. Cap. 65.

(p) Vide §. 2. I. No. 3.

b) *Consistentia* quoque, etsi sero lactis vulgari in fluxu æquiparetur, qualis in TERRANEI (u) septenni puella adfuit, non ubique tamen eadem observatur. Aliquando enim humor profluens aquosus est, ut in muliere BURTONI (x), binisque SILVATICI (y) matronis, quarum posterior (z) 30 annor. ob menses variis animi turbis imminutos in biennalem immodicum ∇^a fluxum uterinum incidit, qualem HARDERI (a) etiam matrona perpeffa est. Aliis multo est viscidior, pituitamque vel mucum refert, ut in casibus BURGGRAVII (b), GAHRLIEPII (c), HOFFMANNI (d), MÜNNICHII (e), SCHAARSCHMIDTII (f), SCHENKBECHERI (g), STAHLII (h), STÖRCKII ique (i) videre est; ita ut mucus hic albumini ovi sæpenumero sit simillimus, qualem HOFFMANNI (k) quadragenaria, &

(u) Vide §. 6.

(d) l. c. Obs. 6.

(x) Vide §. 35 B. d).

(e) Vide histor. 6.

(y) Vide præced. No. 1.

(f) Vide §. 33.

(z) l. c. No. 27. p. 318.

(g) Vide §. 55. d).

(a) Vide infra in d).

(h) Vide §. 5. No. 10.

(b) Vide §. 45. No. 1.

(i) Vide histor. 10.

(c) Vide §. 6.

(k) Vide §. 37.

B. SILVATICI (l) matrona post abortum, excernebant.

c) *Odor* porro profluentis materiæ haud raro nullus est, velut in STÖRCKII (m) femina, præcipue morbi initio, qui deinceps gravis diuturniore in morbo efficitur, fœtidissimusque demum evasit in mulieribus BLASII (n), BOETTICHERI (o), BURTONI (p), COCKSENII (q), STÖRCKII (r); ac HOFFMANNI (s). Talem etiam J. J. HARDERUS (t) „puellam 17 annor. . . vidit, „qvæ orbata menstruo fluxu a fero hoc „profluente, atqve quod negligentius mali „hujus curam habuit, acrimoniam insignem „agvirente, adeo læsa fuit, ut summa cum „difficultate incederet, fœtoreque, quem „naturalia spirabant, una adstantibus reli- „qvis molesta effret „.

d) *Acrimonia* autem sub exordium morbi nulla plerumque sentitur, velut in HOFFMANNI (u) ac LOEWII (x) matro-

(l) l. c. No 30. p. 320.

(m) Vide §. 35. B. b).

(n) Ibidem c)

(o) Ibidem d)

(p) Ibidem.

(q) Vide §. 71.

(r) Vide §. 55. a).

(s) Vide §. 70.

(t) Misc. nat. cur. dec. 3
ann. 2. obs. 102.

(u) Vide §. 37.

(x) Vide §. 35 B. d).

nis, feminaque STÖRCKII (y), vel si qua interdum per intervalla observatur, ut in RIEDLINI (z) quadragenaria, ea potissimum ab acribus ingestis (acidis, falsis, spirituosus, aromaticis) inducitur. Ubi tamen morbus in longius processerit tempus, fluor quoque sensim acrimoniam contrahit, quemadmodum accidit HARDERI (a) puellæ, HOFFMANNI (b) quadragenariæ, mulieri NIZETI (c), feminisqve SCHAEFFERI (d), STÖRCKII (e), ac WINTERI (f), præsertim vero si prava accedat medicatio BÜCHNERO (g) teste. Hæc acrimonia quibusdam in ægris usque adeo intenditur, ut subinde evadat rodentissima, præsertim ubi acris simul humorum diathesis præsto est, aut ubi fluor uterum vaginamve ulceravit. Sic acerrimam leucorrhœam ægræ BOETTICHERI (h), HEISTERI (i), ac STÖRCKII (k), &c. sunt expertæ.

(y) Ibidem b).

(z) Vide §. 57 No 2.

(a) Vide præced. c).

(b) Vide §. 37.

(c) Vide §. 71.

(d) Vide §. 69.

(e) Vide §. 55. a).

(f) Vide §. 49.

(g) Vide §. 43.

(h) Vide §. 35. B. d)

(i) Vide §. 50.

(k) Vide §. 55 a).

3. *Ubertas* vero emanantis fluidi cum per principia ut plurimum sit exigua, dein a diuturnitate incrementa capit, velut in virgine JUCHII (*l*), matronaque HOFFMANNI (*m*), ac MÜNNICHII (*n*) muliere, usque dum adulto morbo evadat insignis, id quod e casibus DEGNERI (*o*), DETHARDINGII (*p*), FÜRSTENAUII (*q*), MURALTII (*r*), PECHLINI (*s*), RIVERII (*t*), SCHAARSCHMIDTII (*u*), STÖRCKII (*x*), TERRANEIque (*y*) patescit; quin imo interdum incredibilis ejus vis elabitur, quam BURGGRAVII (*z*) mulier torrentis pene ad instar est experta, BURTONIque (*a*) mulieri tanta erumpebat ubertate, ut penetratis omnibus togis in sedili quoque, ubi affurrexisset ægra, reperiretur. Incredibili etiam copia matronæ ALBRECHTI (*b*) manabat, & quam tractaverat J. J. HARDE-
RUS (*c*) sæpius jam partu levatam, tamque

(*l*) Vide histor. 7.(*m*) Vide §. 35 B. i)(*n*) Vide histor. 6.(*o*) Vide §. 38 f).(*p*) Vide §. 54.(*q*) Vide §. 66.(*r*) Vide §. 35. B. b).(*s*) Vide §. 38 a).(*t*) Vide §. 45 No 1.(*u*) Vide §. 33.(*x*) Vide §. 35 B. b).(*y*) Vide §. 6.(*z*) Vide §. 45 No 1.(*a*) Vide §. 35 B. d).(*b*) Ibidem g).(*c*) l. c.

molestie semper menstruantem, ut omni periodo lectum petere coacta sit, ob adeo copiosum primis diebus fluxum sanguinis, grumulis quandoque interpolatum, ut sæpe syncope causarit; cui circiter octiduo post subita successit leucorrhœa, usque adeo copiosa, ut haud raro $\frac{1}{2}$ mensura laticis aequo si acriusculi ac subinde viridescantis efflueret. Unde matrona formosa prius, rosea, alacris, nunc pallebat cum anorexia, palpitatione cordis, ac dyspnœæ ad motum per acclivia accessione. Data jura herbacea, salvolat. blandus, corallia, sangv. draconis, ♂ lia, aliaque anticachectica, affectionem maximam partem sustulerunt.

4. *Contenta* denique prætereunda non sunt, quæ in humore excreto nonnunquam reperiuntur, atque ut de striis grumulisve sanguinis, fibris, ac granulosa materia in STÖRCKII (d) femina, dicam nihil, *vermiculi* ascaridum forma in primis notandi sunt, qui dicto in humore subinde sunt observati. Sic apud J. STORCHIUM (e) puerpera 26 annorum, dum alias quoque teneros id genus vermiculos, pruritum causantes cum

(d) Vide §. 35 B. b).

(e) Obs. clinic. ann. 8 Maji Cl. 2. No 3. p. 465. sq.

fluore albo excreviffet, eodem in puerperio integrum illorum glomerem, fabam magnum, excrevit. Trimestri etiam fpatio hujusmodi vermiculis cum fluore uterino prodeuntibus COCKSONI (f) ægra fuit vexata. Verum haud abs re ifthic dubitari poteft, in uterone vermiculi illi excluſi ſint, an illuc ex ano irreperint? Aſcarides in utero reperiri etiam, binæ hanc in rem ſvadent obſervationes, nempe (g) „ mercatoris Norici... „ conjux (narrat M. HOFFMANNUS) æta- „ tis anno 44to cum inſigni pruritu pluri- „ mos candidos vermiculos aſcarides dictos „ qvotidie per muliebrequ pudendum excer- „ nebat, mox intereuntes, qvorum ulterio- „ rem proventum injectiones uterinæ ama- „ ræ ex decocto colocynthidis paratæ dein „ prohibuerunt „. Alteram ſuppeditat B. TIMAEUS (b): „ A. 1629. Ill. D. TOR- „ QVATUS de Comitibus, exercitus Cæſa- „ rei campi Mareſchallus... edicto publico „ cavit, ne qvis ex ſtationariis concubinam „ aleret, & ſi quæ hætenus altæ fuiſſent,

(f) Vide §. 71.

(g) Maniſſ. obſ. ſelect. obſ. 27 in Miſc. nat. citiſſ.
Cent. 9 & 10. append. p. 458.

(b) Caſuum medic. L. 4. caſ. 6.

„ intra triduum sub pœna fustigationis re-
„ moverentur. Mandato ut pareret... Ti-
„ bicen quidam, raptam non ita pridem
„ per vim villici cujusdam filiam monuit, ut
„ consortio abstinere, urbeque quam pri-
„ mum excederet. Illa nexum conjugalem,
„ quem raptor promiserat, urgere, instan-
„ tiusque propter ingravidationem, quam
„ prætendebat, flagitare. Hic contra acrius
„ instare, mortemque, ni abitum matura-
„ ret, minari, tandemque obluſtantem gla-
„ dio confodere ausus est. Demortuæ ven-
„ trem ut subito propter animantis spem
„ aperirem, jussit Ill. D. Campi Mareſchal-
„ lus. Aperui; sed præter mucosum quid,
„ & ingentem ascaridum viventium & hinc
„ inde obreptantium numerum, nihil in ute-
„ ro repertum,,. Priore in casu sane ama-
„ ra colocynthidis in genitalia injectio etsi præ-
„ sentes vermiculos necare potuerit, haud
„ tamen impedivisset, quo minus illuc ex ano
„ (si hinc illuc devenissent, & non ipso in u-
„ tero exclusi fuissent) deinceps etiam ar-
„ repſissent. In posteriore autem casu auto-
„ psia directa veritatem ascaridum in utero ni-
„ dulantium evincere videtur. Neque etiam
„ in STORCHII puerpera ex ano in vaginam
„ glomeratim, ut excreti sunt, arrepsisse
„ potuere. Quid quod nulli harum ægrarum

ascarides intestinorum crearint molestias, nec vermiculi COCKSONO visi reapse fuerint ascarides? Cui rei & id suffragari videtur, quod loca quæque ulcerosa, aut muco abundantia (ut sunt v. g. sinus frontales) facile verminosam profapiam hospitio donent. Sic apud F. MAURICEAU (i) mulier 50 annor. cum post biennem catameniorum plenariam suppressionem in uteri demum hæmorrhagiam 7 menses continenter durantem incidisset, cancrosum uteri ulcus ex isthac reportavit, quod quotidie varium rubellum, foetidum, interdumque cruentum humorem reddebat tanta cum putredine, ut vermes granum hordei craffi ibidem nascerentur. Post 6 menses misera obiit. Verum hæc omnia non ejusmodi tamen sunt, quæ res confecta videri posset; nam etsi ascarides in utero anatome detexerit, num ideo ibi eos generatos fuisse, nec ex ano illuc advenire potuisse consequitur? Non meminit TIMAEUS eos in recto intestino simul repertos? At nec meminit illud fuisse lustratum! Cur autem injecto colocynthidis decocto in vaginam non amplius visi sint, cum varia adferri possint, tum unum illud suffecturum puto, quod ni-

---

(i) Obs. chir. obstetr. Cent. 1. Obs. 61.

mirum parte decocti per vaginam in rectum
resorpta utrinque necari potuerint. Atque
his magnopere favet R. F. OVELGÜNII (k)
historia: „ infimæ fortis vir... me (ait ille)
„ conveniens in hunc modum me alloqui-
„ tur: 12ma jam agitur puerperii uxoris meæ
„ septimana; 8vo die foras prodiit puer-
„ lum suum quæsitum. Ex eo statim cor-
„ repta fuit fluore albo, non cessante justo
„ puerperii ac consveto purgationis uteri-
„ næ tempore, sed per id tempus continu-
„ ante, interne pariter atque externe mu-
„ liebria aggrediente & excoriante. Sub
„ emissionem laticis urinosi multus dolor,
„ haud dubie ea ex causa est, ejus tamen
„ incontinentia haud laborat. Et quod demi-
„ ror, multi vermiculi eorum æmuli, qui in
„ caseis reperiuntur, ex interioribus arvi mu-
„ liebris prodeunt. Hæc ille... Iterum atque
„ iterum quæro, an certo sciat, hos vermi-
„ culos ex parte, quæ mulier est, non ve-
„ ro ex intestino recto... prorepere? Ille
„ isthoc etiam atque etiam... adfirmat.
„ Hinc sequentem præscribo formulam medi-
„ cam, majorem in modum simul imperans,

(k) Nov. act. nat. cur. Tom. 3. Obs. 60. p. 274.
sqq.

„ ut partem affectam suis, non alienis, usur-
„ pet oculis:

R. Rad. Jalapp. resinof.

Magnes. alb. optim. aa. ℥iij

℥ dulc. bene ppt. ℥j. M. F. ♂,

„ de quo imo, & deinde 4to quovis die
„ drachma misceatur cum pauca ∇^a calidæ
„ qvantitate, & primo mane exhibeatur,
„ dehinc per 3 horarum intervallum nihil
„ cibi, postea vero cremor hordei, cum le-
„ ni continuatoque motu, in usum trahatur.
„ Cum hoc simul alterum conjunxi reme-
„ dium:

R. Raf. lign. sassaf.

Rad. Bardan.

Althææ aa. ℥ij

Liqvirit. ℥ss.

Herb. Veronic. M. ij

Rutæ murar.

„ Flor. Hyperic. aa. M. ss. incif. &
„ contus. M. F. species pro decocto, de
„ quibus quavis die, qua laxationi non va-
„ cat, 3 cochlearia plena misceantur cum 2
„ ℥ ∇^a ferventis, hisque per bihorium
„ cineribus calidis impositis, dein percola-
„ tis, 3 vicibus, nimirum hora 4ta 5ta &
„ 6ta matutina hanc qvantitatem assumat, ad
„ horam 8^{am} usque calide cubando. Ter-
„ tium remedium sequens erat:

R^x. Succin. ppt. ℥ss

Myrrh. rubr. elect.

Matr. perl. pp. aa. ℥ij. M. F. ♂,

„ de quo ℥ss cubitum ituræ detur cum transf-
„ piratione nocturna aucta. Ceterum auctor
„ fui, ut herb. Veron. M. jss & summit.
„ centaur. min. M. j cum ∇^a f. q. ad re-
„ manent. ℥ j decoctis externe calidiuscu-
„ le cum spongia linteisve duplicatis in u-
„ sum vocaret. His factis maritus rediens
„ nunciavit, quod sub usu remediorum pri-
„ mis diebus fluor albus incrementa ceperit,
„ procedente vero tempore hic ipse sen-
„ sim imminutus fuerit, medicamentis vero
„ consumptis plane cessaverit. At vero,
„ (metastasi forte humoris seroso-pituitoso-
„ acris non penitus eliminati facta) cessa-
„ tionem fluoris albi excepit dolor in genu
„ sinistri pedis, itemque in inferiore ejus
„ articulatione, & sub posteriore plantæ
„ parte, ut surgens pedi insistere haud va-
„ luerit, sub quo incommodo id erat me-
„ morabile, quod quo magis ægra pede,
„ molestia sibi facta, incedebat, eo mino-
„ ra erant dolorum tormenta, & eo melius
„ incedere potuit. Ob rem angustam domi
„ remedium commendavi ex herb. Betonic.
„ & Trifol. fibrin. aa. M. j cum ∇^a ℥ v.
„ decoqvendis: quo decocto cum regimine

„blando sudorifero iusta dosi mane sumpto
„cessat & hoc, quod ægre tulit, malum.
„Quod vero ad ascarides attinet, exhi-
„bito pulv. laxante bis terve largius de-
„posuisse alvum, de uxore ad me refere-
„bat . . . maritus, ipsas vero feces alvi-
„nas indefinito numero pusillorum vermi-
„culorum quasi multo semine conspersas in-
„fectasque fuisse, nihil vero horum ex
„matrice prodiisse, oculata fide affirma-
„bat „.

§. 5.

II. *Functiones* triplices in leucorrhœa nonnunquam sunt prorsus integræ, velut NEUHOLDI (l) viduæ, virgini PECHLINI (m), RÜCKERI (n) vetulæ, infanti SCHAARSCHMIDTII (o), ac puellæ octenni TILLINGII (p) pallidæ mansere; alias vero plus minusve ab sanitatis statu recedunt, atque eum fere in modum, quem

---

(l) Vide §. 35. A. f).

(m) Vide §. 76.

(n) Vide §. 6.

(o) Vide §. 18. d).

(p) Vide §. 37.

cachexia lenta mucosa, præsertim vero chlorotica, leucorrhœæ familiaris, invehere consuevit. Unde solennia hujus morbi symptomata sunt

1. *Dolor* varius, præcipue vero caput, spinam dorſi, lumbos, imos artus, stomachum, intestina varia intensitate laceſſens, nec utero parcens.

2. *Tensio* hypochondriorum vel hypogaſtrii.

3. *Dyspepsia*, cum anorexia, ruſtibus, nauseis, vomitu, ſitiqve.

4. *Alvus* ut plurimum ſegnīs vel adſtricta, rarius fluxa, ſubinde tenefinodes.

5. *Urina* turbida, quandoqve difficulter excernitur, imo & nonnullis ſupprimitur.

6. *Menses* vel profuſiores fluunt, vel inordinati, vel parcioreſ, vel decoloreſ, vel ſuppreſſi ſunt.

7. *Habitus corporis* initio pallidus cum tumore paſtaceo, pedumqve oedemate: proſecto autem in deterius morbo febricula vespertina heſticodeſ ſupervenit cum corporis extenuatione.

8. *Præcordia* anxietas, palpitatio, dyſpnœaqve, præſertim ad motum, tenet.

9. *Laffitudo debilitaſqve virium* cum incedendi difficultate ægras efficit ſegnēſ.

10. *Animus* ad hæc dejectus, morositas, melancholia haud raro accedunt. &c. Omnia hæc in observationibus per libelli decursum occurrentibus passim reperire erit, de quibus etiam summatim HIPPOCRATES (q): „ cum fluor albus (inquit) subortus fuerit, urina qualis asini apparet, & „ dolor inum ventrem, lumbos ac laterum „ inanitates detinet, crura ac manus intumescunt, oculorum cava elewantur, & „ oculi humescunt, color auriginosus & „ albus redditur; cumque deambulat, anhelatione corripitur „. Interea vero paradigmatis instar casus G. E. STAHLII (r), in quo horum symptomatum genesis, nexus, & incrementum elucet, hic tironibus ferviet, nempe mulier 22 annorum, biennium nupta, at huc usque sterilis, ex quo virum admisit, proxima inde mensium periodo universi corporis lassitudinem cum hypogastrii tensione, pressione, ponderisque sensu, ac demum insigni etiam dolore,

---

(q) De natur. muliebr. FOES. T. 1. p. 567. sq.
Conf. etiam, quæ de morb. mul. L. 2. fol. m. 641. sqq.

(r) Colleg. casual. magn. Casu 68. p. 673.

perſentifcere cœpit. Tum catamenia proceſſere quidem, at parcius ſolito, pergenteqve dolore; quorum in fine ſucceſſit humoris albi mucaginoſi profluvium, manente etiam tum, imo increſcente ſemper, preſſivo illo dolore. Cumqve poſt abſolutum menſium penſum ægra variis cibis dyſpeptis indulgeret, auctis pedetentim doloribus ſe junxit vehemens anxietas, ac leucorrhœæ fluxus evadebat cum uberior tum diuturnior. Cetera adfuit corporis totius gravitas, præſertim vero inferiorum artuum, periit appetentia, & creſcente ad uſum dyſpeptorum leucorrhœa ſymptomata quoque increſcebant, pallente facie cachectica, inflata; & quo fluor albus diuturnior fiebat, eo luculentiores etiam circum oculos livores ægra nacta eſt.

CAPUT III.

PROEGUMENAE CAUSAE.

§. 6.

I. *Ætas leucorrhœæ obnoxia in primis consistens*, F. HOFFMANNO (s) teste, observatur; licet secundum HIPPOCRATEM (t) „fluor albus senioribus magis, „quam junioribus contingit, fulvus utrif- „que, ruber junioribus „: nisi (ut videtur) seniores, quæ consistente sunt ætate, accipiendæ sint. Interea tamen quandoque admodum etiam juvenis, imo tenera, ætas fluore albo affici est observata. Sic apud B. SILVATICUM (u) adolescentula sana, rubicunda, ante 12 ætatis annum in chlorosim incidit cum pica & leucorrhœa: effluens humor flavescens erat, ac parumper cruentus. Undennis erat STORCHII (x) puella hoc malo affecta, & J. DOLAEUS (y)

(s) l. c. thes. pathol. §. 2.

(t) De morb. mulier. L. 2. §. 1.

(u) l. c. Cent. 2. No. 68. p. 169.

(x) Vide §. 61. c.)

(y) Encycl. med. L. 5. C. 4. §. 1. p. m. 498.

leucorrhœam „ in puella nobili nondum 10
 „ annum egressa jam jam (ait) observo,
 „ & cui medicinam facio „. Perinde TER-
 RANEUS (z) apud J. B. MORGAGNI-
 UM (a) puellæ circiter novennis meminit
 a fluore albo perfanatæ, & „ dixit mihi, in-
 „ quit C. F. PAULLINI (b), in Eichs-
 „ feldia cordata obstetrix de fluore albo
 „ puellæ vix novennis, cui purgato prius
 „ corpore medicus . . . ther. cœl. cass.
 „ cum sirupo corall. dederat „. Octen-
 nem vero eodem fluxu diu graviterque
 molestatam viderat J. FERNELIUS (c),
 cujus etiam ætatis fuere puella NESTE-
 RI (d) ac TILLINGII (e). „ Nota
 „ mihi, inquit etiam P. HOECHSTETTE-
 „ RUS (f), est puella, cui ætas menstrua
 „ negavit, & anni semen; at hanc (symp-
 „ tomata) hysterica ac convulsiva fatiga-

(z) De glandulis post C. 5. Obs. 2.

(a) De sedib. & caus. morb. Epist. 47. No. 15.

(b) De theriac. cœl. S. 2. P. 3. membr. 8. C. 3.
 §. 2. p. 290.

(c) Pathol. L. 6. C. 16. §. 5.

(d) Vide §. 61. a).

(e) Vide §. 37.

(f) Obs. med. dec. 4. schol. ad cas. 1. p. 294.

„runt, . . . & albus fluor molestavit, ut
„infra octavum ætatis fluxerit copiose „.
Apud J. N. PECHLINUM (g) duæ septen-
nes in idem ægritudinis genus lapsæ sunt,
quarum priori virium dispendium attulit,
nulli remedio cedens, quoad sponte desit;
posteriori autem præ ubertate periculum
minabatur. Alia TERRANEI (h) puella
itidem septennis e genitalibus quasi „serum
„lactis non dum clarificatum emittebat co-
„piose non sine ardore aliquo & pruritu „.
Ejusdem ætatis puella hoc ipso morbo af-
fecta HEISTERI (i) curæ obtigit; septi-
mum vero annum ingressa erat DETHAR-
DINGII (k) ægra, & sexennem aliam
KOELICHEN (l) a leucorrhœa perfanavit.
Imo 3 aut 5 annorum infantis meminit
SCHAARSCHMIDT (m). Verane leu-
corrhœa fuit in G. C. GAHRLIEPII (n)
infante? Hæc primis a partu 5 diebus nihil

(g) Obs. phys. med. L. 1. Obs. 34. p. 82. & M.
N. C. dec. 1. ann. 9. obs. 28.

(h) l. c.

(i) Vide histor. 8.

(k) Vide §. 54.

(l) Vide §. 58. No. 1. b).

(m) Vide §. 18. d).

(n) Misc. nat. cur. dec. 3. ann. 7. obs. 140.

emisit lotii, triduum vagiit, postea per vulvam biduo excrevit humorem album, viscidum, in longum ductilem, quo sensim in ruborem transeunte successit sanguis per 5 dies, sensim paucior, quo demum subsistente urina sine ulla molestia processit. Posse leucorrhœam vel primo quoque jam ætatis anno oboriri, præsertim si hæreditate accepta sit, documento est RAULINI (o) puella annicula. Aliam quoque nobilibus ortam parentibus novit F. A. WEIZ (p), cui non dum anniculæ fluor albus accidit, perstititque in multos etiam matrimonii annos cum sterilitate. Narrat quoque M. SCHURIGIUS (q) A. 1692 Dresdæ a caufidici uxore puellam partu fuisse editam, quæ mox a nativitate ad $1\frac{1}{2}$ usque ætatis annum catamenia justis ex intervallis habuit; abhinc vero illorum in locum leucorrhœa successit, biennium durans, periodosque menstruas tenens, a qua puella tantopere enervabatur, ut ante annum octavum vix incedere didicerit. Postmodo vero collegit vires;

(o) Vide §. 3.

(p) Neue Auszüge aus Dissert. für Wundärzte II.
Band No 2. p. 10.

(q) Parthenol. p. 139.

nuptuique data sana vixit. Sed hæc rara sunt: „ frequentius vero, inquit F. HOFF-
 „ MANNUS (r), evenit, & incipit hic
 „ fluxus circa annum 13 vel 14, quo tem-
 „ pore feminis menstrua erumpere solent,
 velut id Gedanensibus puellis hac ætate con-
 tingere, etiam non dum menstruatis, refe-
 runt Annales Vratislav. (s), quodque in
 MORGAGNII (t) virguncula 14 annorum,
 tum TILLINGII (u) puella ac neonupta
 ejusdem ætatis J. G. HENTRICHII (x)
 accidit, quarum ad censum pertinet etiam
 J. STORCHII (y) puella 14 annorum,
 cui molimina mensium febris catarrhali rheu-
 maticæ complicata passæ detractis declinante
 morbo sanguinis e pede 3jx symptomata
 remisere; ac post aliquot dies leucorrhœa
 erupit, quam post 14 dies prima catamenia
 secuta sunt. „ Nullatenus igitur, inquit

(r) l. c.

(s) Tentam. 15. A. 1721, Mart. Cl. 2. art. 3.
 §. 1. p. 248.

(t) l. c. No. 14. 15.

(u) Vide §. 45 No. 2.

(x) Vide §. 35. A. c).

(y) Von Weiberkrankheiten 2 Band cas. 108. p.
 370.

„ ROD. a CASTRO (z), MONTANO acce-
 „ dendum est, qui virginibus hunc fluo-
 „ rem nunquam accidere contendit, & cau-
 „ sam inducit viarum adstrictionem: quod
 „ si contingat, ex eo corruptam esse in-
 „ caute pronunciat; cum tamen illa causa
 „ sit, quod raro, at non quod nunquam
 „ virgines hoc malo exerceantur . . . .
 „ Ego honestissimas ac integerrimæ famæ
 „ virgines tum in Hispania tum in Germa-
 „ nia vidi & curavi, quæ per triennium,
 „ antequam menses prorumperent, hunc
 „ affectum passæ sunt „. Frequens etiam
 puellis Augustanis hoc malum esse testa-
 tur PHIL. HOECHSTETTERUS (a).
 Ætas vero menstruis jam defuncta; etsi mi-
 nus hoc malo infestari soleat (cum enim
 fluor albus per eadem vasa, e quibus san-
 guis menstruus scaturit, contingat; liquet,
 si illa ad sanguinem transmittendum jam
 inepta sunt, etiam fluori albo eadem haud
 favere), non est tamen ab illo prorsus im-
 munis. Vidit eum in virgine 64 annor.

(z) De univ. muliebr. morb. medicina L. I. C.

I4. p. m. 87.

(a) l. e.

C. F. KALTSCHMIED (*b*), in vetula 70 annor. FÜRSTENAU (*c*), in alia itidem vetula FORESTUS (*d*), & „hunc ipsum „ porro matrona quædam septuagenaria major absque fanitatis detrimento ultra tri- „ mestre spatium experitur, neque fluori „ quidquam, præter justam rhabarbari dosin „ opponit „ quam J. D. RÜCKERUS (*e*) memoriæ prodidit.

§. 7.

2. *Corpus laxum, obesum, phlegmaticum.* Nolo hanc in rem prolixis pathologicis argumentis differere; id unum evictum est, corpora vel ab origine vel certe vitio 6 rerum non naturalium, præsertim vero otio diuturno (*f*), laxa fieri; neque aliam esse leucorrhœæ scaturiginem, quam vasorum vel uteri vel vaginæ ob justo majorem eorundem laxitatem anastomosis (*g*),

---

(*b*) Vide §. 35. A. e). Diss. cit. §. 9. No. 2.

(*c*) Vide §. 66.

(*d*) Vide §. 35. A. b).

(*e*) *Commerc. Nor. T. 4. A. 1734 hebd. 8. No. 6. p. 59.*

(*f*) Vide §. 78.

(*g*) Vide §. 19. sqq.

cui fufcipiendæ obefa phlegmaticaqve corpora funt perquam idonea, ita ut ceteris paribus ab eadem data caufa procatactica ifthæc longe facilius, quam corpora ftricta, leucorrhœam contrahant.

§. 8.

3. *Hæreditaria labes*, ut in ceteris chronicis morbis, ita & in hoc nonnunquam fubef; qualis aderat in RAULINI puella (b), nec non in domicellæ (i) admodum juvenis nuptui datæ prolibus; etenim cum brevi poft nuptias leucorrhœam nacla binas poftea puellas enixa effet, ferior jam inde ab ætate bimula leucorrhœam fæpe fanguine tinctam patiebatur, junior vero primo mox vitæ anno eandem contraxit, tam uberem, ut ambæ (quarum una 8um jam altera 5um attigit annum) fæpius per diem lineas veftes mutare cogerentur. Perinde J. W. GULBRAND (k) „ vidit infantes infra 6, imo „ infra 4 annos fluore albo laborantes, & „ procreatas a parentibus debilibus, matre

(b) Vide §. 35 B. h).

(i) l. c. T. I. P. I. S. 2. C. I. p. 100.

(k) De fangvifluxu uterino p. 34. fq.

„ debili, semper fluore albo, absque omni
„ malignitatis suspicione, infestata „. Hor-
sumque pertinet, opinor, F. HOFFMAN-
NI (l) consilium olim expetens Ill. femina
30 annor. tenera, in loco mari vicino de-
gens, vitæ sedentariæ, cibis durioribus, (ut
piscibus marinis, in primis vero ostreis) af-
feta, quam post menses per annum parce
inordinateque procedentes leucorrhœa inva-
sit molestissima, faciei pallorem, corpori ma-
ciem, animoque metum ac tristitiam inve-
hens, quæ matris eodem olim morbo afflictæ
recordatio graviora etiam reddebat.

§. 9.

4. *Cachexiæ* lentæ mucosæ, præsertim
chlorosis, scabies, quarum cum priore leu-
corrheam adolescentula SILVATICI (m),
cum posteriore eandem STOELLERI (n)
puella est experta. Chlorosis profecto diu-
turnior raro admodum puellas nobiles abs-
que leucorrhœa esse finit. Memorabilem
leucorrhœæ a cachexia lenta casum refert

(l) l. c. Obs. 2.

(m) Vide præced. No 1.

(n) Vide §. 55. 2).

RAULIN (o): femina 25 annorum a prima juventute pedetentim adeo evasit irritabilis, ut triennio ante mortem a minimo strepitu pedum, januæ, voce clariore, &c. convelleretur. Circa 12um ætatis annum aliquo ante mensium eruptionem tempore tumores ei abscessusque variis in corporis partibus ita emergebant, ut curato uno alius oriretur. Tandem spasmodici motus ingruebant crebriores; mensibusque præibat leucorrhœa, quæ in dies crescens ad mortem usque duravit. Spretis tamen his malis ægra nubens 2 proles sanissimas nacta est. Post alterum vero partum & spasmodici motus aucti sunt, & leucorrhœa: hæc evasit purulenta, eodemque tempore dolor lævum abdominis latus invadens a morte tantum desiit, cujus sedes ob leucorrhœam in dies foetidiorē ac magis purulentam in ovario lævo esse credebatur. Tandem symptomatis ad summum evectis, cum marasmo, glandulisque parotidibus, axillaribus, aliisque brachiorum ac thoracis summe turgentibus, quarum nonnullæ suppuratæ foetidum dederunt pus, ægra paucis post diebus obiit. Cujus in cadavere omnia pene viscera obstructa

---

(o) l. c. T. 1. P. 2. S. 1. C. 4. p. 294. sqq.

peffimoque in ftatu reperta, folo utero cum utroque ovario naturalem faniffimumque ftatum habente.

§. 10.

5. *Uteri morbi chronici*, ut tumores purulenti aut fcirrhofi, aliive, a quibus leucorrhœam KRAPP (*p*), POLZER (*q*), ac STÖRCK ipfe bis (*r*), observarunt. PANAROLI (*s*) quoque femina huc facit, licet morbum ejus Auctor ad veneream claffem retulerit.

C A P U T IV.

PROCATARCTICAE CAUSAE.

§. 11.

1. *Pathemata animi*. E. HAGENDOR-
NII (*t*) „femina... implorabat opem, re-
„ferens, fe non ita pridem nimis perter-

(*p*) Vide §. 55. a.)

(*q*) Ibidem.

(*r*) Ibidem & §. 35 B. b).

(*s*) Vide §. 35 B. e).

(*t*) Hiftor. med. phyf. Cent. 2, hift. 87.

„ refactam in album fluorem incidisse, an-
 „ tehac sibi insolitum, idque per hanc for-
 „ san rationem, quod amicæ cuidam inter-
 „ fuerit ex simili fluore laboranti, hincque
 „ nauseam quamdam conceperit. Fieri per-
 „ gebat interdum, ut fluor hic quodammo-
 „ do fisti videretur, recurrens vero moram
 „ istam longiore fluxu compensare soleret.
 „ Quare malo... obviam itum est idoneis,
 „ a quo etiam sensim fuit liberata,,. Haud
 fecius leucorrhœam a mœrore ortam refert
 ALIX (u). Non uno semper modo animi
 motus leucorrhœam accersunt; sunt, qui
 digestionem depravando eam creent, ut mœ-
 ror, timor, ira, quorum bini priores etiam
 cachexiam lentam inducendo profluvium de-
 mum accersunt. Ante omnes tamen lasci-
 vus amor celerrime morbum inducit, dum
 uberiores humorum ad genitalia affluxum
 continenter causat.

§. 12.

2. *Ingesta* dyspepta, vel quacunque ra-
 tione cacochymiam, ac laxitatem vasorum
 uteri, cum motu humorum illuc adaucto,

(u) Vide §. 58. No 2. e).

inducentia. Sic F. HOFFMANNUS (x) in vitium ac humidum atmosphæræ frigus, laxitatem uteri vasis conciliantia, causam conjicit, quod morbus hic in Belgio crebrior, quam alibi, F. SYLVIO (y) teste occurrat. Perinde J. D. GOHLIUS (z) causam fluoris albi Berolini adeo frequentis, ut non indigenæ modo, sed Gallæ etiam mulieres numerosæ quovis anni tempore eo infestentur, in aquæ e solo paludoso scaturientis usum rejicit. Prava etiam diæta textoris uxori apud MURALTIUM (a) leucorrhœam accivit, quam NESTERUS (b) quoque sua in octenni puella sacchari abusui attribuit. Ipse etiam tenerrimæ ætatis puellam vidi, quæ ex portione acerrimi emmenagogi (quod bel-larium esse rebatur) abligurita in leucorrhœam incidit.

§. 13.

3. *Tempestas anni humida ac frigida,*
qualis esse solet mensibus autumnalibus, hi-

(x) l. c. thes. pathol. §. 11.

(y) Prax. med. L. 3. C. 4.

(z) Act. med. Berol. Dec. 2. Vol. 3. art. 1. p. 25.

(a) Vide §. 35. A. d).

(b) Vide §. 61. a).

bernis, ac primo vere. His sane temporibus floris albi exacerbationes ac reversiones contingere Annales Vratislaviensium abunde testantur, & quidem

Tent. 23 A. 1723 Febr. Cl. 2 art. 1 §. 3 p. 143

—— 24 A. 1723 Maji Cl. 2 art. 1 §. 3 p. 497

—— 26 A. 1723 Nov. Cl. 2 art. 1 §. 2 p. 484

—— 27 A. 1724 Janu. Cl. 2 art. 1 §. 4 p. 32

—— 30 A. 1724 Octo. Cl. 2 art. 1 §. 2 p. 368

—— ————— 3 §. 4 p. 385

—— ————— Nov. Cl. 2 art. 3 §. 1 p. 475

—— ————— Dec. Cl. 2 art. 3 §. 3 p. 604

—— 35 A. 1726 Janu. Cl. 2 art. 1 §. 3 p. 41

—— ————— Febr. Cl. 2 art. 1 §. 3 p. 163

Hist. morb. Vrat A. 1700 verno temp. p. 166

RAULINUS (c) vero leucorrhœam Parisiis A. 1765 mense Septembri post summum æstum cum insolita prorsus siccitate regnantem vidit, quæ feminas nunquam antea illi obnoxias id temporis invasit, aliis vero eam prius quoque jam passis uberior tum & viscosior accidit.

§. 14.

4. *Venus immoderata.* Orgasmus enim lasciviæ humores uberius ad muliebria ciet,

---

(c) l. c. T. 2. P. 3. S. 1. C. 2 p. 14.

vasa iis laxantur, &c. unde leucorrhœa (*d*), quam BEHRII (*e*) puella ita sibi accivit. In neonuptis rei veritas vel maxime elucet, quæ admissio per principia crebrius viro (seu hujus id, seu illarum libido poposcit) haud ita multo post voluptatis immoderatæ pœnas luunt. Sic V. RIEDLINUS (*f*) feminam novit, „ quæ jam diu in conjugio vivens „ sub principium semper fere de hoc malo „ conquesta fuit, marito tum ipsomet fatente, „ te, se exsatiari his amoribus vix posse; „ jam vero remittente hac amoris vehementia contra hunc fluxum ulterius medicamentis non indiget. Et alia ... falsa „ est, se majus levamen ab hoc malo, quo „ valde vexatur, non percipere, quam si „ maritus debitum conjugale aliquamdiu „ non reddat „. Perinde B. SILVATICI (*g*) matrona 25 annor. sanissima prius, nuptui data leucorrhœam tantum non continuam contraxit cum dolore lumborum, crurum, pedum, meteorismo rugiente, stran-

---

(*d*) HENTRICH Diff. de fluore albo benigno Præf. C. F. KALTSCHMIED 4to Jenæ 1749. §. 10. No 2. p. 10.

(*e*) Vide §. 36. f).

(*f*) Lin med. ann. 5. April. 2. p. 328.

(*g*) l. c. Cent. 4. No 39. p. 327.

guria, ac sterilitate. Idem GEHEMÆ (b) STAHLIIQVE (i) mulieres sunt expertæ. Complures id genus mulieres J. STORCHIO obtigere curandæ, quas inter mulier (k) fuit magna, cholericæ, 30 annis major, quæ viduo triennium nupta, toto hoc tempore leucorrhœæ subjecta mansit sterilis; tandem A. 1719 puellam peperit. Leucorrhœa rediit, duravitqve ad A. 1721, cujus mense Majo alterum gravida dolentes dextro in crure nata est varices: dolor earum lotionne vini calidi est sopitus; sed suppressa a partu lochia eundem resuscitarunt, haud prius conquiescentem, quam profluentibus lochiis. A. 1729 mense Octobri tertium prægnans, octavum in mensem, magnam lassitudinem pondusqve omnium artuum querebatur, quæ Væ So in pede lenivit, partu post 4 hebdomades consecuto. Varices tota inde vita cum mansissent, leucorrhœa A. 1737, quo vidua facta est, desiit. Altera (l) mercatoris uxor 28 annorum, cholericæ, robusta, sana, jam inde a principio

---

(b) Vide §. 70.

(i) Vide §. 5. No 10.

(k) Von Weiberkrankheiten 3 Band cas. 14. p. 100.

(l) Ibidem 8 Band cas. 2. p. 18.

matrimonii, in quo jam 3 annos vixit, leucorrhœam, nunquam sibi ante notam, adeptæ est fere continuam cum sterilitate, quæ ad vernalis curationis remedia conticescere visa versus brumam denuo revertit; at resumptis remediis tandem ter mulier intra 9 annos peperit, leucorrhœa nihilo minus persistente, quæ non nisi post 20 matrimonii annos viduæ factæ tum primum desit. Haud secius alia (m) matrona ob leucorrhœam multos annos sterilis illam non prius, quam ab obitu viri, amisit, quo tempore cetera quoque ab leucorrhœa provenientia symptomata eam reliquerunt. A crebriore genitalium ac præsertim vaginæ titillatione & irritatione fluxum hunc in venere nimia oriri vel inde patet, quod alter etiam qualisqualis mechanicus stimulus vaginæ applicatus interdum leucorrhœam proritet. Sic apud M. A. WEIKARDUM (n) puellæ, cum insigni spongiæ marinæ frustum vaginæ, (nescio cur) inditum aliquot intra horas adeo intumisset, ut se se non amplius eximi pateretur, post complures dies obortus fluxus albo similis, teterrimi fœtoris, accedente

---

(m) Ibidem p. 23. sq.

(n) Vermischte medic. Schriften 3 St. p. 61.

lotii ardore, symptomatibusque gonorrhœæ virulentæ solennibus: donec detecta spongia multoque cum fœtore educta fluxus ille conquievit.

§. 15.

5. *Graviditas.* Hæc nonnullis leucorrhœam jam ante acquisitam solet reddere uberiores. B. SILVATICI (o) matrona post crebros quæ partus quæ abortus a triennio illam patiebatur, non modo extra graviditatem, sed concepto etiam fœtu, & gravius quidem quam alio tempore. Aliis vero, cum extra graviditatem non sit molesta, ut primum utero gerunt, accidere consuevit, id quod RIEDLINI (p), ROMMELII (q), ac SCHLIERBACHII (r) testantur historiæ; imo prior (s) feminam novit, quæ undecies jam concepit, quæ se, concepisse tum nunquam falso conjecit, quando primo mense elapso loco mensium

---

(o) l. c. No 18. p. 309.

(p) Vide §§. 15. 48 d).

(q) Vide §. 38 g).

(r) Ibidem e).

(s) Lin. med. ann. 1. Novembr. 6 p. 371.

„ fluore albo laborare cœpit; cum alias vel
„ per bimestre sine conceptione mensibus
„ obstructis nil simile patiatur. Eadem e-
„ tiam sæpe & sat fortiter sternutat, & ab
„ insomniis tantum incommodatur, ut pro-
„ pterea cum metu somno se det, & pro
„ quodam beneficio agnoscat, si talibus in-
„ somniis præsentibus expergefiat: ast hæc
„ illi . . . semper certo conceptionem in-
„ dicaverunt „. Qua autem ratione leu-
corrhœa gravidis, utero licet clauso, eve-
niat, facile inde intelligitur, quod, cum
fluor albus verus ex iisdem scaturiat vasis,
e quibus catamenia procedunt, quemadmo-
dum ista in gravidis e vaginæ vasis haud in-
frequenter pullulant, ita ille etiam ex iis-
dem, utero licet clauso, contingere queat.

§. 16.

6. *Catamenia* aut imminuta, aut suppres-
sa, aut ob ætatem proveciorem desinentia,
haud raro fluorem album post se trahunt.
Sunt etiam, quæis menses nunquam flu-
xere, eorumque velut vicariam quovis men-
se leucorrhœam patiuntur. Sunt denique,
quibus catamenia vel imminuta vel finientia
leucorrhœam semper proritant. Unde li-
quet, leucorrhœam vel præire vel succe-

dere menstruo fluxui, vel vices ejusdem agere deficientis. Ita COCKSENI (t) mulieri 3 vel 4 dies ante menstrua fluor albus molestus esse solebat, quem NEUHOLDI (u) quoque vidua aliquot semper ante diebus experiebatur. Finientem vero semper catameniorum fluxum conseqvebatur in PECHLINI (x) virgine, ac feminis RIEDLINI (y), STAHLII (z), & ERNESTI (a), atque in hac mox occipiens prope ad sequentem usque periodum durabat. Matronæ vero HARDERI (b) circ. 8vo primum a fluxu mensium die ingruerat. In muliere denique HOFFMANNI (c) licet continuus esset, post catamenia tamen uberior procedebat. Contra autem in ejusdem matrona (d) ac JUCHII (e) virgine, tum ROSTII (f) & SCHENKBECHERI (g) feminis leucorrhœa mensium fluxum non præcedebat modo, sed seqvebatur etiam. Ex imminutis

(t) Vide §. 71.

(b) Vide §. 1. No 2. d).

† (u) Vide §. 35. A. f).

(c) Vide §. 70.

(x) Vide §. 76.

(d) l. c. Obs. 1.

(y) Vide §. 57. No. 2.

(e) Vide histor. 7.

(z) Vide §. 5. No. 10.

(f) Vide §. 37.

(a) Vide §. 43.

(g) Vide §. 55. d).

porro, simulque intensos inter dolores erumpentibus, catameniis leucorrhœam cum nocturno calore, cephalalgia vagisque hypochondriorum doloribus obortam plethorica in femina J. G. ERNESTI (b) vidit, quæ dato post Væ Sem in pede mane decocto cathartico-diuretico, vesperi autem ☿e e rad. pimp. alb. succin. alb. & diaphor. ☐ vitriolato, nitro, cinnab. ad cusp. cultri, deinceps vero essent, millef. pimp. alb. succin. TRa & ii ☐fat. & bals. Peruv. usurpandis, remisit, mensesque uberiores prodire. Idem quoque parci ac decolores menses HOFFMANNI (i) feminae malum causarunt; quod ad plenariam eorumdem suppressionem tanto certius accedit. Sic paulo ante laudatus ERNESTI (k) meminit lactantis plethoricæ, cui cum nihilominus menses rite procedentes aliquando emanassent, fluor albus ingruit; sed illis Væ Se in pede, usuque pilul. bals. STAHL. &

(b) Annal. Vratisl. Tent. 25. A. 1723 Sept. Cl. 2. art. 3. §. 5. p. 274.

(i) l. c. Obs. 6.

(k) l. c. Tent. 22. A. 1722, Novemb. Cl. 2. art. 3. §. 4. p. 504.

infusi vinofi e rad. Bryon. Angel. Pimp. alb. herb. Abrotan. Melissæ, Rosmar. flor. Galeops. Millef. Ros. lign. Sassafr. Rheo: &c. revocatis leucorrhœa continuo desit. Hanc ipsam ex suppressis mensibus HARDER I (l) puella, IUCHII (m) virgo, feminaque MURALTII (n), sunt perpeffæ. Apud J. STORCHIUM (o) virgini 19 annorum catamenia diu suppressa dum a remediorum usu rediissent, ab hoc ipso tempore etiam leucorrhœa occepit acris ac mordax, vehementes quandoque dolores, artumque pondus, causans; quam tamen profligarunt pilulæ catharticæ cum ꝑio dulci, & sumptæ quotidie mane ac vesperi gtt. xxx ex essent. ligni sassafr. pimpin. & TRæ $\square$ ri æquis partibus mistis. A mensibus vero per ætatem cessantibus eandem matrona LOEWII (p), femina MURALTII (q), nec non STARKII (r) Dux, adeptæ sunt, meminitque

(l) Vide §. 4. I. No. 2. c).

(m) Vide histor. 7.

(n) Vide § 35. B. b).

(o) Von Weiberkrankheiten 2. Band. cas. 165. p. 525.

(p) Vide §. 35. B. d).

(q) Ibidem A. e).

(r) Vide histor. 5.

etiam J. D. GOHLIUS (s) mulieris 48 annorum, cui cessantibus ante 3 annos mensibus leucorrhœa supervenit, usu tamen TRÆ vitæ KÖNIGSSEESIUM circumforaneorum profligata. Leucorrhœæ denique mensium loco periodice revertentis exemplum præbet J. D. RÜCKERUS (t) „ judæa (in „ qviens) phlegmaticæ constitutionis non „ nisi gravida facta lunare tributum solvit: „ extra graviditatis tempus mensium vices „ adhuc supplevit fluor albus benignus „: quem ipsum etiam catameniorum loco & F. HOFFMANNI (u) quadragenaria, & TILLINGII (x) puella, sunt adeptæ.

§. 17.

7. *Partus, abortus, mola, hæmorrhagia uterina*, haud raro leucorrhœas pertinaces, a laxitate in vasis uteri cum stimulo quodam relicta, post se trahunt, præsertim ubi sæpius acciderant. Ita post hæmorrha-

---

(s) Act. med. Berol. Dec. 1. Vol. 5. art. 2.
No. 21. p. 39. sq.

(t) l. c.

(u) Vide §. 37.

(x) Vide §. 45. No. 2.

giam uteri in leucorrhœam incidit MAR-
XII (y) matrona, & post partus unum
pluresve, plus minus laboriosos, mulieres
BLASII (z), BURTONI (a), HOFF-
MANNI binæ (b), MÜNNICHII (c),
QVARINI (d), RIEDLINI (e), ac
SCHAEFFERI (f). Perinde uni iteratif-
ve abortibus suam debebant leucorrhœam
feminæ HOFFMANNI (g), ac THOM-
PSONI (h). Idem a molis visum. Sic J.
STORCHII apud A. E. BÜCHNERUM (i)
mulier 22 annor. sangvineo cholericæ, bis
prolem aliam ex alia enixa, postea molis
laborare cœpit (quarum unam in platea ex-
crevit): cujusmodi semiabortus ubi ter qua-
terve perpessa est, in copiosam demum leu-
corrhœam incidit, nullis mitigandam reme-
diis (forte quod ægra inconstans nulli illo-
rum diu institerit), citra nullam tamen ca-
chexiam, & versus insequentem autumnum

(y) Vide §. 55. c).

(g) Vide §. 72. C. a).

(z) Vide §. 35. B. c).

(h) Vide §. 58. No.

(a) Ibidem d).

1. c).

(b) Vide §. 70. 35. B. 1.

(i) Miscell. phys. med.

(c) Vide histor. 6.

math. A. 1727. Jul.

(d) Vide §. 55. a).

Cl. 2. art. 2. p.

(e) Vide §. 35. A. c).

405.

(f) Vide §. 69.

denuo uterum gessit. Porro „ portento
 „ fane simile est, inquit B. SILVATI-
 „ CUS (k), quod a viro præclariss. ocu-
 „ lata fide nobis narratum. Ill. scil. Comi-
 „ tem quadragenariam plures quam 150
 „ molas unico partu edidisse, variæ quidem
 „ figuræ, lacertarum, cochlearum, & can-
 „ crorum fluviatiliū, non sine profuso
 „ sanguinis fluxu: a quibus lingvæ paralyfi
 „ correpta est, & totius corporis stupore,
 „ cum cachexia & muliebri profluvio; qui-
 „ bus adhucdum afficitur, lingvæ & totius
 „ corporis motu incolumi „.

§. 18.

8. *Metastases* sani vel morbofi ad vasa
 uteri; quorsum in primis pertinent:

a) *Sudor* criticus perperam repressus,
 a quo SCHLIERBACHII (l) femina fluo-
 rem album est perpeffa. Perinde

b) *Lac* uberum in non lactantibus
 resorptum, cujus a metastasi ad vasa uteri
 leucorrhœam lacticinofam nasci afferit J. A-

(k) l. c. Cent. 4. No. 53. p. 339.

(l) Vide §. 38. e).

STRUC (*m*). Testatur L. B. LENTINUS (*n*), pluribus quam 10 puerperis juvenculis, quod nec lactando, nec alia ratione lacti daretur apud eas exitus, accidisse leucorrhœam diurnam, excoriantem, qua steriles reddebantur, atque ad abortiendum pronæ, &c. Sic RAULINI (*o*) feminæ optimi habitus ac robustæ ante semestrem felici partu levatæ, prolem tamen haud lactanti, lacte regurgitante lochia processerunt copiosa, neque desierunt, sed fluxus mutata natura semper persistebat; tandem a trimestri evasit sensibilibiter chylosus cum dolorificis ventriculi tensionibus, anorexia, dyspepsia, insignique emaciatione: supervenit a bimestri crebra tussis, primum sicca, dein humida, continuoque gravior, tum etiam febriles motus cum sudoribus nocturnis (i. e. phthisis nervosa secundi gradus). Meminit etiam alius (*p*), cui post felicem partum non lactanti; licet robustissima esset, e lactis metastasi femur dextrum cum crure summe intumuit, doluitque; tumores metastatici internum præ-

---

(*m*) Tract. de morb. mul. L. I. C. 10 §. 2.

(*n*) Beobachtungen einiger Krankheiten p. 137.

(*o*) l. c. T. I. P. 2. S. I. C. 9. p. 340.

(*p*) Ibidem p. 341.

fertim latus infederunt tuberum forma, in quæ manu exploratis manifestus percipiebatur infarctus cum insigni duritie, inflammabanturque cum febre; sed resolutione tamen curati sunt: ægra vero ex illo tempore copiosa laborat leucorrhœa.

c) *Sputa*. T. TOMPSONI (q) femina mucum copiosum expectoranti post menses suppressionem leucorrhœa superveniens sputa stitit, corpore existente cachectico. Et „ ego (addit Auctor) plures animadverti casus, ubi ex alius evacuationis morbosæ ad uteri vasa metastasi fluor albus est obortus „. Et vero

d) *Vomitus* multoties accidens matronæ nobili viduæ apud R. a FONSECA (r), 50 annos natæ, habitu corporis crasso & molli, otio ac delitiis deditæ, ubi conquievisset, in leucorrhœam est mutatus, quovis mense frequenter molestant, effluente materia mucosa alba sublutea cum aliquo morfu.

e) *Catarrhus*, præsertim cum coryzæ fluxu, citra crisin post coctionem, solutus. RAULIN (s) „ vidit ægras in leucorrhœam

(q) Samml. auserl. Abhandl. zum Gebr. pract. Aerzte 3 B. 1 St. p. 31.

(r) Consult. med. T. 1. Conf. 21. p. m. 150.

(s) l. c. T. 1. P. 2. S. 1. C. 8. p. 329.

„ lapsas, postquam a crebris capitis ac faciei
„ fluxionibus fuerunt percuratae: aliae post
„ notabilem sputorum serosorum habitua-
„ lium & copiosorum, quae a longo tem-
„ pore obnoxiae fuerant, imminutionem per-
„ inde fluore albo mulstabantur „. Priori casui plane simillimum literis mandavit J. STORCH (t). Idem subsistens coryzae profluvium causat. Narrat hanc in rem S. SCHAARSCHMIDT (u) infanti trimulae (aut ad summum quinquenni) post vehementem coryzam cum totius faciei capitisque catarrho suffumigiis discussam continuo insignem obortam fuisse leucorrhoeam, uno alterove mense cum narium siccitate, anosmia, ac pruritu (quem infans digitis assiduo nares laceffens prodebat), affligentem. Idem quoque RIEDLINI (x) matronae accidit. Perinde in Actis erud. Lips. (y) exstat leucorrhoeae exemplum post sedatam coryzam observatae. Videbimus quoque inferius (z) coryzam catarrhosque subsistenti leucorrhoeae

---

(t) Vide histor. 13.

(u) Med. u. chirurg. Nachricht. 2 T. No 51 p. 396.

(x) Vide §. 48. d).

(y) A. 1709. p. 376.

(z) Vide §. 18. e).

succedere. Unde haud immerito fluor albus ab nonnullis *uteri coryza* (a), GALENO-
que (b) *uteri rheuma* dictus est, quem G.
BALLONIUS (c) *catarrhum*, L. a FON-
TE (d) *destillationem uteri*, nuncuparunt.
Atque huc forte etiam BURGGRAVII (e)
mulier est referenda.

f) *Tumores glandularum subsidentes.*
Insignem hujus rei casum ad posteros dedit
„ Ill. A. de STÖRCK (f): virgo 18 annor.
„ (refert ille) mammam utramque lapidis
„ instar duram a triennio fere habuit; pallida
„ præterea fuit, flaccida, tota cachectica, ne-
„ que unquam ei menses adhuc fluxere, cor-
„ dis palpitationem conquerebatur, & a pau-
„ lo fortiori ingressu semper anhelavit, &
„ fere suffocata est. Mamma utraque striis
„ lividis erat variegata, advertebaturque
„ perfreqventer dolor acute punctorius, va-
„ gus. Glandulæ subaxillares & ingvinales
„ quoque erant tumidæ, induratæ. Dedi

(a) Vide §. 1.

(b) De symptom. caus. L. 3. C. 4.

(c) Conf. med. L. 1. Conf. 56 sub fin.

(d) Conf. med. 117.

(e) Vide §. 45 No 1.

(f) De cicuta Lib. 2 Cap. 2 cas. 16 p 117, 199.

„ illico ter qvotidie 3 pilulas gr. ij de ex-
„ tracto Cicutæ, & qvalibet vice feci defu-
„ per hauriri infusi meliffæ & fl. sambuci vas-
„ cula duo. Externe nil applicui. Qvinto
„ die nil adhuc erat mutatum. Exhibui igi-
„ tur ter qvotidie pilulas jv, & idem infu-
„ sum continuavi. Octavo die striæ lividæ
„ in utraqve mamma disparuerunt, dolores
„ autem vagi pungentes erant longe fre-
„ qventiores, vires auctæ sunt. Decimo
„ die jam dabantur 15 pilulæ per diem.
„ Duodecimo die prodiit ex utero materies
„ copiosa alba glutinosa, & omnes durities
„ tunc molliores videbantur, & respiratio
„ fuit levior, nec cordis palpitatio adeo
„ freqvens. Eadem pilularum dosi in vige-
„ simum diem continuavi, & erant tunc o-
„ mnia meliora, tumores multo minores,
„ mamma utraqve mobilis & pro parte pen-
„ dula. Color faciei antea ex flavo viridis
„ nunc in subroseum mutabatur; functiones
„ omnes incipiebant restaurari. Qvotidie
„ ex utero copiosus mucus prodiit, qvī
„ subinde acer fuit, & in vagina ardorem
„ excitavit, subinde autem adeo blande ex-
„ stillavit, ut ægra nil adverterit. Datæ jam
„ sunt 18 pilulæ per diem. Trigesimo die
„ mammæ ambæ jam erant fere naturales,
„ & glandulæ subaxillares multo minores;

„ nullum dolorem ægra conquerebatur ,
„ mens fuit longe hilarior : fluxus autem
„ uterinus nec amplius copiosus nec fre-
„ quens fuit. Pilularum dosis non amplius
„ aucta est, & continuabatur infusum fl. fam-
„ buci & herbæ melissæ. Quingagesimo
„ die nil in mammis repertum est ; sub axil-
„ lis erant adhuc quædam tubercula pis-
„ æqualia ; fluxus muci ex utero penitus
„ desiit ; viguit appetitus. Per 3 adhuc
„ septimanas dedi mediocrem cicutæ dosin,
„ & infusum rutæ. Comparuit dein citra
„ omnem dolorem fluxus menstruus, prodi-
„ itque sanguis sanissimus per 5 dies, nec
„ advertebatur cordis palpitatio, nec a for-
„ tiori ingressu respiratio inhibita fuit. Un-
„ de optima videbatur adesse sanitas : atque
„ ideo nil amplius medicamenti datum fuit „

g) *Sanguinis vacuationes consuetæ vel earum molimina non succedentia : quo fit, ut metastasis humorum ad vasa uteri facta leucorrhœam excitet. Ita FÜRSTENAU II (g) vetulæ neglecta scarificatio consuetæ fluorem album proritavit. Sed omnium facillime hæmorrhoides cœcæ morbum hunc efficere valent. Sic apud Auctorem Ob-*

---

servationum clinic. Varfav. (b) „innupta fe-
 „mina pertinaces potissimum alvi obstructio-
 „nes accusabat. Enematibus jussis illa re-
 „cusavit; quia aliunde, si alvum exoneret,
 „atroces semper dolores habeat, simulque
 „se fluore albo laborare indixit. Re exa-
 „minata, leucorrhœam syphiliticam non
 „esse certum erat, sed valde materia cor-
 „rosiva. Jussit balnea emollientia, postea
 „ut super fervidæ aquæ vaporem sedeat;
 „sed noduli nulli provenerunt, & potius
 „his adhibitis dolores intestini recti etiam
 „extra casum sedis aucti fuerant. Intimius
 „igitur rectum visitatum fuit, & altius in-
 „terne nodi hæmorrhoidales inveniuntur.
 „Ea indicatione profecuta & recti dolores
 „(quod non mirum), sed & leucorrhœa,
 „sponte cessarunt,,. Postmodo (i) quo-
 „que „referre (inquit idem Auctor) debeo,
 „me iterum in uxore leucorrhœam hæmor-
 „rhoidalem, illi, quam in primo fasciculo
 „narravi, omnino similem, reperisse, &
 „eadem indicatione illam abstulisse, quæ
 „jam per triennium omnes alias indicatio-
 „nes fefellerat,,.

(b) Fascic. I. p. 39. sq.

(i) Ibidem fasc. II. p. 68.

C A P U T V.

P R O X I M A C A U S A.

§. 19.

PROXIMA *Leucorrhææ causa* (de vera leucorrhœa sermo est) haud alia sit oportet, quam anastomosis arteriarum in cavum uteri vel vaginæ (vel utrobique) hiantium, ex earum laxitate justo majore proficiscens, ac fero plus, quam oportet, transitum præbens, cujus J. B. MORGAGNIUS (k) duplicem causam principem arbitratur esse, nimirum eam uteri aut vaginæ affectionem, ut eorum „ aut intima membrana, non secus atque „ illa narium in coryza, rheumate quodam „ afficiatur (l), aut ora vasculorum „ post emissum menstruum sanguinem se „ hætenus contrahant, ut sanguini quidem „ exitum, ejus autem fero non intercludant, „ quod ut alio in aliis colore infectum est, „ ita in omnibus non eodem colore fluorem „ facit „ : quodque resorpta aqvosiore

---

(k) De sedib. & caus. morbor. Epist. 47 No II.

(l) Vide §. 18 e).

parte evaporati feri ad instar spiffius profuit (*m*).

§. 20.

Fuere , qui humorem in leucorrhœa non ex ipso utero , sed tantummodo e vagina scaturire contenderint ; quos inter etiam J. A. WEDELIUS (*n*) plus vaginæ quam ipsi utero hocce in malo tribuere videtur : forte non aliam ob causam , quam quod tum in gravidis , quæ uteri conclusi sunt , fluor hic nihilominus per sæpe observetur (*o*) , tum quod etiam similis quoque humor in lascivis sola genitalium vexatione e vagina eliciatur , &c. Verum enim vero qui hanc opinionem sectati sunt , haud satis , quid veram inter ac nothas leucorrhœas , quarum sedes ut plurimum in vagina est , intersit , discrevisse videntur. Neque gravidarum fluor albus , ut ut e vaginæ accidat vasis , continuo ostendit , sedem suam propterea in utero esse haud posse ; quando

---

(*m*) l. c. No 13.

(*n*) Diss. de fluore albo Resp. A. M. EILHARD.
4to Jenæ 1743. §. 1. sqq.

(*o*) Vide §. 15.

quidem id ipsum reapse & anatome pervincit, & rite deductum ex observatis ratiocinium. Etenim

§. 21.

Anatome cum leucorrhœa defunctorum exhibuit cum uteri in cavo tum ad ejus quoque parietes adhærescentem ipsum illum humorem, qui viventibus e pudendis profluxit, quique compressa manibus uteri substantia uberius etiam ex ea prodibat, indicio manifesto, ipsum ex uteri vasis ejus in cavum fluxisse. Sic s. PINAEUS (p) „fæ-
„ pius vidimus (inquit) in dissectis cadaveribus puellarum seu virginum & aliarum mulierum profluvio uteri albo, dum viverent, laborantium, quæ ob alium alium quem morbum gravem extinctæ fuerant; in utero enim earum humorem limpidissimum invenimus, qui e cavitate ejusdem guttatim stillabat per verum collum in finem pudoris, in quo candorem tantum acqvirebat, ut cretam aut calcem dissolutam in aqua dixisses, & ejusdem mixtionis crassitiem quoque, in aliis majorem,

---

(p) De notis virginis. L. 1. problem. 3.

„ in aliis minorem. An vero id fiat (i. e. an
 „ ista albedo & inspissatio humoris antea te-
 „ nuis & limpidissimi acquiratur) coctione
 „ aliqua vel aeris externi appulsu, frigidi
 „ potius ut videtur, aliis judicandum pro-
 „ ponimus „. Melius profecto MORGAGNIUS (q) id ab resorpta sensim aquosiore
 feri parte effici judicavit, cui id ipsum phæ-
 nomenon binis in virginibus detegere licuit,
 quarum in una (r) circiter 16 annor. leu-
 corrhoëam, dum viveret, passa „ cum mu-
 „ cum secundum naturam se habentem ute-
 „ ri osculo & proximæ cervicis parti abster-
 „ fisset, comprimendo inferiorem uteri fun-
 „ dum, cervicem, & osculi uterini coro-
 „ nam, prodire ex his locis omnibus, &
 „ ordinate quidem, vidit albam crassiuscu-
 „ lam materiam, quæ unde albus fluor pro-
 „ venisset, non obscure significavit „. In
 altera (s) vero 14 annorum eodem ante obi-
 tum morbo afflicta uterum a morte „ cum
 „ incidisset, fundi cavum invenit humida
 „ materia plenum ex albo in flavum & sub-
 „ viridem colorem vergente „. Haud se-

(q) Vide §. 19.

(r) l. c. No 12.

(s) Ibidem No 14.

cius etiam s. SCHAA RSCHMID T (t) testem se ejusdem rei nonnullis in sectionibus cadaverum ab se visæ præbet. Unde liquet, per anatomen constare, leucorrhœæ veræ fontes non in vagina modo, sed ipso etiam utero, fuisse observatos. Atque ad hæc

§. 22.

Ratiocinium quoque rite ex observatis institutum evincit, fontes leucorrhœæ veræ non alios esse, quam ipsa illa vasa, e quibus menstruus sanguis scaturit; quandoquidem leucorrhœa vera

1mo Emmenagogis interdum procuratur (u);

2do Catameniorum fluxum jam præcedit, jam consequitur (x), imo quandoque

3^{tio} Vices ipsorum catameniorum obit (y).

Quæ proinde satis superque memoratos leucorrhœæ fontes ab omni ambiguitate vin-

(t) l. c. § Th. No 3. p. 77.

(u) Vide §. 12.

(x) Vide §. 16.

(y) Vide §. 16.

dicant. Haud tamen id ita accipiendum venit, fluoris albi scaturiginem in dato corpore v. g. LAIDIS ex iisdem individuís vasis, e quibus illi catamenia procedunt, esse oportere, ita ut, si e vasis fundi uterini ista proveniant, ille quoque ex iisdem pullulare debeat, nec pro vero habendus sit, si illis ex uteri fundo prodeuntibus ipse ex ejusdem cervice vel vagina scaturiat. Nam cum id ipsum fere semper quidem ita eveniat, potest tamen contingere, ut catameniis LAIDI ex uteri fundo exstillantibus leucorrhœa e vagina erumpat; modo hujus quoque vasa ita natura comparata sint, ut ad systema fluxus menstrui pertineant, id quod rara nos observatione docuit J. HILL (2), nempe A. 1741 mulieri 20mo ætatis anno primum puerperæ obstetrix placentam magna vi avulsi, ut laceratum quid sonus a puerpera perceptus pervaderet: unde illo in latere perpetua debilitas cum dolore jacenti ægræ superfuit; ubi vero lecto relicto misera per conclave ambulare occepit, uterus pugni magnitudine e vulva prorupit, quem vagina simul prolapsa inversaque bursæ instar te-

---

(2) Medicin. Commentar. von Edinburgh 4 Th. 1 St.
2 Abschn. No 5. p. 88. sqq.

gebat. Os uteri ultra cuncta mamillæ forma ad pollicem prominebat. Qveis visis lectum mox repetens omnia facillime reposuit, non ante rursus elapsa, quam denuo periculum fecisset ambulandi: tum vero prolapsui mulierum e consilio fascias admovit; at incassum, nam non modo repetebat stanti prolapsus, sed fasciæ quoque excoriationem causabant. His proinde abjectis uterus totis diebus propendebat, noctu repositus, mane postero iterum prolapsurus, illæsa nihilominus sanitate. Proli 18 menses lac præbuit, ac non multo post ablactationem catamenia more pristino procedebant, quæ solummodo ex uteri orificio prodire observabantur, e vagina ne gutta quidem: quandoque guttatim ac lente, quandoque vero ubertim erumpebant; semper autem copiosa experiebatur mulier. Aliquo inde post tempore iterum concipiens tota graviditate molestias multas perpessa est, utero interdum semper prolapso, ac noctu tantum reposito, quoad ita demum increvit, ut non amplius prolabi quiveret; sed tum ponderosæ molis instar ossibus pubis vicinisque ad 7um usque mensem, quo peperit, incumbebat. Hancce etiam sobolem, quæ 4 annis vixit, lactavit, lactationisque tempore, ac post illam uterus pristina plane ratione prolabi pergebat, ore uteri

nunc aliquanto longius etiam deorsum pendente. Paucos intra annos mulier ter adhuc utero gessit, sed semper 3^{tio} mense abortiit, idque ab ira. Post quemvis abortum os uteri mammillam referens aliquanto plus, quam ante, descendebat. Abortus hos iteratos leucorrhœa 6 vel 7 annorum est consecuta, quæ, dum catamenia hætenus e follo uteri orificio prodirent, ex omni bursa illa a vagina efformata in integrum scaturiebat, quæ tantopere madebat, ut semper linteis tectam esse oportuerit. Per id tempus vehementi colica prehensæ uterus a perfrigeratione adeo intumuit, ut reponi non posset: idcirco opem petiit. Colica tumoreque brevi percuratis reliquum naturæ est commissum usque ad 1761 (forte 1771), quo post vehementem febrim intermittentem superatam menses (quod ætatem ageret annum inter 40um & 50um) non amplius reversi sunt, prolapsu pristinum obtinente statum, nisi quod os uteri concreverit, cuticulaque fuerit investitum. Leucorrhœa quoque desiit. Uterus propendens nil novi causabat incommodi, quod per 30 jam annos non adfuisset; quam ob rem postremis 10 vel 12 annis reponere quoque illum neglexit, qui interdum vel a perfrigeratione vel graviori labore admodum intumescebat, alias

vero contrahebatur in rugas instar scroti rugosi, cui perquam similis erat, donec a temporis diuturnitate, quo aeri expositus erat, cutis instar, cujus etiam colorem induit, ficcus evaderet. Ubi reponebatur (quod facillime succedebat), continuo rursus elabebatur. Nunquam sua magnitudine urethram clausit. Ægra hodiedum sana hilarisque degit, ut paucis de morbo ejus constet. Ex isthac historia liquet, leucorrhœam fuisse veram, non spuriam; quandoquidem e vasis vaginæ scaturiebat, & post iteratos abortus occepit (a), atque cum catameniis desit.

C A P U T VI.

D I A G N O S I S.

§. 23.

DIAGNOSIS *leucorrhœæ veræ* haud exiguis laborat difficultatibus, quas clinici plerique omnes quotidie experiuntur. Nam ut de iis, quæ titulo cum specierum tum cau-

---

(a) Vide §. 17.

farum J. ASTRUC (b) fufe huc in medium attulit, dicam nihil; qvippe quæ magna fui parte & cerebri humani commenta ſint, & ad leucorrhœam cito tuto jucundeqve curandam haud magnopere faciant: illud certe, quod ad leucorrhœam veram a ſpuriiſ quibusvis rite diſcernendam pertinet, & in quo omnis curationis cardo vertitur, medentem haud raro ambiguum tenet. Non omne id quidem, quod veram inter leucorrhœam ac ſingulas ſpurias diſcrimen eſt, ſagaciorẽ præterit obſervatorem; novit enim ex facili, qui gonorrhœa benigna (c) ab leucorrhœa vera ſit diſjungenda; nec eſt neſcius, quid purulentos inter fluxus uterinos (ut ſunt uteri ex inflammatione ſuppurati, eorumve aut carcinomata aut fungi exulcerati, &c.) ipſamqve ſimplicem leucorrhœam veram interſit. Eapropter in iſtis, quandoquidem etiam uberior eorundem diagnoſis alius eſt loci, moras trahere viſum non eſt. Princeps autem difficultas perveſtiganda ſupereſt, leucorrhœæ veræ a gonorrhœa venerea mulierum rite dignoſcendæ, quæ duo mala uſqve adeo ſibi ſæpe ſunt affinia, communibuſqve

---

(b) l. c. §. 5.

(c) Vide §. 2. II. A. No 1.

notis se se tuentur, ut unum ab altero discernere subinde vix sit integrum; id quod nihilominus non recta modo medendi methodus, verum ipsa etiam sequioris sexus fama, ne detrimenti quid capiat, exposcit. Idcirco

§. 24.

Vera ne an *syphilitica* sit *leucorrhœa*, cum hæc illam interdum mentiatur, vel saltem pro illa Medico ab infectis obtrudatur, decretorii utriusque characteres pro eo, ac par est, sunt pernoscenti. Præcipuos illorum, quos Auctores celebriores hanc in rem proferunt, isthic dabo, qui etsi complures sint, haud tamen semper tollendæ rei ambiguitati sufficiunt, in primis vero, ubi gonorrhœa syphilitica cum ipsa leucorrhœa vera est complicata (d). Quapropter in momentosa hac diagnosi pensanda sunt vel maxime sequentia:

§. 25.

I. *Causæ* fluoris prægressæ, cum ipsis ejus adjunctis rite collatæ. Si enim symptoma-

---

(d) ASTRUC l. c.

ta (e) ejusmodi fiant, quæ leucorrhœam veram præseferant, eiqve excitandæ idoneæ simul præcessere causæ, nec quidquam adsit, quod suspicionem syphilitidis præbeat, res plana erit. Sin vero fluxus ipse suspectus sit, & ægra contagii venerei causas fateatur fuisse admittas, fluor aut ex toto venereus erit, aut certe leucorrhœæ complicatus, ubi reliqua etiam signa dicenda congruerint. Verum cum ægræ admittas contagii causas persæpe alte tacere, imo pernegare etiam, norint; alia erunt Medico prudenti circumspicienda, nempe

§. 26.

2. *Symptomata syphilitica*, ut inflammatio vaginæ fluorem prægressa; nam gonorrhœa syphilitica, ut recte notat J. ASTRUC (f), dum recens est, inflammationem vel vulvæ vel vaginæ comitem habet, quæ ab leucorrhœa vera simplici prorsus abest. Quod si vero inflammatio hæc ob morbum jam diuturniorem haud amplius adsit, videndum, num aliud quid e prolapia syphilitica leucorrhœam comi-

---

(e) Vide §. 4. & 5.

(f) l. c.

tetur, ut tophi, dolores osteocopi nocturni, bubones, efflorescentiæ, &c. quæ contagium venereum arguant, velut in muliere sTORCHII (g). Sed etiam hæc sæpenumero absunt, præprimis ubi gonorrhœa hujusmodi ab reliquiis tantum venereæ luis excitatur, ut sæpe accidit, ac tum prægressa varia syphilitica mala ægrotæ summo studio tacent, negantque. Hoc proinde in casu examinare oportet

§. 27.

3. *Qualitates materiæ* profluentis, nempe colorem, odorem, acrimoniam, &c. horumque effectus in corpus ægræ, præsertim dolorem ardoremque genitalium, quem lotii sub mictione transitus auget in gonorrhœa, cujus materiæ est simul color teste SWIETENIO (b) vel mox initio vel cito post pravus „qui initio albicat, quandoque „in flavum & viridem transit satis cito, „erosisque vasis effluit tabus sangvinolentus „. Fœtor quoque gonorrhœæ proprius detegitur, & acrimoniam cito humor

---

(g) Vide §. 32.

(b) Commentar. ad H. BOERH §. 1447.

profluens assumit cum celeri quoque ejusdem incremento. Omnia autem vera in leucorrhœa fecus eveniunt ; nam color mali principio diu albidus perstat, antequam flavescat ac demum viridescat. Porro leucorrhœa recens caret pure, fœtore, acrimonia, ac proinde etiam genitalium dolore, nec de alio fere dolore queruntur ægræ, nisi qui lumbos tenet, & qui ipse a gonorrhœa abest (i). His ergo mali utriusque principia sic satis ab se diffident. At ubi uterque fluxus provectior evasit, vix ullum inter utrumque discrimen reperitur ; nam leucorrhœa vera initio alba, blanda, indolens, ita diuturnitate demum, ut dicetur (k), materiam mutat, ut & colore, fœtore, & acrimonia veneream illam non exæquet modo, sed & superet interdum. Verum quidem est, ægras de principio fluxus, qualis tum fuerit, percontandas esse, indeque discrimen eruumdum ; sed, ut recte advertit ASTRUC (l),
,, ægras quandoque levioris coloris ergo
,, syphilis latet, interdum ea symptomata,
,, quamvis vehementiora, inscitæ ergo anim

(i) ASTRUC l. c.

(k) Vide §. 35 A g),

(l) l. c.

„ advertere nesciunt, vel ipsa parvi faciunt,
„ ut sæpissime sub silentio prætereant, quæ
„ in diem eveniunt, aut accidere obser-
„ vent, ne fluxus mutationibus detectis
„ proprii errores detegantur. In iis casi-
„ bus ne in maxima versemur incertitudi-
„ ne, in quam ignorantia aut fraus illarum
„ nos impellerent, ad alia quoque indi-
cia respiciamus, oportet, spectandaque tum
etiam svadetur

§. 28.

4. *Ubertas profluvii*; nam cum leu-
corrhœæ veræ, SWIETENIO (m) obser-
vante, initium leve sit per menses, imo
annos, lentusque ejus progressus & incre-
mentum, duratio quoque longa, antequam
acrimonia accedat; in vetusto autem fluxu
copia profluvii multo sit major, quam in
gonorrhœa venerea; in ista omnia contra-
rio procedunt ordine, nempe initium ejus
est subitum, incrementum citum & conti-
nuum, nunquam tamen ubertate sua, aut
raro admodum, leucorrhœam vetustam ex-
æquat, nisi forte eidem sit complicata. Sed

(m) l. c.

indiciū ex ubertate profluvii petītum perquam esse ambiguum haud pauci observant; quandoquidem humoris profusi copia utrinque variat. „ Nam albi fluores interdum „ erumpunt, qui syphilide parum uberiores sunt „ teste ASTRUC (n): & in gonorrhœa venerea e vaginæ glandulis affectis tantum sæpe adesse profluvium s. SCHAARSCHMIDT (o) ait, quantum in vehementissima leucorrhœa benigna observatur. Sic. L. G. KLEIN (p) „ meminit „ venereum chronicum fluorem sic largum, „ ut lectos penetrarit altius subterpositos „ illuvies emanans „. Quod tanto etiam evenit certius, ubi gonorrhœa leucorrhœæ est complicata. Hujusmodi vero in casu

§. 29.

5. *Inspectio genitalium*, svadente ASTRUC (q), non est negligenda, in qua si vulva aut vagina exulcerata est, malique scaturigo in eadem reperitur, gonorrhœam

---

(n) l. c.

(o) l. c. p. m. 88. sq.

(p) Interpr. clinic. tit. fluor albus p. 113.

(q) l. c.

adeffe in propatulo est. „ Aegras (inquit
„ ille) obftetricare oportebit, ut triplicem
„ fedem benignæ fyphilidis, ac proinde
„ continentis gonorrhœæ investigemus. 1)
„ Proftatæ fe oftendunt, ex quibus virus
„ ftillat supremam verfus vulvæ partem per
„ orificia lacunarum GRAAFII ad latera
„ urethræ locatæ: 2) Glandulæ vero
„ COOWPERIANAE fe produnt interna
„ vulvæ parte fitæ perinæum verfus aut cir-
„ ca oftium vaginæ, ex quibus gonorrhœa
„ circa anum aut limen vulvæ fluit: 3)
„ Glandulæ tandem vaginæ, quæ virus in
„ ipfo vaginæ ductu fundunt per vulvam
„ erumpens. In eo duplici cafu fi ægro-
„ tantium infpectione certiores fieri volu-
„ mus fyphilidem adeffe, materiam ex la-
„ cunis aut glandulis COOWPERI exire
„ obfervabimus, deniqve ipfam fuperius,
„ inferius, aut interius vagina cumulari;
„ contra vero afferere poffumus fluore albo
„ tantum laborare mulieres, quando ex-
„ tremitates eorum canalium minime læfæ
„ aut pure fœdatæ apparent „. Sed præ-
„ terquam quod hujus infpectionis non femper
„ copia fiat, fimul etiam ipfo ASTRUC fa-
„ tente „ in postremo cafu difficillimum erit
„ fluorem album a vaginæ fyphilide distin-
„ guere; cum hæc æque ac ille a vaginæ

„ fundo profiliant „. Et numquid fluorem album e vaginæ vasis, quæ alias menstruum sanguinem stillant, erumpentem a gonorrhœa e glandulosis vaginæ locis pululante discernes? Et, quod rei caput est, ulcera id genus glandularum vaginæ cum purulenta leucorrhœa sine ulla prorsus labe venerea præsto esse possunt, id quod liquido evincit exemplum apud RAULIN (r) innocuæ puellæ circ. 18 annorum, severæ virtutis, cui adeo pruriebant ardebantque genitalia, ut nec dormire, nec ambulare, nec quiete sedere posset. Universæ glandulæ circum urethram, sebaceæ, nympharum, vulvæ, labiorum inflatæ erant inflammatæque, humorem reddentes purulentum, multo etiam uberiores, ubi aderant excoriationes & ulcera superficialia, quam albi. Præter ulcera illa numerosa etiam puncta ulcerosa & admodum sensilia ibidem viscebantur. Puella tamen per Væ Ses, balnea, fots, usumque simplicissimæ ptisanæ brevi ex intervallo temporis convaleuit. Ergo cum & hæc neutiqvam diagnosin absolvant, alia porro erunt pensanda, quorum e numero etiam est

---

(r) Vide §. 2. II. A. No. 1.

§. 30.

6. *Coitus*, quippe qui gonorrhœa venerea præsentē cum feminae tum viro quoque molestus sit. Etenim teste J. DO-
LÆO (s), cui & ASTRUC (t) assentitur,
„ gonorrhœa virulenta affectæ coitum haud
„ sustinere possunt, qui tamen fluore al-
„ bo . . . affectas vix impedit,,. Neque
id mirum; nam penis virilis rigentis ad ul-
cerosa vaginæ loca vehementior affricus non
potest dolorem non causare, qui in vera
leucorrhœa ulcerum vaginæ experte nullus
est futurus. Porro quod ad viri molestiam
inde oriundam attinet „ gonorrhœa coitu
„ communicatur, inquit J. ASTRUC (u),
„ fluores vero albi viro innocui sunt, aut
„ leves excoriationes tantum pariunt,,: id
quod pulchre illustrat casus apud POMME (x),
videlicet puella perditæ vitæ, 25 annorum,
temperamenti ficci, hysterica, mature vene-
ri dedita, luem syphiliticam contraxit, a
qua per litus ☿ les tumultuaria methodo,

(s) l. c. §. 2. p. 498.

(t) l. c.

(u) Ibidem.

(x) Abhandl. von den hyster. und hypoch. Nerven-
krankheiten oder von den Vapeurs p. 307. sqq.

exacerbatis sub curatione hyſtericis turbis, tertium etiam inſtituta, cum liberari non poſſet, quartum ad eandem circumſpectius inſtitutam convaluiſſe viſa eſt, matrimonio ineundo habilis etiam iudicata, nihil obſtante (ut videbatur) trienni leucorrhœa, ut quam nemo medentium ſuſpectam habuerit. Sed nuptui data 6to die gonorrhœam virulentam viro attulit, ut proinde & ipſe antivenerea methodo, & illa quoque jam quintum tractanda fuerit. Vir cum vulgata medendi ratione brevi convaluiſſet, illa non niſi poſt præmiſſa 30 balnea, quotidie ad 4 horas uſurpata, potumque juris pullorum, litus ꝯ les denuo experta, balneaque diebus a litu vacuis continuans, lente tandem, at ex integro, convaluit. Sed hæc ut ut ſæpenumero ita ſe habeant, haud raro tamen certitudinem diagnoſeos morantur. Quod enim dolorem affectæ in coitu concernit, iſte pro magnitudine exulcerationis varia itidem varius eſſe poteſt, qui ſi exiguus eſt, facile celari a cautiore ægrota poteſt. Quid ſi locus ulceratus paulo altius ſitus ſit, quam ut a pene irritari queat? Porro vagina & vulva in ipſa etiam leucorrhœa vera, ubi temporis diuturnitate humor ejus cauſticus evaſit, excoriatur, ulceraturque: proinde etiam tum dolor in coitu percipietur. Sed

vir

vir faltem, dicet quis nihil inde contagii, præter levem forte excoriationem patietur? At quid si mulieris malum a viro prius hac labe fœdato est profectum, isque illud studiose celare pergat? Id ipsum sane in casu SCHAA RSCHMIDTII (y) accidit, nullatenus nisi extorta demum a viro confessione detegendum. Sed quid, inqvies, his omnibus ambagibus opus est; quandoquidem pathognomicum suppetit indicium leucorrhœam veram a gonorrhœa, imo spurio quocunque profluvio muliebri discernendi? Quod illud? videlicet

§. 31.

7. *Typus* utriusque hujus profluvii diversus natura, ac nunquam fallens, de quo ita G. BAGLIVUS (z): „fluor albus
„uterinus & gonorrhœa Gallica adeo similibus comitantur symptomatis, ut quisquis
„Medicorum fere semper decipiatur in illorum diagnosi, præsertim cum mulierculæ

(y) Vide §. 33.

(z) Prax. med. L. 2. C. 8. §. 3.

„ verecundia perfusæ gonorrhœam per im-
 „ purum scortum contractam fluoribus ute-
 „ rinis mentiantur. Ne succedant imposte-
 „ rum hæc incommoda, dabo signum infal-
 „ libile tales morbos ad invicem distingven-
 „ di. Pete a muliere, an superveniente
 „ menstruo sanguinis fluxu perseveret quo-
 „ que eodem tempore fluor ille albæ mate-
 „ riæ? si dicat, quod sic, significato eidem,
 „ quod morbus, a quo divexatur, sit go-
 „ norrhœa Gallica: si vero durante men-
 „ struatione fluor albus evanescat, & ea-
 „ dem finita denuo regrediatur; pro certo
 „ habeas, mulierem fluore albo uterino
 „ laborare. Cetera signa fallunt, hoc ve-
 „ ro constans est, & mulierum dolum aper-
 „ te eludit. Multum sane rationis huic
 „ signo inest, cui propterea & V. RIED-
 „ LINUS (a) applausit, & multi alii, quos
 „ ASTRUC (b) in medium adducit, sunt
 „ confisi. Cum enim fluor albus ex ipsis iis
 „ scaturiat vasis, quæ sanguinem menstruum
 „ profundunt (c), ita ut iste majorem, mi-

(a) Curar. medic. millenar. No. 431.

(b) l. c. nota (a).

(c) Vide §. 2. I. No. 1

norem contra ille eorundem anastomofin (d) exigat: fatis liquet, fluentibus catameniis leucorrhœam evanescere debere postliminio reversuram, ubi illa substiterint. Syphilitica vero sanies cum ex ulcerosis pudendorum glandulis proveniat, nil obstabit, quo minus ejus fluxus cum catameniis pergat. Interea cum indicium hoc in se longe sit verissimum, tamen in praxi medentem facile eludere, eiqve imponere potest, & „ B A- „ GLI V I pace, qui hanc sententiam strenue defendit, nullum est, inquit A- „ S T R U C (e), eo magis erroneum signum; „ nam 1) albi fluoris eruptio necdum desistit catameniis fluentibus, etiam si nos „ lateat cruoris ergo, quo permiscetur; 2) „ idem accidere solet in syphilide, quæ „ ex glandulis intimioribus vaginæ prodit, „ ut ex sanguinis admixtione impossibile „ sit hoc inutile signum distingvere. 3) „ Addo tandem frustraneum esse & incertum in ea gonorrhœa, quam glandulæ „ C O O W P E R I A N A E aut prostatæ faciunt; „ nam menstrua tunc totum cruore vulvæ

(d) Vide §. 19. 21. sq.

(e) l. c.

„ ambitum inficiunt, ut fluxum laticis illius
 „ conspici impediunt „. Profecto qveis
 fluxus gonorrhœæ parcior, profusior autem
 catameniorum, est, ab hoc illum ita obscu-
 rari debere, quasi illo tempore non adesset,
 in confesso est, et SCHAA RSCHMID-
 TII (f) ac STORCHII (g) casus id
 evincunt. Porro id verum fit etiam, deco-
 lores menses facile in leucorrhœa vera pro
 gonorrhœa syphilitica haberi posse; quis
 enim detexerit, in uterone jam vel in
 vagina primum id genus sordes sanguini
 fuerint admistæ? Denique demus cum san-
 guine menstruo album quoque profluvium
 pergere, num istud continuo pro gonor-
 rhœa habendum? Haud quamquam! Cur
 enim pus ex abscessu ovarii per tubam in ute-
 rum delatum non possit cum sanguine men-
 struo simul e pudendis prodire (b)? Qvod
 idem valet de uteris ipsis ubi ubi alibi
 ulceratis, ad quos pertinere videntur verba
 G. BALLONII (*) scribentis: „ narrat FER-

(f) Vide §. 33.

(g) Vide §. 32.

(b) Vide §. 2. II. B.

(*) Paradigmate 160.

„ NE LIUS fluorem muliebrem a gonorrhœa virulenta distingvi, quod hæc fluat mensibus etiamnum erumpentibus; fluor autem muliebris cesset fluentibus mensibus: nos contra in misella muliere utrumque simul fluere observavimus; & saniosa excretio per fluorem muliebrem adeo fœda erat, ut nullus esset ferendo „. Atque hinc colligitur, quam parum pathognomicum sit indicium BAGLIVIANUM. In tanta ergo incertitudine signorum diagnosticorum si nihil uspiam nostris votis fecerit satis, nihil jam reliquum erit, quam ut postremo omnium experiamur.

§. 32.

8. *Juvantia ac nocentia*, atque a posteriori, ut ajunt, diagnofin, quoad ejus fieri possit, obtinere satagamus. Eapropter si fluor albus ad omnia quæque rebellis antivenereis tandem remediis, ac vel maxime mercurialibus, expugnari se se patiatur, successus hic suspicionem gonorrhœæ ex hæcenus allatis indiciis conceptam efficiet probabiliorē. Sic ubi apud J. STORCHI

UM (i) mulieri 40 annor. per aliquot menses leucorrhœam cum catameniis alternantem passæ tam acrem, ut eam excoriarit, duo quoque ulcera ad muliebria, & in inguinibus tubercula orta essent, aliis non juvantibus, & li salivatione adhibita sanitas rediit. Quod si vero antivenerea hac methodo multum quidem emendatus, at non prorsus expugnatus, fuerit morbus, signum esse ait ASTRUC (k), leucorrhœam veram cum gonorrhœa syphilitica fuisse complicatam, ita ut, isthac antivenereis sublata, illa persistet porro. Verum non desunt etiam, quæ contra postremum quoque hoc diagnosticum signum, licet a posteriori petitum, pugnare videantur, nempe posse fluorem album esse venereum, quoniam se se antivenereis remediis profligari ex facili sinat, velut in POMMEI (l) syphilitica accidit, & posse ipsam leucorrhœam veram iisdem remediis abigi, quoniam quidquam labis venereæ eidem sit adpersum. Etenim

(i) Obs. clinic. ann. I. Januar. class. 3. No. 7.
p. 10.

(k) l. c.

(l) Vide §. 30.

fi A. PITCARNIO (*m*) fidem habeas „ non
„ opus est (inquit ille) distingvere inter
„ fluorem muliebrem Gallicum & non
„ Gallicum; cum raro (secus ac in viris)
„ possit fluor albus tolli, etiamsi virulen-
„ tus non sit, nisi remediis lui Gallicæ
„ propriis „. Et ex ingenti remediorum
hic laudari solitorum farragine non alia esse
pronunciat efficacia, quam cathartica ite-
rata, ꝯlia, Gvajacum, Sarsaparillam, tere-
binthinam, &c. Sed quemadmodum verum
est, ꝯlia ceteraque antisyphilitica in vera
etiam ac simplici leucorrhœa haud raro
egregie prodesse, ut suis postea locis (*n*)
dicetur: ita universim longe est falsissimum,
solis his antivenereis quamlibet leucor-
rhœam profligari posse, ut singula curationis
capita percurrenti uberius deinceps patebit.
Suffecerit hic unum duntaxat id genus ca-
sum J. STORCHII (*o*) in medium attu-
lisse, qui simul ambiguitatem diagnoseos a

(*m*) Element. medic. L. 2. C. 27.

(*n*) Vide §§. 49. 50.

(*o*) Von Weiberkrankheiten 8 Band cap. 27. P.

materiæ qvalitate (p) petitiæ egregie ostendit, nempe mendicæ 50 annorum, cœlibi, sanguineo-melancholicæ, menses, ubi postremis annis uberrime fluxissent, demum subsistentes leucorrhœam causerunt fere continuam, ac tam acrem, ut præ excoriatione quandoque vix ambulare posset. Data remedia:

R. Essent rosmarin.

—— millefol.

—— lign. saffr. aa ʒjss.

TRæ ʒ ii ʒj. M. D. mane & a meridie gtt. 30; vesperi autem sumat e ʒ offis sepiæ ʒss semper ad cultri cuspidem. Ex horum usu leucorrhœa brevi prorsus desinit, nec deinceps revertit. Id unum interea hic tamen certum est, ne a posteriori quidem petitam hanc diagnosin eam esse, quæ omnem veram inter ac syphiliticam leucorrhœam ambiguitatem submoveret.

§. 33.

Cum itaque singula comparativæ hujus diagnoseos capita nihil certitudinis adferant, conandum est, ut ne ullum eorum in exa-

---

(p) Vide §. 27.

mine ægrarum prætereatur; quod enim singula seorsim non promittunt, id omnia, aut plurima eorum saltem, simul sumpta majori cum probabilitate determinabunt. Quam parum autem singulis seorsim diagnosticis illis characteribus probabilitatis infit, documentum dabit sequens s. SCHAARSCHMIDTII (q) luculentus gonorrhœæ venereæ casus, in qua plura aderant phænomena leucorrhœæ veræ quam syphiliticæ propria. Nempe matronæ 32 annor. teneræ, sanguineæ, post crebras in infantia narium hæmorrhagias semper abhinc sanæ hilariqve quinto decimo ætatis anno prima catamenia citra ullam molestiam erupere, ordinateqve postea sub mobili hilariqve vita fluxere. Non decimo vitæ anno nuptui data intra 6 annos 3 proles sanas fortesqve est enixa. Anno 27mo alterum nubens paucis post hebdomadis leucorrhœam sensit, in quinque annos durantem cum sterilitate. Profluvium initio leve, indolens, & sine ullo symptomate, fuit (r), nec nisi catamenia diebus

---

(q) l. c. p. 90. sqq.

(r) Poterat ergo crebriori veneris usui imputari.
Confer §. 14. 26. 28.

aliquot cum præcessit, tum subsecutum est (s): idcirco toto anno neglectum. Sed ubi largius, licet absque ægritudine, manare cœpit, quod sterilitatis causa esse videretur, ægra opem quæsit. Itaque deductus e brachio sanguis, data sanguinem depurantia, balnea bis per hebdomadem imperata, & proximo ante menses instantes, qui ubertim semper fluebant, sextiduo bis quotidie datus ☿ temperans albus, & vesperti 15 pilulæ STAHLII. Verum cum per quadrimestre sub limitata diæta morbus ab his non superaretur, ægra medicationis pertæsa menses aliquot remediis abstinuit. Sed aucto admodum fluxu cum virium corporisque extenuatione varia rursus, at incassum, usurpavit. Fluxus continuus erat, nisi quod fluentibus catameniiis evanescere visus, ubi illa desiere, denuo apparuerit (t); materia muco simillima nec acris erat, nec excorians (u), nisi interdum, ubi flavescens magis dolentem creabat pruritus cum levi excoaratione (x), id quod tamen ca-

(s) Confer. §. 16. 31.

(t) En fallens BAGLIVI criterion (§. 31.)!

(u) Confer. §. 27.

(x) Confer. §. 4. No. 2, d).

thartico ita semper cessit, ut simul uno alterove die profluvium parcius fuerit. Ade-
rat præterea anorexia, a pastu stomachi
pondus, aliaque dyspepsiæ incommoda.
Data igitur uterina mundantia balsamica, &
aliqvo post tempore impendebatur opera
ad lenem sudorem, ad quem ægra, ob hor-
ripilationes pene continuas hæctenus, nulla
ratione inclinabat, qvovis mane prolicien-
dum, ut sic averfis ab utero humoribus iste
interea pristinum recuperaret robur, datis
nimirum ter qvotidie hunc in finem MRæ
ex essent. menthæ, rosmarini, ac TRæ
Catechu æqvis partibus conflatae gtt. 50, &
vesperi ʒ^e e corall. r. ppt. nitri pur. aa gr.
viij, ʒ ii diaph. ʒ lis & croci ʒ ʒ ii aa gr.
ij, mistis. Sub sudore, etsi ægre admo-
dum, tamen post 10. 12 ve dies ab hac me-
dicatione apparente leucorrhœa minuebatur,
donec demum pene ex toto desit. Men-
ses ordinatissime fluxere. Nihilo tamen se-
cius ægra nec viribus nec habitu corporis
proficiebat; accessit multo potius crurum
gravitas, & inter scapulas suspectum erupit
exanthema cum rheumatico capitis artuum-
que dolore in noctem præsertim ingrave-
scente. Suborta hinc veneræ luis suspici-
one, qvamvis matrona ejus sibi haud esset

conscia (y), datum quovis mane saturatum decoctum lignorum, post quod balneum quotidie ingressa est, ab eoque in lecto sudabat; vesperi dabatur §is e lap. 69. milleped. aa gr. viij. § dulc. gr. ij, & 4to quoque die hujus in locum 15 pilulæ balsamicæ: potui serviebat ptisana e rad. saponar. & liqvir. affatim haurienda; in cibum vero præter jus tenue ac bis coctum panem assa caro maximam partem concessa. Sub horum usu marito ei interdictum. Mox per principia hujus curationis exanthema venerèum in fronte dorsoque emicuit, ac 3 hebdomadam spatio sub eadem cum istud tum cetera quoque symptomata sunt profli-gata, viribus corporisque habitu insigniter recuperatis (z). Verum post 4 fere menses rediit leucorrhœa, materia nunc admodum acri profluente; cujus tandem genuina causa est detecta, nimirum maritus anno ante nuptias malignam ac diuturnam gonorrhœam est perpeffus, quæ etfi ante easdem prorsus curata videbatur, ab illo tamen tempore homo semper ex intervallis stillicidium quoddam materiæ jam albæ jam flavescentis ex

---

(y) Confer. §. 26.

(z) Confer. §. 32.

urethra experiebatur, quod tamen ob par-
citatem flocci fecit. Porro nonnunquam,
præsertim ubi a generoso potu incaluisset,
ingvinum glandulas aliquatenus tumescere
sentiebat, cum molesta quadam in faucibus,
quarum uvula ac tonsillæ rubræ mucoque
oblitæ deglutationem tardabant, sensatione,
doloresque vel capitis vel crurum acerbos,
maxime noctu, querebatur. Quæ tamen
symptomata nunquam fuere diuturna, &
vel sponte vel usui cathartici aut diaphore-
tici cedebant. Cetera nec appetentia, nec
vires, nec valetudo alioquin quidquam pa-
tiebantur. His cognitis ubi cum vir tum
uxor prius memoratis remediis (decocto,
balneis, ac ꝑ 10 dulci) 4 hebdomades rite
vacassent, leucorrhœa plane desiit, ac ma-
trona anno post filium est enixa.

C A P U T VII.

P R O G N O S I S.

§. 34.

I. *Diuturna* plerumque est leucorrhœa, & sæpe ad optima quæque remedia *contumax*, qualis puellam FERNELII (a), anum FORESTI (b), ceterasque BERTRAMI (c), LANZONI (d), POLZERI (e), RIVERRII (f), STÖRCKII (g), ac Vratislavienfium (h) ægras afflixit: quæ eo etiam esse consuevit pertinacior, quo magis in vetustatem incidit. Variæ durationis exempla in historiis medicis videre est: complures menses durantem leucorrhœam referunt BLASIUS (i), COCKSEN (k), HOFFMANNUS (l), IACOBZ (m), JUCH (n), NES-

(a) Vide §. 6.

(b) Vide §. 62 a).

(c) Vide §. 35 A. b).

(i) Vide §. 35. B. c).

(d) Vide §. 58 No 2. e).

(k) Vide §. 71.

(e) Vide §. 38. e).

(l) Vide §. 70.

(f) Vide §. 55. a).

(m) Vide §. 44.

(g) Vide §. 44.

(n) Vide histor. 7.

(h) Vide §. 48 c) &

§. 55 a).

TERUS (o), RÜCKERUS (p), ac SCHAAAR-
SCHMIDT (q); ultra annum detinuit femi-
nam GRÜLINGII (r); STÖRCKIUS (s)
cum NIZETO (t) biennium excedentis me-
minit; triennio molesta fuit conjugii Medici
Varfaviensis (u), & ultra hoc duravit in
JENSENII (x) vidua, & SCHENKBECHER-
I (y) ægra, quadiennem porro sustinuit
ALIXII (z) femina, sexennem femina
QVARINI (a), septennem BURTONI (b)
matrona, & STÖRCKII (c) femina, no-
vennem textoris uxor apud MURALTII-
UM (d); ultra decennium protractam cura-
vit STÖRCK (e), II annos uxor figuli
apud FORESTUM (f) cum eadem est con-
flictata, 13 annis GEHEMÆ (g) matronam,
3 integris lustris feminam STÖRCKII (h)
vexavit, imo vicens amplius annis durantis

(o) Vide §. 61. a).

(p) Vide §. 6.

(q) Vide §. 18. d).

(r) Vide §. 74.

(s) Vide §. 55. d).

(t) Vide §. 71.

(u) Vide §. 18. g).

(x) Vide §. 37.

(y) Vide §. 55. d).

(z) Vide §. 58 No. 2. e).

(a) Vide §. 55. a).

(b) Vide §. 35 B. d).

(c) Vide histor. 10.

(d) Vide §. 35 A. d).

(e) Vide §. 55. a).

(f) Vide §. 38. g).

(g) Vide §. 70.

(h) Vide §. 55. a).

BOETTICHER (i), & ROST (k) historias dedere. Complurium quoque annorum fuit, quam perpeffæ sunt ægræ ALBRECHTI (l), HEISTERI (m), KRAPPII (n), NEUHOLDI (o), RIEDLINI (p), SCHAARSCHMIDTII (q) SCHAEFFERIQUE (r). Causas hujus diuturnitatis in tria potissimum rejicit F. HOFFMANNUS (s), nempe in Medicos morbi causam in solo humorum vitio, non item in uteri atonia, difficulter admodum emendanda, quærentes, in prætervisam ab iisdem digestionem læsam, ac denique in ipsas ægras, quod initia morbi negligant, nec postea etiam legitimæ diætæ sint patientes.

§. 35.

2. *Efficit leucorrhœa mala varia, quæ profluvii quæ ubertati quæ acrimoniæ debentur. Enim vero*

(i) Vide §. 35 B. d).

(k) Vide §. 37.

(l) Vide §. 35. B. g).

(m) Vide §. 50.

(n) Vide §. 55 a).

(o) Vide §. 35. A. f).

(p) Vide §. 57. No 2.

(q) Vide §. 37.

(r) Vide §. 69.

(s) l. c. curat. §. 1.

A.

A. *Ubertas* genitalia macerans, humorumque simul requisitam ad circulationis integritatem copiam insigniter minuens, post se trahit

a) *Vulvæ vaginaeque amplitudinem* cum nimia lubricitate, virosoque foetore; propter quæ, ut recte P. FORESTUS (t) notat, uxor a viro fastiditur.

b) *Uteri, vaginae prolapsum.* „ Quidam etiam uterus ipse, inquit AETIUS (u), procidit, ut usque ad muliebre pudendum progrediatur, ut vetulae cuidam Delpheni longo tempore albo fluxu laboranti, accidisse P. FORESTUS (x) refert. Sic etiam B. SILVATICI (y) matronæ 8 annos continua fere, nec menses tamen nec conceptum impediēte leucorrhœa laboranti, & a biennio jam biliosas in vulvæ labiis pustulas perpeffæ, post bimestrem ad latera ossis sacri primum, mox inde ad lævam coxam toleratum dolorem, uterus de repente prolapsus est ad labia vulvæ, cum pondere in pube, conatu ac difficultate me-

---

(t) Obs. & cur. med. L. 28. Schol. ad Obs. 23.

(u) Tetrab. 4. Sermon. 4. Cap. 65.

(x) l. c. schol. ad Obs. 20.

(y) l. c. Cent. 4. No 19.

jendi, alvumque reddendi, atque dolore illo coxæ lævæ, noctu præsertim ac jejuno stomacho invalescente, frequentique intra vulvam lancinante morfu, vigiliis, & calido halitu ex utero erumpente. Similis etiam uterini prolapsus incompleti ab leucorrhœa casum videre est apud P. J. BUCHOTZ (z). Graviorem hujus commatis casum H. A. SCHAEFFER, ut apud J. F. HENCKELIUM (a) videre est, observavit. Gravissimus vero est, quem P. A. BOEHMERUS (b) descripserat, nempe: „virgo cachectica 30
 „ annorum per plures annos laboravit fluore
 „ albo benigno, succedente ipsi prius pro-
 „ lapsu uteri incompleto, postea vero com-
 „ plecto facto. Dedecus sibi metuit a chirur-
 „ gorum auxilio, forsan ex verecundia...
 „ Hinc nulla alia a Medicis sibi expetiit me-
 „ dicamenta, quam evacuantia, purifican-
 „ tia, & quæ specificam habere dicuntur
 „ virtutem in fluore albo. Contigit vero
 „ causa mali minus cognita infelix curatio,

(z) Neueste Heilkunde 8 Hauptst. No 1. p. 147. sqq.

(a) Vide §. 69.

(b) Diss. de prolapsu & inversione uteri, ejusque vaginæ relaxatione Resp. F. B. WACHTER 410 Halæ 1745. Præfati. p. 4. sq.

„ & tristis rei eventus. Sectione post mor-
„ tem instituta partes fere omnes sanas,
„ præter inflammationem uteri ejusque pro-
„ lapsum completum, invenimus. Magni-
„ tudo hujus prolapsus extra genitalia erat
„ instar capitis foetus, pars superior ejus
„ admodum constricta, inferior in circulum
„ majorem expansa & valde rugosa, orifi-
„ cium uteri ita angustum, ut vix ac ne
„ vix quidem acu in cavitatem uteri pene-
„ trare potuerimus. Ligamenta non disru-
„ pta sed relaxata nimis, pelvis ampla &
„ rotunda, vesica urinaria lotio, & intesti-
„ num rectum scybalis induratis, repleta,
„ partesque omnes inferiores inflammatae ob-
„ servabantur,.

c) *Abortiendi proclivitatem.* Pulchre
hac de re pro more suo Ill. STÖRCK (c):
„ feminæ (inquit), si non integre curentur
„ a fluore albo, antequam nubant, admo-
„ dum proclives sunt ad abortiendum. Et
„ 2do 3^{tio} ve graviditatis mense sentiunt ma-
„ teriem ex utero prodire, quæ loturæ car-
„ nis similis est; paulo post prodit sangvis
„ crassior, dein excernuntur grumi, tandem
„ post multos dolores & tenesmos sequitur

(c) Ann. med. 2. p. 214. sq.

„ abortus. Si tunc acre in uteri vasis sta-
„ gnans aptis medicamentis aut balneis non
„ tollitur, & si femina iterum concipit, ma-
„ net eadem abortiendi dispositio: motus
„ violentior, ira, & nimia corporis agitatio,
„ plerumque causæ sunt abortum excitantes.
„ Potest tamen foetus & in similibus casibus
„ quandoque ad maturitatem deduci, si
„ omnes causæ irritantes, quantum possibile
„ est, evitentur, si alvus servetur libera,
„ quod commode fieri potest, si omni vespere
„ ex ꝯ^e (℞. Scammon. ʒss ꝯ^o antispasm.
„ Dispens. Vienn. ʒij Magn. nitr. ʒss M.f.
„ ꝯ^o) ʒss vel j in leni emulso assumatur; &
„ si nimia uteri irritatio advertitur, si oriun-
„ tur spasmi aut tenesmi, tunc illico pare-
„ goricis, opiatis, & quandoque leniter ad-
„ stringentibus succurrendum est. Tales au-
„ tem feminae pariunt plerumque infantes
„ crassos, pingves, robustos, & hi tales
„ manent per plures menses; postea vero
„ emaciantur, laffi fiunt, & membra pen-
„ dula gerunt: tandem subsequitur pessima
„ rachitis, quæ raro hucusque sanari
„ potuit. Perinde ad abortus pronas LEN-
„ TIN (d) observavit, quæ ex lactatione ne-

(d) Vide §. 18. b).

glecta leucorrhœam contraxerunt. Neque aliud evenit „ matronæ, (cui) ab utero continuo humiditates effluebant, ita ut hanc „ ob causam sterilis permaneret, & si conciperet, ad felicem partum non veniret, „ narrante P. FORESTO (e). Haud secius RAULINI (f) mulier 26 annor. menstrua extra graviditatem ordinata habens, ob copiosam, qva laboravit, leucorrhœam qvater ex ordine abortiit; sed illa curata qvintum imprægnata feliciter justo tempore robustam enixa est puellam. Id ipsum etiam matrona qvædam apud B. SILVATICUM (g) experiebatur. Cum autem abortus gravidarum haud raro periculosi sint, ideo etiam teste RAULIN (h) „ leucorrhœæ gravidis præfertim periculum intentant, ubi jam prius „ invaluerè, qvo in statu non modo non „ semper cessant, verum sæpe inde augescunt etiam usque adeo, ut non raro perire matrem cum fœtu ab iis viderit „. Quod sequens ejus comprobat casus (i):

(e) l. c. Obs. 20.

(f) l. c. T. 2 P. 3. §. 1. C. 3. p. 35.

(g) l. c. Cent. 4. No 57. p. 342.

(h) l. c. P. 1. S. 1. C. 1. p. 8.

(i) l. c. T. 1. P. 2. S. 1. C. 7. p. 322.

femina 30 annor. tenera, curas egestatemque experta, leucorrhœamque plurium annorum fat uberem post novissimum partum multo etiam uberiores passa, atque in 3um mensem gravida, emaciata, valetudinaria, febriculam lentam tolerans, cum morbus in dies cresceret, ac leucorrhœa cum intolerando fœtore uberrime procederet, 6to mense abortiit, & 8vo post die vivere desiit. Sunt tamen, quæ legitimo tempore vitales sanosque edunt fœtus, ut SCHAEFFER (k) ægra. Perinde B. SILVATICI (l) matronæ 20 annor. a biennio fere materia albicans e muliebribus continenter fere prodiens non impediēbat, quin rite pareret. Alia (m) Comes 32 annorum post varia valetudinis incommoda in leucorrhœam 19 annorum lapsa, effluente materia copiosa, subviridi, fœtida, cum anxietate, syncope, palpitatione, jectigatione, dyspnœa, spasmoque, nihilominus peperit justo tempore. Quemadmodum etiam (n) hysterica alia matrona leucorrhœa 4 annorum laborans eodem „ta-

---

(k) Vide §. 69.

(l) l. c. Cent. 1. No 7. p. 8.

(m) Ibid. Cent 4. No 24 p. 316.

(n) Ibid. No 15. p. 307.

„ men tempore concepit, & feliciter par-
„ tum edidit „. Haud secius J. STOR-
CHII (o) juvenula leucorrhœam ali-
quot annis passa, alterum nihilominus
gravida, tempore justo feliciterqve pepe-
rit. Meminit etiam puellæ 15 annorum leu-
corrhœam passæ, quæ nihilominus nuptui
data 6 proles enixa est (p). Narrat casum
pariter J. G. HENTRICH (q) feminæ Ciza-
næ, quæ ante plenariam pubertatem coitum
passa, anno 14to nupta, leucorrhœam nata
est, sub qua tamen imprægnata „ decenti
„ tempore infantem bene factum exclusit,
„ quum tamen per totum gestationis tem-
„ pus fluor albus perduraverit „. Ita &
V. RIEDLINUS (r) „ novit quamdam, quæ
„ post primum statim partum hoc fluore cor-
„ repta brevi tamen post denuo concepit, &
„ licet hoc malum tantum non per totum
„ gestationis tempus sat vehementer instite-
„ rit, filiolum nihilominus sanum & incolu-
„ mem enixa est; quin imo, licet postea
„ nulli remedio omnino cefferit dictus fluor,

(o) Obs. clinic. ann. 1. Jan. Cl. 2 No 8. p. 10.

(p) Von Weiberkrankheiten 2 Band, casu 48, p. 209.

(q) Diff. cit. §. 16.

(r) Lin. med. ann. 1. Decembr. 22. p. 442.

„ plures adhuc foetus cum priori convenien-
 „ tes justo tempore edidit. Novit aliam,
 „ quæ frustra in hoc morbo quam plurima
 „ in usum traxerit remedia a variis &
 „ doctissimis præscripta medicis, & hæc ta-
 „ men, licet fluore vel maxime instante
 „ gravida facta fuit, & filiolum peperit, de
 „ qua in hunc usque diem haud parum
 „ gaudet. Quibus plures adhuc addere pos-
 „ sem (subjungit Auctor), si opus esse cre-
 „ derem,,. Sed similia fieri interdum jam
 ante e STÖRCKIO vidimus, atque hujus-
 modi feminis e vaginæ vasis tantummodo
 leucorrhœa scaturire forte videtur, ut paulo
 post dicetur. Interea vero cum aliis abor-
 tus facile accidunt, aliis

d) *Sterilitas* etiam omnem proles spem
 adimit; etenim teste HIPPOCRATE (s)
 „ quæ frigidos & densos habent uteros, non
 „ concipiunt, neque quæ præhumidos ha-
 „ bent; siquidem in ipsis genitura exstingui-
 „ tur,,. Et alibi (t): „ si uteri lubrici fue-
 „ rint... mulier utero non concipit,,. Cu-
 jus sententiæ veritati plurimæ observationes
 suffragantur. R. a FONSECA (u) matronæ

(s) Sect. 5. aphor. 62.

(t) De iis, quæ uterum non gerunt. fol. m. 675.

(u) l. c. T. 2. Consult. 52.

Venetæ meminit , quæ ubi primum foetum abortiisset, per 4 deinde annos ob leucorrhœam sterilis mansit. Idem plures apud B. SILVATICUM sunt expertæ , quarum una (x) matrona 35 annor. post primum partum cum in crebrum humoris albi , viridis, & lividi fluxum incidisset cum mensium immi-
nutione, igravia ad venerem, & cachecticis symptomatibus, sterilis simul est effecta. Altera (y) Comes ex abortu leucorrhœam 11 annorum nata est, a qua in melancholiam hypochondriacam, palpitationem cordis, sterilitatem, ac tabescentiam incidit. Tertia (z) matrona perinde ex 10 annor. leucorrhœa lassitudinem, febriculam lentam, ac sterilitatem contraxit. Ita etiam narrante J. MURALTO (a) „ textoris S. uxor 23 annorum „ inordinate cibo & potu a longo tempore „ usa triennium integrum sterilis in matri- „ monio vixit. Inde vero a pubertate 9 „ annis continuis albo fluore tentata est. „ Tandem adhibitis medicamentis variis „ concepit. Mox primis mensibus usque ad

---

(x) l. c. Cent. 3. No 21. p. 216.

(y) Ibid. Cent. 4. No 20. p. 311.

(z) Ibidem No 29. p. 320.

(a) Misc. nat. cur. dec. 2. ann. 1. obs. 111.

„ medium gestationis terrore, tristitia, me-
 „ tu, & tantum non desperatione agitata
 „ fuit, ita ut solitudinem amaret, & in
 „ idem objectum defixa cogitatione delira-
 „ ret. Præterea uteri inflationes perpeffa est.
 „ Demum edidit puerum, qvi cum per menses
 „ 9 superstes vixisset, convulsionibus epi-
 „ lepticis nuper correptus interiit,,. Huc
 pariter sunt referendæ steriles *BERTRAMI* (*b*), *GEHEMAE* (*c*), *HEISTERI* (*d*),
LOTICHII (*e*), *MÜNNICHII* (*f*), *THE-
 VARTIQVE* (*g*). Interea tamen sæpenumero id genus ægrotæ & concipiunt, & legi-
 timo tempore pariunt, ut paulo superius (*b*) vidimus; imo *V. RIEDLINUS* (*i*) te-
 statur, „ plures sibi hoc malo affectas curan-
 „ das obtigisse, quæ fœcundæ, quam quæ
 „ steriles fuerunt,,. Qværi itaqve haud abs-
 re potest, qvi fiat, ut non omnes leucor-
 rhœa affectæ sint steriles, siquidem hæc ex
 iisdem vasis, unde catamenia, scaturiat?
 Sed recte hujus diversitatis causam omnem
HENTRICH (*k*) a sola leucorrhœæ sede

(*b*) Vide §. 58 No 2. e). (*g*) Vide §. 36. e).

(*c*) Vide §. 70.

(*b*) Vide præced c).

(*d*) Vide §. 50.

(*i*) l. c.

(*e*) Vide §. 70.

(*k*) l. c.

(*f*) Vide histor, 6,

pendere existimat, ita ut si scaturigo floris albi sola sit vagina, leucorrhœa nihil conceptum partumve legitimum morari queat; sin vero illa vel uteri fundum vel tubas vel ovaria tenet, sterilitas consequatur: in ovario enim genesis ovuli, in tuba arrectio sub coitu (& quæ ab hac pendent), in uteri fundo ovuli ad eundem adhæsiō, &c. impeditur. Ex his autem simul elucescit, ne in hisce quidem singulis semper sterilitatem esse inevitabilem, sed posse etiam tunc aliquando conceptum fieri, ut si v. g. unius tantum lateris vel ovarium vel tuba, &c. sedes sit ac fons leucorrhœæ.

e) *Sensuum vitia*, ob inanitionem vaporum. Sic oculorum caliginem aliaque encephali mala ab uberiore leucorrhœa tribus in feminis observaverat RIEDLINUS (l). Neque aliorum, opinor, pertinet observatus ab J. de MURALTO (m) casus, tametsi ille eum regurgitationi floris albi ad caput imputet; videlicet „femina pastoris 45 annorum per triennium ægrotabat, datis tamēn induciis, magnus capitis dolor ad-

---

(l) Vide §. 57 No 2.

(m) Misc. nat. cur. dec. 2. ann. 7. obs. 107. p. 170.

„ erat versus cervicem , retro aures & ca-
 „ rotides : malum hoc primitus auditum
 „ ei abstulit , visumque debilitavit ; falsus
 „ & acris humor lingvam petebat , maxime
 „ cum se inclinaret : comedebat , dormie-
 „ bat , paroxysmus per 3 & 4 hebdomadas
 „ durabat , fluore albo laborabat , quæ ma-
 „ teria ad caput debile & nervos regurgita-
 „ bat ; vulva ardebat ; multos habuit ructus.
 „ A 12 annis defecerunt menstrua. Facta
 „ totius provisione præscripsit diaphoret.
 „ mart. cum cremor. ☐ & sacch. item ☉
 „ ☉* cum TR^a croci , meliusque habuit „
 Efficit porro ubertas hæc

f) *Cachexias* varias. Omnis enim im-
 moderata evacuatio eas post se trahit , quid-
 ni ergo & leucorrhœa ? Hydropem ex ea
 ortum FORESTUS (n) vidit , cachecticum
 habitum cum variarum functionum læsione
 RAULIN (o) , SILVATICUS (p) &c. Leu-
 corrhœæ an alii causæ tribuenda est lactis
 alteratio , de qua J. J. NEUHOLD (q) ?

(n) Vide §. 38. g).

(o) Vide §. 75.

(p) Vide §. 35. A. d).

(q) Commere. Norimb. T. 4. A. 1734. hebd. 1.
No 1. p. 2.

„ Vivit hic loci (narrat ille) nobilis quæ-
„ dam femina annos circiter duo de qua-
„ draginta nata, temperamento sangvineo-
„ cholerico, atque corporis textura graci-
„ liori prædita. In matrimonio 20 comple-
„ vit annos, mater aliquot liberorum facta;
„ nunc autem in triennium fere vidua vitam
„ agit & ratione sanitatis & aliarum rerum
„ fat tolerabilem. Alioquin mensium fluxu
„ immodico, præcedente semper aliquot
„ diebus fluore albo a multis retro annis,
„ sine ullis tamen aliis molestiis, laborat.
„ Et quod mirum... ex utraque mamma
„ lustris fere abhinc duobus liquidum ali-
„ quod spissius, coloris longe nigerrimi,
„ quotiescunque vult, exprimere potest,
„ quod linteamine exceptum intra spatium
„ 24 horarum ad instar æruginis viride eva-
„ dit, simulque (ut videtur) naturam cor-
„ rosivam induit. Quotiescunque autem la-
„ ctavit, sanissimum lac prolibus sugentibus
„ præbuit, neque hujus phænomeni ullum
„ vestigium, sicut alias intermedio tempore,
„ apparuit,, Denique

g) *Acrimoniam* sæpenumero uberior diu-
turniorve leucorrhœa tantam sensim consci-
scit humori profluenti, ut benignus initio
morbus in malignum demum abeat, quem-

admodum superius (r) hac de re pluribus actum est. Hæc autem

B. *Acrimonia* novos producit effectus prioribus multo deteriores, quorum præcipui sunt

a) *Excoriatio* uteri, vaginæ, vulvæ, femorumque velut in casibus BEHRII (s), BÜCHNERI (t), BURGGRAVII (u), QVARINI (x), RIEDLINI (y), pluribusque STÖRCKII (z) videre est.

b) *Inflammatio* facile in *gangrænam* letalem abiens, cujus terna suppetunt exempla. J. B. MORGAGNIUS (a) refert historiam puellæ 14 annorum post colicos dolores, procul dubio leucorrhœæ, qua laboravit, tribuendos, mortuæ, cujus „ ventris „ viscera hic illic tuberculis erant inæqualia; omentum autem crassissimum fundo „ uteri adhærebat. Hic vero etiamtum „ erat valde parvus, qualis videlicet puellam deceret, quam, si pubem spectares, „ pilis vix ullis instructam, necdum plane „ puberem posses dicere. Cum incidissem

(r) Vide §. 4. No. 2. d). (x) Vide §. 55 a).
 (s) Vide §. 36. f). (y) Vide §. 57 No. 2.
 (t) Vide §. 43. (z) Vide §. 55. a).
 (u) Vide §. 45 No. 1. (a) l. c. No. 14.

„ (ait), fundi cavum, inveni humida mate-
„ ria plenum ex albo in flavum & subviri-
„ dem colorem vergente: qva deterfa fun-
„ di interior facies apparuit in minuta al-
„ bida tubercula passim excrescens. Porro
„ nulla osculi uterini corona protuberabat,
„ ipsumque & proximam vaginam, & infe-
„ riorem quoque hujus partem & hyme-
„ nem phlogosis tenebat; ut facile esset
„ conjicere, a fluidiori acriorique materiæ
„ illius parte defluente inferiora fuisse irri-
„ tata, dum crassior in decumbentis vir-
„ gunculæ utero subsistens minutis illis ad-
„ hærebat tuberculis, quæ aut ipsa effece-
„ rat, aut e quibus fortasse prodierat „.
Apud T. BONETUM (b) uteri excoriati
inflammatiqve cum vaginæ gangræna casum
J. de MURALTO in hæc verba refert:
„ Anglæ quinqvagesimum jam agenti æta-
„ tis annum menstrua octennio ante fluere
„ cessarunt, nunc inde ab anno redeuntia,
„ sed inordinate. Per 3 menses fluore cor-
„ ripitur albo, copioso, summaque cum
„ virium debilitate, sensim aucto adeo, ut
„ stanti ambulantiqve semper invitæ quid
„ destillet. Acrimonia humoris abditi na-

(b) Sepulcr. anat. L. 3. S. 36. Obs. 1. §. 1.

„ turæ loci multum erodebantur, urinaque
„ supprimebatur : inde grumi sanguinis
„ prodierunt ingenti cum dolore, præsertim
„ in hypochondriis; alvus per dies 5 conti-
„ nuos adstricta erat. Adhibita autem in-
„ cassum fuerunt . . . pharmaca. Tandem
„ supervenientibus intolerabilibus circa pu-
„ bem & anum cruciatibus & vomitu ma-
„ teriæ biliosæ mortua est. Dissecto post
„ mortem cadavere sequentia notavimus:
„ 1) Omentum tenue sine pingvedine; 2)
„ ventriculum magnum ac valde capacem,
„ biliosi humoris plenum, interne ruben-
„ tem, & multis quoque glandulis conspi-
„ cuum; 3) intestina tenuia in ingvine si-
„ nistro contracta penitus, & crassa tum
„ flatibus tum duris excrementis distenta,
„ præterea variis in locis veluti occlusa;
„ 4) pancreas cinerei coloris, durum tactu;
„ 5) lienem coloris nigricantis; 6) hepar
„ pallidum, ad flavedinem biliosam ver-
„ gens, nec sanguineo rubore tinctum: 7)
„ hujus vesiculæ copiosa bilis inerat. 8)
„ Glandulæ in regione lumborum plures,
„ conglobatæ, atque aliæ prope uterum,
„ valde duræ erant, humorem crassum, se-
„ baceum, flavescensem, & puri analogum
„ ex se fundentes, quo & vasa lymphati-
„ ca distenta turgebant. 9) Venarum san-
„ gvis

„ gvis tenuissimus fuit, sero multo dilutus.
„ 10) Cordi polypus erat. 11) Pulmones
„ fani. 12) Ren sinister duplici cavitate pel-
„ vim efformante præditus. 13) Vesica
„ urinaria lotio adhuc turgebat. 14) Ute-
„ rus arcte undiqve partibus vicinis adhæ-
„ sit, fundo ejus cum recto intestino vesi-
„ caqve urinaria unito. 15.) Circa testicu-
„ los utroqve in latere hydatides sat ma-
„ gnæ conspiciebantur, lymphæ turgentes
„ insipida. Ipsi testiculi purulenti & ulce-
„ rati fuerunt; nec tubarum processus rite
„ apparuit. Liquor in arteriam spermati-
„ cam injectus omnia uteri & vaginæ vasa
„ implevit, indeqve levi compressione cum
„ ex utero tum e vagina manavit. Ute-
„ rus magnus erat, intrinsecus rubeus, ex-
„ ulceratus, excoriatus, pure fardus, in-
„ qve sinistrum magis latus inclinans. Ul-
„ cus extra uteri pomœria in vicinam quo-
„ qve vaginam serpsit; nam ista quasi gan-
„ græna tacta prorsus nigricare visa est.
„ Vasa uteri omnia cruore turgebant „.
Ejusdem tenoris est casus ab A. STÖRCK (c)
observatus, nempe „ femina 25 annorum

(c) l. e. Cadav. s. p. 244. sq.

„ phthisi, hydropē ventris, & uteri deter-
„ rimo fluore adeo debilitabatur, ut 4to die,
„ qvo in nosocomio fuit, interierit. Ma-
„ teries ex utero prodeuns erat lenta,
„ alba, subinde granulosa, calcarea, ad-
„ modum copiosa, nequaquam tamen acris,
„ nec foetida. Sectione anatomica vidi-
„ mus pulmones adeo exesos ab acri icho-
„ re, ut nil nisi membranam crassam, flac-
„ cidam, exulceratam referrent. In ab-
„ domine latuit serum copiosissimum, ni-
„ grum, foetidum, qvod totum omentum in
„ frustra consumpsit, & intestina atqve ven-
„ triculum partim arrosit, partim adeo mol-
„ lia & flaccida reddidit, ut minima vi in
„ pultem potuerint conteri. Uterus & ute-
„ ri vagina videbantur vere gangrænosa;
„ ovarium autem utrumqve erat pugno vi-
„ rili majus, tuberosum, durum. Hæc tu-
„ bera discissa continebant materiam albam
„ duram, vere cretaceam; etenim erat fri-
„ abilis, & cum acidis effervuit. Vesica
„ ea ex parte, qva uterum & vaginam spe-
„ ctat, erat quoqve arrosa, semiputrida „.

c) *Ulceræ* locis excoriatis inflammatis-
qve facile generari posse nemo non intel-
ligit; sed id tantummodo adducere oportet,
ulceræ hæc adeo prava sæpenumero evade-
re, ut vicinas quoqve partes, præsertim ve-

ficam & rectum intestinum, pessumdent, vel pus in abdominis cavum eructent. Binis id G. BLASIUS observationibus confirmat, nempe (d) „ matrona 40 annor. „ ex partu laborioso fluore albo laborare „ se conquerebatur; dolorificus valde hic „ fluxus, nec uniformis semper, cum tenuis modo, modo viscida magis exiret „ materia, diversi coloris odorisque. Injectiones hic adstringentes variæ . . . „ adhibitæ, ast sine ullo successu: postquam enim per 14 septimanas misere sic vitam „ egit, obiit tandem, exhibuitque . . . „ difsecanti uterum omni modo purulentum, „ non uno loco materiam, etiam ex fundo „ ipso, abdominis cavo communicantem „ Idem porro Auctor (e) „ aperuit cadaver „ mulieris alicujus 30 annor. Fluxu hæc „ laboraverat albo jam per 7 menses, qui „ ultimis temporibus gravis admodum & „ dolorificus, materiæ foetidissimæ. Urinam „ parce admodum excernebat, nec unquam sine dolore. Difsectus venter vesicam urinariam offerebat mirum in mo-

---

(d) Obs. med. rar. P. 5. Obs. 3.

) Ibidem Obs. 5.

„ dum distentam, urinæ insigni quantitate
„ repletam, capitis humani magnitudini
„ fere accedebat, ad umbilicalem regionem
„ se extendens, ossium pubis margini fir-
„ miter undiqve adnata; incumbibat hæc
„ uteri non solum vaginæ, sed & fundo;
„ imo pondere suo partem utraqve gra-
„ viter adeo comprimebat, ut non rotunda
„ aut saltem leviter protuberans, sed com-
„ planata, imo potius sinuosa observata
„ fuerit. Fundus ipse substantiæ licet debi-
„ tæ, vix a naturali statu recedentis, par-
„ te antica atqve postica digiti transversî,
„ laterali utraqve duplicis digiti, crassitiem
„ habebat, hinc, ampla valde quamvis ipsi
„ incumbens vesica, extensio ejus tanta,
„ ut utriusqve manus digitis tegi vix va-
„ leret. Vagina ab extremo pudendi
„ usqve ad orificium internum ulcere for-
„ dido affecta notabatur, scatebat hæc ma-
„ teria purulenta summe foetida, cujus
„ etiam aliqua portio ipso in ventris cavo,
„ loco eo, ubi vagina dicta intestino recto
„ cohærebat, reperiiebatur; eo quod con-
„ sumpta substantiæ uteri particula materiæ
„ illi concessus fuerit exitus, omnibus lo-
„ cis gravis æqve vaginæ hujus exulcera-
„ tio, levior quæ vicina magis orificio ex-
„ terno, gravis quæ interna. Nec tamen,

„ ab ulcere quavis libera magis pars an-
„ tica vaginæ dictæ, alienæ constitutionis
„ omnino expers reperiēbatur; duritiem
„ enim hic singularem notabamus, imo &
„ crassitiem, utraqve tanta, ut substantia
„ vix minimi digiti crassitiem habens na-
„ turaliter constituta 2 pollicum crassitiem
„ superaret, cartilaginosa fere constitui-
„ onis . . . In latere dextro tuba uterina
„ circa extremitatem eam, quæ ab utero
„ est remotior & amplior, inflammata valde,
„ toto reliquo corpore purulenta omnino,
„ cavitate omni destituta; purulentus idem
„ testiculus. In sinistro utraqve pars a
„ statu legitimo notabiliter haud recedebat.
„ In utroque, loco testibus vicino, corni-
„ bus uteri adhærebat vesica, quarum dex-
„ tra ovi gallinacei magnitudinem habebat,
„ liqvore gelatinoso, pellucido, subflavo
„ repleta, sinistra vix juglandis, aqvosa
„ magis. Ren uterque sero mire extende-
„ batur, forsan quod urinæ excretio ali-
„ quamdiu parcior fuerit. Ureteres am-
„ pli itidem. Vesica felle insignis quoque
„ magnitudinis, bile turgida. Hepar bo-
„ næ notæ, pancreas quoque. Lienis mira
„ structura, numerum sive species, sive fi-
„ guram; ille duos exhibebat lienes intime

„ connexos, sic ut non nisi singulari adhi-
„ bita circumspeditione separari potuerint;
„ hæc locis variis incisam substantiam, a-
„ deoque quasi in lobos quosdam parte ea,
„ quæ ventris anteriora respiciebant, divi-
„ sam. Imo in liene hoc duplici ex cor-
„ pore dicto modo composito appendicula
„ singularis etiam observabatur, quam lo-
„ bum ejus vere nominare licebat. Circa
„ renem sinistrum nucis moschatae magnitu-
„ dinem habens globosa occurrebat sub-
„ stantia vasis mire irretita, dissecta hæc
„ lienis substantiæ simillima observabatur.
„ Cordis ventriculum dextrum insignis ad-
„ modum occupabat polypus, tenax valde,
„ albus, fibrosus, extendebat se ad plu-
„ rium digitorum longitudinem in arteriæ
„ pulmonalis interiora. Mediastino circa
„ pericardium utroque latere vesiculæ va-
„ riæ flatu turgidæ adstabant. In ingvine
„ sinistro glandulæ, quæ aderant, naturali
„ in statu inveniebantur; ast quæ in dextro
„ duplicis juglandis similitudinem referebant
„ externam faciem spectantibus, licet val-
„ de inæquales essent, dissectæ plurimis ex
„ particulis albissimis, facile digitis resolu-
„ bilibus, singulari tunica investitis, com-
„ positæ videbantur. Cor, renes, partes-
„ ve aliæ variæ maculas exhibebant in tuni-

„ cis se manifestantes, subnigras, linea albicante circumscriptas „. Unde præcipua hic relata mala orta sint, non constabat; quia ægra allata jam adeo erat debilis, ut vix verbum proferre potuerit: suspicatur tamen auctor, complicationem adfuisse labis venereæ, ob multa huic solennia phenomena isthoc in cadavere detecta. Haud est dubium, foedissima ulcera non raro ab leucorrhœa syphilitici quid simul habente effici. Sic J. RHODII (f) „ mulier . . . „ utero ac intestino recto erosis a fluxu „ albo cum lue venerea parte anteriore „ feces reddidit, postica lotium „: unde mense post obiit. Malignis id genus ulceribus letalis quandoque gangræna supervenit, velut in LAELII a FONTE (g) matrona, cui e diuturna vagis cum doloribus leucorrhœa, febrim demum vesperi semper graviolem adsciscente etiam, ulcus uteri enatum, ac tandem in gangrænam abiens, mortem intulit.

d) *Excrementie* fungosæ, polyposæ, facile exulcerandæ, tantæ sæpe molis, ut

---

(f) Obs. med. Cent. 2. Obs. 91.

(g) Consult. 119.

vagina omni repleta urethræ quoque orificio præcluso lotii excretionem impedian. Videntur eæ nil esse aliud, ut ipse etiam idem suspicatur MORGAGNIUS (*b*), quam morbosæ vasorum, e quæis fluor albus procedit, productiones, quales post crebras narium hæmorrhagias, teste N. J. PALUCCI (*i*), narium perinde polypos generare solent. Tumores hi vix unquam curationem patiuntur, & ablatio eorum aut inutilis est, aut etiam aliquando funesta, id quod e sequentibus pateſcet historiis. A. LOEW (*k*) narrat matronæ obesæ indefinentem fere leucorrhœam purulentam foetidam, at sine dolore, passæ exiguum intra vulvam tumorem apparuisse, qui uteri orificio adnatus mensibus ob ætatem jam deficientibus quotidie crevit ac magis tumuit, iisdem vero fluentibus, qui sæpe intempestivo, aliquando immoderato & ad aliquot septimanas continuato fluxu urgebant, iterum detumescebat. Væ So, cathartica, diuretica, decocta lignorum, suffitus, injectiones, fon-

---

(*b*) l. c. No. 14. 27. Vide præced. b).

(*i*) Ratio facilis atque tuta narium curandi polypos.

(*k*) Act. nat. cur. Vol. 1. app. p. 72.

ticulus, &c. nec leucorrhœam nec tumorem curarunt. Alium id genus casum & J. BURTON (l) & MORTIMER (m) describere, videlicet puerpera a partu commode edito incidit in septennem leucorrhœam, adeo tandem uberem effectam, ut subinde sedenti omnes togas permeans fedile quoque humor madefecerit. Demum post prævium ponderis in utero sensum emerfit fungosus tumor, qui ab orificio uteri enatus, celeri incremento vaginam replens distendensque extra ipsa vulvæ labia processit, pressusque olidam faniem cruentam emisit. Aderat ingens lumborum uterique dolor cum pulsu parvo, crebro vomitu, sudoribus profusis, ac majore in dies debilitate. Ligatura ergo fungo sursum versus tenuiori & in angustum collum desinenti, osculum tamen uteri usque adeo implenti, ut e lævo tantum latere postrosum exiguum reliquerit interstitium, altissime injecta, datisque remediis internis, cum intra 2. 3ve

---

(l) L E S K E auserl. Abhandl. pract. u. chir. Inhalts aus den philos. Transact. 3. Th. No. 35. p. 112. sqq.

(m) VANDERMONDE Journ. de Medec. T. 3.

dies doloribus non imminutis, foetore autem facto deteriore, qualis est canceri ulcerati, tumor lividior fieret, ac materia in exitu spissior subsisteret, vagina crebris injectionibus emollientibus addito melle rosaceo pauxilloque TRæ myrrhæ mundanda erat. Hinc foetore imminuto ipse etiam polypus post aliquot dies excidit densus, coloris hepatici, qui discissus præbuit substantiam, qualis cancrōsis in ulceribus reperitur; quamdiu autem utero adhæsit, sensu caruit. Inde ægra vires aliquatenus recuperavit, nihilominus tamen valetudinaria semper, suamque leucorrhœam porro experta, nihil ab hac medendi methodo profecit. Hac infelicior etiam fuit J. G. BOETTICHERI (n) femina 53 annorum, cui a 20 & amplius annis leucorrhœam cum febre lenta, anorexia, cardialgia, stomachi post pastum inflatione, ructibus, alvo adstricta, ac vertigine passæ, cum ejusmodi excrescentia in vaginæ vestibulo enata, omnem ejus introitum, ut urina stillare vix posset, occupans, albissima, lamellata, fluxum sub augmento sui minuens, lentam vero febrem augens, indolens tamen, ac mutilata post

---

(n) Act. nat. cur. Vol. 10. Obs. 100.

hæmorrhagiam semper iterum die postero, ut ante, recrescens, cui biennio ante humor fluoris albi fœtidissimus acerrimusque jam prælusit, ferro improvide dissecta fuisset, letalem causavit hæmorrhagiam.

e) *Dolor* uteri, vaginæ, genitaliumve sæpe enormis; quippe cujus complures præsto sint causæ, nempe acrimonia ipsa variæ intensitatis (o), excoriatæ partes sensilissimæ (p), quas illa porro laceffit, aut plus minus inflammata (q), aut gravius ulcerata (r), &c. præsertim si veneri quid simul adfit. D. PANAROLI (s) mulier summos inter dolores periit, „ quæ „ ex assidua gonorrhœa (venerea) circa „ uteri regionem atrocissimos cruciatus patiebatur. Mortua secta vomica in uno „ quoque teste inventa fuit „. Quantos vero ALBRECHTI (t) matrona dolores experta sit, vel inde liquere potest, quod optarit ex hæmorrhagia eos semper leniente obire, quam illos denuo sentire.

(o) Vide §. 4. No 2. d). (s) Obf. med. Pentec.

(p) Vide præced. a). 1. Obf. 14.

(q) Ibidem b). (t) Vide sequenti g).

(r) Ibidem e).

f) *Urinæ difficultas* aut *suppressio*, cuius perinde non una causa adest, puta fungos polypos orificium urethræ præcludentes (*u*), spasmos ab excoriatione (*x*), tumorem inflammatorium, &c. velut hæc e casibus BLASII (*y*), BOETTICHERI (*z*), ac MURALTII (*a*) satis superque elucescunt.

g) *Hæmorrhagiæ* uteri a vasorum erosionem. Tragicum hujus rei casum narrat J. P. ALBRECHTUS (*b*): matrona 46 annorum a multis annis leucorrhœam continuam & usque adeo uberem, ut intra breve diei tempus aliquot cochlearia materiæ excerneret, negligens, re tandem in deterius vergente frustra varia tentavit; etenim fluor acrior factus atroces demum per intervalla causavit dolores, quos semper non multo post horrenda dierum aliquot insecuta hæmorrhagia mitigabat, subsistens vero eosdem excitabat, adeo ut ægra ardentem optarit sub illa sine dolore mori, ne istum porro vel momento experiretur amplius. Interea tamen calamitas ejus nonum in mensem duravit immedi-

---

(*u*) Vide præced. d).

(*x*) Vide præced. a).

(*y*) Ibidem c).

(*z*) Ibidem d).

(*a*) Vide præced. b).

(*b*) Misc. nat. cur. dec. 3.
ann. 5. obs. 21.

cabilis; donec oborta iterum hæmorrhagia demum obiit.

h) *Tabes, phthisis.* Cachexiam ab uberiore diuturnioreqve leucorrhœa invehî, superius (c) dictum fuit, qvam eo etiam promptius consciscet, si acrimonia simul prædita fuerit. Cum autem cachexiæ per se tabem, febrem lentam, phthisinqve efficere valeant, tum in primis facile hæc singula consequentur, ubi acre pro parte resorptum universæ humorum massæ jugiter in dies miscebitur. Sic phthifica evasit RAULINI (d) femina, eodemqve malo demum periit STÖRCKII (e) femina, & e marasmo RAULINI (f) puella, quæ e matre, uberem leucorrhœam cum ante graviditatem tum sub eadem passâ, vitam nacta post scabiem, varos, erysipelata, rheumatismos, aliaqve jam inde a nativitate incommoda ante 8um annum incidit in leucorrhœam lactis sero similem, quæ anno 12mo evasit chylosa. Anno 14to nuptui datæ, breviqve prægnanti fluxus processit uberior cum langvoribus; feliciter tamen & hoc

---

(c) Vide præc. A. f).

(d) Vide §. 18. b).

(e) Vide præced. b).

(f) l. c. T. 2. P. 3. S. 2. C. 1. p. 223.

& insequente anno peperit: inde vero fluxus factus flavescent, biliosus, & excorians, tamque copiosus, ut & difficillime celaretur, & ægram exhaustiens intra biennium marasmo necaret. Proles reliquæ languidæ; posterior obiit, prior vero nondum id temporis convaluit. Porro febricula lenta depascebatur ægras SCHENKBECHERI (g), SILVATICI (h), ac WEIKARDI (i): scelerati in modum extenuata fuit DEGNERI (k) virgo.

i) *Exanthemata*, quæ resorptum acre, vel ipsa phthisis, vel alia cachexia inducta occasionem facile præbet. Sic E. G. BALDINGER (l) vidit ab irradicata leucorrhœa pessima miliaria enata cum vehementissimis convulsionibus, deliriis, diarrhœa, &c. Ægra tamen usu ptisanæ, eccoproticorum, camphoræ, ac demum Corticis Peruv. post plura prius etiam vesicantia admota, convaluit. Haud secius F. HOFFMANNI (m)
 „ Ill. matrona 27 annor. constitutionis valde
 „ teneræ, & temperamenti sanguineo-phle-

(g) Vide §. 55 d).

(h) Vide §. 35. A. d).

(i) Vide §. 58 No 2. d).

(k) Vide §. 38. f).

(l) Von den Krankh. einer Armee 3 Th. 1. Abschn. 4 Cap. p. 221. sq.

(m) l. c. Obs. 4.

„ gmatici, ante 9 circ. annos post puerpe-
„ rium lochiis cessantibus molesto albæ vi-
„ scidæque materiæ ex genitalibus profluvio
„ cœpit laborare, quod inter initia, cum
„ parum exinde perceperit incommodi, non
„ adeo multum æstimavit. At vero inva-
„ lescente hoc malo, cum multa alia ac-
„ cederent symptomata, plures consuluit
„ medicinæ peritos; quorum quidem ope se
„ levatam paululum vidit, penitus tamen
„ liberari nunquam potuit. Jam brevi ab-
„ hinc tempore fluxus tanta sumpsit incre-
„ menta, ut non modo copiosior ex geni-
„ talibus feratur, sed & mensibus duranti-
„ bus non cesset: unde vires valde decre-
„ scunt, atque pedum tanta est imbecillitas,
„ ut vix 20 passus sine ingenti virium de-
„ fectiōe progredi ægra possit. His accidit
„ summa cutis sensibilitas; siquidem sub
„ quavis fere aeris mutatione subito corri-
„ pitur rheumatismo cum cephalalgia, do-
„ loribus odontalgicis, & faciei erysipelate
„ stipato. Haud ita pridem accepto tristi de
„ subita propinqui morte nuncio vis morbi
„ ita invaluit, ut nec extra lectum esse,
„ nec somnum capere possit. Imo nunc
„ quoque per intervalla, quod pessimum
„ est, frigus accedit, extremorumque tre-
„ mor, ac animi deliquium „ Consuluit Cl.

Vir, non tam ad leucorrhœam, quam atrophiam cachecticam respiciens, præter justum regimen 1) Elix. visceral. gtt. 80 bis de die cum cibo. 2) ∇^a Selteranæ cum $\frac{1}{3}$ lactis afinini ℥ ij & amplius quovis mane per mensem. 3) Quovis triduo sub noctem pilul. balsam. No xj ad leucorrhœam moderandam; externe vero suffitus, & epithema ex aceto fl. samb. cum æqua parte ∇^a Reg. Hung. ad ingvina,

§. 36.

3. *Suppressa* præpostere alios morbos creat, præsertim si vetus fuit, si cito cohibita, si ulceratio simul adfuit. Imo rite etiam tractata curataque in alia quovis mala, eaque per totam vitam infestantia, genium mutat, cujusmodi casum in J. S TORCHIO (n) videre est. Nolo hic pathologicis momentis, quippe quæ in vulgus nota sint, singula illustrare; sed exempla morborum inde oriundorum potius dabo. Sunt nimirum

a) *Dolores* varii, ut *capitis*, quos MÜNICHII (o) mulier, ac puella TILLIN-

---

(n) Von den Weiberkrankheiten 8 Band, casu 50 p. 205 sqq.

(o) Vide histor. 6.

GII (p), sensere, molestæ *nuchæ tensiones*, velut in KANOLDI (q) casu, acuti *dorsi cruciatus*, quos FÜRSTENAU II (r) vetula tulit, aut *lumborum, ossis sacri*, quæ NENTERRI (s) femina excruciabatur, & denique *arthritici* BEHRII (t) puellam torquentes. RAULINI (u) puellæ 18 annor. cum post 40 dierum febrem putridam convalescenti perturbationes stomachi, colicæ, motus febriles, & insomnia accidissent, mensesque tempore morbi haud reversi in trimestre emanassent, oborta est continua fere leucorrhœa. Vice quadam autem repente dysuriam pati cœpit cum tantis imi abdominis doloribus, ut nec stare nec sedere quiverit, quæ mediocris febris comes erat cum cutis calore ac siccitate. Abdominis universi, in primis autem hypogastrii, tensio dolorifica, ne indurii quidem attactum ferens, se se ad femora usque extendebat: urina inter sævissimos cruciatus non nisi guttatim excernebatur; leucorrhœa autem erat suppressa. Sæpius igitur educto sanguine, fotibusque emollien-

(p) Vide §. 45 No 2.

(t) Vide seqv. f).

(q) Vide §. 37.

(u) l. c. T. 2. P. 3. S. 2.

(r) Vide §. 66.

C. 5. P. 339.

(s) Vide inferius in g).

tibus ventri crebrius admotis , ac dato potui sero lactis , aqua pullorum , emulsione cum pineolis & 4 sem. frigidis , &c. cum nil proficeretur , ægra immissa est in balneum decocti emollientis semel atqve iterum interdiu , tertium noctu , posteroqve mane quartum : post istud levamen adfuit , mitiores facti dolores , & lotium libere fluxit. Abdomen tunc liberius exploratum dolebat universum , sed mollius jam , quam ante. Sensilissimum erat hypogastrium , quo manu leniter compresso insignis uteri inflatio ad umbilicalem usqve regionem pertinens tangebatur , dolorqve tam acer tenebat tubas , ovaria , ac ligamenta , ut non minor in inguinibus , quam utero , sentiretur , qui se se eadem pene vehementia in internam superiorem ac mediam femorum partem porrigebat. Symptomata hæc continenter minuebantur , donec tandem plane remediis cessare. Catamenia reverterant ; desinitqve leucorrhœa.

b) *Catarrhus* , quem JENSENII (x) vidua tussiens , & SCHAARSCHMIDTII (y) femina gravissimum est experta.

(x) Vide §. 37.

(y) Ibidem.

c) *Diabetes*, quem letali cum eventu supervenisse refert G. BALLONIUS (2) feminæ cuiusdam, cui „diutius foetens pu-
 „ trisque illa illuvies effluxerat, quum an-
 „ nos 60 nata foret, usurpato levi quodam
 „ remedio inopinato suppressa est. Nec diu
 „ impune eam suppressionem tulit. Etenim
 „ diabetes illius loco multo funestior suc-
 „ cessit, manifestus, suis se se signis expri-
 „ mens, 3 aut 4 menses exercuit, & ad
 „ mortem comitatus est. Tota fere die uri-
 „ na plane aquea fluebat, nec natura eam
 „ sistere poterat. Quum sat bene habita
 „ esset, emacruit continuo, & siti inexple-
 „ bili cruciabatur; lingua arescebat, & eam
 „ pellucidam præ ficcitate vidi; foetidum ex-
 „ spirabat & cadaverosum. Quæsi vi num in
 „ renum regione sensum caloris aliquem ob
 „ putrem materiam suppressam percepisset?
 „ ... Retulit, caloris loco ita partem illam
 „ perfrigentem percipere se, ac si glacies in-
 „ ibi cogeretur „.

d) *Exanthemata* chronica vel acuta.
 Sic L. G. KLEIN (a) „observavit... ex

(2) Consilior. medicinal. L. I. Conf. §6. Opp. T. 2,
 p. m. 231.

(a) l. c. p. 112.

„ fluore albo benigno represso . . . scabiem
„ universalem humidam pruriginosam „. Et
F. HOFFMANNI (b) quadragenaria pur-
puram inde est adeptæ.

e) *Febres* variæ indolis; putridam fe-
brem observavit WEIKARDUS (c). J. THE-
VART (d) meminit matronæ leucorrhœam
tetri odoris passæ, cum fœcunditate, ita ut
concepta femella fluor pergeret, etiam ube-
rior, mare autem concepto aut parcius pro-
cederet, aut sisteretur. Ubi autem hic pror-
sus fere substitisset (an quia maritus trien-
nium a matrona se abstinuit?), matrona sen-
sim intra aliquot annos emarcuit, omniaque
alimenta fastidiens ab eorum usu fere absti-
nuit. Tandem 3na febre prehensa est, cu-
jus tertius insultus rigoris vehementia inter-
noque æstu summo ita illam afflixit, ut po-
stero die obierit, maximopere de dolore ad
hypogastrium qvesta. In cadavere pulmo
aliquatenus erat inflammatus, hepar exsue-
cum & malo colore, uterus autem cor-
ruptus & quasi gangrænifus, plenus tabo
sanieque.

(b) Vide §. 37.

(c) Vide §. 58. No 2. d).

(d) Nota 2 in BALLON. Conf. L. 3. Conf. 96.

f) *Abscessus, ulcera.* Sic referente apud J. SCHENCKIUM (e) J. BAUHINO, uni ex ancillis cœnobii sæpe, idque aliquot annis, pus e mammillis fluebat, quæ olim leucorrhœæ fuit obnoxia. Porro G. H. BEHRII (f) „ puella annorum 19, tempera-
„ menti sanguineo-phlegmatici, brevioris
„ staturæ, veneri non parum addicta, per
„ 2 fere annos fluorem album continuo du-
„ rantem cum insequente excoriatione par-
„ tium genitalium experta fuit. Hæc ...
„ incidentibus, resolventibus, evacuanti-
„ bus, tonicisque remediis optime tractata,
„ veneris vero lusu intermedio tempore
„ semper incumbens, nullum exinde per-
„ sentiscebat levamen. De auxilio itaque
„ desperans a... medicastra potiones assum-
„ pfit sistentes atque adstringentes, iisque
„ fluorem hunc inveteratum derepente sup-
„ pressit. Verum enim vero post decursum
„ aliquot septimanarum summis affecta est
„ cruciatibus arthriticis, quos secuti sunt
„ tumores œdematosi partium corporis in-
„ feriorum: dolores illi etiam tamdiu per-
„ stiterunt, donec abscessus inter femur

(e) Obs. med. L. 2. fol. m. 309.

(f) Act. nat. cur. Vol. 10. Obs. 103.

„ dextrum ipsius rimamque pudendi ma-
„ gnam in conspectum venit, qui remediis
„ externis legitimo modo tractatus, quum
„ magnitudinem ovi anserini æqvaret, tan-
„ dem ruptus magna copia materiam mu-
„ cido-acrem summeque putridam effudit
„ cum præsentī levamine symptomatum o-
„ mnium. Abcessu postremum digestivis
„ balsamicis ac farcoticis convenientibus cu-
„ rato & consolidato, corporeque ægrotae
„ debito modo expurgato, ad sanitatem
„ per longum jam tempus amissam puella
„ hæc rediit.,. Perinde Vratilavienſis ma-
trona (g) leucorrhœa inveterata aluminoso
balneo suppressa in ulcus uteri incidit. Haud
fecius B A J O N I (b) femina e leucorrhœa
usu octiduo remedii empyrici suppressa
incidit in vehementissimam uteri inflamma-
tionem, quæ facta in brachio Væ Se, adhi-
bitisque semicupiis, fotibus, enematisque
emollientibus & anodynis, ac diluente po-
tu, nihilominus in suppurationem abiit.
Hinc immixtis vaporibus relaxantibus, & in-
jectionibus factis abscessus in cavum uteri ru-

(g) Vide §. 72. C. b).

(b) ROUX Joura. de Medec. &c. T. 32 A. 1770
Juin p. 521.

ptus minimum ꝑ ij puris per vaginam effudit. Quo facto ægra adhibitis idoneis remediis intra 2 menses ex toto convaluit.

g) *Phthisis*. Quam enim facile subsistens leucorrhœa thoracem petat, J. D. GOHLII (i) observatio innuit: „ femina Gallica „ (refert ille) Francofurtana 30 circ. annorum ante plures annos fluore albo laborans ... medicinam quidem nacta est, quæ fluxus iste fuit imminutus; in ejus locum vero brevi post secuta est materiæ translatio ad cerebrum & pectus, ut virulentam quasi materiam non saltem naribus excernat, sed & tussi rejiciat „. Quam vero a facta id genus pravæ materiæ ad pulmones metastasi phthisis cito consequatur, aliorum itidem docent historiæ. Sic RAULINI (k) matrona leucorrhœam 4 annorum, cum dyspepsia serosisque vomitionibus, perpeffa, materia primum alba ac spiffa, dein vero tenui, subviridi, tam acri tamque copiosa procedente, ut neque sedere præ dolorificis ventris femorumque tensionibus ac puncturis & ardore vehementi, neque præ debilitate artuum inferiorum, nisi laboriose,

---

(i) l. c. No 6. p. 20.

(k) l. c. P. I. S. 2. C. 4. p. 138.

incedere posset, eam demum usu quarumdam pilularum sensim stitit; cujus vel ad primam mox imminutionem tussis occepit sat valida, celeriterque crevit, cum sputis aëqvosis primum, dein cruentis; accessit febris lenta, sputa purulenta facta, & ægram consummata demum phthisis confecit. In cadavere intestina tenuia erant summe inflata & ampliata, crassa vero admodum coarctata, mesenterium glandulis obstructis refertum, sanis ceteris visceribus, sanoque ac secundum naturam reperto utero. In thorace universa pleura pulmonibus firmiter adhærebat: lævo in pulmone versus costam secundam binæ glandulæ bronchiales nucem æquantès apparuere materiam sebi similem continentes, & e pulmone, dum a costis separabatur, effluxit fere cochlear puris fœtidi, e cystide uni dictarum glandularum respondente provenientis, quæ insignem formabat sinum, se se a lobi superiore parte ad imam usque extendentem, & facile 4 digitos admittentem. Tota hujus pulmonis substantia contracta erat, ulceribusque ac tuberculis scatens, ac sanie fecibus vini simili referta. Inferius extremum diaphragmati firmissime adhærens velut cartilaginosum videbatur. Dextri pulmonis lobi in se confusi erant, diaphragmati adhærentes, &

scirrhosis purulentisque tuberculis pleni. Perinde etiam NENTERUS (l) feminæ historiam refert, quæ ob dolorem lumborum & ossis sacri in dies acerbiores & nullis solventibus, opiatibus, acidulis, emplastris, unguentis, &c. abigendum pluribus ab annis ambulare nequiverat. Urinæ formabant sedimentum album & crassum, atque e genitalibus profluebat, præsertim instantibus finientibusque catemeniis, mucosus humor, cujus excretionem imminuta dolores facti vehementiores. Data demum TRa alcalina ac pilulis BECHERI post aliquot menses leucorrhœa uberius procedens dolores ita mitigavit, ut ægra baculi ope ambulare potuerit. At cum doloribus anno insequente reversis illa longe alia, quam quæ tantopere profuerant, opposuisset remedia, incidit in phthisin letalem. Eundem a perperam suppressa leucorrhœa eventum fortitæ sunt binæ SACHSII (m) ac WINCLERI (n) matronæ.

(l) RAULIN l. c. Tom. 2. P. 3. S. 3. C. 1. p. 556.

(m) Vide §. 72. C. b.

(n) Ibidem.

§. 37.

4. *Reversa* leucorrhœa, seu sponte seu arte, mala a sui suppressione orta plerumque tollit. Ita in Annalibus Vratisl. (o) feminae e perfrigerato corpore & insequente terrore leucorrhœa subsistens molestas nuchæ tractiones, obnubilationem capitis, torporem, & inappetentiam causavit; sed ex usu TRæ & ii cum essent. succ. item & nitrofo - cinnabarin. reversa leucorrhœa omnia iterum sustulit. J. C. TILLINGII (p) puella octennis, vivax, ingeniosa, sana, at pallidula, leucorrhœamque iisdem cujusque mensis diebus pati solita citra ullam aliam molestiam, cum sub ipso fluxu aquas Carolinas usurparet uberius, leucorrhœam stitit sequente vehementissima cephalalgia cum totius corporis gravitate: at diminuta thermarum dosi, quæ alvum satis movit, leucorrhœa revertens puellam sanitati reddidit. L. G. KLEIN (q) „ non semel vidit fe-

(o) Tent. 35. A. 1726. Febr. Cl. 2. art. 1. §. 3. p. 163.

(p) Obs. med. sing. circ. verum usum therm. Carol. 20. p. 39.

(q) l. c. tit. catarrhus p. 93.

„ brem catarrhalem ex retento represso
„ fluore albo, huncqve eadem denuo ite-
„ rum cum *ευφορία* revocatum „. Imo
haud ita raro accidit, ut leucorrhœa velut
metastasis huc illuc sponte factis morbos
variarum partium creet, qui sponte illa
iterum reversa denuo evanescunt, repullu-
laturi iterum subsistente profluvio, idqve
ita, ut alternis sibi mutuo succedant tempo-
ribus, cujus rei memorabilem historiam re-
fert J. STORCH (r) de matrona 30 anno-
rum cholero-melancholica, quæ ubi post
partum puellæ leucorrhœam nacta fuisset,
aliquanto post ei pollex pedis velut ab un-
gue introrsum crescente adeo male affici
occepit, ut nonnulli eum adimendum cen-
suerint. Toto hoc tempore leucorrhœa ab-
fuit; at sanato pollice continuo rediit.
Abhinc vero per plures annos cum cepha-
lalgia & odontalgia alternavit, donec ma-
trona denuo concepit: tum vero a media
graviditate ad 8um usque mensem exquisitos
abdominis dolores perpetiebatur; quos
cum pingves litus non sedarent, lotiones
vino calido litusqve e castoreo cum ∇^a reg.

(r) Von Weiberkrankheiten 3 Band, casu 4. P.
74. 199,

Hung. lenivere. Tandem feliciter puerum enixa est, puerperio sine ulla ægritudine consecuto. Fufius hunc ipsum casum Auctor alibi (s) persequitur, additque rem hic non prætereundam, nempe priusquam in pollicem pedis morbosa materia decubuisset, numerosos in capite pediculos fuisse enatos, totoque illo tempore, quo hi adfuere, leucorrhœam abfuisse. Post pollicis affectionem molam gestavit, excrevitque. Inde insequenti mense catameniorum profluvium est perpeffa. Lapso abhinc trimestri & leucorrhœa afflixit, & in vagina uteri abscessus ortus est, cui sanato aliquot mensium tussis ferina successit. Insequenti anno sub continua leucorrhœa ulcus in palato enatum est. Altero vero anno menses decolores cum pure misti prodibant, ut suspicio esset, venerei quid subesse (ni cancer potius uteri adfuerit). Et vero superius (t) jam meminimus leucorrhœam cum malis catarrhalibus, coryza, tussi, &c. haud raro alternare. s. SCHAARSCHMIDTII (u) femina 37 annor. quotannis vere & autumnò

(s) Ibidem 8 Band, casu 19 p. 88. sqq.

(t) Vide §. 18 e).

(u) l. c. 2. Th. No. 50. p. 374. sqq. 325.

sanguini mittendo affveta, & aliquot ab annis leucorrhœam passa, observavit hanc ingruente quandoque uberiore coryzæ fluxu parcius procedere, ut primum vero leucorrhœa increfceret, continuo mitescere coryzam & conqviescere: cumque aliquando neglexisset autumnalem V. S. leucorrhœa inde parcior facta demum substitit, abiitque in gravissimum catarrhum (nempe carebariam insignem, odontalgiam fugacem, anosmiam, anginam, agheustiam, aurium fufurum, tussim vehementem, &c.) cum febre nocturna, & omnium ingestorum vomitu. Quo rite curato leucorrhœa iterum revertit. Pariter C. JENSENII (x) viduæ 35 annorum leucorrhœa plusquam triennis a suscepto pedibus frigore humido subsistens tussim plurimis cum sputis mucosis causavit, & hac per fccas pedum frictions ac pediluvia, iterataque cathartica, ac demum tonico-diapnoica intra 12 dies sublata octiduo post revertit. Haud secius RAULINI (y) matronæ leucorrhœa flava, perquam acris, & copiosa, sub catameniorum finem

---

(x) BÜCHWALD prodrom. ad Act. med. Hafn. contin. p. 160.

(y) l. c. T. I. P. I, S. 2. C. 4. p. 141.

a subito terrore suppressa, rediit quidem post proximam mensium periodum pristina & indole & ubertate; sed a momento, quo substitit, dolorem dorsi ac thoracis versus cartilagine[m] xyphoideam accivit, cui se aliquanto post junxit tussicula sicca cum nonnullis sputis cruore tinctis. Remediis tamen debitis justo cum regimine usurpatis cum tussis tum dolor cessit; procul dubio ob fluxum vel maxime reversum; qui ipse etiam tandem coepit minui, ejusque indoles emendari, cum spe sanitatis pristinae. Porro apud F. HOFFMANNUM (2) „ 40 annorum femina tenerioris & sensibilibioris „ texturæ, diæta minus salubri & incauta „ utens alvo laborabat obstructa, capitis „ dolore, & præcordiorum tensione, ex- „ cernit instar albuminis ovi per uterum „ materiam singulis mensibus, quæ proce- „ dente tempore coloratior & acrior facta „ est. Medicus præmissis purgante utitur „ GRAMMANIANA TR^a, quæ ob huius fac- „ charum & vitriolum ♂ sistebat hunc fluxum. „ Ab hoc vero tempore ingenti anxietate

---

(2) Opp. T. 6. Diss. de imprud. medicat. mult. morb. & mort. causa. §. 41. p. m. 304.

„ præcordiorum, langvore, inquietudine,
„ & dolore lumborum premitur: accipit fu-
„ doriterum, & inde universum corpus ma-
„ culis rubris perfunditur; hinc anxietas
„ præcordiorum & internus calor ex parte
„ minuitur. Quando corpus frigore exci-
„ pitur, purpura protinus recedit, & pri-
„ stina symptomata revertuntur. Tandem
„ usu bezoardicorum purpura corpus dese-
„ rit, & fluor albus revertitur „. Quam
operose tamen interdum leucorrhœa revo-
cetur, & post quantas non nisi œconomix
animalis turbas, documento est J. C. RO-
STII (a) mulier 33 annor. habitus ferosi
cholericæ-sanguinei, cacochymici, vitæque
ut plurimum sedentariæ, ac sanguini mitten-
do ab aliquot annis assiveta; cui leucorrhœa
cum mensibus, nunquam fere æquales pe-
riodos tenentibus, a prima jam eorum eru-
ptione alternans, sub duplici quoque gravi-
tate ac lactatione procedebat: illi vero per
 $\frac{3}{4}$ anni semper deficientes, tantummodo his
exactis fluebant. Post tertium partum per
trimestre fere infantem lactanti a vehementi

(a) Annal. Vratisl. Tent. 25, A. 1723 Aug. Cl. 4.
art. 10. p. 206, sqq.

terrore menstrua excretio aliquatenus apparuit; quod cum post aliquot hebdomades rursus accidisset, postea non amplius. Leucorrhœa interea prorsus substitit. Quod ægra cum diutius celasset, ac proxime secuta pathemata pro fugacibus febrilibus motibus, a stomachi vitio oriundis, cujus de ardore, nauseis, vomituritione, ciborum & carnis præsertim fastidio, tensiva cardialgica ad præcordia & dorsum pressione, lassitudine artuum, ac cephalalgia &c. sibi alias infuetis malis, querebatur, habuisset, data tantummodo incidentia, digestiva, & abstergentia spontaneum vomitum cum levamine causerunt, sed non diuturno. Idcirco ablactato infante methodus eadem, interpositis eccoproticis, iterata, & subjunctis stomachicis tonicis amaris emendationem in unam alteramve hebdomadem rursus attulit. Reversis autem prioribus malis ad digestiva ac resolventia reditum, & ægra immisso faucibus digito saburram bilioso-mucosam vomuit, cujus longe majorem vim data Ypecacuanha cum sale Absinthii per 6 lenes adhuc vomitus elicuit cum euphoria. Nihilominus octiduo sequenti emicuit febricula rheumatica cum leni interdum rigore alternoque calore, pulsu celeri, frequenti, pleno, urina rutila, subturbida muc-

mucida parumper, recrementa ☐reo salina formante, oris glutinositate, appetitu parco, fastidio carniū, exigua siti, angore cardialgico-spasmodico-oppressorio, molestissimo nocturno usque in diluculum ardore abdominis in regione uteri, & rheumaticis tensivis urentibusque dorſi lumborum ac præsertim femorum in crura pedesque usque doloribus: temperantia, nitrosa, antispasmodica, ☧ lia fixa, diaphoretica, temperata alexipharmaca, infusa diluentia blanda nervina lente efficaciam exerebant, vexantibus tamen vigiliis, inquietudine multa, & sub levissimo somno sudoribus matutinis erumpentibus. Accessit intoleranda fere stranguria in ischuriam abiens, cui opitulabatur emulſio temperans leniens discutiens diuretico-carmigans, cum antispasmodicis. Tandem ex urina sub motibus febrilibus pergentibus procedente pallida, subturbida, cum insignibus floccis mucidis detectum est, leucorrhœam substituisse. Quapropter data quotidie vel alternis diebus pilular. bals. laxantium dosi cum interpolatis temperantibus, ac TRa ☧ ii ☐sata, nec non Essentia rad. Pimpin. alb. non multo post cœptum horum usum quodam die flatus ex utero cum sibilo eruperunt, & vesperi maximi conatus dolori-

bus partus similes ad eosdem elidendos aliquoties aborti sunt; noctu vero hypogastrium intumuit, cum continuo vehementique ardore, tubera hic illic formans pugnū magna, at non diuturna. Ægra vel remotis stragulis vel extra lectum levamen se percipere credebat: cumque enemata recusaret, insistebatur priorum remediorum in & exteriorum usui; unde omnia emendari visa, nisi quod insolita debilitas cum tremore artuum, præcipue manuum, iis superesset. Circa 14 hujus medelæ diem initia revertentis leucorrhœæ apparuere, simulque post horriduli frigoris lenisque caloris vicissitudines, & levia circa umbilicum tormina, vagosque passim, in primis ad pectus, dolores pungentes, ingruit diarrhœa moderata seroso-mucosa per 48 horas, cum flatibus copiosis, & levamine, dolorumque rheumaticorum in lumbis & artubus mitigatione. Hac durante cum ægra micam panis ∇ imbutam, aromatque conditam stomacho applicuisset, atroces continuo in capitis vertice dolores aborti sunt, remotoque topico ocyus iterum desierunt. Leucorrhœam jam melius procedentem febricula rheumatica lenta ad 4 hebdomadas nihilominus comitabatur; ac licet balsamicæ pilulæ interdum interpositæ fuere, tamen acerbi spastico-rheumatici arthritodei

dolores denuo artus invaserunt cum validis abdominis turbis, crebris nempe ejus inflationibus globosis conspicuis, quæ sub copiosis flatuum ex utero anoque explosionibus evanescebant. Enemata demum admiffa egregie profuere. Sopitis his turbis, intereaque macula lata rosea in thorace, per tibias vero ac femora innumeris ecchymatibus rubicundis multo cum pruritu & ardore obortis dolores rheumatico - arthritici superiores artus, relictis inferioribus, admodum excruciarunt, nec nisi intra 3 hebdomades diligenti sub usu cum internorum ^{ſum} antispasmodicorum ac temperantium, &c. & infusi herbæ Arnicæ ver. Bohem cum toto, tum externorum (ſcil. ^{ſum} nervinor. camphorat. fotuum cum ſacculis nervinis, cerat. de galban. matric. originibus muscutorum applicato, &c.) conquievire; cum quæis concurrit ſtatus paralytodes & contabefcentia brachiorum ac manuum, adeo ut ægra nec flectere cubitos, nec manibus vel ori admovere vel tenere quidquam poſſet: ſtatusque hic ſopitis etiam doloribus diu ſuperſuit. Quo autem plus declinarunt dolores, eo etiam uberius cum madores tum ſpontanei ſudores largi media nocte procedebant. Cumque ægra aliquando toto

corpore ita sudaret, pristinus repente motus brachiis manibusque rediit; verum dum alvum egestura lecto surgens sudores hos interturbaret, paralyfis continuo revertit. Sed morbus tamen quotidie minuebatur, urina citrina fuit cum nubecula alba, pulsus moderatus naturalis. Nunc itaque neglecta in 20 hebdomadem scarificatio administrata est, circa mensium periodos datæ pilulæ bals. suoque tempore tusa pedis vena, unde sanguis spissus nigricans serofus post 3jv eductas sponte fluere desiit. Exhibita MR^a e TR^a ☐⁺ acr. Ω C. C. & eff. succin. unde euphoria continenter crevit. Somnus & appetentia adfuit, artubusque superioribus mobilitas, ubi tremor desiisset, pedetentim rediit; sed velut ante in femoribus, ita nunc a cubito ad digitos usque effloruere ecchymata. Sudoribus universalibus sensim remittentibus tanto uberius manus sudabant, earumque in metacarpis super tendinibus extrinsecus nodi gangliiformes indolentes emerfere, punctoriique interdum dolores trans digitos percipiebantur. Inter hæc procedente ubertim leucorrhœa dabatur MR^a ex essentia Pimp. alb. Succin. & scord. ac TR^a ☐⁺ ii ☐⁺ sata, infusumque theatum e rad. Chin. Bardan. Vincetox. Sarsapar. lign. Sassafr. Gvajac. Sant. citr. cort. Winter. Samb. Ba-

dian. herb. Chamædr. Meliss. Serpill. flor. Til. Anthos, Paralyf. Lavend. Cheir. &c. externe vero contra accedentem inflationem rheumatico - œdematosam manuum frictiones calidæ, fofus ficci, fuffitus nervini, &c. continenter per aliquot hebdomades adminiftrabantur, non neglecto pilular. balf. visceral. ufu. Ab his catamenia quoque priſtinum ad curſum reducta, & ægra prorsus convaluit. Meretur ſane caſus hic tiro- num & ſtudio & attentionem; quippe qui & rarior ſit, & multiplicis doctrinæ.

§. 38.

5. *Solvitur leucorrhœa varie, nempe mutatione corporis inſigni, vel criſi conſpicua: hinc*

a) *Pubertate*, quo tempore & admirandæ in corpore mutationes accidunt, & graviffimi ſæpe morbi ob has ipſas mutationes conticeſcunt. „ Nota mihi, ait J. N. „ PECHLINUS (b), eſt hiſtoria Ill. vir- „ ginis, quæ cum ipſo quoque ſeptenario „ experta eſt fluorem album magno vi-

---

(b) Obſ. phyſ. med. L. I. Obſ. 34. p. 82.

„ rium dispendio, sed quæ diuturnitate illa
 „ in consuetudinem morbi venisse videba-
 „ tur, adeo & omnia remedia & quavis
 „ respuebat molitiones. Nunc ut est 17
 „ annorum, non vicit tantum adolescentiæ
 „ squallorem, sed & valitudine per justas
 „ mensium vices corroborata, staturaque
 „ & proluxa & quadrata pares suas trium-
 „ phat „.

b) *Conceptu*, seu quod illo corpus magnopere mutetur, ut ex innumeris historiis medicis facile elucet, seu quod vasa illa, unde leucorrhœa vera scaturiebat, ovulo fecundo ad fundum uteri affixo, ejusque placenta nascente, evadant impervia. SCHEFFERI (c) sane ægrotae leucorrhœam conceptus stitit.

c) *Ptyalismus*. J. LANZONI (d) mulier „ quadragenaria . . . diuturno albo „ fluore laborabat, . . . a quo post multa „ remedia frustra tentata salivatione magna „ sponte orta protinus liberata est „.

d) *Anacatharsi*. Inter ægras Ill. STÖRCKII (e) „ quædam fluore albo la-

(c) Vide §. 69.

(d) Misc. nat. cur. dec. 3. ann. 9. obs. 140.

(e) Ann. med. 2. pag. 210. sq.

„ borantes corpore erant extenuatæ, &
 „ tufficula ficca fimul vexabantur. Decocta
 „ emollientia, replentia, & MRa (8. Lap.
 „ 69. aceti vini aa ʒß. Syrup. 5 rad. aper.
 „ ʒj. ∇æ flor. Samb. Fœnic. aa ʒiiij. Ter.
 „ fol. ☐ri ʒß. Liq. anod. min. gtt. vj. M.
 „ S. dentur omni trihorio duo cochlearia),
 „ his optime conduxerunt. Hac ratione
 „ & pectori confulebatur, & illud, quod
 „ in vasis uterinis stagnavit, folutum eft,
 „ & benigno fluore evacuatum, neque inde
 „ vires debilitatæ funt. Contigit tunc sæpe,
 „ ut tuffi fputa glutinofa cum magno leva-
 „ mine prodierint, & fluxus albus fenfim
 „ integre defierit. Suppono autem hic
 „ femper fluorem album simplicem, mitem,
 „ nulla acrimonia venerea, &c. miftum „.

e) *Sudore* vel univerfali vel topico.

Sic L. G. KLEIN (f) „ novit fluorem
 „ album chronicum per fudores nocturnos
 „ foetidos largiffimos in femina obefa per-
 „ fecte curatum „. Et J. J. SCHLIERBA-
 „ CHII (g) „ femina 30 annor. fanguineo-
 „ melancholica tempore graviditatis fluore
 „ albo affligitur; qui tamen pofttea, cum

(f) l. c. tit. fluor albus p. 112.

(g) Aët. nat. cur. Vol. 8. Obf. 38. p. 100.

„ fudor pedum foetidus accederet, prorsus
 „ conquiescit, & evanescit. Interim hic
 „ fudor per aliquod tempus toleratus mole-
 „ stiam tantam creabat, ut ejus suppressi-
 „ onem a Medico efflagitaret; qui vero
 „ eandem sub variis persuasionibus in ex-
 „ perientia fundatis renuebat. Quare mu-
 „ lier incommodi hujus pertæsa admodum-
 „ que impatiens tandem ad cohiben-
 „ dam illam excretionem ex muliercu-
 „ larum consiliis pedum plantis supponit
 „ folia alni, indeque voti sui compos red-
 „ ditur. Ast dicto citius disparentem pe-
 „ dum sudorem dein fluor albus excipit
 „ rursus. Unde iterum Medicum adit, ac
 „ floris albi sublationem postulat: qui etiam
 „ interne adhibitis, alexipharmacis & suc-
 „ cinatis, interpositisque laxantibus, cum
 „ externa frictione, mediante excutia in
 „ pedum plantis, feliciter cessabat, exfur-
 „ gente iterum foetido pedum sudore, . . .
 „ omnem sub continuo suo successu prioris
 „ affectus recursum plenarie postmodum
 „ intercipiente „.

f) *Emesi*. Meminit DEGENERUS (b)
 virginis 48 annorum, quæ ante octennium

(b) Annal. Vratisl. Tent. 28. A. 1724 April. Cl.
 4. art. 12. §. 2. p. 429.

in Anglia leucorrhœam tam uberem ac diuturnam est adepta, ut sceleti in modum fuerit emaciata. Cumque morbo immediabili a Medicis declarato ad lares paternos reversura mare conscendisset, in creberri-
mos vomitus, quos longior ob adversos ventos navigatio diuturniores etiam reddiderat, incidit, sed eo cum fructu, ut cum obitura in navi crederetur; ubi terram attingit, leucorrhœa se liberatam observaverit, pedetentimque pristinam recuperarit sanitatem.

g) *Diarrhœa*. Narrat P. FORESTUS (i) mulierem e leucorrhœa 11 annorum neglecta cachecticam facie pallidissima cadaverosa, in hydropem incidisse; qui cum a copioso cerevisiæ Gedanensis potu oborta alvo admodum fluxa subsedisset, pariter leucorrhœa conquiescente, mulier sui incuria post 2. 3ve menses in hancce iterum, ac paucos post annos letalem in hydropem est relapsa. Porro P. ROMMELII (k) matrona juvenis, gracilis, rite semper menstruans, ac ter partu jam levata, semper mox a conceptu uberi leu-

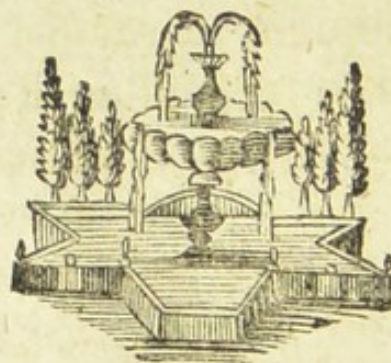

(i) l. c. Obs. 19.

(k) Misc. nat. cur. dec. 2. ann. 5. Obs. 149.

orrhœa, alioquin sibi nunquam consveta, prehendi solebat, quam exacto mense solvebat superveniens diarrhœa periodica quovis mense statis temporibus reverti ad ultimum usque gestationis diem solita, cum sat insignibus torminibus, per 7. 8ve dies durans & usque adeo copiosa, ut a 14 ad 25 egestiones quotidie causaret; innoxia tamen, partu ter jam vivaci consecuto, imo dum prima in graviditate remediis idoneis minuebatur, dyspnœam aliaque symptomata causans, sibi postea fuerit relinqvenda.

HISTORIAE
LEUCORRHOEAE
PARS II.

DE MEDENDI METHODO
LEUCORRHOEAE.

CAPUT I.
SUMMA CURATIONIS CAPITA.

§. 39.

Si ullo uspiam in morbo ad tria illa pervulgata curationis capita *Indicans*, *Indicationes*, *Indicata*, animus non perfunctorie est advertendus, in leucorrhœa sane id præ pri-

mis observare necessum est; in qua nempe vel minima horum pars prætervrsa non medendi modo perturbationem, sed ipsis quoque ægrotis haud exiguum discrimen quandoque, nec facile reparandum detrimentum, adferre consuevit. Idcirco non sine summa clinici judicii acie cura omnis tria illa in capita est intendenda, ut iis rite cognitis iusta medendi methodus ineatur.

§. 40.

I. INDICANS itaque est ipsa *leucorrhœa* vera rite cognita (a), in qua curate dispiendum, recensne an inveterata? Continua an intermittens? Simplex an complicata (b) sit? Nihil enim horum, priusquam medicinam facias, prætereundum est. Cognito ita Indicante, enascitur

II. INDICATIO *leucorrhœam* sistendi cito, tuto, jucundeque. Hunc autem scopum attingere alioquin haud est integrum, nisi

1. *Cacochymia* (ad quam omnium primo in curatione respiciendum) tollatur, seu illa universum jam invasit corpus, seu

---

(a) Vide §§. 19. sqq. 23. sqq.

(b) Vide §. 2. I. No 2. sqq.

topica adhuc est in utero , ventriculo : id quod obtinetur

a) *Colluvie eliminata* ; etenim „ non
„ possumus , inquirunt Vratislavienses Me-
„ dici (c) , non illis subscribere Practicis ,
„ qui experientia edocti asseverant , nullum
„ medicamentum prodesse in hoc fluxu ,
„ nisi corpus probe fuerit expurgatum „.

b) *Digestione emendata* , a qua sola læsa haud raro leucorrhœam nasci dictum est (d).

2. *Affluxus humorum ad uterum immi-
nuatur* , eorum

a) *Copiam minuendo* ; deinde vero

b) *Fluxum aliorum avertendo* , &

c) *Causam tollendo* , quæ eos ad ute-
rum uberius alliciebat , ac fluxum produxerat.

3. *Symptomata* (e) morbi mitigentur.

4. *Effectus* (f) tollantur.

5. *Recidiva præcaveatur* ,

a) *Vitatis causis procatasticis*.

b) *Sublata uteri , corporisque la-
xitate* , &c.

(c) Hist. Morb. Vratisl. A. 1700. p. m. 168.

(d) Vide §. 12. 53.

(e) Vide §. 5.

(f) Vide §. 35.

III. INDICATA vero, ope quorum cuncta hactenus allata obtineri possint, per frequentia capita experientiae ductu enumerabuntur.

C A P U T II.

E M E T I C A.

§. 41.

EMETICA adversus leucorrhœam perquam esse utilia vel inde colligitur, quod illam emesis sponte oborta in DEGNERI (g) puella, desperatam licet, ex integro sustulerit: neque etiam ars naturam imitata successu hactenus caruit; emetica enim exhibita scopo faburram primarum viarum abolendi, digestionem vitiatam emendandi, humorumque ab utero avertendi impetum, &c. egregie prodesse observantur, praesertim si iteratis vicibus, monente M. ETTMÜLLERO (h), praebentur, v. g. quavis hebdomade, vel bis minimum quolibet mense, savoribus B. SILVATICO (i) & R. a FON-

---

(g) Vide §. 38. f).

(h) Opp. T. 2. P. 1. p. 591.

(i) l. c. Cent. 4. No 23.

SECA (k). In primis autem hic ab experientia laudem tulere

§. 42.

1. *Ypecacuanha*, mitissimum omnium emeticum, de qua R. MEAD (l) „ vomitum igitur, (ait) plerumque primo ciere „ oportet, vino præsertim *ypecacoanhæ* „ Et J. P. ALBRECHTUS (m) „ haud ita pri- „ dem (inquit) in pertinaci fluore albo, quo „ femina quædam nullam ex aliis medica- „ mentis persentiscens opem diu enervata „ erat, tres ejusdem (*Ypecac.*) doses me „ svasore exhibitæ optime profuisse testari „ possum „.

2. *Asari radix*, quam hic specificè convenire M. ETTMÜLLERUS (n) notat, forte quod potenter simul humores lentos, præfente cachexia vel indigestione, incidat ac fundat. Mitius etiam pulvere rad. *Asari* est *electuarium diasarum* FERNELII (o) a ℥iij

(k) ll. cc.

(l) Monit. & præ. med. C. 19. S. 3. p. m. 139.

(m) Misc. nat. cur. dec. 3. ann. 9. obs. 9 sub finem.

(n) l. c.

(o) Meth. med. L. 7. C. de purgantib. p. m. 135.

ad ζβ e jure pulli, vino, mulsa, vel ∇^a hordei exhibitum, quod remedium, teste Auctore „ omnis generis humores... vomitione ducit, non continuato sed ex intervallis facto impetu, feni atque prægnanti tutum ac facile „. De eodem etiam R. a FONSECA (p) „ placidum... est vomitorium (ait), sine ullo labore per superiora educit humores post 3 vel 4 horas „: & „ quod vel in iis, qui maxime a vomitu alieni, non infelici successu sæpius sum expertus „ inquit B. SILVATICUS (q). Paratur hunc in modum:

R. Syr. Menthæ

— Violar. aa ζviiij. Coqv. in mellis crassitiem; sub finem subducto igne insperge

Rad. Peponis arefactæ

Sem. Raphani &

— Urticæ maceratorum in ∇^a rosarum, arefactor. & tritor. aa. ζj.

Rad. Asari contritæ & cretæ ζij
Cinnamom.

Sem. Fœnic. aa ζiiij. Confice in elect. liqv.

(p) l. c. T. I Conf. 21.

(q) l. c.

3. *Vitrum* & ii *ceratum* etiam impense ab nonnullis hic fuit commendatum, quo solo GEOFFROI (r) leucorrhœam in virgine 18 annor. sustulit; monet tamen usum ejus in uterinis evacuationibus curandis constantem esse debere per 15 vel 20 dies, additis etiam cautelis, ut a minima dosi initium fiat, neque robustis ultra 5 grana pro prima dosi præbeatur, postmodo vero sensim ad gr. 18. 20 ascendatur, dosi tamen haud prius aucta, quam a priore conspicuus sequatur effectus, ne alioquin hypercatharsis oriatur: porro ut omnia acida vegetabilia (emeticae remedii vim ad perniciem usque augentia) sub ejus usu vitentur.

C A P U T III.

C A T H A R T I C A.

§. 43.

CATHARTICA perinde tantum ad leucorrhœæ faciunt curationem, dum primas vias a saburra vindicando digestionem læsam emendant, humoresque ab utero aver-

r) Philos. Transf. Vol. 47 p. 273. sqq.

tendo fluorem album imminuunt, ut absque
iis absoluta mali pertinacioris medela ne spe-
rari quidem possit, miraculoque sit, potuisse
scribere ET TMÜLLERUM (s) : „ purgan-
„ tia ... circumspēcte & rarissime usurpan-
„ da sunt, quia parum vel nihil juvant,
„ quin potius fluorem album magis augment;
„ auctore enim PLATERO observatum fuit,
„ quod purgantibus fluxus talis interdum
„ fuerit excitatus, quæ alias eundem nun-
„ quam passæ fuerunt „. Si tamen uspiam
opus iis foret, drastica sūadet, ut bryo-
niam, jalappam, colocynthidem, hellebo-
rum. Verum enim vero tantum abest, ut
noxia magis quam utilia sint cathartica, &
drastica mitioribus præstare videantur, ut
multo potius utrumque secus obtineat: ne-
que hic PLATERI opus est suffragio, ubi
aperte natura & experientia tot seculorum
contrarium tuetur. Sane oborto sponte
alvi fluxu leucorrhœam desisse alibi (t) vi-
dimus; & quanto cum fructu alvus hocce in
morbo arte moveatur, haud pauci ostendunt
casus. Sic J. G. ERNESTI (u) novit femi-

(s) l. c.

(t) Vide §. 38. g).

(u) l. c. Tent. 30 A. 1724 Octob. Cl. 2. art. 3.
§. 4 p. 385. sq.

nam plethoricam 30 annorum viro septuagenario nuptam, mensesque & regulares & justo etiam quandoque uberiores habentem, & simul leucorrhœæ ita obnoxiam, ut eam a fine unius periodi menstruæ fere ad alterius usque recursum cum alvo segni pateretur, quæ cum nullis esset remediis expugnabilis, solis catharticis multum identidem imminuebatur. Imo vero cum apud A. E. BÜCHNERUM (x) puella leucorrhœæ remedia tum multa tum varia, præter sola cathartica neglecta, opponens morbum usque adeo exasperasset, ut acrimonia vicinas partes erodente vix incedere posset, sumpto tandem infuso uterino laxante prorsus ac sine recidiva convaluit. Unde non utilitas modo, verum necessitas quoque catharticorum hocce in morbo dandorum abunde elucescit; & canonis instar habendum est, *leucorrhœæ curationem a catharticis emeticisque ordiendam esse*. Hoc autem fundamento jacto quæritur porro, *quoties & qualia potissimum cathartica præbere oporteat?*

(x) Miscell. phys. med. math. A. 1730 Mart. Cl. 2
art. 3. p. 931. sq.

§. 44.

Quoties alvum ducere necessum sit, si ad indicationes paulisper respexeris, illico succurret. Cum enim cathartorum efficacia non modo ea sit, ut saburram primarum viarum educant, digestionemque ita emendent (ad quod una alterave alvi ductio principio morbi instituta sufficeret utique), verum id præ primis utilitatis habeant, ut humorum fluxum ab utero ad intestina avertendo ubertatem leucorrhœæ minuant, sicque locum simul ac tempus remediis laxa uteri vasa roborantibus exhibendis procurant, cumque ad id longiore temporis mora opus sit, haud obscure colligitur, cathartica in curatione leucorrhœæ crebrius esse præbenda, si successus curationis serio intenditur. Multum sane iteratæ catharces POTERII (y) matronæ profuere. G. P. NENTERI (z) mulieri quintum in mensem gravidæ cum a febre epidemica liberatæ supervenisset leucorrhœa varii coloris ac tam copiosa, ut sæpius per diem indusia mutare cogeretur, metusque esset, ne fluor ad

---

(y) Vide histor. 4.

(z) RAULIN l. c. T. 2. P. 3. S. 2. C. 10 p. 512.

partum usque cum periculo persisteret, illum nil nisi 3 vel 4 doses pilularum STALLII (a) per intervalla datæ sustulere. Perinde s. JACOZII apud L. RIVERIUM (b)
 „ mulier Costensis quadragenaria laborabat
 „ a 7 mensibus fluxu muliebri seroso, quem
 „ curavit intra 5 septimanas, exhibendo
 „ singulis 8 diebus gr. viij resinæ Jalappæ...
 „ Dein recidivæ occasio sublata est usu sequentis opiatae

R. Conf. rosar. antiq. ℥ij

—— absinth. Pontici ℥j

⚥ elect. triafantali &

—— aromatici rosati aa ℥j

Corall. rubr. ppt. ℥ss.

Theriaca veteris ℥ij. cum

Syr. de ros. ficc. F. opiata, de

„ qua fumebat ad magnitudinem avellanæ
 „ singulis diebus hora somni per longum
 „ tempus,,. Haud secius ægræ GALENI (c)
 3to quoque die alvus ducebatur. Imo vero non modo ex intervallis alvum ciere, sed continentem etiam diarrhœam lenem inducere, est operæ pretium, id quod MÜNNI-

(a) Vide §. 5. No 1c.

(b) Observ. communic. 3va.

(c) Vide histor. 1.

CHII (d) mulier est experta , & L. RIVERII (e) „ mulier quadragenaria diuturno „ fluore albo laborans post multa remedia „ frustra tentata ptisana laxante per men- „ sem integrum singulis diebus usurpata pro- „ tinus liberata est. Hujus autem ptisanæ „ compositio talis fuit:

℞. Sennæ mundatæ ʒj

Sem. Coriandri ppt.

Liqvir. rasæ aa ʒjss

∇^a fontis , in qva Tamariud.

ʒiij & ligni Lentisci ʒj bul-

„ lierint , cyathum j. Infundantur frigide „ per noctem , & colaturam capiat mane „ duabus horis ante pastum „. Similem „ quoque casum narrat RAULIN (f): matro- „ næ 22 annor. a partu difficili , lochiis par- „ cius justo procedentibus , totum hypoga- „ strium tensum admodum dolebat cum febre „ insigni. Ter secta vena , fots , & emulsa „ nitrosa dolores minuebant; corpusque uteri „ tactui enormi magnitudine occurrebat: sed „ fotibus emulsisque continuatis , & alvo ope „ ∇^a Cassiæ , cujus ad pintam ʒri emet. gr. j.

(d) Vide histor. 6.

(e) Obs. med. Cent. 3. Obs. 81.

(f) l. c. T. 2 P. 3. S. 1. C. 6 p. 105 sqq.

identidem adjiciebatur, continenter libera fervata, omnia sensim symptomata evanescere, solo quodam fluore albo superstite, qui nihilominus etiam ptisanæ e rad. graminis, borragine, & cichor. silv. cum nitro, crebroque ∇ æ Cassiæ cum sero lactis paratæ, ac $\square$ ro emetico, ut prius, acuatæ, usui cessit. Unde satis colligitur, quantæ ad leucorrhœæ curationem efficaciæ sint cathartica aut iterata aut continuata.

§. 45.

Qualia porro cathartica in usum vocare oporteat, vel ex eo quærere supervacaneum non est, quod, ut ante dictum, ET TMÜLLERUS drastica mitioribus prætulit; sed cum Cl. hic Auctor multum circa ea sit hallucinatus, alii multo potius audiendi erunt, quorum e numero sane F. HOFFMANNUS (g) veteranus Practicus, cum primo omnium loco cathartica danda pronunciaffet, continuo subdit: „quod tamen non per remedia valde commoventia ac purgantia, sed potius per benigna & mitiora, quæ repetita dosi data per

---

(g) l. c. curat. §. 3.

„ epicrasin operantur , debet præstari „.
Præstantissima autem semper ea fuisse sunt
observata, quæ simul aliquid in se virtutis
roborantis vel adstringentis recondunt, &
non revellunt modo, evacuantque, sed to-
num etiam amissum vasis conciliant. Hujus
autem profapiæ sunt :

1. *Rheum*, quod plerique hic ceteris
omnibus anteponunt. Sic R. MEAD (b)
„ purgantia (inquit) brevibus intervallis
„ data conveniunt, in primis rhabarbarum,
„ quod vel per se, adjectis quibusdam aro-
„ maticis, additoque interdum, ubi res
„ postulat, ꝯrii sexies sublimati aliquanto,
„ vel quod nomine TRæ rhabarbari vinosæ
„ prostat, frequenter assumi poterit „: ne-
que id immerito; quandoquidem teste F.
HOFFMANNO (i) „ ex omnibus... laxan-
„ tibus in hoc morbo proficuis certe emi-
„ nent rhabarbarina, eo quod præter la-
„ xantem etiam blande balsamicam & ama-
„ ricantem recondunt virtutem, quæ aci-
„ dum vitiosum corrigit, partesque simul
„ dejectas egregie roborat. At vero ne se-
„ ligatur rhabarbarum leve & cariosum, sed,

(b) l. c.

(i) l. c.

„ quod optimum est, solidum, sincere (ait)
 „ moneo „ RÜCKERI (k) profecto vetula
 solo rheo suam ad leucorrhœam utebatur.
 Varia autem ei coindicata, de quibus in con-
 sequentibus capitibus agetur, jungi possunt,
 in primis vero tonica, at non sine circum-
 spectione ac judicio, leniora nempe ac par-
 ciora sub initium & vigente adhuc morbo,
 eaque roborantia nervina tantum, & quæ
 lentorem humorum frangunt; postmodo ve-
 ro, ubi corpus abunde vacuatum evasit si-
 mul purius, efficaciora etiam, ita ut sub fi-
 nem adstringentia ipsa rheo utilissime copu-
 lentur. Et dum L. RIVERIUS (l) monet
 „ purgantibus quædam adstringentia & robo-
 „ rantia esse permiscenda, ne humores com-
 „ moti versus uterum magis præcipitentur „
 id non aliter, quam ut diximus, est acci-
 piendum. Concinnas admodum isthunc in
 finem formulas tironibus F. HOFFMAN-
 NUS (m) suppeditat, e rheo aliisque coin-
 dicatis, tonicis præsertim, combina-
 tas, v. g.

Pulvis : R. Rhei optimi ʒ ʒ

Terr. fol. ʒri gr. xij. M. D.
 pro dosi.

(k) Vide §. 6.

(l) Prax. med. L. 15, C. 4.

(m) l. c.

Infusum: R. Rhei optimi ʒvj

Rad. Aristol. rot.

—— Zedoariæ

—— Pimpinellæ

Cort. O aa ʒiij.

Sem. Anisi stell.

—— Dauci

Sal. Œri aa ʒjß. M. F. Species
pro vini mensura j.

Pilulæ: R. Extr. Rhabarb.

—— Aloes rosatæ

Gumm. Galb.

—— Sandar.

—— Hederæ

Myrrh. elect.

Extr. Aristol. rot.

Succini aa ʒj.

Bals. Peruv. q. s. F. e ʒj pil.

No xx. Ubi vero sub finem adstringentia indicantur, optime vel myrobalana vel terebinthina vel martialia rheo adjiciuntur. Sic Ill. s T Ö R C K (n) principio morbi MR^{am} incidentem, diureticam, præbebat: „quan-
„ doque autem (inquit) integre fisti (fluxus)
„ hac MR^a non potuit, licet multum fuerit imminutus, tunc autem Œ^{is} No 63

(R. Rhei elect. ℥ij

Mirobal. citr. ℥j

℥. still. Cumin. gtt. j. M. F. ☿

„ pro unica dosi) aliquoties alterno die da-
„ tus morbo finem imposuit,,. Apud L.
RIVERIUM (o) „ Religiosa... correpta est
„ fluore albo admodum copioso & molesto,
„ a quo præpostere curata a chirurgo, qui
„ vehementia purgantia ei exhibuerat, affe-
„ ctus ad sequentem hyemem productus est,
„ nec tunc temporis cessavit, sed tantum
„ imminutus est, & ægra pallida & deco-
„ lor permanfit. Vere autem insequente
„ affectus paulatim in deterius vergebat
„ usque ad æstatis initium, quo tempore
„ inappetentia, & febricula laborabat, qui-
„ bus interdum tussis accedebat, ut metus
„ esset, ne in tabem incideret. Ei primum
„ præscripsit leve catharticum ex senna &
„ rhabarbaro, postea phlebotomiam, ac
„ consequenter ptisanam laxantem per 4
„ dies: postea balneum tepidum... per bi-
„ duum sequens. A balneo correpta est
„ alvi fluxu, a quo bene habere videbatur
„ primis diebus, postea tamen ab eo vires
„ infirmiores evadebant, febris interdum

(o) Obs. med. Cent. 1. Obs. 46.

„ aderat , & ventriculus inappetentia labo-
„ rabat. Jussit , ut per 5 vel 6 dies fume-
„ ret mane rhab. pulv. ℥j cum syrupo de
„ Absinthio Pontico ad boli formam reda-
„ ctum hora una ante prandium. Prima
„ die alvus multum & frequenter dejecit,
„ 2da alvi fluxus omnino cohibitus , & reli-
„ quis ventriculus valde confirmatus , fe-
„ bricula disparuit , melius colorata in dies
„ apparebat ; sed inappetentia perseverabat.
„ Jussit , ut rhabarbari usum continuaret ad-
„ huc per 12 dies , sed non amplius cum
„ syrupo , sed cum terebinth. 3j in bolum
„ redactum , ad fluorem uteri melius com-
„ pescendum. Et sic ab omnibus prædictis
„ affectibus liberata est „. Luculentum quo-
„ que hujusmodi casum J. P. BURGGRA-
„ VIUS (p) memoriæ prodidit in hæc verba :
„ mulier 37um ætatis suæ annum agens,
„ procera , gracilis , melancholico-choleri-
„ ci temperamenti , plurima tædia diu per-
„ pessa , aliquot liberorum mater , pluribus
„ abhinc retro annis diuturnis & atrocibus
„ capitis doloribus vexata , sed thermarum
„ Wisbadensium externo & interno usu ab
„ iisdem liberata , ineunte vere A. 1735 il-

(p) Act. nat. cur. Vol. 5. Obs. 9.

„ lis ipsis denuo & vehementer tentata, sub
„ Augusti mensis finem ad idem sibi exper-
„ tum remedium confugiens, ac circa Se-
„ ptembris medium a thermis redux sub
„ ipsum in domum suam ingressum men-
„ strua, justo tamen termino, prodire sen-
„ tiebat, quibus cessantibus pituita succede-
„ bat, hujusque excretio ita successive au-
„ gebatur, ut circa finem Septembris præ
„ debilitate decumbere cogeretur, & mihi
„ accersito exponeret, tantum materiæ pi-
„ tuitosæ viridescantis, admodum spume-
„ scantis foetentisque, ac genitalia eroden-
„ tis ex iis effluere, ut non solum ob de-
„ bilitatem exinde ortam erigere se nequeat,
„ sed & propterea in situ erecto corpus ser-
„ vare sibi haud liceat; quoniam tunc præ-
„ cipitis torrentis instar illa pituita prolabe-
„ retur. Totum proinde abdomen ulceris
„ instar sibi dolere, cruciatusque in nates
„ & femora usque extendi, unde sibi proxi-
„ me, nisi efficaci remedio succurratur,
„ moriendum esse censeret. Pulsus erat de-
„ bilis & utcumque celer, sitiebat multum,
„ cibi vero aut nihil aut parcissimum adpe-
„ tebat. Ego ex hisce circumstantiis caco-
„ chymiam pituitoso - atrabiliarium usu ther-
„ marum interno in primis motam, sed
„ haud emotam, quin ad uterum potius de-

„ rivatam, colligens... remedium digerens,
„ abstergens, demulcens, atqve simul leni-
„ ter stringens... Pulv. rhabarbari leniter
„ tosti & feminis cardui Mariæ cum there-
„ binthina in pilulas redigendum, harumqve
„ ʒj m. & v. sumendum, superbibendo in-
„ fusum saturatum ex Galeopsidis foliis &
„ floribus paratum præscribebam. Levare
„ inde se sentiebat; unde 4to abhinc die
„ aliqualis revulsionis gratia propter imma-
„ nes abdominis ulcerosos quasi dolores ve-
„ nam in cubito incidi & sanguinis ʒvj cir-
„ citer extrahi curavi. Extractus sanguis
„ vix refrixerat, cum levi crusta inflamma-
„ toria tectus appareret: cruciatus abdomi-
„ nis femorumqve multum exinde remitte-
„ bant; fluor vero pituitosæ, spumosæ, fœ-
„ tidæ, viridescantis acrisqve materiæ con-
„ tinuabat non tamen adeo pleno amplius
„ rivo. Ægra usum pilularum ultra octidu-
„ um adhuc continuabat, nunc ter de die
„ ʒj earum sumendo. Excernebat tum &
„ per alvum copiosam pituitam; cumqve ni-
„ hilominus vires quodammodo redire inci-
„ perent, jam paulo validius digerere, e-
„ vacuare, & partes affectas roborare stu-
„ debam. Propterea rhabarbari optimi pulv.
„ & Succinum alb. ppt. anatica quantitate
„ itidem cum terebinthina in pilulas redigi,

„ & ter de die ad ʒj & ultra ad ʒss assumi
„ curabam : tumqve tam per genitalia qvam
„ per anum pluribus diebus ingens nigri,
„ spissi, feculenti, atrabiliarii, & abomina-
„ bili foetore molesti sangvinis copia, sed
„ cum ægræ euphoria & notabili levamine,
„ prodibāt, ita ut eadem profiteretur, su-
„ periores abdominis partem a ventriculo
„ ad umbilicum usqve jam prorsus sanam se
„ sentire. Manifestum inde mihi fiebat,
„ multum sangvinis crassi, terrestris, fecu-
„ lenti, a Veteribus non adeo male pro
„ atrabulario sive melancholico venditati in
„ hoc corpore collectum, & usu thermarum
„ Wisbadensium intrinseco in vasa cœliaca,
„ meseraica, & hypogastrica per rationes
„ qvalitatis hujus sangvinis & situs horum
„ vasorum derivatum fuisse, atqve ibidem
„ molestissime hæsisse, nunc vero resolu-
„ tum & eliminatum esse. Per duarum
„ propterea septimanarum decursum harum
„ pilularum usui inhærebam, & in dies me-
„ lius se habere ægra lætabatur, qvantitas
„ quoqve dictorum excretorum successive
„ minuebatur. Tandem cum diuturnum ista-
„ rum pilularum usum averfaretur, liquoris
„ Terr. sol. ꝯri duplum cum elixirii aperiti-
„ vi CLAUDERI simplo remixtum ad gtt.
„ 60 & ultra bis de die sumere jubebam

„ tamquam absterfivum, antisepticum, &
 „ leniter evacuans pharmacum, superbiben-
 „ do simul supra memoratum infusum. Redi-
 „ erunt interea legitime menstrua; hisce
 „ vero cessantibus fluor ille pituitosus non-
 „ nihil recrudescebat, quo tamen non ob-
 „ stante ægra jam multo vegetior conveta
 „ sua munia iterum obibat. Cum vero post-
 „ modum solito plus ciborum appeteret, &
 „ ingereret, ac tumorem mollissimum, gra-
 „ cilem, farciminis instar longum, totum
 „ abdomen per hypochondria ambientem,
 „ cum aliqva ipsius abdominis intumescen-
 „ tia, sentiret, ad ulterius expedienda pa-
 „ riter & roboranda vasa & viscera abdo-
 „ minalia TR^x vitrioli ♂^{tis} ☐satae simplum
 „ & TR^x Rhabarbari ac syrupi Artemisiæ
 „ ana duplum præscribebam, ut m. & v.
 „ cochl. j. fumeretur; cujus usu primo sta-
 „ tim die manifesto, aliisque præsentibus
 „ id coram observantibus, abdomen subsi-
 „ dere, & ægra tandem continuato ejus
 „ usu cum sanitate in gratiam perfectæ
 „ redire cœpit,,.

2. ∇^x soteriæ catharticiæ simulqve leni-
 ter ♂^{les}, cujusmodi est aqua thermarum Ca-
 rolinarum, cui teste D. BECHERO (q) fer-

(q) Abhandl. vqm Carlsbade.

rum inest , & cujus legitimus potus leucorrhœam sæpenumero profligavit. Sic J. C. TILLINGII (r) „ puella optima , annorum 14 , vivida satis , ingeniiqve præcoccis , patiebatur excretionem albicantem , menstrua periodo recurrentem , cum nausea , cardialgia , & vomitu frequenti ; quibus tamen symptomatibus commissi circa diætam errores sæpius ansam dabant. Interim Carolinarum usus repetitus sanissimam reddebat ægram animo & corpore præstantissimam „. Perinde refert SCHEIDEMANTEL (s) feminæ , cui per quam parce menstruanti ante & post catamenia mucus albus profluebat , ab usu Brückenavienfis aquæ optimum fuisse allatum auxilium.

(r) l. c.

(s) Kurze Nachricht von dem Nutzen und Gebrauch der im Fulda zu Brückenau und Wernarz gelegenen Mineralbrunnen p. 114.

C A P U T IV.
D I U R E T I C A.

§. 46.

DIURETICA quoque ad leucorrhœæ curationem per sæpe egregie faciunt, dum acre dilutum evacuant, & humorum fluxum ab utero ad vesicam urinariam avertunt, quem eorum effectum ipse jam GALENUS (*t*), illiusque sectatores (*u*) ab experientia commendarunt. Hinc etiam Vratislavienses Medici (*x*) de recta huic morbo medendi ratione agentes „ nec abhorruimus „ (ajunt) a diureticis, memores illius „ SWALVIANI axiomatis : *uterus albo „ fluore fœtens diuresi mirifice mundificatur.* „ Eo autem fere scopo dedimus succinata, „ ut & terebinthinata; nec laude sua de- „ fraudanda sunt decocta pituitam & serum „ per urinas evacuantia, quæ SYLVIO in „ crebriori usu fuerunt „. Duplicis autem generis diuretica hic locum habent, nempe

---

(*t*) Vide histor. 1.

(*u*) FOREST. l. c. Schol. ad Obs. 21.

(*x*) Hist. morb. Vratisl. A. 1700 p. m. 168.

§. 47.

I. *Abstergentia* incidentia, initio maxime morbi, quamdiu uterus est sordidus, ulcerato similis, & vasa ejus humore lento viscido turgent; tunc enim hujusmodi remedia lentum incidendo, vasa stimulando humores ab utero ad vesicam traducendo, ad ulteriorem curationem viam sternunt. Sunt autem illa præprimis salia vel media vel alkalina in debito vehiculo exhibita. Hunc in usum familiaris erat STÖRCKIO (y) sequens MR^a:

R^x. Lap. 69

Acet. vini aa. ℥ss

Syr. 5 rad. aper. ℥j.

∇^x fl. Sambuc.

Fœniculi aa ℥iij

Terræ fol. ☐ ℥ss

Liq. anod. min. gtt. vj. M. D.

omni trihorio cochl. ij. „ Sub initium (in-
 „ quit Auctor) fluor inde augebatur, & ma-
 „ jor materie albæ glutinosæ copia effluxit;
 „ posthac vero materies longe tenuior &
 „ parcior prodiit, & sola hac MR^a ali-
 „ quamdiu continuata fluor quandoque pe-

„ nitus sistebatur „. Præprimis vero hic ∇ æ
soteriæ sale medio vel alcalino imbutæ con-
 ducunt , quæ assatim haustæ sæpenumero
 contumacissimas leucorrhœas percurarunt.
 Sic J. STORCHII (z) mulier 30 annis ma-
 jor , & leucorrhœam aliquot annos uberem
 passa , ab anno menses etiam nimios cum
 grumis sanguinis prodeuntibus querebatur ,
 quæ iterum imminutis illa evasit copiosior ,
 cum anorexia , abdominis artuumque infe-
 riorum doloribus , ac tanta debilitate , ut
 ægra vix incedere posset. A variis usurpa-
 tis levata , at non percurata , Selteranum
 tandem ad fontem concedens maximo inde
 cum fructu revertit.

§. 48.

2. *Roborantia* , quæ evacuando ac re-
 vellendo ab utero hujus vasis simul amif-
 sum tonum pedetentim restitunt ; cujus-
 modi sunt

a) *Daucus* , siquidem S. PAULLI (a)
 „ norit muliebri experimento , quendam so-
 „ lius Dauci herbæ ... decocto , in quo 3j

(z) Obs. clinic. ann. 8. April. Cl. 2. p. 435.

(a) Quadrip. botan. Cl. 3. nt. Filipendula p. 332.

„ pulv. rad. Filipendulæ sibi ipsi propinarat,
 „ a profluvio albo muliebri paucis interce-
 „ dentibus diebus vindicatam, quæ incassum
 „ aliquot ampullas electuvariorum in eum fi-
 „ nem præparatorum fastidiose absumpserat,,

b) *Juniperi* grana. „ Soror hospitis mei,
 „ inquit H. REUSNERUS (b), . . . fluxu
 „ albo jam aliquot annis conflictata hac ra-
 „ tione convaluit: accipiebat cineres far-
 „ mentorum vitium, & aquæ injiciens pe-
 „ des fomentabat vesperi immediate ante-
 „ quam cubitum iret, primoque die deglu-
 „ tiebat grana *Juniperi* iij. altero v. tertio
 „ vij. semenque præterea urticæ adsu-
 „ mebat,, .

c) *Dictamni* albi radix. Apud Ill. A. de
 STÖRCK (c) „ femina 27 annor. fluore al-
 „ bo jam multum inveterato laboravit, &
 „ conqverebatur de magna & dolenti tensio-
 „ ne in toto hypogastrio, menstrua habuit
 „ pauca & admodum irregularia. Sumpsit
 „ mane gr. xx pulv. rad. dictamni albi, &
 „ totidem vesperi. Mox fluor albus auge-
 „ batur, & copiosum urinæ stillicidium or-

(b) In G. H. WELSCHII syloge curat. & obs.
 Cent. 5. Obs. 103.

(c) Libell. de flammula Jovis Cap. 2. cas. 9,
 p. 47. sq.

„ tum est cum molesto tenesmo. Post ali-
„ quot dies cessavit tenesmus, mansit au-
„ tem copiosus fluor albus, & materies fie-
„ bat acrior, & erosit pudendorum labia;
„ ardor inde ortus mitigabatur lacte & aqua
„ tepida, quibus partes affectæ sæpius ablu-
„ tæ sunt. Continuatum fuit idem reme-
„ dium, & sensim cessavit fluor albus, &
„ ægra in hypogastrio nullam amplius mo-
„ lestiam percepit; menses autem in melio-
„ rem ordinem redigi non potuerunt, .

d) *Balsama* denique nativa, quæ non modo insigni virtute diuretica, sed roborante etiam & adstringente gaudent adeo, ut eorum in usu prudentia sit opus haud vulgari, nec sine compluribus cautelis illa præbere oporteat; nempe 1mo corpus ante probe sit purgatum, 2do a parca dosi eorum usus inchoandus. 3^{tio} catharticiis tutissime copulantur, &c. Hoc tamen præ aliis habent singulare, quod cum simul vulneraria sint & antiseptica, ad præsentem uteri exulcerationem (d) sanandam, putresque humores corrigendos, hic apprimè serviant. Quid balsama hæc (in primis terebinthina) rheo aliisque catharticiis unita efficaciam adversus leu-

---

(d) Vide §. 35. B. c).

corrhœam exferant, superius (e) jam vidi-
mus: nunc etiam, quid sola possint, per ob-
servata docemur. V. RIEDLINI (f), „ ma-
„ trona . . . , 38 annor. ante bimestre fere ca-
„ tarrho ad nares tam vehementi correpta
„ fuit, ut fero continuo ex iisdem destil-
„ lante emunctoriis excipiendo omne fere
„ tempus terere opus habuerit adeo quidem,
„ ut noctu obdormire vix potuerit, dum
„ nempe decumbenti ferum tanto cum im-
„ petu in pectus ruit, ut nisi sedulo sibi
„ consulisset, vix suffocationis periculum
„ avertere potuisset. Sicuti vero jam olim
„ mastiches grana haud absque fructu in
„ hoc malo deglutierat, ita & nunc votis
„ ejusdem sic satisfecere, ut vix bis terve
„ iisdem in usum ductis omnis catarrhus ad
„ has quidem partes cessaverit; verum enim
„ vero immediate eidem successit fluor al-
„ bus, qui non solum partes genitales in-
„ undavit, sed & acredine sua sic læsit, ut
„ ob dolorem subsequenter consilio medico
„ opus habuerit, quod cum . . . petisset,
„ ipsametque priori catarrho adhuc instan-
„ te pilulas Francof. sumpisset, cetera . . .

(e) Vide §. 45. No 1.

(f) Curar. medic. millenar. No 404. p. 241.

„ optime valentem alio purgante opus non
„ habere judicans, ^{aus} *Therebinthinae* usum
„ ipsi commendavit, quem eo lubentius, ut
„ ut palato minus gratum, in usum duxit,
„ quia & olim jam profuisse meminerat, nec
„ frustra; vix enim per triduum continuato
„ ejusdem usu ita hic quoque fluxus inhibi-
„ tus fuit, ut alio medicamento non ha-
„ buerit opus... Omnino vero laudem in
„ hoc malo meretur memoratus ^{aus}, quem
„ quippe, nisi altiores subsint causae, raro
„ hactenus se frustra commendasse meminit,,
Cl. Auctor. Ejusdem efficaciae est *balsamus*
Peruvianus, quem idem hic Auctor (g) „ in
„ albo mulierum fluore raro frustra... in
„ usum ductum meminit,, Idem etiam prae-
stat *Opobalsamum*, quod ab ipso eodem
Practico (b) „ praecipue in fluore albo ma-
„ gno cum fructu aliquoties exhibitum fuit,
„ ita ut brevi non semel malum sat diutur-
„ num post diligentem ejusdem usum cessa-
„ rit. Exhibeo autem (ait ille) ejusdem m.
„ & v. 7 vel 8 guttas cum vino malvatico,
„ cum quo facilius, quam ullo alio vehicu-
„ lo, sumitur,, Nec minoris est energiae

(g) Lin. med. ann. 1, August. 31 p. 267.

(b) Ibidem Junii 15 p. 172.

balsamus Copaivæ, qui proinde cum vilioris sit præ Opobalsamo pretii, huic magno ægrorum commodo furrogari potest. De hoc ita V. RIEDLINUS (i): „ mulier (inquit) „ ... 38 annor. cum jam sæpius gravida „ semper tum præsertim temporis a fluore „ albo non parum molestiæ pateretur, in „ hoc quidem malo egregium levamen percepit, quando aliquoties Opobalsamum, „ quod sub veri nomine venditur, sumpsit; „ quod tamen quia hac ipsa de causa in non „ exiguo pretio divenditur, nimis pretiosum ipsi videbatur: unde me, ut remedium, quod cum hoc viribus quidem resppondeat, at paucioribus nummis comparari possit, rogavit; & ego cum Therebinthinæ commendavi, quem idem plane præstitisse, aliquoties tum hæc testata fuit, „ tum aliæ plures notarunt. Accidit vero „ forte fortuna, quod dono accepit cum talem ex Tirolensi Comitatu allatum, „ quem cum nuper denuo gravida priori „ malo non parum vexaretur, aliquoties „ in usum duxit. Licet autem denuo etiam „ scopum suum obtinuerit, quod nempe „ fluor albus plane inhibitus fuit; successit

---

(i) Curar. medic. millenar. No 572. p. 354.

„ tamen malum hoc ipso magis molestum,
„ dum nempe vix 3to mense gravida tan-
„ tum non continuo ad urinam excernen-
„ dam stimolata fuit, & ejusdem etiam ma-
„ jorem ac alias quantitatem excrevit: unde
„ jam omnis hic Ω us eidem suspectus esse
„ cœpit, & redeunte fluore albo an non
„ aliud substitui possit balsamum minoris
„ pretii? me interrogavit, commodeque
„ mihi in mentem venit balsamum, quod
„ de Copaiba nominant, ... unde hoc ei-
„ dem præscripsi, nec spe mea vel minimum
„ falsus fui; sicut enim idem omnino, quod
„ olim Opobalsamum, præstitit, ita urinam
„ illud nimium non movisse ... gaudens
„ retulit „.

C A P U T V.

D I A P H O R E T I C A.

§. 49.

DIAPHORETICA porro *utrum, qualia,*
quando ad leucorrhœam profligandam faciant,
dispiciendum venit. Ac primum quidem de
utilitate illorum nihil est, quod nos ambi-
guos teneat; nam imo massam humorum a
superflua aqua vindicant, eam per cutis po-

ros exigendo , 2do motum humorum ab utero ad peripheriam corporis avertendo leucorrhœam imminuunt ; 3^{tio} sunt etiam diaphoretica , quæ sangvinem ab acrimonia depurant , ulcera siccant , tonum laxis vasis restaurant , &c. Proinde cum omnia hæc in curatione leucorrhœæ non raro indicentur , satis liquet , diaphoretica non utilia modo , sed necessaria etiam sæpenumero esse ; docuitque rerum usus , contumacissimas ad alia quæque remedia leucorrhœas solis demum cessisse diaphoreticis. *Qualia* autem præ primis in usum vocare oporteat , eadem nos magistra experientia jam dudum edocuit ; enim vero ex omni diaphoreticorum penultima propemodum sunt , quæ omnibus paulo ante memoratis indicationibus ita facere satis possent , ac decocta , infusa , spiritus verarum , corticum , & lignorum Americanorum , ut est ebenum , gvajacum , sassafras , sarsaparilla , &c. quippe quæ in syphilitico etiam malo operæ pretium faciant , velut in SCHAARSCHMIDTII (k) ægra videre est. *Quando* vero ad exhibitionem transeundum ? Tum videlicet , ubi vasa prius depleta , materiaque morbi variis viis magna pro parte e

---

(k) Vide §. 33.

corpore educta, residuumque ejus subactum
& attenuatum, omnisque jam abest metus,
ne turgens cacochymicus humor, commotus,
minimisque impactus vasis majora producat
mala, quemadmodum ex præmaturo id ge-
nus diaphoreticorum corporibus admodum
impuris exhibitorum usu accidisse est obser-
vatum. Hinc recte N. A. FRAMBESARI-
US (l) de leucorrhœa agens „ ad reliquias
„ (ait) per sudorem discutiendas & corpus œ-
„ dematosum ficcandum nihil præstantius est
„ decocto ligni sancti per aliquot dies mane
„ hausto „. In eandem fere sententiam loqui-
tur F. HOFFMANNUS (m) „, quandocun-
„ que (inquiens) feminæ scorbuticæ, imo
„ venereæ, vel quæ crebrius purpuram ru-
„ bram patiuntur, hac fluxione perniciofa
„ corripuntur, abstinendum omnino est a
„ calidioribus purgantibus & balneis; sed
„ mitissime sunt primis temporibus tractandæ
„ diaphoreticis fixioribus, & ejusmodi me-
„ dicamentis, quæ corruptioni lymphæ ma-
„ xime obfistunt. Ego igitur tali in casu
„ cum fructu adhibui pulverem nostrum be-
„ zoardicum cum uno alterove sulphuris
„ & nostri grano maritatum, atque simul

(l) Canon. & cons. med. cons. 2.

(m) l. c. cautel. §. 8.

„ decoctum præscripsi , quod solet in lue
„ venerea ex lignis & radicibus sangvinem
„ depurantibus , addito ꝑ¹⁰ crudo , compa-
„ rari. Et si corpus per mensem & ultra
„ ita fuerit præparatum , interna pariter ac
„ externa cum meliori fructu pro sanatione
„ possunt adhiberi,,. Omnibus hætenus de
usu diaphoreticorum , in primis vero e li-
guis , corticibus , radicibusque Americanis
paratorum , dictis bina luculenta exempla
fidem conciliabunt. H. C. WINTER (n) nar-
rat feminam ad 26 annos natam ad leucor-
rhœam simplicem diu varia necquidquam
usurpasse , fluxumque multo potius acrem
evaluisse dolentemque ; postea vero quam per
14 dies decoctum ligni sancti cum sarsaparil-
la , fassafra , herbis antiscorb. & passulis ,
nec non ꝑ¹⁰ iata cum interpositis pilulis cathar-
ticis ꝑ⁸ libus , aliquamdiu sumpisset , prorsus
convalescere. ZACUTUS (o) quoque feminæ
meminit , leucorrhœam cum immani demum
cephalæa ex intervallis vexante , abdominis-
que ac faciei inflatione , passæ , quæ variis
evacuantibus frustra oppugnata lentam acci-

(n) Annal. Vratisl. Tent. 32 A. 1725 Maji Cl. 2.
art. 3. §. 3. p. 490. sq.

(o) Prax. admir. L. 2. Obs. 89.

vit febrem cum macie. At viribus victu roborantiumque usu erectis, lenique diuresi præmissa, exhibitum ebeni decoctum feminam pristinæ reddidit valetudini, recidivamque præcavit victus exsiccans, potus decocti rad. chinæ, remedia roborantia, & fonticulus in crure excitatus. Multum quoque remedia hæc diaphoretica cum puellæ NESTERI (p) tum GASSERI (q) matronæ profuisse censenda sunt.

CAPUT VI.

SIALAGOGA.

§. 50.

SIALAGOGA, ac præsertim ☿ lia, utrum unquam adversus leucorrhœam in subsidium vocare oporteat, haud abs re quæri potest; nam cum LANZONI mulier (r) ptyalismo a diuturna leucorrhœa fuerit liberata, neque absonum cuiquam visum sit, salutare naturæ conatus arte imitari, forte

(p) Vide §. 61. a).

(q) Vide §. 62. a).

(r) Vide §. 38. c).

non sine successu periculum rei fieri posset, mirumque est, a nemine, quod sciam, factum hactenus fuisse, posteaquam in omnibus pene aliis contumacibus morbis § ii vires experiri jam libuit. Huc & illud accedit, quod ipsa etiam analogia ad id invitet; nam quemadmodum ceteræ per alvum, lotium, sudoremque vacuationes, quod humorum vim ab uteri vasis avertant, ad leucorrhœam percurandam plurimum faciunt, idque eo etiam efficacius, quo ad remotiora ab utero loca humores traducuntur: ita sane § li ptyalismo inducto humores ab utero ad salivales glandulas deductum iri spes non inanis est; præsertim cum leucorrhœa sit vacuatio lymphatica, serosa, mucosa, & sæpe etiam catarrhalis prosapiæ, quod utrumque materiæ hujus (nisi jam purulenti quid simul subfit) ad vasa salivalia traducendæ facilitatem pollicetur. Sed tentamina hæc iis relinquo, quibus crebrius pertinaces leucorrhœæ occurrunt tractandæ. Ubi autem fluor albus veneream simul præ se fert labem, ibi § ii utilitatem nemo profecto hactenus prætervidit. Non est hic L. HEISTERI (s) de leucorrhœa ptyalismo § li

---

(s) Medic. chir. u. anat. Wandraehm, 2, Band. No. 143.

perfanata reticendus casus, quæ si venerea fuit, posterius dicta confirmat; sin minus, quod longe est veri similis (nam etsi glandem viri in coitu ob acrimoniam læserit, nihilominus nec gonorrhœam nec aliud syphiliticum symptoma conscivisse memoratur), tunc maximo est argumento, leucorrhœas etiam non venereas ꝯ li salivatione percurari posse. Nimirum nobilis matrona 26 annor. leucorrhœam aliquot ab annis patiebatur usque adeo acrem & dolorificam cum continuo spinæ dorsi dolore, ut & ipsa inde excoriaretur, & viri glandem in coitu rubore cum pustulis, velut ex ambustione, afficeret. Experiebatur etiam sæpius & colicos dolores & aliquot dierum diarrhœam ad 18 dejectiones quotidie causantem: unde vires admodum dejici sentiebat, & sterilis evasit. Variorum propterea cum medicorum tum chirurgorum operam, at frustra, experta, demum ex Auctoris consilio 9na Januar. 1735 sequentibus uti cœpit:

1) R̄. Extr. panchym. CROLL.

ꝯ dulc. rit. ppt. aa. gr. jv.

Resin. Jalapp. opt. trit. gr. ij.

Essent. lign. q. s. F. pil. gr. j.

D. pro dosi.

2) R̄. Sulph. ☉ & ult. præcip.

ꝯ dulc. aa. ʒss

Extr.

Extr. lign. Sassafr. ʒj

Effent. bals. Copaiv. q. s. F. pilulæ No. 30. Consperg. cinnab. Sumat quotidie ante somnum No. j.

3) R. Raf. lign. Guajac. ʒss

— — Sassafr.

Rad. Sarsapar.

— Chinæ aa ʒj. Conc. gr. modo D. pro infuso bis quotidie ad 4 vascula hauriendo.

4) R. Eff. Succin. ʒss

TRæ ʒ ii ☐^{lat.} ʒij. M. S. gtt. 35 semper cum potu theato No. 3. Diæta quoque idonea est imperata. Tandem 20 Januar. injectiones in uterum fieri cœptæ, nempe:

R. ∇^x Calc. vivæ ℥ j.

☿^o dulc. ʒj. M.

Ab hoc remedio ima mox die levamen sensit; dolores inde mitigati, & loca excoriata ulcerataque ad sanationem venere, posteaquam præscripta ∇^x quantitas bis absumpta est. Et ultimis tribus pilulis (No. 2) die 30 Januar. assumptis ptyalismus uberius processit, genis faucibusque tumentibus. His ita pro re nata ad finem usque Februarii procuratis saliva jam spissa jam limpida leniter fluebat, multo simul per uterum jam acri jam blando mucos, at citra ullum malum

symptoma, prodeunte, donec 14ta Maji curatione absoluta ægra sana domum reversa est.

CAPUT VII.

INVISCONTIA.

§. 51.

INVISCONTIA etiam nescio a quo primum in curatione leucorrhœæ tentari cœpta, nec pœnitendo successu. Sic AMATUS (t) „ *album ovi* aqua rosacea concussum (ait), jejuno stomacho ebibitum, „ non solum ad album fluorem facere, sed „ gonorrhœam sanare, satis sumus experti, „ ex quo albo fluore focus PETRUSII „ Bergomatis annos nata 50 sanata est: „ veluti mulier Veneta, quæ ad hortorum „ portam habitabat; sed hæc mastichis parum in albo ovi ponebat. Plures vero „ alias ex *semine cydoneorum* in jure deglutito sanatas observavimus „. Forte hæc remedia, si primis in viis acrimonia

---

(t) Curat. medic. Cent. 4. cur. 12.

qvædam digestionem turbat adeo, ut hæc potius, quam illa, leucorrhœam causet, ad stimulum ejus enervandum, sicque digestionem restituendam, qva reparata morbus desinere consuevit (*u*), plurimum conferunt. Forte etiam tenui aqvofoque sanguini plasticitatem conciliando aliquid præstant.

C A P U T VIII.

R O B O R A N T I A.

§. 52.

ROBORANTIA denique tam sunt ad curandam leucorrhœam necessaria, ut sine eorum adminiculo morbus, citra recidivæ saltem metum, raro unquam plane percurari queat. Nam cum leucorrhœa anastomosi vasorum justo laxiorum (*x*) debeatur, nisi laxitas hæc tollatur, pristinusque vasis redatur tonus, leucorrhœa aut nullis cedit aliud agentibus remediis, aut certe, ubi aliquamdiu substiterit, ex facili postliminio

---

(*u*) Vide §. 53.

(*x*) Vide §. 19.

revertetur. Cumque laxitas vasorum uteri aut a ventriculi atonia digestionem vitiante, aut a totius corporis imbecillitate (velut in laxis & cachecticis), aut a propriis sibi causis (v. g. partu laborioso vel hæmorrhagia, &c. prægressis) ortum ducat, facile patet, quot titulis necessaria sint, & quem potissimum ex illorum classe delectum dato in casu facere oporteat. Et cum primo quoque tempore laxitas dicta sit abolenda, illud quoque suapte consequitur, roborantibus remediis omni morbi tempore locum esse, ita tamen, ut per initia vacuantibus jungantur, sub finem vero sola præbeantur; atque sic accipiendus est L. RIVERIUS (y) roborantium usum ad morbi finem rejiciens. His rite a tirone intellectis roborantia suas in classes, quas ipsa morbi varia adjuncta exposcunt, sunt dispescenda; hasque potissimum constituunt roborantia

§. 53.

1. *Stomachica*, quæ digestionem a ventriculi & intestinorum atonia imminutam aut depravatam pristinae integritati restituunt.

Quantum intersit scopum hunc in leucorrhœæ curatione attingere, docent trinæ RAULINI observationes, nempe (2) matrona ad 28 annos habens dyspepsiam a 7 annis cum anorexia, stomachi sensibilitate ac dolore, postmodo vero etiam omnium alimentorum vomitu, passa jam infere, ex quo ventriculus male habere cœpit, leucorrhœam quoque nacta est; quibus malis ita exhausta fuit, ut ad extremam maciem summamque devenerit debilitatem. Omnibus artis præfidiis incassum tentatis demum Auctoris opera sanata est. Paulo post sopitum vomitum prout digestio restaurabatur, iisdem etiam gradibus cum leucorrhœa tum cetera symptomata conquiescebant adeo, ut ægra tandem pristinum corporis habitum animique vigorem plena cum sanitate recuperarit. Alia (a) perinde matrona 36 annor. cardialgiæ cum digestionis turbata, entissima, ac sæpe admodum difficili, obnoxia tantam simul crepituum vim ano elidebat, ut totis se se matutinis temporibus sæpe in conclavi ab omni consortio abstractam tenere debuerit, ob illorum expulsio-

---

(2) 1 c. T. 1. P. 2. S. 1. C. 10. p. 352.

(a) Ibidem p. 359.

nem. Huic flatulentiae non cessanti anno post digestionem vitiata se junxit triennis leucorrhœa, post pastum semper, ac vel maxime a lactis, quo sæpe è consuetudine abutebatur, usu uberius fluens, cujus color cum flavus alias esset, a pastu chylosus cernebatur. Symptomata eam stipantia erant stomachi tensiones, debilitas artuum, inqvies, insomnia, nausæ, digestio laboriosa, &c. Verum revertente post data remedia appetitu, emendataque digestionem, leucorrhœa desit, & ægra plane convaluit. Hujusce mater (b) cum sanissima sexto ac vicesimo ætatis anno nupisset, feliciterque peperisset, aliquanto post ei vitiata digestio causavit leucorrhœam, hæc vero pessimos consequentes abortus; sed ventriculo emendato leucorrhœa conquievit, ac matrona feliciter iterum peperit. Inde quotiescunque dyspepsia oborta est, leucorrhœam post se traxit, quæ digestionem reparata denuo cessabat. Hinc recte F. HOFFMANNUS, ut superius (c) memoratum, inter causas leucorrhœæ pertinacis prætervisam a Medicis in curatione ejusdem dige-

---

(b) Ibidem. p. 360.

(c) Vide §. 54.

stionem vitiatam simul refert. Atque ex his satis & efficacia & necessitas roborantium stomachicorum elucet. Quænam autem ad stomachicorum classem referantur, adeo tironibus quoque notum est, ut nihil magis. Sunt nihilominus & horum aliqua, quæ ceteris isthic palmam præripiunt, v. g.

a) *Mentha*. F. HOFFMANNUS (d)
 „ vidit sola aqua menthæ spirituosæ, de-
 „ centi usu, & purgantibus præmissis, in-
 „ veteratas gonorrhœas fluoremque album
 „ feliciter sublata „.

b) *Nux moschata*. H. REUSNERI (e)
 „ mulier, quæ integro biennio fluxu albo
 „ laboraverat, accepit nucem moschatam,
 „ ejusque affatæ & divisæ partem $\frac{1}{2}$ mane,
 „ alteram $\frac{1}{2}$ vesperti adsumpsit, sicque con-
 „ tinuando sanata est. Hoc ipso remedio
 „ utebatur quoque TH. ERASTUS in si-
 „ stendis mensibus nimis & fluore albo,
 „ ceu singulari experimento „.

c) *Rosmarinus* M. ETTMÜLLER-
 RO (f) teste „ pariter in fluore albo mu-

(d) De præstant. remed. domest. §. 16. Opp. T.
 5. p. 368.

(e) l. c. Obs. 101.

(f) Colleg. pharm. in SCHROEDER. Opp. T. 1.
 p. 524.

„lierum egregium specificum est, cujus
 „decoctum ceu expertum commendatur a
 „LINDANO,, (g).

d) *Serpillum*, „Quantam præ aliis vir-
 „tutem lento in mucro resolvendo fibrisque
 „roborandis possideat serpillum, evincit
 „sæpenumero observatum a me, inquit H.
 „F. DELIUS (h), auxilium in leucorrhœa,
 „dum quovis mane potus theati in modum
 „usurpatur „.

e) *Quassia* ligni decoctum omnibus sto-
 machicis roborantibus longe antecellit, ut
 plurima hætenus variorum observata do-
 cuerunt. Radicem quoque ejusdem SCHRA-
 DERUS (i) adversus leucorrhœam com-
 mendat.

§. 54.

2. *Uterina*, quæ specifica sua quadam
 vi in uteri præsertim vasa agere videntur;
 cujusmodi sunt multa aromata. Sic „fimi-
 „lem uteri coryzam largiter profluentem
 „in puella 7um modo annum ingressa, præ-

(g) Colleg. super HARTMANNUM.

(h) Fränk. Samml. 6 Band 35 St. 8 art. p. 451. sq.

(i) Berlin. Samml. 1 Band. 2 St. 3 art. p. 164.

„ misso eccoprotico , aromaticis adhibitis
„ feliciter sustulit „ G. DETHARDINGI-
US (k). Interea vero sunt & alia , nullum
manifestum aroma prodentia , quæ efficacissi-
me tonum laxis uteri vasis conciliant. Ex
omnibus autem uterinis roborantibus duo hic
vel maxime præcellunt, nempe

a) *Uva ursi*. Nescio quam planta hæc
peculiarem habeat vim suam in viscera cavo
pelveos contenta exferendi. In malis ve-
ficæ mitigandis tollendisqve abunde nota
est: sed nec in uterum minus potest. „ In-
„ signem ejus effectum in femina 46 annor.
„ leucorrhœa laborante, egomet, ait J. A.
„ MURRAY (l), expertus sum. Etenim
„ per 6 annos , quibus vidua vixit , natu-
„ ralis excretio nimis copiosa , & quod se-
„ cessit , vel obscure rubrum crassumqve,
„ vel albidum seu viride foetensqve fuit.
„ Jam ultra hebdomadem eodem vitio affe-
„ cta tantum sanguinis profuderat , ut ad
„ canthari mensuram jacturam æstimaret,
„ ceteris memoratis incommodis deniqve se-
„ sociantibus. Unde dispendium magnum
„ virium & crebra animi deliquia passa est.

(k) Misc. nat. cur. Cent. 1. append. p. 193.

(l) Comment. de arbuto uva ursi Sect. 3. §. 15. p. 59.

„ Habitus corporis evasit cacochymicus, ap-
 „ petitus cibi deletus, somnus turbulentus,
 „ & tremoribus interruptus. Pilulis purgan-
 „ tibus semel præmissis, 6 doses pulveris uvæ
 „ ursi 3 dimidiæ illi exhibui, quarum 2 de die
 „ sumeret. Mirari dein oportuit, quod
 „ adeo cito & tam parva pulveris cōpia ju-
 „ varetur. Nam paulo post cessasse fluxum
 „ cibiqve cupiditatem rediisse narravit. Co-
 „ lor faciei sanus & subrubellus simul rediit.
 „ Hoc igitur auxilio contenta tum purgan-
 „ tis remedii tum uvæ ursi usum, quem sva-
 „ seram, continuare recusavit „

b) *Basilicum silvestre*. Hanc plantam in Cayenna ubertim provenientem, & ab Ocy-mo basilico nostro non nisi, quod odoris sit expers, discrepantem BAJON (m) specifica leucorrhœam sanandi vi præditam tuetur; quam in rem sequentia adducit observata. Principio A. 1768 (n) femina ad 24 annos habens, a bimestri vidua, leucorrhœam viridescentis coloris, consistentia puris, at citra ullum pravum odorem, jam inde a nuptiis per 4 annos, occasione catameniorum ex illo eodem tempore semper subsistentium,

---

(m) ROUX Journ. de Medec. &c. T. 32. A. 1770.
 Juin p. 519. sqq.

(n) Ibidem g. 523. sqq.

adeo uberem patiebatur, ut indusia sæpissime mutare coacta fuerit. Frustra huic malo bolis adstringentibus longissimo tempore obviam itum, imo ipsi quoque menses periodicis consuetis triduum fere instar exiguae transudationis cruentæ apparere hucusque soliti ab illorum usu fere substiterant. Cumque prægressa mariti valetudinarii mors labis venereæ uxori communicatæ suspicionem injecisset, idcirco huic ægrotæ post consveta remedia idonea præmissa administratæ sunt frictions & les, at ob debilitatem teneritudinemque, leves tantum ac magnis ex intervallis ad evitandum ptyalismum, intercalatis quoque catharticis. Sesquitertio mense hæc methodus adhibita morbum nullatenus mutavit. Eapropter imperato regimine convenienti diutissime data diluentia leniterque aperientia, his tonica, ac demum adstringentia suffecta, nihilo plus profecere; neque melior successus fuit tonicorum ac leniter adstringentium utero injectorum. Unde ægra remediorum pertæsa eorum ulteriorem usum recusavit: donec Centurionis DUCHASSY, cui popularium Cayennæ euphoristorum perquam gnaro de eximia basilici silvestris in Cayenna crescentis ad leucorrhœam abigendam efficacitate plurimum constabat, consilio adducta usurpato aliquvandiu

succo basilici dicti expresso ad miraculum convaluit, mensibus quoque pristinum ad ordinem reversis. Lapso abhinc bimestri nupsit denuo, concepit, feliciterque peperit. Hoc viso BAJON quoque plantam experiri cœpit in matrona 34 annorum leucorrhœam decennem e laborioso partu nacta, qua occipiente nec menses amplius habuit, nec concepit. Fluxus erat continuus & adeo copiosus, ut cachecticum causarit statum cum summa ad hydropem dispositione. Post varia incassum tentata remedia, Auctor, præmissis balneis, semicupiis, catharticis, diuturnoque diluentium cum lenibus aperitivis usu, præbuit mane quovis jejunæ succi expressi basilici silvestris circ. $\mathfrak{z}\text{ss}$, ac reliquo diei tempore imperavit infusi foliorum siccorum ejusdem plantæ potum: quorum ab usu leucorrhœa sensim remittens intra mensem citra ullam vel molestiam vel functionum lesionem penitus desit, pauloque inde post menses quoque aliquatenus rediere, ad quorum pristinum statum revocandum ulterior infusi dicti usus injunctus est. Vires sat cito recuperatæ cum pristino corporis vigore, ita ut ægra principio anni 1769 optime valuerit. Per idem tempus binis aliis feminis nigritis idem remedium Auctor eodem cum successu exhibuit; prior ad 40

annos habens leucorrhœam diuturnam cum ligamentorum uteri relaxatione patiebatur, altera 32 annorum eandem a suppressis lochiis est adepta: ambæ, ex quo leucorrhœa ingruit, & steriles factæ, & catameniis privatæ sunt. Præmissis itaqve generalibus remediis, præbuit Auctor per mensem quovis mane succi dicti ℥ij, a quo posterior ægra intra mensem plane convaleuit, prior vero nonnisi per 14 adhuc dies continuato remedio; menses tamen neutri illarum sunt reversi.

§. 55.

3. *Vulneraria, antiseptica*, quæ putredini humorum resistunt, ulcerationes uteri genitaliumque sanant, ichorem saniemque corrigunt, ac solidis tonum amissum restituendo corpus roborant, & a recidiva præservant. Huc in primis pertinent

a) *Cicuta*, quæ glandulosos infarctus tollit, ulcera abstergit, pus emendat, sanguinem depurat, urinas movet, dolores mitigat, languentesque fibras leniter excitat. Plantæ hujus usu leucorrhœam sæpius fuisse profligatam complura testantur observata. Sic Ill. STÖRCKII (o), femina 48 annorum a

---

(o) Libell. 2. de Cicuta cap. 2. cas. 14. p. 107.

„ 15 circ. annis fluorem album habuit, &
„ quamvis remedia ab optimis artis ma-
„ gistris præscripta longissimo tempore as-
„ sumperit, malum tamen aut mansit in eo-
„ dem statu, aut in pejus mutatum fuit.
„ Dum vidit idem esse, five adhiberet me-
„ dicamenta, five ea negligeret (imo ex
„ usu medicamentorum subinde debilitata est,
„ & pejus habuit), mutavit consilium, &
„ morbum soli naturæ commisit. Per 11 an-
„ nos fuit sine remedio, dein vero fluxus
„ menstruus retentus fuit, qui antehac &
„ debito tempore & sufficienti copia sem-
„ per comparuit. Orti tunc sunt acutissimi
„ in utero dolores, & simul advertebatur
„ continuus ardor, materies effluens antea
„ benigna, lenta, mucosa, nunc tenuis fuit
„ & viridescens, & foetuit. Multorum me-
„ dicorum opem tunc ægra imploravit, ad-
„ ivit chirurgos, consuluit vetulas; ast me-
„ dicamenta potius molestiæ quam levamini
„ fuerunt. Misera sensim in pessimum sta-
„ tum redacta fuit. Dolores & ardores ad-
„ erant continui, & hi versus vespertas
„ aucti sunt. Præter ichorem putridissimum
„ effluxit subinde sanguis foetidus, dissolu-
„ tus, & prodierunt frusta fibrosa corrupta
„ subnigra. Vagina uteri & vulva sensim
„ exulceratæ & exesæ sunt, & ægra ema-

ciata vix se erectam potuit sustinere. His
in miseriis eam ad nosocomium suscepimus (inquit Ill. Observator). Rogavi Dominum H A F F N E R, ut partes genitales, quantum possibile esset, digitis & oculis lustraret. Invenit tunc vulvam exesam, vaginam exulceratam, & os uteri erat sat durum, dolens, & fortiori pressione prodit sanies. Consului, ut bis quotidie injectiones in vaginam fierent ex leni infuso cicutæ cum paucis melle rosarum & sexta parte lactis: præterea copiosum decoctum involvens demulcens, emolliens mistum cum $\frac{1}{3}$ lactis recentis datum est. Spatio 6 dierum fœtor multum emendatus fuit, & ægra videbatur aliquantulum refici. Dedi tunc præter decoctum demulcens extractum cicutæ, & injectiones in vaginam fuerunt continuatæ. Omnia symptomata sensim in melius mutata sunt; ichoris loco tandem effluxit mucus subpurulentus, dein nil amplius comparuit: & spatio 11 septimanarum femina integram sanitatem recuperavit. Ultra 3ß extracti cicutæ non opus fuit dare per diem; quoniam hæc dosis sufficienter omni symptomati ivit obviam. Ab injectionibus tunc cessatum est, dum incipiebat materies benigna comparere; abluta tamen ali-

„ quoties per diem sunt pudenda, ne &
„ illud benignum intra plicas stagnans a-
„ crimoniam contraheret „. Perinde (p)
„ femina 38 annorum jam ultra 10 annos
„ fluore albo laboravit, ex ano quo-
„ que prodiit gluten tenax foetidum, ibi-
„ que sentiebatur durities vere scirrhusa,
„ quæ per vices tantos dolores excita-
„ vit, ut ægra per plures dies debue-
„ rit lecto inhærere, nec potuerit dormi-
„ re, quamvis opiata assumpserit. Mate-
„ ries effluens sensim acrior fuit reddita,
„ & arrosit partes vicinas & linteamina,
„ quibus recipiebatur, inde friabilia fiebant.
„ Remedia quæque tentata incassum erant;
„ ægra facta est tristis, melancholica, &
„ cœpit contabescere. Dum me accessit,
„ præscripti illico cicutæ extractum, quo
„ solo remedio 4 mensium spatio sanata
„ fuit. Vires nunc bonas habet, appetit,
„ dormit; durities circa anum evanuit,
„ nec amplius ibi mucus prodiit, nec ullus
„ percipitur dolor, alvus quotidie sponte
„ solvitur, quæ alias erat pertinaciter clau-
„ sa, & non nisi purgante aut enemate

(p) Idem libell. de colchie. autum. rad. append.
p. 82. sqq.

„ poterat moveri. Debito tempore nunc
„ sanguis menstruus fluit, & fluxus albus si-
„ let penitus,, Idcirco (q) „matronæ nobilio-
„ res hanc herbam jusculo incoqvunt, idque
„ dein colatum sæpius per diem bibunt ...
„ Formosa quædam matrona acerrimo flu-
„ ore albo a longo tempore vexabatur,
„ duritiem ingentem in ventre habuit, &
„ uteri vagina erat scirrhis tuberculis ita
„ obstita, ut citra summum dolorem vix
„ tenuis cannula potuerit introduci; ete-
„ nim ex minimo tactu hi scirrhii vehe-
„ menter dolebant. Usa est simili juscu-
„ lo, & bis terve per diem fiebant lenes
„ ex infuso cicutæ injectiones in uteri va-
„ ginam. Hoc modo dolores brevi miti-
„ gati sunt, fluxit ex utero materies longe
„ purior, nequaquam foetens. Tandem tu-
„ mores scirrhique disparuerunt, fluxus inte-
„ gre fluit, & ex solo similis jusculi usu hæc
„ matrona bene se habet,,. Haud fecius
J. POLZERI (r) „ femina 40 aliquot anno-
„ rum a longo tempore variis symptomati-
„ bus hystericis, & fluore albo uterino

(q) Ibidem p. 76.

(r) STÖRCK libell. quo contin. experim. Cap. 8.
p. 196.

„ cum tumore scirrhuso circa ovarium fi-
 „ nistrum pugni virilis instar vexata est.
 „ Adhibito ꝯe de extracto aconiti cum sa-
 „ charo, & infuso cicutaë, cui addebatur
 „ $\frac{1}{4}$ lactis, & appposito emplastro de cicuta,
 „ post 6 septimanas integerrime curata est „.
 Ita & KRAPP II (s) „ femina jam a multis
 „ annis fluore albo acri & pudendorum
 „ labia erodente laboravit. Os uteri a
 „ minimo attactu vehementer doluit; &
 „ observabatur tumor magnus durus, qui
 „ totum spatium inter ossa pubis & uteri
 „ collum replevit. Excepto per genitalia
 „ vapore cicutaë ope cannulaë in vaginam
 „ immissa ter de die per $\frac{1}{4}$ horæ, & ci-
 „ cutaë succo vel extracto per 4 menses
 „ assumpto hac femina integre curata ab
 „ hoc malo est, & disparuit tumor „.
 Pariter J. QVARIN (t) „ femina (inquit)
 „ 42 ann. ab ultimo ante sexennium puer-
 „ perio fluore laboravit uterino. Materies
 „ acris erat, rodens, vicinas partes exco-
 „ rians, pessime foetens. Varia aptissima
 „ a prudentissimis in arte viris, sed frustra,
 „ adhibuit remedia. Pilulis ac absterfione

(s) Ibidem p. 243. sq.

(t) Ten am. de cicuta cap 2. cas. 13. p. 34.

„ partium cum decocto cicutæ, infuso agri-
 „ moniæ, spatio 19 septimanarum integre
 „ curata est. Quatuor solum vicibus eam
 „ fenna purgavi „. Neque minus his me-
 moria dignus est F. C. STÖELLER (u)
 casus: puella duodeviginti annos nata
 mendica, eufarca, ab infantia tineam achoro-
 sam passa, ex quo tempus catameniorum
 fluxui solenne attigit, isthoc nullatenus ap-
 parente, periodicas tineæ vicissitudinis eum
 in modum experiebatur, ut semper a nova
 ad plenam lunam totum caput, quousque
 capillatum esse debuisset, crusta humente
 crassa velut mitra obduceretur, quæ versus
 ultimam lunæ quadram usque adeo sensim
 decedebat, ut sub novilunium caput tineæ
 prorsus vacaret, sed simul calvissimum, cru-
 dæ carni cuticula tenera obductæ simile,
 coloreque cancrum exutis nuper chelis co-
 ctum æmulans. Huic igitur ægræ, præmissa
 catharsi, data ʒj pilularum extracti cicutæ
 ad pondus gr. ij. paratarum, ut primum m.
 & v. No. j. & de triduo in triduum una sem-
 per pilula plus, caperet. Datus præterea
 facculus herba cicutæ plenus, ex qua prius

(u) Beobacht. u. Erfahr. aus der innern u. auß-
 fern Heilkunst, 8 Beobachtung p. 139. 199.

fuccus pro extracto expressus, ipsaqve dein lente siccata fuit (cui majorem, quam cum succo siccatae, vim pro usu externo inesse Auctor expertus est), pro cucuphis aliquot conficiendis, & identidem in aqua fervida exprimendis, ac abluto prius ∇^a hac saepius capite diu noctuqve gestandis. Unde puella sensim ita convaluit, ut mox curationis initio tinea solito tempore enata sit levior, multis capitis locis intactis relictis, ac solito quoque maturius decesserit. Disparuit omnis capitis rubor, cutis evasit secundum naturam, densi succrevere capilli, ac demum etiam catamenia justis comparuerunt periodis. Duodecim inde post annis rediit puella, referens, catamenia sibi ab aliquot retro mensibus tum primum emanasse, & ex illo tempore leucorrhœam se pati cum exanthemate urente udoque in una mammarum, ulceribusque in uno pede undiqve tumente, duro, ac rubente, exedentibus. Cum ceteroquin sanissimum præ se ferret habitum, datum 7° quoque die catharticum cum $\frac{1}{2}$ io dulci, ac post alteram ejus dosin porrectæ $\frac{1}{2}$ ris cicutæ Viennensis $\frac{3}{4}$ vj, sumeret quotidie m. & v. ad cuspidem cultri. Pedi cataplasma GOULARDIANUM admotum. Nondum mensis abiit, cum & pes plane sanus esset, & sicca-

tum pectus, & menses pristinum ad ordinem reversi. Horum casuum agmen claudat insignis alius STÖRCKII (x) casus, nimirum „ femina 52 annor. a longo tempore dolore continuo rodente in utero „ vexabatur; fluore simul albo laboravit, „ qui sensim adeo malignus factus est, ut „ materies effluens non tantum partes genitales corroserit, sed & ipsa linteamina „ quibus excipiebatur, brevi reddiderit friabilia: foetor præterea tantus fuit, ut & „ maritus eam fugerit, & omnes feminae, „ quibus alias familiariter utebatur, evitarint ejus consortium. Postquam plurimam bonorum suorum partem frustra in „ sui curationem consumpsit, meum tandem auxilium quæsit. Iussi, ut serum „ lactis biberet, & ablueret partes circa „ pudenda leni infuso cicutæ & lacte, addito pauco melle rosarum. Quoniam autem conqverebatur, noctes esse maxime „ inquietas ob enormes in utero ardores „ præscripsi ℥em ex ʒss lap. 69 & ex „ gr. j opii, ut quotidie cubitum itura similem ℥em fumeret. Somnus inde longior „ & tranquillior factus est, & augebatur

---

(x) Libell. 2. de cicutâ cap. 2. cas. 15. p. 111. fqq.

„ appetitus, imo & vires majores videban-
 „ tur, & mens alacrior; ceteroquin autem
 „ nil mutatum fuit. Exhibui tunc præter
 „ serum lactis extractum cicutæ, & vesper-
 „ tinos ℥^{es} continuavi. Spatio 14 dierum
 „ dolores adeo mitigati erant, ut parego-
 „ rico vespertino opus non amplius fuerit;
 „ materies utero prodiens non amplius ita
 „ fœtuit, nec adeo acris fuit: urina autem
 „ retinebatur. Abstiniui tunc per aliquot
 „ dies ab extracto cicutæ, & dedi MR^{am}
 „ sequentem:

R. Lap. 69 ℥j

Vini Austriac. montan. ℥b j .

„ M. S. ægra quater per diem cochl. j.
 „ Hæc MR^a egregios effectus præstitit;
 „ etenim urina prodiit liberrime, & ex
 „ utero propellebatur multa materies acris
 „ ichorosa cum magno ægræ levamine: in-
 „ terim tamen dolores iterum aucti sunt.
 „ Hinc dein ad usum cicutæ denuo erat
 „ transeundum. Dedi quotidie gr. xx ex-
 „ tracti cicutæ, & copiosum decoctum ra-
 „ dicis althææ vel serum lactis. Dolores
 „ hinc mitigabantur, & vires auctæ sunt,
 „ atque prodiit materies mucosa, raro fœ-
 „ tida. Nihilominus post 3 circ. septima-
 „ nas circa urinæ vias iterum tenesmi
 „ observabantur. Unde extracti cicutæ

„ loco iterum dedi MR^{am} priorem ex
„ vino & cancrorum lapidibus. Et hæc
„ magnum denuo levamen attulit. Hac
„ ratione cogebar sæpius cicutæ usum in-
„ terrumpere, & fere omni 14to die de-
„ di MR^{am}, qva absumpta extractum cicutæ
„ iterum continuavi. Effectum est inde,
„ ut miserrima hæc ægra spatio 6 mensium
„ integre fuerit sanata; & jam a 9 mensi-
„ bus optimam sanitatem habet . . . Nar-
„ ravit, qvod ab omnibus ob foetorem ex
„ utero prodeuntem contempta fuerit,
„ qvod proprius maritus, propriæ proles
„ eam qvasi peste affectam fugerint; qvod
„ tabe fere consumpta nil nisi ossa & pel-
„ lem gesserit; qvod abhorruerit a cibis, &
„ sudore nocturno fere diffluxerit: nunc
„ autem dedit videnda torosa brachia &
„ furas optime repletas & firmas, dixitqve,
„ qvod jam marito plurimum complaceret.,.
Alios quoque præter hos de cicutæ effica-
cia casus suis postmodo videbimus locis
(y).

b) *Balsama* nativa, cum & vulnera-
ria & summe antiseptica, simulque tonica,

(y) Vide inferius in c) & histor. 10.

sint, huc perinde referri oportere liquet. Sed de his jam superius (z) verba fecimus.

c) *Gummi-resinæ* quoque hujus sunt loci, ut mastiche, thus, &c. præsertim ubi vera simul purulentia præsto est. Ill. STÖRCK (a) ejusmodi „ feminas habuit, „ quibus verum pus ex utero effluxit (b), „ & aderant signa abscessuum in utero latentium : febrem si magnam & continuam „ simul habuerunt, tunc eam decoctis emollientibus & emulsis refrigerantibus antea „ diminuere & mitigare tentavit; dein exhibuit pilulas

(R. Sarcocollæ
Mastich.

Oliban. aa ʒj.

Mucil. gum. tragac. q. s. F. pil.

„ gr. iij. S. D. omni trihor. tres pilulæ), „ & qualibet vice desuper hauriendas dedit „ ʒ vj infusi agrimonix. Pro potu ordinario datum est serum lactis vel lac tripla „ aquæ copia dilutum. Hac ratione fere „ omnes restitutæ sunt „. S. BLANKAR-

(z) Vide. §. 48. d).

(a) Ann. med. 2. p. 213.

(b) Vide historiam 10.

TUS (c) mulierem ab leucorrhœa ex terrore nata, sæpeqve ubertim procedente, sequenti ☽e liberavit:

R. Mastiches

Thuris aa ʒss. M. F. ☽. S. bis de die, quantum digitale plenum capit. Multum autem in leucorrhœa curanda olibano soli defert M. I. MARX (d), quippe quod
 „ experientia nobis (ait) compertum est...
 „ ad profluvia muliebria ab acrioribus...
 „ succis, & lymp̃ha præcipue acri & falsa
 „ nimis, orta, in fluore dicto albo præ-
 „ primis, multum conducere: plures jam
 „ feminas hocce thure a malo hoc curavi.
 „ Singulare de hujus usu proficuo adducam
 „ exemplum. Mulier 50 circ. annor. quæ
 „ postquam firmam satis habuerit valetudi-
 „ nem, etiam postremo tempore, in quo
 „ menstrua ob ætatem non amplius fluxe-
 „ runt (fluere autem desierunt aliquot an-
 „ nos ante), incidebat in immane sangvi-
 „ nis profluvium ex utero, quo sedato
 „ circa uteri regionem motibus spasmodi-
 „ cis, cruciatibus, doloribus acerrimis,
 „ qui modo hanc modo illam regionis par-

(c) Collectan. medico - phys. Cent. 6. Obs. 87

(d) Obs. medic. P. 1. p. 121. sqq.

„ tem terebrabant ac divellebant, correpta
„ est. Ipsam quoque vesicam rectumque
„ intestinum in hujusmodi calamitate impli-
„ cari contendebant dysuriæ fictique te-
„ nesmi molestiæ plenissimi. Quibus per-
„ sistentibus malis fluxit semper ab utero
„ humor quidam nunc albus nunc flavus
„ raro viridis, interdum tenuis ad instar
„ lymphæ, interdum lentus instar muci,
„ nulla autem unquam faniei aut puris
„ qualitate præditus. In hoc vero tem-
„ pore horum affectuum mulier sæpe ex-
„ stitit immunis a febre . . . . Clyste-
„ res simplices ex lacte, nec non ex aqua
„ hordeata cum saccharo, interdum etiam,
„ ad mitigandos dolores uteri, ex toto
„ oleo commendavi. Dein experientia
„ edoctus præscripsi thuris usum, cujus
„ drachmæ dimidium saccharo tritum aqua
„ cinnamomi tenui in formam potionis red-
„ actum, addita TRa corticis Peruviani,
„ quam potionem mane & cubitum petens
„ sumpsit ægra, cum decocto sarsaparillæ
„ & radicis chinæ. Regio uteri spongiis
„ madentibus calida decoctione papaverum
„ & florum chamomillæ fovebatur. Ali-
„ menta erant ex pane bis cocto, hordeo
„ perlato, avena mundata, oryza, sago,
„ ovis forbilibus, juribus carnis vitulinæ

„ & pullorum , gelatinæ C. C. &c. Frænabantur hisce humorum agitatio ac tumultus , sistebatur dolor , nec rediit hæmorrhagia , fluxus uterinus sensim cessabat , vires refocillabantur. Pro universali autem reparatione corporis usum lactis præscripsi , redigebaturque ægra ad suam laudabilem temperiem „. POTERII (e) quoque matronæ gummi-resinarum usus plurimum fuit salutaris. Huc etiam referri debet *decoctum nucis pineæ cum ligni visci quercini portione* potui datum ; namque „ mirabile , inquit D. PANAROLUS (f) , remedium est , huic morbo egregium , sicuti „ nos pluries observavimus „.

d) *Cortex Peruvianus* , unus omnium instar ; siquidem summe roborat , spasmis medetur , febrem lentam tollit , putredini resistit , pus pravum corrigit , &c. sicque aut solus ad leucorrhœam curandam sufficit , aut aliis indicatis remediis additus omnem in curatione paginam absolvit. Sane H. F. DELIUS (g) „ in contumaci leucorrhœa „ post varia consveta remedia eximios effe-

---

(e) Vide histor. 4.

(f) Obs. med. Pentecost. 2. Obs. 48.

(g) l. c. 32 St. 4 Art. No 4. p. 138.

„ etus vidit, si ejus pulv. aliis uterinis de-
„ purantibus, quæ absque illo cassa erant,
„ admistus in potus theati forma usurpaba-
„ tur. Cœlibes & maritatae, si iis sapor
„ tolerabilis erat, bene se inde sentire,
„ partes prius laxæ robur sunt adeptæ, ca-
„ tamenia rite fluxere, & luridus faciei co-
„ lor in meliorem est conversus „. Confir-
mat hæc sequens STÖRCKII (b) observa-
tio: „ femina 30 aliquot annor. jam ultra
„ binos annos fluore albo laboravit, mate-
„ ries erat acris, foetida, lenta, quando-
„ quæ fusca penitus, sensit simul ægra in
„ uteri orificio frequentes dolores lancinan-
„ tes, & ardorem continuum; totum cor-
„ pus erat debile & flaccidum. Cum citra
„ ullum levamen optima assumpsisset reme-
„ dia, præscripsi cicutæ extractum. Hoc
„ assumpsit per 6 septimanas, & abierunt
„ omnes dolores, prodiens materies non
„ amplius foetuit, nec acris erat, & fiebat
„ albi coloris, tenuis admodum & pauca.
„ Cum autem corpus totum debile videre-
„ tur, & hic fluxus adhuc a vasorum flac-
„ ciditate penderet, dedi sequentes pilulas:

(b) Libell. quo contin. experim. Cap. 3. cas. 23.
p. 46. lqq.

℞. Extracti Cicutæ

Corticis Peruv. aa. ʒij. M. F.

„ pil. gr. iij. S. sumat qvater per diem tres
„ pilulas, & bibat desuper vasculum infusi
„ Rutæ. His sine interruptione per 3 septi-
„ manas adhibitis corpus totum factum est
„ vegetum, desiit uteri fluxus albus, &
„ comparuerunt menstrua pulchri coloris &
„ debita copia. Jussi adhuc per mensem ma-
„ ne sumeret 4 pilulas, & 4 vesperi. Hac
„ ratione convaluit,,. Ubi vero leucor-
rhœa soli vasorum uteri laxitati ortum de-
bet, solo sæpe cortice Peruviano profligatur,
ut I. G. SCHENKBECHER (i) in femina
mediæ ætatis expertus est, quæ catamenia
ordinate quidem, sed a natura semper uber-
rima, simulque 3^{ia} quaque septimana fluen-
tia, habens, leucorrhœam etiam ultra tri-
ennium, spissam, lentam, e flavo jam vi-
ridem, mordacemque, & ut ut continuam,
tamen 4 aut 5 diebus tam ante quam post
mensium fluxum uberius procedentem, ten-
sivo mordacique cum dolore uteri, lumbo-
rum, & ingvinum, pruritu in pudendis, e-
maciatione, ac febre lenta continuo crescen-

(i) Bericht von den heilsamen Wirkungen der
kinkina p. 100. sqq.

te, vespereque cum vehementi cephalalgia, insigni calore ac fiti, &c. plus affligente, tolerans, mense Novembr. 1767 repente in hæmorrhagiam uteri incidit; qva percurata menses, ut ante, revertebantur. Curatio ad leucorrhœam dirigi cœpta: nempe facta brachii Væ Se, datoque bis eccoproto e rheo, fenna, & manna, exhibitum decoctum ex æqvis partibus farsapar. & rad. chinæ cum pulvere nitri tabulati in s. q. ∇æ paratum, colatum, clarumque, interdiu frigide, mane vero calide post deglutitas 5 pilulas sequentes, poculi mensura hauriendum:

R. M. P. de succin. CRATON. ʒss

Extr. panchym. CROLLII

Myrrhæ

Off. sepia ppt.

ꝯ dulc. aa ʒj

Effent. Succin. q. s. F. pil. gr. ij.

Binis his remediis toto Decembri usa est. Dein A. 1768 a 1^a Januar. ad usque 22^{am} Febr. bis adhuc vena brachii tusa, terque eccoproto prius dictum iteratum, ac prioribus pilulis sequentes suffectæ

R. Extr. panchym. CROLL.

Terebinth. Venet. aa. ʒj.

Resin. Oleæ Capensis

Gumm. Elemi

Granor. Mastich.

℞ dulc. aa. ʒss

Eff. Succin. q. s. F. pilul. gr. ij.

Porro ℞. Rad. Althææ ʒiiij

—— Chinæ

—— Sarsapar. aa. ʒjss

—— Saponar.

—— Liqvir. rasæ aa. ʒj

—— Bardan.

Lign. Sassafr. aa. ʒss.

Anisi stell. ʒiiij. M. Concis. D.

ut semper inde cochl. ij. coqv. in ∇^a f̄b ij,
& colatura qviete clarificata D. U. instar prio-
ris decocti. Nutriebatur autem pane simi-
lagineo probe pisto, hordeo perlato, cre-
more avenæ, oryza, fago, ovis forbilibus,
pomis affatis, carne pullorum, vitulina, ac
bubula, sæpius tamen assa qvam elixa: in-
terdum etiam vasculum chocoladæ aqvosæ
concessum; vetito prorsus potu caffèe, the-
ato, ac id genus infusorum. Sangvine his
remediis aliquatenus emendato, ut leucor-
rhœæ materia jam albior iterum proflueret,
a 23^a Febr. per inseqvientes dies, qvæ san-
gvinem a residua materia purulenta depura-
rent, data; leucorrhœa vero solius corti-
cis Peruviani usu, qvi omnem quoque do-
lorem sensim sopiverat, est sublata, fluxu
in dies & magis albescente, & pariori effe-
cto, conquiescente febre lenta, reversoque

vividiori faciei colore, & carnosiore habitu. Absumpsit ægra ad 25^{am} usque Maji corticis Peruv. ℥ iij cum ℥jss & ℥ij qva in pulvere qva in electuariis. Initio quotidie sumpsit pulveris ℥j. & dosi in singulas hebdomades aucta postremo quotidie sumpsit partitim ℥vj, nunquam amplius. Primis 14 diebus dabatur in pulvere cum pauxillo nitri ac rheo, reliquo tempore sine ullo accessorio, usque ad 3 circ. postremas hebdomades, ubi pulverum jam pertæsæ præbebatur electuarium ex pulvere cum syrupo vel capillor. veneris vel rofar. rubrarum. In alimentis sub usu corticis haud magna mutatio facta: ut primum per anni tempus licuit, præter cibos ante memoratos, usus herbarum recentium, ut lactucæ, spinachia, acetosæ, chærefolii, rad. petrosel. &c. imperatus; cœpit pauxillo vini rubri uti; sole aprico vel ambulabat vel rheda vehebatur solito frequentius. Alvus, ubi necessum erat, vel enemate vel sumptis mannæ ℥ij. sollicitabatur. Denique ad præcavendam recidivam ob laxiorem natura uterum (mensium justo crebriorum & uberiorum causam) die 28^a Maji consilium ægræ datum, ut aliquamdiu adhuc dosi minore corticem sumere pergeret, quovis anno semel bisve mitteret sangvinem, & omnia sangvinem rarefacientia studiose vitaret. Quo factum

factum est; ut cum aliquamdiu adhuc singulis hebdomadis corticis Peruv. ℥iij. jv. fumeret, quotidie in melius profecerit.

C A P U T IX.

A D S T R I N G E N T I A.

§. 56.

ADSTRINGENTIA postremo supersunt pertractanda; quod eo etiam enucleatius fieri oportet, cum sint, qui illa ab leucorrhœæ curatione penitus abesse velint: quos inter F. HOFFMANNUS (k) „in fluore al-
 „bo (inquit) sive simplici sive virulento,
 „vel etiam in mensibus decoloribus, ad-
 „stringentibus tam internis quam externis
 „nihil perniciosius est; siquidem inde ma-
 „teria serosa in utero ejusque vasis reten-
 „ta in massam sæpius valde tenacem con-
 „crescit, qua non modo excretio hæc im-
 „peditur, sed ingens quoque & ad tactum
 „durus tumor in regione pubis non raro
 „subnascitur, qui, nisi cito succurratur, nun-
 „quam fere non gravia accersit accidentia.

(k) Med. rat. system, l. 6. cautel. §. 1.
 P

„ Vidimus enim exinde lentas febres cum
„ atrophia, phthisin, purpuracea exanthe-
„ mata, tumores tympaniticos, & eroden-
„ tes in faucibus defluxiones uvulam & a-
„ mygdalas pessime afficientes, nec non ute-
„ ri scirrhos, apostemata, & exulcerationes
„ pene insanabiles,,. Credimus hæc omnia
viro experientissimo, at non ita, ut axio-
matum instar ac citra ullam exceptionem
amplectenda censeamus; quandoquidem &
aliorum clarissimorum in arte virorum anno-
sam experientiam aliquid esse arbitramur,
qui non modo non obfuisse adstringentia,
sed usque adeo simul necessaria fuisse obser-
varunt, ut cum ceteris quibusvis remediis
leucorrhœa non cesserit, solis adstringenti-
bus aut imminui cum levamine, aut plane
etiam expugnari se se pateretur. Haud ta-
men est ambiguum, tanta in iis præbeendis,
exteriusve applicandis circumspectione opus
esse, ut nili inevitabilis illorum præsto sit
indicatio, nullatenus adhibere eadem oport-
teat, præsertim vero per principia morbi,
quo tempore omnia alia agenda, quam ad-
stringendum. Quapropter

§. 57.

Indicantur binis tantummodo in casibus, nec unquam alias, videlicet dum adest

1) *Laxitas* vasorum vel in toto vel in utero tantum, superstes post omnia quæque hætenus memorata remedia exhibita, ne ipsis quidem roborantibus abolenda, i. e. in fine morbi, quem sola jam tantummodo vasorum laxitas superstes fovet. Dictum enim fuit (1), leucorrhœam anastomosi vasorum uteri aut vaginæ deberi; neque obscurum est, anastomosin hanc binis posse causis tribui, ita ut vel humorum affluentium ad vasa illa ubertas motusque quantitas tanta sit, quæ sufficiat extremis vasorum dictorum osculis præter naturam diducendis laxandisque, vel vero ea sit horum vasorum a quibuscunque aliis causis inducta atonia, quæ efficit, ne extrema illa ipsorum oscula eo usque se se contrahere valeant, ut nihil præter arteriosum quemdam halitum ac rorem transmittant aliud, vel denique ambæ illæ causæ simul adsint: unde manifesto colligitur, in omnibus his tribus casibus curationem principio morbi ad humores in dictis illis va-

---

(1) Vide §. 19. sqq.

sis contentos vel maxime dirigendam esse; ac in primo quidem casu minuendam esse humorum vasa illa distendentium cum copiam tum & motus quantitatem, ut ita vasa sese, ablato solo obstaculo, ad pristinam suam diametrum contrahere queant. Isthoc proinde in casu vacuantibus cum lenissime vasa stimulantibus tantum, nullatenus vero adstringentibus, opus esse abunde liquet; secus enim humor vacuandus, praesertim si pravæ est indolis, retentus deteriora causaret mala. Unde recte L. RIVERIUS (m), adstringentia, inquit „nunquam sunt adhibenda, donec antecedens materia probe „evacuata & derivata sit; alioqui humores „illi retenti ad partes nobiliores ruunt, & „graviora symptomata excitant „ut jam superius (n) vidimus. Sed neque in altero etiam casu, etsi sola vasorum laxitas morbum creet, adstringentia curationis initium exposcit; nam praeterquam quod laxiora justo vasa uberiores, quam par est, humorum copiam, a qua anastomosis eo facilius procuratur, in se recipiant, haud aliter etiam ad pristinam sese diametrum contrahere vale-

---

(m) l. c.

(n) Vide §. 36.

bunt, quam si humores iisdem contenti ad minorem naturali & copiam & impetum redigantur: idcirco in altero quoque hocce casu non adstringentia sed vacuantia curationem ordiri debent; & siquid præter vacuationes hic instituendum est aliud, ad laxitatem nimirum vasorum simul respiciendo, illud ad roborantium tantum exhibendorum usum pertineat, oportet. Tertius denique casus cum e binis prioribus conflatus sit, perinde adstringentia a principiis curationis prorsus excludit. Hincque fit, ut leucorrhœa sæpenumero sine ullis adstringentibus auspicato curetur, iis vero præmature exhibitis vel contumacior evadat, vel male suppressa longe deteriora post se mala trahat. Verum ubi per principia morbi humorum vis & copia, pro eo ac par erat, imminuta fuit, indoles aliena emendata, omniaque alia curationis obstacula undique sublata, leucorrhœa tamen ob solam vasorum atoniam nullis roborantibus nervinis, utpote quorum virtus minor sit, quam atoniæ vasorum gradus exposcat, abolendam perstat; tum vero adstringentia, nervinis valentiora, in usum vocanda sunt, eaque vel sola vel roborantibus juncta, non neglectis tamen per intervalla vacuationibus.

2) *Inanities* nimia bonorum simul humorum, functiones, praesertim animales laedens, vitaeque periculum intentans, nisi fluxus occlusus aut suspendatur ad tempus, aut certe, pro eo ac par est, minuatur. Urgens enim est indicatio vitalis, cui tum citissime satisfaciunt adstringentia, a quibus hocce in casu ne initio quidem aegritudinis, ne dum habituali in malo, est abstinendum, aut quidquam pertimescendum; quandoquidem palliativo tantum scopo administrantur. Indicationem hanc non cerebri speculationis-que commentum, sed experientiae foetum esse, docent observata V. RIEDLINI (o):
„ est autem (narrat ille) quaedam propin-
„ qua mihi cognatione conjuncta, jam fer-
„ me quadragenaria, quae per plures annos
„ annos fluore albo laborat, qui non solum
„ interdum tantam adipiscitur acredinem,
„ ut & partes genitales excoriet, verum
„ aliquoties jam, quando diutius praesertim
„ insitit, caput tantum debilitavit, ut non
„ solum de memoriae defectu, verum & de
„ visus tanta imminutione conquecta fuerit,
„ ut interdum oculis vel propius admota
„ vix distingvere a se invicem potuerit.

(o) Lin. med. ann. 6. Octobr. 14 p. 1161. sqq.

„ Hanc ipsam autem non tam confortantia
„ quævis, & vel laudatissima cephalica ju-
„ verunt, quam quando remediis idoneis
„ nimius hic fluxus inhibitus fuit. Et de
„ iisdem fere malis conquiritur præcipui cu-
„ jusdam mercatoris uxor juvencula, cete-
„ ra sana; hæc enim fluore hoc correpta
„ non solum subinde vertigine vexatur, ve-
„ rum &, dum attentius subjecta adspicit,
„ visum interdum aliquamdiu sic amittit,
„ ut, nisi post aliquod temporis spatium,
„ eadem dijudicare non possit. Laudat hæc
„ quidem opobalsami usum; at quia tanta
„ diligentia, quanta opus est, illud in usum
„ non ducit, malum identidem redit, ipsam-
„ que, ut sui majorem gerat curam, quasi
„ hortatur. In primis autem huc referenda
„ est matrona quædam nobilissima, tenuior-
„ ris constitutionis, aliquot liberorum ma-
„ ter; hæc enim, utut tributum lunare fere
„ semper, quando non gerit utero, in ni-
„ mia solvat quantitate, inde tamen se vel
„ minimum mali nunquam percipere, quin
„ melius se habere aliquoties jam serio co-
„ ram me testata fuit; at a semper imme-
„ diate succedente fluore albo tantum ipsi
„ debilitatur caput, ut tantum non perpe-
„ tuis catarrhis divexetur, qui dentium ma-
„ xime sensilem partem præsertim occupan-

„ tes in iisdem subinde tantos excitant do-
„ lores , ut & a gravioribus sibi metuat ma-
„ lis, oculosque in primis & hæc subinde
„ caligantes notans ab apoplexia se non in-
„ anem fovere metum aliquoties credit. Et
„ illi vero ea, quæ fluxum hunc retardant,
„ medicamenta præ aliis hætenus conduxe-
„ runt „ . Hæc RIEDLINUS. Ita etiam
RAULINI (p) robustæ femina leucorrhœa
post quatruidi febrem invalescens ad ex-
haustionem usque causavit primum tensiones
stomachi, lassitudinem artuum, tolerabilem-
que cephalalgiam, quæ demum in cardial-
giam, debilitatem, sævissimosque capitis do-
lores adoleverunt, leucorrhœa usque adeo
increfcente, ut ad eam moderandam præter
diluentia & cathartica etiam lenibus adstrin-
gentibus cum paregoricis opus fuerit, a
quæis demum remisit cum levamine, spem-
que ulterioris sanationis præbuit. Ceterum
fluxus erat sensibiliter chylosus, bihorioque
a pastu tam copiose procedebat, ut ægra
erecto in situ conclavis pavementum conspur-
caverit; postea minuebatur insigniter usque
ad novam refectionem.

(p) l. c. T. 2. P. 3. S. 1. C. 2. p. 14.

§. 58.

Delectus quoque remediorum adstringentium non est prætermittendus; quandoquidem eorum nonnulla aliis quoque indicationibus eodem tempore implendis inserviunt. Aptissime vero huc facientia remedia adstringentia binas in classes dirimi possunt, ad quas pertinent

1. *Exsiccantia* terrestria absorbentia, quæ duplicis hic utilitatis esse videntur, dum nimirum non acrimoniam modo humorum ad se alliciendo tollunt, sed aquosam etiam humorum partem, quæ acres illas moleculas vehiculi instar complectitur, solidisque interjecta tonum eorum imminuit, potenter imbibunt, ac per urinas evehunt. Hujusmodi sunt vel maxime

a) *Lapides cancrorum*, quæ in leucorrhœæ curatione feliciter nuper Lugduni Batavorum celeberrimus Practicus uti cœpit, præbendo eos quotidie ad ʒij. Ibi quoque præcipue operæ pretium facere sunt visi, ubi materia tam erat acris, ut partes, quas tetigit, arroferit (q). Cui rei STÖRCKIANA (r)

(q) Medic. Commentar. von Edinburgh I Th. 3 St. 3. Abschn. p. 362.

(r) Vide §§. 47 & 55. a).

quoque observata congruunt. Sed medicamento hujus virtus ad leucorrhœam curandam jam dudum ante G. W. WED-
LIO (s) nota fuit: „ curavimus (ait ille)
„ aliquando fluorem hunc solo magisterio
„ oculor. 69 cum oleo anisi, item elixir
„ uterini aliquibus dosibus „.

b) *Corallia*, quorum in curanda leucorrhœa usus jam satis antiquus est, non futurus utique, nisi profuissent; maximeque illorum TRa & Syrupus commendantur. Ita C. KOELICHEN (t) sexennem puellam a leucorrhœa, post alvum infuso rhei per epicrasin motam, data per aliquot dies TRa Coralliorum liberavit. Perinde J. LANZONI (u) ægra usu ejusdem TRæ ac pulveris Terræ Sigill. ab eodem malo convaluit. Refert idem viduam 33 annor. ab leucorrhœa cum pallore, cephalalgia, palpitationibus cordis, & hypochondriorum tremore, syrupi corall. QVERCETANI (x) usu fuisse vindicatam. Cujus syrupi efficaciam

---

(s) Amœnit. mater. med. L. 2. S. 2. C. 12. No. 6. p. 416.

(t) Act. med. Hafnienf. Vol. 1. Obs. 83.

(u) Misc. nat. cur. dec. 3. ann. 1. Obs. 39.

(x) Dispens. Viennens. fol. 292.

etiam novennis puella PAULLINI (y) est experta.

c) ∇^a *Calcis* & ∇^a *Bristolienfis*, „ qvæ revera est aqua calcis naturalis „ teste R. MEAD (z), & in curanda leucorrhœa perquam efficax. Ita mulier apud T. THOMPSONUM (a) ex abortu cum hæmorrhagia non admodum exhauriente in bimestrem incidit leucorrhœam citra universi corporis cachexiam: ad quam sanandam, sub facili nutrimento, concessio potui pauco vino rubro & ∇^a Pyrmontana, quotidiana vestio curru imperata, cortexque Peruvianus exhibitus. Ab his spatio 5. 6. hebdomadum sensim fluxus minuebatur, ac tandem a Bristolienfis aquæ usu plane desiit.

2. *Austera* medicamenta ac proprie styptica, velut est

a) *Suber ustum* „ quod ad 3j propriatum fuit experimentum HELIDÆI „ Paduani „ teste M. ETTMÜLLERO (b).

(y) Vide §. 6.

(z) Expos. mechan. venenor. Tent. 1. p. m. 40.

(a) Samml. auserl. Abhandl. zum Gebrauche pract. Aerzte 3. B. 1 St. p. 13, sq.

(b) l. c. p. 252.

b) *Quercus folia.* „ Ego, inquit
 „ H. MERCURIALIS (c), cum decocto
 „ fol. quercus ℥jv vel ℥vj cum ℥j coaguli
 „ leporini per 8 vel 10 dies usurpato inve-
 „ teratos fluxus curavi „.

c) *Terra Catechu.* „ Ante omnia,
 „ inquit J. DOLAEUS (d), convenit
 „ TRa Catechu cum $\sqrt{\text{V}}$ $\square$ lato parata, &
 „ per 9 dies continuata, qua sola plures
 „ restituiimus. Potest in larga exhiberi
 „ dosi „.

d) *Vitrioli acidum*, quod simul
 diureticum, & antisepticum est. „ Nullum,
 „ ait R. a FONSECA (e), præstantius re-
 „ medium pro roboratione interna inveniri
 „ poterit eo, quod sic conficitur:

R. ∇^a rosar. ℥b jv.

Ω vitriol. gtt. xij. ad xv. M.
 „ ita ut aqua reddatur acidula, ac vix ta-
 „ lis sentiat ad gustum. Deinde sumito
 „ tres pugillos rosarum rubrarum siccarum,
 „ & ponantur in ∇^a vitriolata in vase vi-
 „ treo, deinde baculo agitetur aqua; post-
 „ ea permaneat sic aqua per duos dies,

(c) De morb. mulier. L. 4. C. 6.

(d) Encycl. med. L. 5. C. 4. §. 24. p. 506.

(e) l. c. Tom. 1. Consult. 21. p. m. 152. sq.

„ in quo spatio (mirum dictu) aqua acquirit
„ colorem saporem & odorem rosarum: de-
„ inde extrahe ipsum liqorem tinctum, &
„ cum saccharo rosaceo & julapio rosarum
„ fiat syrupus, de quo sumat singulo quo-
„ que mane ʒj. Medicamentum est præ-
„ stantissimum corroborans, parum adstrin-
„ gens „. Eodem nuper acido exhibito
leucorrhœam M. A. WEIKARD (f) bis
fugavit, primum (g) in matrona jam ca-
chectica, macra, hecticaque simul febrem
perpetiente, cui leucorrhœa post hysteriti-
dem suppressa febrem putridam epidemicam
15 dierum accivit. Huic præter evacuantia
opponebatur ∇^a acido minerali mista cum
syrupo potui data, eo cum effectu, ut &
putrida & hectica febris & leucorrhœa desi-
erint. Postrema quidem aliquot post men-
ses rediit, sed humor jam albus, parcior,
minusque acer profluebat. Alia (h) ma-
trona eundem fluxum uberem cum perpe-
tuo sanguinis ex utero stillicidio ac febricu-
la hectica passa, ubi diu o.º vitriol. in ∇^a
cum syrupo bibisset, addito interdum elixir

(f) Obs. medic. p. 108. lqq.

(g) Ibidem casu 1.

(h) Ibidem casu 2.

vitriol. MYNSICHTI, ita sensim convalluit, ut etiam gravida facta feliciter pepererit. Stillicidio sangvinis sub hac graviditate, uti & sub priore, quam abortus excepit, accidenti HALLERI elixir acidum opitulatum est.

e) *Martialia* demum omnium pene efficacissima. Nam cum teste R. MEAD (i) hocce in morbo „ laxiores corporis fibril-
„ læ adstringentia desiderant, ea in primis
„ quibus ferrum inest „ optime Auctor convenire existimat. Eximie utique STARCHII (k) duci profuere. Maxime vero idoneæ hosce in usus sunt ∇ æ ♂ les, ut *Laubstadienses*, *Freyenwaldenses* (l), *Landeccenses* (m), &c. De *Piperinis* ANHORNIIUS coram J. REYDT (n) sancte affirmavit, nullum se aut certius aut securius adversus leucorrhœam nosse remedium earundem potu ac balneo, multasque ab se nobiles ægras harum aquarum usu e morbo dicto plane fuisse percuratas, quæ frustra

(i) l. c.

(k) Vide histor. §.

(l) HOFFMANN l. c. cautel. §. 3.

(m) Histor. morbor. Vratisl. A. 1669. p. m. 59.

(n) Hydrophylacii 1. Th. 12. Cap. p. 263.

prius efficacissima quæque remedia sunt expertæ. Non sine fructu sane Comes ab ETTINGEN iisdem est usa (o). *Rublenses* quoque idem præstant, quarum in & externo usu A. F. BERTRAMI (p) juvenis matrona non modo a vetusta leucorrhœa est liberata, sed ob eandem sterilis conceptionis quoque signa jam præ se tulit. Porro „ in affectu hoc rebeli, inquit J. DO- „ LAEUS (q), ex singulari dispositione „ lymphæ, quando hæc corrupta & acris „ reddita fuerit, & glandulas partium genitalium corruperit, ut non amplius retinere possint, conveniunt præ aliis thermæ *Embsenses*, a quibus plures feminas „ albo fluore rebeli laborantes curatas vidi „. *Brückenavienses* etiam non sunt incelebres. Apud M. F. ALIX (r) „ femina 30 annorum fluore albo per 4 jam „ annos post insignem animi mœrorem „ afflicta aquas *Brückenavienses* in & ex-

(o) Ibidem p. 184.

(p) Unterricht von dem Gebrauche u. Wirkungen des Ruhler Stahlwassers p. 60. Obs. 8.

(q) Encycl. med. L. 5. C. 4. §. 24. p. m. 505.

(r) Obs. chirurg. fascic. 4 contin. obs. de salut. effect. aquar. miner. Brückenaui, Obs. 14. p.

„ terne adhibebat tam felici successu, ut
„ penitus a malo suo liberaretur, & men-
„ ses legitimos experiretur, quales durante
„ fluore albo nunquam ipsi successerant „.
Sæpenumero etiam hæ aquæ curationem
accelerant, dum aliorum remediorum usui
subjunguntur. Sic J. C. RUEFFII (s) ma-
trona admodum formosa, prope quadrage-
naria, sanguinea, obesula, vivax, ac in vene-
rem prona, quater olim partu levata, dein
septennium a viro relicta, a triennio leucor-
rhœam ex intervallis jam plus jam minus
molestam patiebatur cum symptomatibus hy-
stericis, notabilique in dextra uteri parte
(qua se olim fœtus gestasse meminit) dolore,
qui sub fluxu mensium (pene 14to quovis
die, at sine dolore, nec nimia copia, re-
vertentium) insigniter minuebatur, iis vero
finitis denuo invalescebat, nec non obscuro
quodam loci dolentis tumore. Post usum
pilularum saponaceo - gummosarum, semi-
cupiorum, & frictionem abdominis quolibet
mane institutam, e consilio A. HAENII
sumebat ter quotidie No. 3 pilulas e se-
quentibus:

(s) Consult. medic. p. 148. sq. 155.

R. Sangvin. dracon.

Terebinth. coctæ aa ʒij

———— liquidæ q. s. F. pil.

gr. jv. qveis sæpius vesperi jungendum sva-
debatur paregoricum e syr. diacod. cum
mucilag. sem. cyd. ∇^a ros. extracta. Ab
his pilulis aliquamdiu cum regimine usurpa-
tis demum aquis Spadanis ægra ex integro
convaleuit.

C A P U T X.

C O M P O S I T A.

§. 59.

COMPOSITA *remedia* ad leucorrhœam
ea voco, quæ e pluribus hætenus enarra-
tis simplicibus conflata & exhibita pluribus
eodem tempore indicationibus faciunt satis.
Medicamenta hæc magnis passim ornantur
œncomiis, præsertim ab suis inventoribus;
neque inficiandum est, ea sæpenumero ope-
ræ fecisse pretium: idcirco nec prætereunda
hic esse censui, ut quæ ad absolutam leu-
corrheæ historiam pertineant. Commenda-
tissima vero sunt fere isthæc:

§. 60.

I. *Cremor femin. lactucæ cum* ∇^a 3 li.
 Etenim,, cremore lacteo feminis lactucæ ∇^a
 ,, chalybeata præparato plurimas albo fluore
 ,, laborantes cum ♂^e eboris subtilissimo mi-
 ,, sto percuravit J. MEYNOLDUS Medicus
 ,, Venetus,, referente G. H. VELSCHIO (t).
 De hoc ipso remedio T. BARTHOLINUS (u)
 ,, inter rara experimenta (ait) & sæpenu-
 ,, mero feliciter probata adversus albas
 ,, mulierum fluxiones hoc accepi in Italia:
 ,, cremorem nempe feminis lactucæ prius
 ,, macerati in ∇^a extinctionis chalybis,
 ,, addito pulv. eboris in tenuissimum polli-
 ,, nem redacti ,, F. C. PAULLINI (x)
 ,, duas feminas, alteram 38, alteram 57
 ,, annorum a foedo hoc fluore cremore fe-
 ,, minis lactucæ, prius in ∇^a extinct. chä-
 ,, lyb. macerat. addito pulvere nuc. mosch.
 ,, præmisso purgante, omni ex voto cura-
 ,, vit ,, (y).

(t) Misc. nat. cur. dec. 1. ann. 4. app. p. 47.
 mictom. cent. 2. No. 95.

(u) Act. med. Hafnienf. Vol. 5. Obs. 36.

(x) De nuc. mosch. S. 2. P. 3. membr. 7. C. 7.
 §. 4. p. 666.

(y) Confer. §§. 51 & 58. No. 2. e),

§. 61.

2. *Essentia*, TR^æ variæ e prius allatis conflatæ, cujusmodi sunt, quas constituunt

a) TR^a Corallor. cum Ω u Lignorum.

J. M. NESTERUS (z) „ puella nobilis o-
„ ctennis (inquit), habitus corporis gra-
„ ciliaris, corripiebatur per 3 menses flu-
„ ore muliebri . . . ex nimio atque con-
„ tinuo sacchari usu, quo a pueritia affve-
„ ta erat, & somno, cui indulgit hactenus
„ contracto, cum pallore faciei & labiorum,
„ cephalalgia gravi, respiratione anhelosa,
„ palpitatione cordis, lassitudine gravativa,
„ appetitu penitus prostrato, ac metu, ne
„ malum hoc in cachexiam aut atrophiam
„ degeneret . . . Ordinavi varia, quæ alias
„ cum felici successu in hoc affectu adhiberi
„ sciebam, in primis ad humores crudos
„ præparandos, obstructions referandas,
„ ac intemperiem corrigendam. Optima
„ tandem observata diæta præscripsi vinum
„ medicatum, ac postea TR^{am} Corall. cum
„ Ω u lignorum præparatam aliquoties ex-

(z) Misc. nat. sur, dec. 1. ann. 8. obs. 25.
p. 46.

„hibui, & ægram . . . optimæ sanitati re-
„stitui „ (a).

b) *Essentia bals. Peruviani cum TR^a ♂*
ZWOELFFER1. „ In fluore albo, ait F.
„HOFFMANNUS (b), præmissis per epi-
„crafin agentibus laxativis, ex melissa,
„abrotano, corticibus lignorum, essentia
„balsami Peruviani cum TR^a ♂ ZWOELF-
„FERI mixta in rebelli hoc & molestissimo
„feminarum affectu, non omittis quoque
„externis cum eodem balsamo suffumiga-
„tionibus in uterum receptis, egregium
„levamen aliquoties attulit „ (c).

c) *Essentia Pimpinellæ alb. cum TR^a*
□ri usitatissimum ad leucorrhœam remedi-
um (d) J. STORCHIO, apud quem (e)
puella tenera 11 annor. 24ta Januar. cum
ante & post meridiem expallescent vomuif-
set, at sine febre, data TR^æ rhei ʒj binis
dosibus cum levamine. At cum nihilomi-

(a) Confer §§. 49. & 58. No. 1. b).

(b) Diff. de balsam. Peruv. §. 27. Opp. suppl. 1.
P. 2. p. 740.

(c) Confer §. 48 d) & §. 58 No. 2. e).

(d) Confer §. 53. 47.

(e) Obs. clinic. ann. 8. Januar. Cl. 2 No. 5. p.
331. (Confer etiam von Weiberkrankh. 2.
Band casum 113. p. 419.)

nus ægrotare pergeret, 18va Febr. detectus apud eam est fluor albus, cui opposita MR^a ex essent. Pimpin. Lignor. cum TR^æ ʒ ii aa ʒj. S. m. & v. gtt. xij. Postero die æstuantia data MR^a refrigerans. Die 20^a bene habuit. Febr. 27^a referunt leucorrhœam aliquot diebus & vehementem & excoriantem adfuisse. Idcirco præscripta sequentia:

R̄. MP. BECHERI

— purgant. aa ʒss

ʒ dulc. gr. jv. M. D. pro 4
dosib. vesperi.

R̄. Essent. Pimpin. ʒiiij.

TR^æ ʒ ii □sat. ʒj. M. S. ad
gtt. xv.

Ab his demum ex integro convaluit. Porro (f) mulier 26 annor. leucorrhœæ interdum obnoxia cum eam domesticis remediis repressisset, 27^a Decembr. tempore catameniorum torminosam diarrhœam nacta est, qua per TR^æ rhei ʒj bifariam sumptam sedata, mensibusque absolutis, 31^a in febrem pleuriticam, sibi non insuetam, incidit, cui rursus pulv. antisp. pect. ac litu depulsæ 1^a Januar. successit odontalgia,

---

(f) Ibid. Decembr. Cl. 2. p. 652.

dataque MR^a refrigerante postero die in hypochondriis (ubi nempe litus ante adhibitus fuit) effloruere miliaria, ægra magis ægrotante; sed simul erupit denuo fluor albus. Continuatis Pulv. & MR^a die 4^a Januar. mulier melius habuit; vehementes tamen adhuc dolores spinam dorſi tenuere. Datus pulv. antisp. sal amar. c. magnes. alba. Die 15^a e mariti infectione patuit leucorrhœam esse veneream. Data ergo essent. Pimpinell. cum. TR^a ☐ri bono effectū. At qui hæc, si malum erat venereum, poterant profuisse? Forte penis mariti excoriationem tantum est perpeſſus (g).

§. 62.

3. *Potus varie confecti, qvalia sunt*

a) *Apozemata* LOSSII & GASSERI.

Sic apud Medicos Vratislavienses (b)
 „ ceteris parum proficientibus ab invetera-
 „ to malo liberata fuit matrona apozemate
 „ LOSSII (i):

(g) Vide §. 30.

(b) Hist. morb. Vratisl. A. 1700. p. 369.

(i) Obs. med. L. 4. C. 8. p. 344.

℞. Raf. lign. Lentiscin. ℥vj
 ——— Rosmarin. ℥ij
 Succin. fl. crass. contus. ℥vj.
 Rafur. Stanni ℥j.
 ——— Ebor. ℥j. macer. in
 ∇æ font. ℥ viij per 24 h.
 dein adde
 Rad. Eryng. ℥iij.
 Uvar. passar. ℥ij. Coqv.

Perinde A. GASSERI (k) mulier „ fluore
 „ uteri laborabat . . . adeo pertinaci, ut
 „ nulli remediorum generi cederet, sed
 „ continue molestus esset, ut in submeju-
 „ lis urinæ stillicidium. Purgationibus
 „ igitur sæpius jam iteratis, aliisque diver-
 „ sæ formæ tergentibus, & adstringentibus
 „ adhibitis, potu tandem decocti conva-
 „ luit:

℞. Lign. Gvajaci ℥ij.
 Cort. ejusd. ℥jss
 Glycyrrh. ℥j. Coqv. ad me-
 diet. in
 ∇æ ℥ jvss, dein adde
 Sem. Portul.
 — Sumach aa ℥ij.

(k) Apud G. H. VELSCH syst. cur. & obs. med.
 Obs. 86.

Rad. Tormentill. ℥ss

Glandium cum calicib. No. vj.

Consolid. Saracen. p. j. Coq.

„ denuo probe cooperta ad reman. ℥ ij.

„ Colat. adde ad singulas ℥jv

Syr. Cydonior. ℥j. M. D. fudo-

„ re excitato. Æstate etiam ad acidulas

„ missa potu earundem melius habuit „.

Ex consideratis horum apozematum simpli-
cibus facile apparebit, ad quasnam indicatio-
nes eodem tempore inserviant.

b) *Vina medicata* STÖRCKII, FO-
RESTI. Ab STÖRCKIO (l), si ad pur-
gans alibi (m) memoratum leucorrhœa
non conquievit, & ægræ debilitabantur,
„ tunc optato cum successu datum est vi-
„ num

Rx. Limat. ♂ non rubig.

Cort. Cinnamom.

—— Winteran.

—— Peruv. aa ℥ss M. F. ♂
cui affunde

Vini generos. Austriac. ℥ ij.

„ Relinque in leni digestionem per 24 h. dein

„ colaturam per inclinationem exhibe. M.

(l) Ann. med. 2. p. 211.

(m) Vide §. 45. No. 1.

„ S. detur ter de die cochlear j. sensim
 „ augendo dosin. Solo hoc vino reliquæ
 „ fluoris albi penitus sublatae sunt, &
 „ ægris rediit robur, color, & integra san-
 „ nitas „ (n). De FORESTI autem vino
 alibi (o) dicetur.

§. 63.

4. *Pilulae* variorum Auctorum, ut sunt

a) L. B. LENTINI (p) ex rheo,
 alumine, cortice Peruviano (q), quas ipse
 in leucorrhœa continua non acri summæ effi-
 caciæ est expertus.

b) BECHERI *polychrestæ* (r), vel
 E. C. STAHLII, de quibus ita ipse (s):
 „ si a quoquam (ait) medicamento usquam
 „ effatu dignum in hacce affectione effectum
 „ observavi, certe ab usitatis mihi pilulis
 „ eumque usque adeo sub sensus cadentem,
 „ ut primum leucorrhœam adaugentes post-

(n) Confer §. 55. d), & §. 58. No. 2. e).

(o) Vide histor. 3.

(p) l. c. No. 23. p. 157.

(q) Confer §. 45. No. 1. §. 58. No. 2. e).
 §. 56.

(r) Disp. Viennens. fol. 146.

(s) Colleg. cat. magn. cat. 68. p. 679.

„ modo rite continenter sumptæ eandem
 „ sensim imminuant, ac demum plane
 „ comescant „. Formula earum est se-
 quens (t):

R. Extr. C. B. & Fumar.

Gumm. ammon. in Acet. Scillit.
 solut. aa ʒj.

Myrrhæ optim.

Aloes succotr. aa ʒj.

G. Hederæ ʒss ad ʒij.

Croc. pulverifat. gr. xv. M. F.

pil. D. qvotid. gr. xv pro dosi (u).

§. 64.

5. *Pulveres*, in primis

a) I. DOLAEI (x): „ nos (inquit
 „ ille) levi remedio & plerumque unico
 „ solemus curare hoc malum, & nisi aliud
 „ quid adsit, quod hujus morbi curatio-
 „ nem impedire possit, auderemus fere cer-
 „ tam polliceri curationem. Exhibemus
 „ autem sequentem pulverem, & quidem rei-
 „ teratis vicibus (y):

(t) Ibidem cas. 19. p. 233.

(u) Confer §. 43. 53. 55. c).

(x) Encycl. med. L. 5. C. 4. §. 24. p. 505. sq.

(y) Confer §. 58. No. 1. 2 d) e).

R. Testar. ovor. calcinat. ʒss
 Vitriol. ♂ a gr. vj. ad x . . .
 potest adjungi
 Camphoræ gr. iij.
 Laud. opiat. gr. j.
 Sacch. tñi gr. v. M.

(Postremum tamen consultius omittetur.)

b) J. H. LANGII (z); qvi „ est
 „ (ait) albi floris præter venereum atro-
 „ cissima species, quam menstrui fluxus
 „ subitanea suppressio gignit. In eo curatu
 „ difficillimo interdum malo optimo cum suc-
 „ cessu *camphoram succino albo præparato* &
 „ *nitro combinatam* ordinavi: qua medela
 „ menses in suos tramites inducti fuerunt,
 „ & protinus cessavit morbus elegantiori
 „ sexui adeo detestandus „.

c) F. C. PAULLINI, cujus confe-
 ctio est (a):

R. Herb. Adianth. magn. ʒss
 Succin. alb.
 Corall. alb. aa ʒiij. M. F. Pulv.
 tenuis, cujus usu cum decocto fol. Rosma-
 rini (b) tres matronas a leucorrhœa libe-

(z) Miscell. verit. medic. p. 77.

(a) l. c.

(b) Confer §. 53 c) & §. 58 No. 1. b).

ravit P. L. EBEN (c). Plura huc facientia composita remedia a variis passim Auctoribus commendata collegit J. ASTRUC (d).

CAPUT XI.

REMEDIA EXTERNA.

§. 65.

Externa quoque præsidia in facienda leucorrhœæ medicina neutiqvam sunt omittenda, ut quæ hujusmodi sint, quæ vel corpus ægrum ad remediorum internorum usum aptent, vel horum ipsorum actionem promoveant, vel symptomata morbi egregie mitigent; imo sæpenumero ejus sunt energiae, ut omnem sola absolvant curationem; quandoquidem haud raro ipsi loco affecto applicari possunt. Horum ergo in censum vel maxime referuntur

§. 66.

I. SANGVINIS MISSIO, quæ pluribus titulis hic opitulatur. Nam proximam

---

(c) Obs. posthum. a J. FRANCO edit. Obs. 19.

(d) l. c. §. 7. p. m. 134.

leucorrhœæ causam sæpe tollit, dum copiam sanguinis minuendo vasis uteri potentiam confert ad minorem se se diametrum contrahendi (e): quo facto oscula arteriarum arctius contracta nil amplius transmittent. Quod tunc in primis valet, ubi vasorum uteri adest infarctus a mensibus suppressis (f), aut quacunque solenni alias vacatione sanguinis vel neglecta vel intercepta (g), aut præsentē unde unde plethora. Cujus rei luculentum exemplum præbet RAULIN (h): puellam admodum sanguineam ante triennium scorbutici totius corporis dolores cum lassitudine ceterisque scorbuti periculossimi symptomatis invaserunt; catamenia minuebantur, ac plane defecere, postquam ægra velut marasmo emarcuit. Curatione longa ac difficili, anni tamen spatium peracta, menses sensim rediere, sed nec typo nec ubertate pristina; quam ob causam puella lumborum dolores, gravitatem capitis, aliaque hic solennia incommoda perpetiebatur, quæ ultra semestre aliud ex alio

---

(e) Vide §. 19.

(f) Vide §. 16.

(g) Vide §. 18. g).

(h) l. 6. T. 2. P. 3. S. 2. C. 5. P. 336.

sibi succedebant: comparuit diarrhœa serosa, sed versus octavum diem sponte cessanti mox successit copiosa leucorrhœa; hanc Væ So brachii minuit, posteroque die iterata citra malam seqvelam prorsus abegit. Interea consveto circiter tempore catamenia rediere, qveis absolutis 8vo post die diarrhœa illa prior est reversa; cui perinde Væ Se sublata leucorrhœa in præsentî non successit, sed octiduo post 3^{am} catameniorum periodum copiosa iterum ingruit, quam rursus Væ So compescuit; neque ex hoc tempore illam secuta est porro diarrhœa. Ceteroquin vero quoties catamenia solita fluxere ubertate, illis nec leucorrhœa nec diarrhœa successit; parcius vero fluentes menses semper aut alvi fluxus aut fluor albus excepit, sibi que successerunt, nisi id matura Væ Se præcaveretur, magisque semper puellam leucorrhœa quam diarrhœa afflixit, fatigavit, ac debilitavit. Sic F. HOFFMANNUS (i) „ sæpius observavit a menstruo fluxu per 2. 3ve menses non ex graviditate, „ sed aliis causis, retento ingentem sanguinis profusionem abortam fuisse, quam „ postea fluor albus excepit. Qvare ad

---

(i) l. c. §. 4.

„ utrumque malum præcavendum Væ So,
„ expensis prius omnibus circumstantiis,
„ administrata est utilissima „. Qua ipsa in
pede instituta, datisque idoneis remediis,
femina ERNESTI (k) ab leucorrhœa men-
sium imminutionem consequente est liberata.
Sic etiam J. H. FÜRSTENAUII (l) „ vetu-
„ la... septuagenaria ... Væ Sni & scarifi-
„ cationi adsveta, utraqve vero ob ætatem
„ ingravescentem hætenus neglecta, fluxu
„ uterino fere perpetuo, eoqve copioso,
„ varii coloris, striis sanguineis distincto &
„ foetido correpta... addita... circum-
„ stantia, quod fluxu isto tantisper retardato
„ ægra mox exquisitis dorsi doloribus expo-
„ sita sit, nausea ceteroqvin, ciborum fasti-
„ dio, lassitudine totius corporis, & similibus
„ symptomatibus perpetuo afflicta (erat). Con-
„ gruis remediis, purgantibus, roboranti-
„ bus, tonicis, mundificantibus, ex or-
„ dine exhibitis, ægra & redeuntem cibo-
„ rum appetitum, & vires alacriores, &
„ fluorem nunc revera album & homoge-
„ neum adesse fatetur, & continuato debi-
„ torum usu auxiliorum, ipsaqve scarifi-

(k) Vide §. 16.

(l) Act. nat. cur. Vol. 9. Obs. 96. p. 375.

„ catione postliminio reassumpta pristinum
„ vigorem . . . propediem exspectat „.
Neque vero solæ hæ sunt hujus vacuationis
utilitates ; valet quippe etiam, indicataque
est admodum, ad dolores (m) a vasorum
humoribus turgentium distentione, eique
sæpe comite inflammatione ortos sopien-
dos, id quod ægræ BURGGRAVII (n) ac
STÖRCKII (o) testantur. Contra vero
sangvinis missio, monente L. RIVERO (p),
vetusto in morbo locum vix habet, ubi si-
gna exhaustionis & cachexiæ in hydropem
tendentis præsto sunt. Unde etiam medici
Vratislavienses (q) hoc de morbo agentes
„ V. S. (inquiunt) vix celebravimus, etiamsi
„ eam vehementer laudet SYLVIVS; quia
„ fere medicam opem implorant nostrates
„ viribus jam dejectis, & tabe corporis immi-
„ nente, aut præsentē cachexia hydropis
„ matrē „.

(m) Vide §. 5. No 1.

(n) Vide §. 45 No 1.

(o) Vide histor. 10.

(p) l. c.

(q) Hist. morb. Vratisl. A. 1700, p. m. 168.

§. 67.

2. FRICTIONES *siccæ*, primum molliores, dein asperiores ad vasa laxa roboranda, infarctusque dissipandos, quas sua in ægra GALENUS (r) cum fructu instituit, præsertim in laxis corporibus, sunt admodum proficuae. Uti &

§. 68.

3. LITUS seu frictiones cum fluidis factæ. „ Decantatum est, inquit M. ETT-
„ MÜLLERUS (s), hoc unguentum euporiston ex sclarea, de quo CORBEIUS (t):
„ mulier (ait) quædam liberavit multas feminas ab albo fluxu

R̄. Sclaream contritam, in

Butyro finito putrefieri: tunc coque parum & serva. Hoc unguento mulieris ventrem ab umbilico ad pubem usque inunxit, immittendo simul parum in vulvam; & comedat quoque herbam ipsam „.

(r) Vide histor. 1.

(s) l. c. p. 952.

(t) Gynæsiar. L. 1. C. 3.

§. 69.

4. FOTUS quoque interdum ad locum ipsum applicare licet, eo videlicet in casu tantum, ubi uteri simul adest prolapsus (u); pro cuius varia affectione varii etiam fetus locum habeant, oportet, nempe abstergentes, mundantes, humorem, si acer est, diluentes & enervantes, dolorem pacantes, excoriata loca vel ulcera praesentia mundata perfanantes, amissum utero tonum redcentes, &c. at in postremo hoc non sine circumspeditione est versandum (x). Quantae autem efficaciae id genus fetus memorato in casu sint, docet insignis observatio H. A. SCHAEFFERI apud J. F. HENCKELIUM (y), nempe sacri Praeonis uxor 30 annis major, sana nubens, primo partu puerperioque rite defuncta in leucorrhoeam incidit admodum molestam, praecipue si menses ordinate non procederent; quae si quando diutius persistabat, sensit, maxime sub labore ponderumque elevatione, quidpiam e vulva egredi,

---

(u) Vide §. 35. A. b).

(x) Confer §§. 55. 56.

(y) Neue medic. u. chir. Anmerkungen I Samml. No 19. p. 118. sqq.

at sola iterum capta in lecto quiete evanescere. Sefqvianno post alterum gravida optime rursus valuit, nec prolapsu, nec leucorrhœa, nisi novissimo ante partum tempore, reversa. Puellam enixa est sanam. Inde prioribus quidem obnoxia fieri malis cœpit; at marito e phthisi decumbente plus quietis noctæ ambo iterum sensim ita remissere, ut demum optime se haberet. Marito elato fratri ejusdem nuplit. Sed sterilis facta, leucorrhœæ post aliquot a nuptiis menses recidivam est perpeffa, a qua causato iterum sæpe prolapsui semper quiete in lecto medebatur. Tandem leucorrhœa evasit excorians, sub qua cum mulier denuo arcas aliaque ponderosa levaret, prolapsum rursus noctæ est, at multo quam alias majorem, nec amplius lecti quiete curabilem, qui relicto postea lecto & plus increfcens & dolentior factus, ægramque incedere non finens, ipsam ad opem remediaque, hætenus usurpata nunquam, quærenda compulit. Uterus totus extra vaginam prolapsus reperiëbatur, tumore caput infantis trimestris æqvans, fordidis plenus undiqve ulceribus cum labiis admodum callofis, & effluxu fœtidi puris ex uteri orificio, ut carcinoma esse videtur. Idcirco primis 8 diebus ulcera 12ma quavis hora linimento balsamico

(℞. Balf. de Styrac. ℥ij

———— Copaiv. ℥j

Liqvam. Myrrh. ℥iij

Vitelli. ovor. No ij. M. appli-

cetur calide) deligata, superimposito fotu, omni hora repetendo, ex aromaticis amaribus subadstringentibus & adstringentibus herbis radicib. corticib. in vino rubro & aceto, parato, tam calido, quantum ægra ferre potuit, lataqve fascia literam T referente omnia communita. Diæta severa cum regimine imperata. Inde non dum 8 diebus lapsis ulcera mundabantur, imminutoqve ab adhibitis diligenter fotibus uteri tumore & inflammatione mulier ita sensim convaluit, ut pristinam ad molem uterus redactus, repositusqve, ac pessario firmatus haud amplius prociderit. Leucorrhœa toto curationis tempore durans, & quotidie inter deligandum aliquatenus observata, peculiaribus remediis haud egebat; namqve consanato repositoqve utero mox desiit, mensesqve rite processere. Curationis successum adjuvit factum postmodo divortium, ut ita plus quietis ægra corpori genitalibusqve præstare qviverit. Interna remedia nulla alia præter pilulas balsamicas bis per hebdomadem data, & in fine præscriptum elixir roborans

R. Elix. visceral. HOFFM. ℥j.

Effent. Aurantior.

—— Castorei aa. ℥ij.

TRæ ♂ c. succ. pom. ℥ss. M.S.
ter qvaterve per diem gtt. 60 ex ∇^a. Ubi
autem uteris non elapsis id genus fetus ap-
plicari neqveunt, ibi vicariam iis operam
eadem cum utilitate præstant fetus pubi ad-
moti, vel vero

§. 70.

5. SUFFITUS in cavum uteri idoneis
instrumentis immissi. „ Neque nihil, inquit
„ R. MEAD (2), ad sanationem confert va-
„ ginam subinde suffumigare, superinjecto
„ nimirum prunis pulvere ex thure, masti-
„ che, succino, & cinnabari ḡ ii ita com-
„ mistis, ut singulorum æqualis sit portio „
Multum iis etiam confidit F. HOFFMAN-
NUS (a) dicens: „ in inveterato fluore albo
„ siquid adhuc cura finita de fluido ex ge-
„ nitalibus exstillat, præter jam dicta exter-
„ na & interna suffitus ex olibano, tacama-
„ haca, mastiche, & succino merentur lau-

---

(2) l. c. p. m. 140.

(a) l. c. §. 7.

„ dari, quæ viæ ad uterum tendenti com-
„ modo instrumento sunt applicanda: quo-
„ dammodo enim relaxatas glandulas ro-
„ borant „. Confirmat id sequenti casu (b):
„ femina 20 annos nata, constitutionis quoad
„ corpus tenerioris, quoad animum valde
„ sensibilis, cibis dulcibus, fructibusque
„ horæis, & lacticiniis nimium indulgens,
„ vitamque amans sedentariam, a primis
„ adolescentiæ annis perpetuo fere visceri-
„ bus muci per nares stillicidio laboravit. In
„ conjugio primum gravida partu functa est
„ admodum laborioso, idque propter paulo
„ vehementiorem secundinarum extractio-
„ nem, & inde obortum dolorem valde
„ acutum. Neque dein lochiorum fluxus,
„ ut debuit, successit, sed omnino fere substi-
„ tit: unde in febrem incidit optima mulier
„ valde acutam; a qua tamen brevi post
„ convaluit. Retinuit vero ab infelici hoc
„ puerperio magnam uteri atoniam, & per-
„ petuum fere feri albicantis & putridi ex
„ sinu ejus profluvium, quod post mensium
„ effluxum semper infestat gravius. His
„ accedunt adhuc aliæ rectæ valetudinis læ-
„ siones; nam a frigore admissio vel flatu-

(b) Ibidem Observ. 5.

„ lento cibo assumpto aut a levi quadam
„ animi commotione dolore lumborum affi-
„ citur valde gravativo ; macilenta in dies
„ magis redditur ; & vesperi interiores pe-
„ dum partes tumidæ conspiciuntur. Dura-
„ runt singula hæc mala per integros 6 men-
„ ses : quare ne his pejora adhuc eveniant...
„ consilium dedi , ut per 3 continuos dies
„ pilularum mearum balsamicarum No 15
„ circa decubitum , postero die vero mane
„ dosis pulveris salino-nitrosi sumatur , id-
„ que aliquoties , interpositis semper ali-
„ quot diebus , repetatur. Pro potu præ-
„ scripsi decoctum mastichinum cum pauxil-
„ lo cinnamomi acuatum & inter cibos cum
„ vino remixtum. Ad uterum roborandum
„ exterius commendavi suffumigia ex sanda-
„ raca , mastiche , benzoe , & cinnabari
„ vulgari confecta ; sæpiusque ingvinali re-
„ gioni imponendos svasi facculos herbis
„ nervinis repletos & ex vino rubro co-
„ ctos : interne vero eodem fine balsamum
„ nostrum vitæ cum TR^a $\square$ ri æquali portio-
„ ne remixtum cum infuso theiformi mane
„ exhibere jussi. Quæ methodus , subjun-
„ cto simul accuratiori vitæ regimine , opem
„ attulit exoptatissimam „ . Perinde J. P.
R 4

LOTICHIUS (c) matronam juvenem, præscripta pro aliquot diebus tragæa (R. ḡ h. potentill. capill. vener. aa. ʒij . f. plantag. maj. corall. alb. aa. ʒss . nucist. garyoph. aa. ʒij . essent. citri ʒj . sacch. ros. tab. man. chr. perlat. aa. ʒss) ex ∇^a plantag. & vino q. s. fumenda, imperatoque, ut m. & v. folliis salviæ super prunas injectis suffitum locis naturalibus intra vestes exciperet, intra octo dies ab leucorrhœa totos ferme dies molestante, sterilitatemque causante, liberavit. Haud secius J. A. a GHEEMA (d) sterili femina, ob menses ab inito matrimonio anomalos & leucorrhœam, consuluit, ut Θ^* & ciner. clavellatos æquis partibus in ∇^a solutos prunis injiceret, fumumque exciperet. Quo aliquamdiu factitato, post 13 annorum sterilitatem vix anno lapso gemellos concepit. Multum quoque hæc suffumigia profuerunt ægrotæ NIZETI (e).

§. 71.

6. INJECTIONES *uterinæ* vel *elutiones* amplioris etiam sunt usus, quarum ope

---

(c) Obs. med. L. 5. C. 1. Obs. 12. p. 452.

(d) Obs. med. decad. 1. obs. 6.

(e) Vide §. seq.

quæcunque a morbi principio ad finem usque indicantur, ipsi affecto loco possunt applicari. Præcipuus autem earum usus est ad acrimoniam profluentis materiæ obtundendam, dolorem ardoremque sopiendum, erosa excoriata ulceratave sananda, pus pravum corrigendum, infecta, siqua adsunt, necanda, amissumque uteri tonum restaurandum, ac fluxum pertinacem sistendum. Hinc pro varietate horum adjunctorum variæ perinde injectiones locum sibi deponunt. „ In genere vero, inquit F. HOFFMANNUS (f), „ illud notandum arbitror, quod tales injectiones non simul ac semel & magna „ quantitate, sed crebrius & in refracta portione, ad unciam scil. j. vel ij. adhiberi „ debeant. Vitanda autem sunt omnia falsa, acria, nimis pingvia & lubricantia. „ Ubi itaque dolorificæ genitalium vaginæ uterique erosioni ope earundem prospiciendum est, lac aqua dilutum optimo cum effectu injicitur. Sic STÖRCKII (g) in ægris „ ul- „ terior partium corrosio facillime evitabatur, dum sæpius per diem materies acris „ & in plicis stagnans anatica parte lactis „ recentis & ∇^x rosarum abluta fuit, &

(f) l. c. cautel. §. 2.

(g) Ann. med. 2. p. 212.

„ dum plagæ arrosæ excoriatae post ablutio-
 „ nem unguento inunctæ sunt

R. Ungv. nutrit. ʒ iij

—— popul. ʒjss. M.

Si quid autem veneri hocce in malo est admistum, utiliter, exemplo HEISTERI (b), liquor ex ∇ æ Calcis vivæ lb. j cum ꝯ dulc. ʒj immittetur. Si vero infecta nescio quæ uteri in cavo nidulentur, blandis anthelminthicis necanda erunt. Sic narrat TH. COCKSON (i), matronam 27 annorum, semper ante sanam, a trimestri ea affligi cœpisse fœditate, ut 3. 4ve ante catameniorum fluxum diebus lumborum dolorem solito acriorem sentiret cum profluvio materiæ viridescentis pessimeque fœtentis ex utero, donec sanguis erupisset. Ab hujus autem leucorrhœæ principio ad finem usque ipsorum mensium copiosos simul excernebat vermiculos vivos, exiguos, junioribus ranis caudatis non ab-similes, quippe quæis pro ratione caudæ minimæ grande fuerit caput, & qui inter digitos contriti fœtorem materiæ ex utero ante menses profluentis spargebant. Ab hoc

(b) Vide §. 50

(i) Medic. Commentar. von Edinburgh 3 Th. 1 St.
 2 Abschn. No 4 p. 88. sq.

malo tandem facta decocti e flor. chamom. & absinthio cum oleo olivarum bis in dies per 3 hebdomadas injectione mulier citra recidivam convaluit. Si denique ulceratio uteri adfuerit, velut diuturnitate morbi haud raro accidit, injectiones hæ sunt admodum necessariae, a quæ F. HOFFMANNUS (k)
,, vidit... in fluore albo inveterato, qui
,, difficulter alias sanabilis est, nec non in
,, abscessibus & exulcerationibus peculiarem
,, plane effectum,,. Conveniunt autem hic vulneraria cum leniter adstringentibus; etenim teste R. MEAD (l) ,, externa... minime adhibere oportet, quæ nimia vi
,, peccantem humorem reprimunt, ac repellunt; illa tantum sunt ex usu, quæ membranæ hujus ulcuscula detergent simul & sanant. Ipse eventu sæpe felicissimo feminam laborantem, aut ∇^{am} aluminosam Bateanam, aut ∇^{am} vitriolicam camphoratam, adjecto alterutri mellis Ægyptiaci aliquantulo, per syringem hujusmodi usus aptam parva quantitate, at repetitis vicibus, infundere jussit,,. Sæpenumero etiam injectiones idoneæ suffituum efficaciam

---

(k) l. c.

(l) l. c.

magnopere promovent, curationemque accelerant, cujus rei exemplum perquam luculentum literis mandavit Cl. NIZET de VARENNES (*m*), videlicet matronæ ultra biennium leucorrhœam debilitantem neglegenti tandem intolerandi dolores punctorii in utero oborti sunt cum signis uteri ulcerati. Consilium petenti imperabantur, sub usu solorum tantum jussulorum per aliquot dies, suffitus e pulveris benzoës, storacis calam. olibani, resin. juniperi, mastichis, myrrhæ, asæ fœtidæ, aloës, succini aa. ʒj, & simul concisis rosmar. salv. absinth. calaminth. thymi, serpilli, matricar. chamom. marrub. n. ocymi, rosar. rubr. gran. junip. aa. ʒss sæpius per diem (*n*) ope machinæ ad id confectæ (*o*) administrandi. Post 14 dies decrefcentibus doloribus cum ægra longe melius valeret, ad accelerandam curationem commendatæ simul injectiones vulnerariæ & adstringentes, quæ una cum suffitibus malum intra breve tempus sustulere. Matrona inde enixa est filium hucusque sanum.

(*m*) Neueste Heilkunde aus dem Franzöf. der Herren
BÜCHER u. MARQUET C. 8. §. 2. p. 158. sq.

(*n*) Ibidem §. 1. p. 153.

(*o*) Ibidem p. 150. sqq.

§. 72.

7. B A L N E A , *femicupiaque* supersunt, quæ perinde naturam remediorum interne indicatorum habere debent, iisdemque, ut ista, cum cautelis sunt administranda. Unde suapte liquet, balneis calidis ∇ æ simplicis in leucorrhœæ curatione vix unquam, nisi illa a vasorum rigiditate forsan ortum traheret, locum esse posse; eo quod majorem uteri vasis atoniam inducant, & quæis G A L E N I (p) ægra non impune usa est. Horum itaque loco multo magis indicantur

A. *Diaphoretica* balnea debito tempore in usum vocanda, cujusmodi sunt vaporaria. Etenim teste F. HOFFMANNO (q)
,, balnea sicca sive *laconica*, si a superfluo
,, & excrementitio humido corpus prius
,, probe liberatum fuerit, in feminis phlegmaticis usum omnino habent laudatissimum, dum externo calore sudorem eliciendo partibus, ob excretam nimiam humiditatem relaxatis, pristinum tonum ex voto restituant,,. Idem etiam præstant

B. *Thermæ sulphurææ*, quæ simul abstergunt, discutunt, ac valide exsiccant.

(p) Vide histor. i.

(q) l. c. §. 5.

Eapropter „ balnea Badensia & Rodanensia „ quandoque mira præstant „ inquit STÖRCKIUS (r) , ubi remedia interna non sufficiunt.

C. *Roborantia*, *adstringentia*, sub finem morbi, post omnia alia remedia rite præmissa, fluxum nihilominus pergentem, ob vasorum uteri atoniam, sola sæpe sistunt; recidivam morbi præcavent; mensesque in ordinem redigunt. Quorum usum V. RIEDLINUS (s) interdum ita esse observavit necessarium, ut sine illo incassum balsama, martem, aliaque interna præbuerit. Cujusmodi in primis sunt

a) *Herbacea* e plantis aromaticis confecta, quorum efficaciam multum tribuit F. HOFFMANNUS (t), quam sequenti in casu est expertus: „ femina 30 & aliquot „ annorum, macilenta, post abortum 3^{tia} „ vice passum per annum & ultra fluore albo „ correpta fuit satis molesto, mensibus „ inordinate & interdum largiter profluentibus. Ordinavi pilulas . . . balsamicas „ circa tempus decubitus per triduum de-

---

(r) l. c. p. 213.

(s) Lin. med. ann. I. Junii 7. p. 164.

(t) l. c. Observ. 3.]

„ vorandas, desuper bibendo postero die
„ mane vinum laxativum uterinum ad 3
„ circ. uncias. Iisdem diebus immittendam
„ duxi ægram balneo aquæ dulcis cum her-
„ bis roborantibus, sacculo inclusis, de-
„ coctæ, temporeque inieffus sacculum hunc
„ ingvinali regioni imponendum. Interje-
„ cto trium dierum intervallo pristinam cu-
„ ram per totidem dies repetendam svasi,
„ idque rursus 3ta vice, hac tantum cau-
„ tela, ut sub quavis cura novæ herbæ
„ pro balneo sumantur. Denique uterum
„ thure, mastiche, & succino incensis
„ commendavi suffumigandum, rectamque
„ vitæ rationem per longum adhuc tempus
„ continuandam injunxi. Qua methodo,
„ quum non modo per alvum, sed per ute-
„ rum quoque ingens humorum sentina
„ fuerit expurgata, optima hæc femina,
„ sicut plures aliæ pertinaci & molestissimo
„ hoc affectu laborantes, pristinam recupe-
„ ravit sanitatem,,. Eodem cum successu
id genus balnea sua in ægra expertus est
MÜNNICH (u).

(u) Vide histor. 6.

b) *Mineralia* plumbata, ferrata, aluminosa, &c. RAULINI (x) matronæ 40 annor. temperamenti biliosi, a variis animi motibus diuturnis haud parum emaciatae functiones turbatae leucorrhœam accivere; a qua usurpatis per mensem legitimo sub regimine balneis plumbatis (les bains Plombières) liberata est. Alia (y) quoque matrona melancholici temperamenti solo perinde harum thermarum potu inessuque per 2 æstates usurpatis a bienni leucorrhœa convaluit. Omnium tamen cautissime cum balneis aluminosis est mercandum, ut quæ non satis circumspecte adhibita plus noxæ quam emolumenti adferre visa sint. Sic „ nota nobis, ajunt Vratislavienses (z), „ est egregiæ spectataeque formæ mulier, „ quæ cum nihil intentatum reliquisset, ut „ a fluore albo, quo per multos annos „ laborarat, liberaretur; tandem virtutem „ balnei aluminosi experiri statuit: unde „ suppressus quidem fluxus est, sed infaus- „ tæ admodum; successit enim ulcus circa ori- „ ficium uteri molestissimum, quod ægerri-

---

(x) l. c. T. 2. P. 3. S. 2. C. 3. p. 300.

(y) Ibidem C. 5. p. 342.

(z) Hist. morb. Vratisl. A. 1700. p. 169. sq.

„ me

„ me admisit medelam. Hac vero post
„ longi temporis patientiam obtenta secutæ
„ sunt hæmorrhoides cum fumini tormini-
„ bus conjunctæ, non sine suspitione exul-
„ cerationis intestini recti, quæ circa singu-
„ las lunæ phasæ cum sedibus frequentibus
„ non sine exquisitissimis doloribus totius
„ abdominis, turbas dant maximas, ac
„ ægram in tabem conjiciunt, ex quibus
„ malis hætenus nulla arte potuit eluctari,,
Tristior hocce etiam est casus G. C. WIN-
CLERI (a), cujus Ill. „ persona . . .
„ 25 annorum, constitutionis calidæ & sic-
„ cæ, dum virgo adhuc esset, sæpius & sin-
„ gulis, dum haberentur, diebus comedere
„ solebat fructus 4 melonum integros,
„ superbibens aquam fontanam frigidam,
„ & balnea in aqua frigida nocturno tem-
„ pore instituit . . . Unde post matrimo-
„ nium contractum, mutato aere & vita
„ cœlibe, abscessus sub axilla dextra prod-
„ iit, qui apertus, mundificatus, & sana-
„ tus est. Postmodum scabie sicca laborare
„ cœpit, adjuncto fluore . . . albo. Cum
„ itaque horum malorum pertæsa, & simul

(a) Misc. nat. cur. dec. I. ann. 6. obs. 103 p.
141. sq.

„ prolis habendæ amore arderet . . . .
 „ curæ medicastræ nefandæ se concredidit,
 „ quæ adhibitis balneis adstringentibus e
 „ vitriol. alumin. &c. repulit humores pec-
 „ cantes per fluxum album & scabiem ex-
 „ cretos, qvi regurgitantes ad superiora
 „ 3^{tio} statim die scrophulas in collo ab
 „ utroque latere magnas, parvis subsequen-
 „ tibus, produxerunt. Hinc tussis valida
 „ oborta, materia sc. acri & crassa ad pulmones
 „ delata, qvi illa infarcti tandem putredine
 „ affecti & exulcerati; unde febris putrida
 „ cum hectica accessit, viresque magis ma-
 „ gisque deiecit. Expectorationes erant
 „ purulentæ cum sanguine mixtæ, ita ut
 „ consummata inde phthisis, quidquid de
 „ . . . medicamentis . . . adhibitum, se-
 „ qveretur, cui propter nimium potum
 „ (propter calorem p. n.) etiam hydrops
 „ conjungebatur, & tandem mors placida
 „ sequebatur, cum per sesquiannum cum
 „ hisce malis conflictata esset. Ubi & hoc
 „ notandum duxi, quod HIPPOCRA-
 „ TES (b) dicat: quibuscunque tabidis e
 „ capite una capilli defluunt, ii diarrhœa
 „ superveniente moriuntur. Hæc vero per-

(b) Sect. 5. aphor. 12.

„ fona Ill. præfenti capillorum defluvio sæ-
 „ pius vexabatur diarrhœa, & quidem fa-
 „ tis enormi, dejiciens femper ferum mul-
 „ ta bile tinctum, ita ut prima vice terro-
 „ rem omnibus incuteret, & mors propter
 „ vires debilitatas exspectaretur. Sed ex-
 „ hibitis remediis confortantibus . . . &
 „ hac & aliis vicibus ab ea evafit, ita ut
 „ recuperatis viribus eam ipfi emolumento
 „ fuiſſe animadvertere licuerit „ &c. Eun-
 dem caſum etiam deſcripfit 4 annis ante
 P. J. SACHS (c). Ex his ergo patet,
 quam prompte ab his balneis etiam contu-
 max, ne dum recens, ſubſiſtat fluxus,
 & quid e præmature ſuppreſſo malorum
 pullulare queat.

c) *Frigida* in aqua vel ſimplici vel
 marina, ubi nimia vaſorum laxitas morbum
 pene incurabilem fovet, ſunt tantæ effica-
 ciæ, ut J. FLOYER (d) memoriæ prodide-
 rit, in BAYNESII tentaminibus raro vel
 nunquam ſefelliſſe. Et R. WHYTT (e)

(c) Miſc. nat. cur. dec. I. ann. 2. ſchol. ad obſ.
 26. p. 49.

(d) *Psychroluſiæ* p. m. 221.

(e) *Sämmtl. zur præct. Arzn. gehör. Schriften* p.
 m. §28.

„ vidit leucorrhœam post omnia quæque
„ remedia in cassum data solo fere balnei
„ marini usu fuisse curatam „. Hæc de
balneorum varietate. Injectionum loco bal-
nea usurpari posse, nemo, opinor, ambi-
get; etenim fluida cum ad libellam se com-
ponant, fieri necesse est, ut corpore in
aquis umbilico tenus immerso illæ ad uteri
usque fundum per vaginam perveniant:
quod ut eo etiam eveniat certius (si forte
vel genitalium vel orificii uteri arctiora ob-
starent claustra), non abs re svasor est B.
SILVATICUS (f), ut indito vaginæ cy-
lindro perforato expeditior aquis balnei in
uterum via præstetur.

§. 73.

8. FONTICULI, *setaceæque* etsi ad mor-
bosam materiam ex uno loco in alium avo-
candam longe sint efficacissima, eaqve Vra-
tislavienses (g) isthic etiam commendent,
admodum tamen raro & medentibus in
mentem veniunt, & ab ægrotis admittuntur,

(f) l. c. Cent. 3. No. 21. p. 216, Cent. 4. No.
9. p. 302.

(g) Hist. morb. Vratislav. l. c.

quæ maximam partem delicatulæ sunt, ac tormenta id genus chirurgiæ maximopere exhorrescunt, quasi vero plus in hisce crudelitatis ac doloris, quam in leucorrhœa molestiæ foeditatisque reperiretur. In primis vero præclare hæc præsidia profunt in illo leucorrhœæ genere, quod rheumaticam aut catarrhalem indolem sapit; quam in rem illustrem observationem suppeditat F. HILDANUS (*b*), nempe matronæ ad 30 annos habenti, robustæ, continuam cephalæam crebrasque ophthalmias expertæ demum in dextri oculi cantho fistula lacrimalis est oborta; ad quam fere biennium jam durantem persanandam cum post catharsin aliaque universalia, nec non quotidianum collyrii usum, nuchæ setaceum fuisset inditum, cephalæa non multo post, ac fistula lacrimalis intra 4 menses, prorsus sublatae sunt, nec ophthalmia amplius revertit. Setaceum in triennium gestavit, donec sponte sua (ut interdum fit) consanatum fuisset ulcus. „ Laboraverat autem (quod annotatione dignum est) matrona illa per annos aliquot fluxu muliebri aut menstruis

---

, (*b*) Obs. & cur. med. chir. Cent. 4. Obs. 12. exempl. I.

„ albis: quamobrem nunquam utero gesta-
 „ verat; adhibito vero fetaceo paulatim
 „ remisit fluxus, ac paulo post concepit
 „ ac filiam peperit, quæ etiam nunc cum
 „ aliis liberis, quos deinceps progenuit,
 „ vivit, ac optime valet „. Perinde ad
 præcavendam leucorrhœæ recidivam ZACU-
 TUS (i) in crure suæ ægrotæ fonticulum
 excitari jussit. Pulchre his etiam congruit
 observatio STORCHII (k).

§. 74.

9. AMULETA, *transplantationes*, &
 quibus per ignorantiam credula suis in mi-
 seriis humana industria speciosum vel sym-
 pathiæ vel antipathiæ nomen indidit, per-
 inde in fœdo hoc juxta ac pertinaci sæpe
 ad rationalia præsidia morbo pertentata sunt.
 Sic P. GRÜLINGIUS (l) „ colonus Hon-
 „ steinenfis . . . mihi (ait) narravit, quod
 „ costa sua eodem malo ultra annum la-
 „ borasset, & multos Medicos consuluis-
 „ set, sed omnia fuissent irrita. Tandem

(i) Vide §. 49.

(k) Vide histor. 13.

(l) Obs. & cur. medic. Cent. 3. Obs. 23.

„ vetula quædam suadet, ut fumeret lin-
 „ teum, & exciperet fluorem uterinum,
 „ eundemque suspenderet in fumarium.
 „ Quo facto fluxus muliebris fluere desiit,
 „ & sic hæc mulier ab omnibus symptomati-
 „ bus liberata est,,. Successus id genus
 curationum, ut alias ostenderam (*m*), non
 tam ab ipsa medendi methodo remediisque
 nihil rationis habentibus, quam ab animi
 motibus occasione curationis abortis, to-
 tumque systema nervosum magnopere mu-
 tantibus, est repetendus.

CAPUT XII.

DIAETETICVM REGIMEN.

§. 75.

I. ALIMENTA, si ullo uspiam in
 morbo, in leucorrhœa profecto vel maxime
 religiosum exposcunt delectum, adeo ut
 isto solo aut prætervîso aut neglecto mor-
 bus sæpenumero nulla alia arte sit expugna-
 bilis. Duo autem præ primis hic erunt præ-

(*m*) Hist. febr. interm. Vol. 1. P. 2. §. 136.

standa, ac primum quidem, ut alimenta sint causæ morbi, tum vero ipsi etiam morbo, opposita, vimque possideant medicamento-
sam. Utriusque plana est ratio. Nam cum leucorrhœa haud raro ab indigestione, cui ipsa plerumque ingesta occasionem præbent, oriatur (n), aut certe foveatur; evidens est, si iisdem porro utaris alimentis, futuram te cum causam morbi tum ipsum quoque morbum: contraria igitur hic agenda erunt, affumendaque alimenta spectata & indole & copia facile digerenda. Medicatam vero simul habebunt indolem, si alvi urinæque excretionem facili-
tent, si perspirationem promoveant, si acrimoniam enervent, si putredini resistent, roburque solidis adaugeant, ac digestionem emendent, &c. Summi in arte viri acerrimo semper oculo ad diætam respexere, ut ex eorum passim hocce in libello allatis observationibus videre est, idque usque adeo, ut a curato etiam morbo diu adhuc exquisitam diætam tenendam imperarint, quos inter in primis F. HOFFMANNUS (o) rem suis ægris studiose inculcabat; neque id imme-

---

(n) Vide §§. 12. 53.

(o) Vide §. 35. B. 1). §. 72. C. a).

rito: nam E. G. STAHLIO (p) „ nota
 „ sunt exempla, puellas interdum fatis diu
 „ a fluxu albo (curato) mansisse immunes;
 „ ut primum vero lac sumpserunt, continuo
 „ recidivam fuisse passas „. Ideo vetat ille
 lacticia, pingvia, flatulenta, &c. Quan-
 tum vero hic vel soli alimentari diætæ rite
 observatæ tribuendum sit, docet RAU-
 LINI (q) casus, nempe matrona robusta
 ac sana, vita ab infantia ad nuptias usque
 in cœnobio exacta, primis matrimonii an-
 nis (20 annos nata) repente contrariam
 priori vivendi rationem occepit, potui
 Theæ, Caffæ, Chocollatæ, vini, spirituofo-
 rumque, saltui, vigiliis, &c. indulgens.
 Unde somnos inquietos, alvi constipatio-
 nem, ardorem urinæ, æstum internum, pu-
 stulas in facie totoque corpore, & acerrimam
 leucorrhœam sibi accersivit. His ma-
 lis oppositæ Væ Ses, balnea, & ordinatum
 vivendi regimen. Alimenta blanda & hu-
 mectantia, ptisana cum avena & lactuca
 parata, potus aquæ hordeatæ, tenuis li-
 monatæ, &c. ususque lactis primum asinini
 dein caprilli, imperatus; alvus libera fer-

(p) l. c. Cal. 69 resol. p. 675.

(q) l. c. T. 2. P. 3. S. 2. C. 1. p. 232.

vata, & sub finem cathartica ex intervallis exhibita. Quibus effectum est, ut symptomatibus omnibus pedetentim disparentibus leucorrhœa quoque desierit. Inde matrona observata porro legitima vivendi ratione concepit, ac ter ex ordine robustam enixa sobolem sana, in posterum vixit.

§. 76.

2. VENERIS *usus* moderatus vel nullus, saltem pro aliquo tempore. Namque superius (r) exemplis docuimus, neonuptas haud raro ab immoderato veneris usu in leucorrhœam incidere, licet nunquam antehac illam expertæ sint, ibidemque etiam e RIEDLINO vidimus, foeditatem hanc sola infrequentia concubitus pene fuisse abolitam: unde patet quantum ad curationem hujus mali conferat relictus (saltem aliquamdiu) veneris usus. Idcirco etiam Ill. practicus Italus R. FONSECA (s) pro matrona Veneta leucorrhœam patiente consultus, inter cetera diætetica præcepta,, abstinere (inquit) a coitu toto prægnati-

(r) Vide §. 14.

(s) l. c. Tom. 2. Consult. 52. p. m. 287. sq.

„ onis tempore . . . post partum etiam
„ abstineat per 2 menses a congressu viri,
„ ut curari possit „. Verum quidem est,
aliquando leucorrhœas admisso viro fuisse
sanatas, cujusmodi exemplum refertur in
Annalibus Vratislaviensium (t) de femina,
quæ post congressum cum viro, tametsi im-
prægnata non fuerit, ab leucorrhœa nihi-
lominus ex integro liberata; perinde J. N.
PECHLINUS (u) „ narravit mihi (ait)
„ femina fidei probatissimæ sibi, cum virgo
„ esset, menstruis cum luna euntibus fluo-
„ rem plerumque successisse album, frustu-
„ lis crassioribus & instar albuminis ovi
„ cocti comitatum, neque ante desisse
„ hoc vitium (si ita vocandum est, quod
„ sine ulla valetudinis labe corpus succu-
„ lentum occupabat), quam cum viro con-
„ svesceret; tum enim suppresso illo fluxu
„ menstrua sola ordine profluxisse. Illa ta-
„ men ipsa, cum aliquando rei novitatem
„ stuperet, ex grumulis, quæ naturam atque
„ interfemineum inquinare solebant, unum
„ manibus oculisque exploravit, reperitque

(t) Tent. 31. A. 1725. Januar. Cl. 2. art. 2.
p. 25. sq.

(u) Obs. phys. med. L. 1. Obs. 21. p. 49. sq.

„ materiam albo ovi cocto plane similem;
„ cumque curiositate ducta digitum ori ad-
„ movisset, tam perditæ acrem, ut quovis
„ lixivio certare posset, infectumque os fri-
„ gida diluere necesse haberet „. Sed id ge-
nus leucorrhœæ plerumque ab ipsa dome-
stica solidorum humorumque citra ullam fere
causam externam dispositione profiscuntur,
quam interdum facta insignis aliqua corpo-
ris mutatio aut systematis nervosi commotio
abolere consuevit, quo facto etiam ipse flu-
xus conquiescit. Id ipsum jam E. G. STAHL-
LIUS (x), vir acer omino ac penetrantis
judicii, animadvertit, dicens: „ illud sem-
„ per certum esse ab experientia comperi,
„ nihil in leucorrhœæ, quacunque me-
„ dendi methodo tentatæ, curatione dura-
„ bile obtineri, nisi ipsa vivendi ratio etiam
„ pro re nata vel per matrimonium & im-
„ prægnationem, vel libidinum fugam pror-
„ sus fuerit mutata, aut nisi malum sit
„ vel recens vel syphiliticæ labis haud ex-
„ pers; postremum enim leucorrhœæ genus
„ præ aliis benignæ indolis faciliorem ad-
„ mittit curationem „.

(x) l. c. p. 680.

§. 77.

3. AERIS *solique mutatio*. Quantum hæc ad maxime rebelles morbos abigendos faciat, neminem nisi medicæ historiæ prorsus ignarum, præterire existimo. In leucorrhœa quoque pertinaci profuisse est observata. Sic duæ juvenes feminæ Gallæ, narrantæ RAULINO (y), paucis post ab adventu suo Viennam Austriæ diebus correptæ sunt leucorrhœa rebeli, nec nisi reditu in patriam curabili. Nihil autem Cl. Virum morror, leucorrhœam hanc suarum gentilium aquis Austriæ, natura sua hujus morbi generi (ut vult ipse) faventibus tribuentem. Magnopere quoque profuit RAULINI (z) puellæ urbani aeris cum rusticano commutatio.

§. 78.

4. MOTUS *muscularis*. Leucorrhœa enim teste P. FORESTO (a) vel maxime „ his... accidit, quæ prava vivendi ratione

---

(y) l. c. T. I. P. I. S. 3. C. 4. p. 179.

(z) Vide histor. II.

(a) l. c. schol. ad Obs. 29.

„ utuntur, luxuosa quidem, sed minime
„ exercitata: unde & nunquam visæ agre-
„ stes mulieres id (profluvium) pati, sed
„ urbanæ, & inter eas, quæ sunt magis
„ muliebri habitu, & quæ sedentariam vi-
„ tam perpetuo degunt „. Neque id mi-
rum, quandoquidem otio corpus laxitatem
solidorum contrahit, a qua fluor albus or-
tum ducit (b). Hinc „ siquidem ignavia
„ corpus hebetat, labor firmat „, notante
A. C. CELSO (c), satis liquet, quantum in
quotidiano corporis exercitio præsidii insit
ad leucorrhœam cum prævertendam tum cu-
randam; quod usque adeo verum est, ut ni-
hil sæpe proficiatur hocce in morbo profligando
remediis, si salubris corporis motus
negligitur. Sic RAULINI (d) puellæ 10 an-
nor. candidissima facie, corpore ultra æta-
tem elatiore, palati fornix & gingivæ ad-
modum pallebant, cum pulsu sanguinem mi-
nus compactum solidorumque laxitatem indi-
cante, & leucorrhœa serosa ab aliquo tem-
pore molesta fuit. Nutriebatur hætenus
jusculis, lacte, columbis, similibusque. Ea-

(b) Vide §. 19.

(c) De medicina L. I. C. I.

(d) l. c. T. 2. P. 3. §. 2. C. I. p. 238.

propter inchoante medico curationem horum alimentorum in locum dabantur ficciora & minus humectantia, nimirum panis mediæ sortis, legumina, farinacea, ova forbilis; potui concessa tenuis ex aurantiis aqua saccharata. Quovis mane præbebatur jusculum e cancris, cichoreo silvestri, scolopendria, ac pimpinella paratum, cui infusum erat nasturtium aquaticum, chærefolium, ac pauxillum rhei, non tam cathartico quam tonico potius scopo, cujus dosis 7mo vel 8vo quovis die augebatur ad alvum bis terve quotidie movendam. Sed cum corporis deesset motus, puellæ rus concedendum erat in monasterium, ubi exercendi corporis esset occasio. Ibi continuatis in binos fere menses sub motu musculari remediis, & corpore quotidie mane ope setonis perfrictio, leucorrhœa sensim remittens demum cessavit, & puella continuato solerter corporis exercitio, observatoque debito vitæ regimine robustius temperamentum est consecuta.

§. 79.

5. P A T H E M A T A *animi* in leucorrhœæ curatione haud postremas sibi vindicant curas; quandoquidem sibi relicta felici remedium successui magnopere officiunt, dum

foedum illud profluvium efficaciter foveat, idque multiplici ratione, pro varietate videlicet ipsorum. Neque hujus rei aut ambigua aut obscura est ratio ; quæ enim leucorrhœam proritare possunt , eandem & fovere præsentem utique valent. Oriri vero leucorrhœam ab animi motibus jam ante (e) vidimus : quidni ergo ortam fovere quoque valeant? Imo vero ita sæpe foveat , ut curationem illa durantibus iis prorsus respuat. Meminit RAULIN (f) feminæ , quæ e vehementi ac diuturna animi afflictione ob amissam fortunam secundam in eadem incidit mala , quæ puella superius (g) memorata perpeffa est; quæ cum iisdem oppugnarentur etiam remediis; mitiora quidem evasere, at non prorsus desierunt, quod causa illorum semper præsto fuerit: idcirco ægram perpetuo langvor tenebat.

§. 80.

6. VESTITUS denique ratio non est prætereunda. Magnopere etenim interest in curatione leucorrhœæ perspirationem uberius

---

(e) Vide §. 11.

(f) l. c. T. 2. P. 3. S. 2. C. 5. p. 341.

(g) Vide §. 36.

& æqvabiliter procedere; in vulgus autem notum est, vestimenta ad perspirationem vel promovendam, si calori conciliando fovendoque sunt idonea, vel reprimendam, si leviora ac rarioris texturæ sint, quam plurimum facere: proinde tali quoque feminas leucorrhœæ obnoxias tueri corpus amictu oportebit, qui promovendæ & æqvabiliter fovendæ perspirationi sit quam maxime idoneus, eo præsertim tempore, quo diaphoretica in curatione vel præbentur, vel indicantur. Nihil vero tantam in muniendis adversus frigus artubus exigit curam, quam ipsi pedes, quos a madore in primis frigido tueri necessum est; ii quippe concepto frigore non modo perspirationem celerrime interturbant, ac sufflaminant, verum catameniorum quoque fluxum haud raro sistunt. Quorum alterutrum si eveniat, leucorrhœam ex facili post se trahit (*b*), præsentem vero jam fovet, atque ad omnia præsidia contumacem reddit. Quapropter non umbras sectantur, qui in leucorrhœæ curatione pedum a frigore defendendorum rationem esse habendam serio inculcant.

(*b*) Vide §. 18. a) g).

A P P E N D I X.

Quid morbus sit, quibusve potissimum remediis cedat, vetulis juxta ac empiricis est longe notissimum: at, quibus ille profectus e causis, eruere, atque remediorum non copiam modo ac delectum pro indole ipsius morbi & varietate causarum sua in potestate habere, verum & singulorum dandorum tempora, mutuumque eorum inter se ordinem ac nexum rite pernosse, neque ab justa aberrare dosi, quidve, ubi alia simul adjuncta inciderint, his ipsis remediis aut adjiciendum aut detrahendum sit, providere, id enim vero e Medici est dignitate. Omnia quidem hæc singillatim præsentem in libello abunde (opinor) a me sunt præstita; verum cum multa illa, ac varia, nec omnem in casum idonea sint, haud raro ambigere tironem faciunt, quid primum, quid paulo ferius arripiendum, quidve ad extremam curationis metam removendum sit. Id imperitum vulgus *ex praxi condisci* oportere existimat, quasi dicas per discrimina mortesque aliorum. Ego vero, si quid video, nihil tironem his difficultatibus certius expedit, quam exempla e probatissimis

deprompta Auctoribus, atque ob oculos posita; quippe quæ discentem fidi instar moderatoris lecto ægri adstantis (quid enim reapse est scriptis mandata observatio v. g. HIPPOCRATIS de morbo Larissæ virginis, quam si ipsum COM spectares medicinam virgini eidem facientem?) in dubiis erudire valeat. Multæ profecto ex id genus historiis clinicis in lectorem novellum utilitates dimanant; namque exhibendorum remediorum ordinem ac tempora docent; varias variorum in eadem ægritudine curanda methodos produnt; & quid in abstrusioribus complicatisve casibus agendum sit, præmonstrant; &c. Hunc itaque in finem, quo libellus hic tironibus reddatur utilior, 13 leucorrhœæ historias adjicere est visum, in quæ illos passim ad varios libelli locos suum in commodum relegendos, ubi operæ pretium esse credidi, interpolatis signis admoneo.

HISTORIA II.

GALENI (i).

Primo eam loco referre visum est; quod ab hac vera leucorrhææ rite curandæ epocha initium ceperit. Ad hanc GALENI historiam omnes pene ævi posterioris Medici in leucorrhææ cura respexere.

BOETHI UXOR, cum in muliebrem fluxum, quem vocant, incidisset, celebres medicos verita . . . obstetricibus consuetis optimis sane omnium, quæcunque in Urbe forent, primum utebatur. Vir ejus, ut ipsam nihil inde levare vidit, præcipuos quosque medicos convocat, & eos, quid opus sit factu, considerare jubet. Postquam in eam sententiam ab omnibus itum est, ut ea remedia adhiberentur, quæ ab HIPPOCRATE & aliis post HIPPOCR. optimis quibusque descripta fuissent, voluit BOETHUS, semper interesset mulieribus, quoties aliquid ægrotanti ministrarent uxori, probaremqve singulas medicamentorum materias, quarum intentio summatim erat, non

---

(i) De præcognit. ad POSTHUM. Cap. 8.

uterum modo sed universum corpus etiam
ficcare: unguenta insuper admoverem, quæ
muliebres locos supprimerent; morem BOE-
THO gerebam. Sed, ita faciendo, cum de-
terior reddi morbus in dies videretur, jure
mecum & reliqui dubitare cœperunt; &
quamvis omnes requireremus ad alium sa-
nandi modum transire, melius tamen quic-
quam aut ratione inventum, aut experien-
tia repertum non occurrebat, quam id, quod
optimi quique medici paulo ante consense-
rant. Interea vero tumor in ventre, qualis
in prægnantibus suboriri consuevit, appa-
ruit: quamobrem ex ministrantibus mulieri-
bus nonnullæ revera prægnantem esse ægro-
tantem credidere; non tamen medicorum
aliquis id verum esse arbitratus est: nam mu-
liebris fluxus indicia, quæ singulis diebus
excernebantur, earum opinioni refragaban-
tur. Cum igitur ægrota mulier ab ancilla,
quam fidam habebat, & alia sibi fieri per-
mitteret, quæ in prægnantibus fieri solent,
& singulis diebus lavaretur, contigit, ut in
prima thermarum cella vehementissimis dolo-
ribus correpta, quales parientibus advenire
solent, humoris aqueiusque adeo multum ex-
cerneret, ut animo defectam e thermis ipsam
extulerint. Inclamantibus ergo & vociferanti-
bus ancillis, verum neque pedes neque manus

neque os ventriculi, quod usitato nomine stomachus appellatur, fricantibus, ipse, qui casu ante fores balnei constiteram, audito clamore intro me proripui, conspiciensque frigentem manu nardino unguento admota stomachum laborantis ex eo confricui, ancillasque iussi . . . unam pedes calefacere, aliam manus fovere, reliquas odorandum aliquid naribus supponere. Tunc itaque celeriter ipsam recuperavimus. Subsidente vero ob inanitionem ventre summopere lætata est obstetrix, non tam quia (ut opinabatur) prægnans non fuisset, quam ut summisso ventre Medicis, qui sibi non crediderant, aperte contradiceret; eo quod vere intumuisse ventrem percepisset. Dubitantibus itaque singulis, quid factu opus esset (nam ad priorem intentionem mulierem sanare satis fidebant, nec ad aliud curationis genus transire audebant) noctu mihi de ea re cogitanti tale quiddam novum occurrit. Nam quando, ut dixi, mulier animo defecit, . . . ipse arrepto nardi unguento præcordia confricui, recordatus sum, me tantam mollitudinem illic reperisse, ut cum animadvertissem postea me violentius a principio præcordia fricasse, timens, ne carnem lividam redderem, a violenta frictione destiterim; partes enim omnes circa præcordia, si quis exa-

de comparare velit, lacti quod coagulatur, non dum tamen in caseum obduruit, similes fuerant. Prorsus itaque mihi visum est, insistendum nimiae humiditati exsiccaendae morbi, qui aquosus esset; ex cogitandumque talem sanandi modum, quo non solum humiditatem siccaremus, verum etiam ita calefaceremus, ut æstatis præsertim tempore ægrotantis corpus non liqueceret, quod frigida & humida temperaturæ supra modum erat: hujus tamen contrarium tunc faciebamus, cum ipsam in harena maris calida decumbere præciperemus. In aliud quoque erroris genus, qui plerisque in morbis occurrit, tum nos etiam incidere collegi; labuntur enim sæpe Medici, dum id quidem, quod redundat, evacuant: ne autem illi simile aliud gignatur, non prohibent. Atque ideo mecum decrevi, ut universa victus ratio ad duo inclinaret, potus paucitatem, & totius corporis frictionem, quam non ex pice & resina subsequeretur inunctio, sed ex melle solo, multum quidem cocto, tantum tamen refrigerato, ut hac in re fontanæ aquæ similis æstivo tempore foret. At quemadmodum per cutem humorem redundantem evocare melius esse cognovi, sic medicaminibus urinam cientibus eundem per vesicam educere deliberavi, dandamque ope-

ram censui, ut per alvum etiam detraheretur. His animo præsumptis . . . medicamento aqueum humorem per alvum educente primo usus sum (*k*); post aquam, in qua asarum & apium ferbuerant, bibendam exhibui (*l*). Cum itaque duobus primis diebus his remediis adhibitis uterus minus fluere cœpisset, 3^{tio} die rursus haud multum medicaminis illius exhibui, quod per alvum trahebat ea, quæ in uterum repabant; cum non solum per urinam, sed per alvum etiam humorem derivare vellem (*m*). Ab eo die postea quotidie & melle eam perunxi, & corpus confricui mollissimo primum, tum asperrimo sindone (*n*): montanarum insuper avium carnes & pisces saxatiles comedendos obtuli. Cum igitur diebus 15 hisce remediis usus essem, nullum prorsus morbi vestigium apparuit.

(*k*) Confer §. 43.

(*l*) Confer §. 46.

(*m*) Confer §. 44.

(*n*) Confer §. 67.

HISTORIA II.

P. FORESTI (o).

Sequitur Auctor in ea ex integro pene AETII (p) methodum in leucorrhœa ipsi rubra dicta, quæ nempe sanguinem simul ob plethoram admixtum habet, curanda.

Uxori meæ carissimæ post mensium naturalem purgationem contigit aliquando, ut fluorem muliebrem, modo tendentem ad naturam sanguinis, modo ad bilem, experiretur; & quia sæpe facies rubore inficiebatur, & venæ turgidæ essent, sanguinem bis aut saltem semel in vere detraximus, & egregie juvabat (q) . . . Purgavimus deinde eandem cum decocto myrobal. citrin. & ʒe rhabarb. adjecto syrup. ros. ex infus. ros. rubrarum apertarum (r). Et quia in lumbis sæpe dolebat, loca renum frequen-

---

(o) Obs. & cur. med. Lib. 28. Obs. 21.

(p) Terrabibl. 4. Serm. 4. Cap. 64.

(q) Vide §. 66.

(r) Confer. §. 43.

ter inungi iussimus *ungvent. ros.* sed non ante purgationem totius corporis . . . . Ideo bilem purgavimus cum medicamentis ad bilem facientibus, aliquo modo adstringentibus (s), ut est *rhab. myrobal. succus ros. & earum syrup.* & quæ bilis acrimoniam frangunt. Dedi etiam aliquando pilulas ex *rhab. & myrob.* frequenter maceratas in succo *ros.* nam pilulis magis delectabatur; conficiebam autem hoc modo (t):

R. *Rhab. elect. frequentiff. irrorati*
succo ros. ʒij.

Myrob. citrin.

Chebul. Indarum infusar. in succo ros. aa ʒj.

Mastiches ʒj.

Spicæ ʒss. cum

Syrup. ros. laxat. de quibus
 fumebat semel in hebdomada in lecti exitu duas vel 3 vel 4 ad summum (u). Postea, cum modice distillaret, succida lana vino & rosaceo madente fovimus, summitatesque superiores (nempe brachia) vinculis deli-

(s) Confer §. 45.

(t) Confer §. 45. No. 1.

(u) Confer §. 44.

gavimus. . . . Sed & leviter urinam provocantia & simul bilem contemperantia propinavimus, ut hoc vel simile decoctum (x):

R. Rad. Cichorii cum toto

—— Endiv.

Summitat. Lupul.

———— Borag.

———— Fumar. aa M. j.

Lactucæ M. ss.

Iujubar.

Sebesten recent. aa No, vij.

Capill. Vener

Polytrichi aa pug. j.

Sem. Anisi ʒij.

Sem. 4 frig. major. aa ʒjss.

Flor. ros. rubr. pug. j.

Sem. papav. alb. ʒj F. deco-

ctio pro ꝑb j. Coletur, & sacch. dulcoretur, & arom. spec. trium sant. ʒjss M. Deinde bibat vinum rubrum stypticum Gallicum (y); & recte habebat. Deinde quoque ex hac MR^a vel simili ad magis restringendum:

R. Conserv. ros. antiqv. ʒjss

Diacydon. sine spec. ʒss

Conserv. fl. Cichorii ʒj.

(x) Confer §. 46.

(y) Confer §. 56. sqq.

♂ trium fant.

Corall. rub. usti & loti aa
℥jss cum

Syr. Cotoneor. F. MR_a.

Utero etiam abluto decocto hordei & lentium cum paucis saccharo, postea etiam adjectis ros. ficcis, adhibito insuper in fine fotu magis adstringente, tandem recte habuit, optimo victu utens. Maxime juvabat in fine collutio adstringens (z), moderate refrigerans, quale illud est ab AETIO (a) commendatum: *succus plantaginis, polygoni stratiotæ, cydoniorum, & mespilorum.*

HISTORIA III.

EJUSDEM (b)

Exhibet curatam leucorrhæam arcano remedio BENED. FAVENTINI, aliaque notatu non indigna, præsertim solennem Auctori medendi methodum.

Matrona admodum biliosa . . . menstrua alba patiebatur, quæ colore flavo etiam

(z) Confer §. 71.

(a) l. c.

(b) l. c. Olf. 22.

lindeolum inficiebant (c). Primo igitur materiam communem aggravantem hoc medicamento leniente eduxi (d):

℞. Cassiæ recens extractæ ℥j
Pulp. Tamarind. ℥jss
Myrobal. citr. subtiliss. pulveri-
fat. ℥j.

Saccharo asperso F. bolus. Cepit in diluculo. Deinde hunc syrupum 5 diebus continuis propinavimus:

℞. Syr. de succo acetosæ ℥jss
—— ex ros. ficcis
—— myrtini
Mellis ros. colati aa ℥ss
▽ꝝ plantag.
—— acetos.
—— endiv. aa ℥ij. M. pro 2 do-

sibus.... Deinde illam ita purgavimus (e):

℞. Diacatholici ℥vj.
Elect. de succo ros. ℥jss
Rhab. electi (sine spica) ℥ij
Myrob. citrin. ℥ss. cum ℥iij
Decocti commun. flor. & fru-
ctuum, addendo

(c) Confer §. 4. I. No. 2, a).

(d) Confer §. 43.

(e) Confer §. 44. sq.

Syr. ex infus. ros. pallid. ℥ss. M. F. potio. Deinde ablata jam causa antecedente, syrups adhuc semel reiteratis, & sumptis pilulis in præcedente Observatione dictis, injectoque cremore hordei cum succo plantaginis & mucilag. cotoneorum, nam ex acrimonia bilis sentiebat ardorem in collo uteri (*f*), & exhibita emulsione sem. 4 frigid. major. & pap. propinavi & illud, quod erat secretum Præceptoris mei, quo multas curavit mulieres, præcepi nimirum, ut jejuna hunc prius bolum per 6 horas ad minus ante cibum fumeret; deinde potum per 15 dies:

R. Album. ovi recent. & non coct.

No. ij.

Thur. masculi

Boli Armen.

Terræ Sigill. aa ℥ss. Pulverisentur pulverisanda & M. ac patienti exhibeatur (*g*).

R. Vini rubr. stiptici extinct. chalyb. pluries in eo ℥jv.

Gummi Arab.

——— Tragac. aa ℥ss M. & F. potus (*b*), detur in diluculo. Hæc . . . egregie sæpe juvabant.

(*f*) Confer §. 71.

(*g*) Confer §. 51. 55. c). §. 58. No. 2.

(*b*) Confer §. 51. 58. No. 2, e).

HISTORIA IV.

P. P O T E R I I (i).

Exhibet simplicissimam leucorrhœæ medendi methodum, quæ tironibus pro modulo inserviet, præsertim cum pulchro se remedium commendet selectu.

Perill. D. HELENA de FASANINIS annos 50 nata, uterinis doloribus nonnullis mensibus assidue conflictabatur cum inappetentia, cordis palmo, syncope, & aliis. Hujus doloris causa proxima erat fluor albus uterinus, acrimonia membranas, nervos uteri, & circumjacentes partes vellicans . . . Fluxionis materia subcitrina & male olens & purulenta erat: hinc ulcus vel in corpore uteri vel ejus cervice. Scopi curatorii erant, fluxionem sistere, dolorem sedare, ulcera mundificare & exsiccare. Ad quæ peragenda totum corpus prius repurgare decrevimus; quo facto partes læsas robo-

---

(i) Insign. curat. & singul. observ. Cent. 2. cap. 7. apud. F. HOFFMANN, Opp. suppl. I. P. I. p. m. 116. sq.

rare, & reliqua explere. Ad corpus repurgandum sequenti potione usi sumus:

℞. Agaric. trochisc. ℥jvss infund. in
 ∇æ Artemis. f. q. In colat. dissolve

Elect. diaphœnic. 3 v.

Data fuit mane, ut moris est, ex qua multoties purgata fuit. Sequentibus diebus pro syrupis præparantibus capiebat his in die decoctum artemisiæ, matricariæ, melissæ, ablinthii Pont. calendulæ, betonicæ, & pimpinellæ, ad 3vj pro dosi. Iterum purgata fuit sequenti potu (k):

℞. Rad. bryoniæ siccæ ℥ijss infund. in
 f. q. decocti præscripti,
 in colat. dissolve

Elect. de succo ros. sol.

—— diaphœnici aa 3ijss. Data fuit hæc potio mane, ex qua similiter probe purgata fuit. Postmodum ut penitus fluxio summo veretur, capiebat sequentes pilulas mane:

℞. Gummi ammoniaci

—— opopanax

Myrrhæ

Mastiches aa 3j

(k) Confer. §§. 44. 45. No 1.

Agarici trochisc. ℥jv
 Scammoneæ spagyr. more pptæ
 ℥ij.

Croci ♂ reverberati ℥iij.

Macis

Succini essentiaæ aa ℥ss

Lap. hæmatitis ℥jss cum

Syr. de Artemisia F. massa (1).

Capiebat ℥ij in tres pilulas singulis diebus,
 3 horis ante prandium. Atque his dolores
 illi atroces & contumaces una cum fluore
 illo pravo in totum sublatis fuerunt, & ab-
 hinc quinquennio sanitate felicissima po-
 titur.

H I S T O R I A V.

J. H. S T A R C K I I (m)

*De inveterato fluore albo tribus tantum
 remediis intra 14 dies feliciter curato.*

Ducis N. N. conjux, postquam singulis
 annis parere desisteret, incidit in continu-

(1) Confer §. 55. c). §. 58 No. 2. e).

(m) Misc. nat. cur. dec. 3. ann. 9 & 10. obs. 168.

um fluorem album adeo molestum, ut partes in effluendo vicinas corroderet. Variis usurpatis remediis, cum molestiam hanc ulterius ferre non posset, me implorat tandem . . . Igitur . . . præscripti sequentem $\S_{em}$:

R. Specif. ceph. D. M. $\S j$

$\odot$ fulm. rite ppt. gr. iij. M. S. $\S$ catharticus pro dosi, quem in jusclo calido . . . assumpsit, & vel decies inde per alvum deiecit cum aliquali virium jactura. Hinc die (postero) eam ab omni medicamentorum usu liberam reliqui; interim tamen eadem die duo sequentia remedia ut in pharmacopœa debite præparentur, sollicitus fui :

R. Limat. chalyb. finiff. $\S s$. D. ad chartam in duodecuplo divisum. S. $\S$ sangv. temperans, cujus qvovis mane No. j. sumatur. Porro

R. Therebinth. Venet. q. f.

Myrrh. elect.

Croci Austr.

$\S$ Castor. elect. aa $\S s$

Camphoræ

$\square$ ri Vitriolat.

Ocul. 69 crud. in alcohol redactor.

Corall. rubr. ppt. aa $\S iij s$. M.

F. l. a. pil. No. 9 ex $\S j$. inaur. S. singula-

res pilulæ, quarum a meridie ac vesperi No. 9 sumendæ cum syrupo viol. quo delectabatur, ad nauseam pilularum, quam habebat, evitandam. Die 3 incepit præscriptis remediis uti, & ut accuratam diætam observaret, evitando præprimis omnia acida, falsa, & acria, svasi; in quibus omnibus mihi . . . obtemperavit. Hinc . . . elapsis 8 diebus fluor iste albus in minori copia effluere incepit, ita ut die 10mo curationis plane desisteret. Interim me auctore continuavit usum præscriptorum medicamentorum usque ad (15^{am} curationis) diem, quæ ab hoc morbo molesto & curatu difficili . . . feliciter curata fuit . . . Vivit adhuc sana & vegeta in hunc usque diem, quo hæc scribo, quasi nunquam hoc molesto morbo afflicta fuisset.

HISTORIA VI.

J. A. M Ü N N I C H I I (n)

Sistit pertinacem admodum leucorrhœam cum symptomatum coborte, nec nisi varia ac diuturna remedium administratione superabilem.

Matrona duo de triginta annorum, temperamenti sangvineo-phlegmatici, non multo post partum difficilem, sub quo non admodum provide ab obstetrice tractata est, incidit in leucorrhœam (o) benignam. Principio parcius, dein quotidie uberius humer albicans mucosus e muliebribus continenter prodibat; menses defecerunt; accessit pruritus ac dolor genitalium in dies major; facies expalluit, abiit appetitus, viresque haud parum decrevere. Ægra evasit segnis, continuoque mœsta, præsertim quod e fecunda facta sit sterilis. Quod si fluxus aliquando subsisteret, oriebantur phlogoses, cephalal-

---

(n) Apud A. E. BÜCHNER. miscell. phys. med. math. A. 1730. Febr. Cl. 4. art. 5. p. 889. sqq.

(o) Confer. §. 17.

gia, palpitation cordis, & anxia spiratio (p). Inter varia tentata incassum dum consilio Medici demum emmenagogis uteretur, incidit in nimium mensium profluvium cum summa virium jactura; quod sponte iterum in mensium suppressionem cum universorum symptomatum priorum incremento ac duratione longiore mutabatur. Tandem consultus Auctor hunc in modum curationem adornavit:

1) Væ So in pede, scopo plethoræ minuendæ & sanguinis ad ima derivandi, instituta (q). Inde

2) Salia media incidentia quotidie hora 2da pomeridiana in pulv. data, &

3) Balsamicæ pilulæ ad mentem STAHLII compositiæ No 15 quolibet vespere exhibitæ, desuperqve

4) Vinum medicatum postero mane hauriendum datum:

R̄. Rad. Rhab. ℥jss

—— Zedoar.

—— Aristoloch. rot.

—— Ari aa. ℥ij.

—— Pimpin. alb. ℥iij

Herb. Melissæ M. ij

(p) Confer §. 36.

(q) Confer §. 66.

Herb. Artemis.

—— Serpill.

—— Origan. aa. M. j.

Fol. S. S. S. $\mathfrak{z}$ j

Cort. Aurant.

—— Citri aa. $\mathfrak{z}$ ij. M. F. Species infundendæ in Vini mensuris ij more solito, sumatqve continuis 3 diebus mane qvovis q. f. ad alvum ter qvaterve movendam. Præterea

5) Balneum uterinum administrabatur, e sequentibus speciebus confectum:

R. Rad. Valerian.

Petrosel. aa. $\mathfrak{z}$ ij

Summit. Juniperi $\mathfrak{z}$ j

Herb. Matricar.

—— Melissæ

—— Serpilli

—— Fumar. aa. M. j.

—— Majoran. M. $\mathfrak{f}$.

Flor. Chamom. Rom. $\mathfrak{z}$ ij

—— Lavend. $\mathfrak{z}$ vj. M. F. saccu-

lus inde, totum valens hypogastrium tegere, qvi in lebetem ∇ æ fervidæ per $\frac{1}{2}$ h. indatur, & ægrotæ postmodo hanc in aquam qvotidie hora 4ta a meridie per triduum immissæ hypogastrio calide applicetur; unde rursus in lectum egressæ probe sudandum erat. Atqve hæc methodus triduo semper

tenebatur, 4to autem die præter vespertinas pilulas nihil præbebatur medicamentorum, sed jura vinosa aliique refocillantes cibi concedebantur. Continuata sic medendi ratio fuit, quoad post egressum e balneo nihil materię mucosę aquis innatare amplius est observatum, quę principio admodum copiosa præsto erat. Cum vero post 4 circiter hebdomades ita exactas imminuta quidem, at non dum ex integro sublata, fuisset ægritudo, elapsis 14 diebus curatio omnis eodem ordine denuo est resumpta, sub cujus finem semper

6) Essentia balsamica STAHLII (r) aliquamdiu usurpanda data. Post bis resumptam hancce curationem intra 8 hebdomades leucorrhœa cum omnibus symptomatibus desiit, menses ordinati reversi, & matrona haud ita multo post imprægnata elapso anno sanum enixa est puellum.

(r) Fundam. chemiæ T. 2. p. 178.

HISTORIA VII.

H. P. JUCHII (s)

Continet exactissimum prototypon tironibus perquam utile, ex quo, qua ratione in medicina leucorrhœæ faciunda ordinate iis procedendum sit, liquido intelligitur.

Virgo duo de vigesimum ætatis suæ agens annum, phlegmatico potissimum corporis habitu (t), nimium decocto ex fabis Coffee, otio (u), & in primis mœrori silentioque (x) indulgens, illo primum mali genere agitari cœpit, quod virginibus & mulieribus, quæ vitam sine diætâ sine motu vivunt, naturæque necessitatibus detrahunt, sæpe plurimum evenire solet, mensium nimirum suppressione. Atque cum ex horum defectu nullum sanitatis suæ, ut ipsi videbatur, pateretur detrimentum, nisi quod circa tempus menstruum eluctantes sanguinis motus,

---

(s) Diff. sistens virginem fluore albo benigno laborantem. (4to Erford. 1730. Resp. C. F. BOCKSHAMMER.) §§. 2. 18. sqq.

(t) Confer §. 7.

(u) Confer §. 78.

(x) Confer §. 11.

horrorem etiam universum corporis habitum invadentem ægrius ferret, eorum integritatem fusque deque habuit. At enim 4ta ab iis suppressis periodo tam tetrīs acerbisque lumborum & uteri correpta doloribus, ut die nocteque nullam quietis partem caperet, atque genibus subinde nixa vix locum situmque corporis convenientem inveniret, quo conceptam illam ab animo doloris molestiam abstergeret. Jungebatur deambulando spirandi difficultas summa. A sumptis alimentis fructum sensit corpus nullum, sed veluti tabe confectum molle laxum segneque efficiebatur. Vi ergo symptomatum in dies ingravescente sanitati suæ consultura ab aniculis, quæ lateri ejusdem hærebant, expetit auxilium, qui muliercularum senatulus morbi fomitem in stomacho latere autumans ejusmodi ægrotæ præbet potionem, quæ penè ad interitum eandem dedisset; parum enim abfuit, quin disrumperetur media, cum ejus vi lien, pulmones, jecur, & cor atque omnia intestina seditione facta conarentur foras erumpere. Accessit vero anus alia, quæ catameniorum vitium morbi causam tulisse sentiens unice menses restituendos clamat; atque huic fini vini Mosellani cum sabina crocoque multo & pane mellito decocti aliquot mensuras ægræ propinat, quod

illa avide haurit, eo quidem tempore, quod inter duas purgationes menstruas intercedere solet, & sanitatis mox recuperandæ spem concipit. Parum tamen etiam vinum non apto tempore datum tulit præsidii; potius passio illi fiebat amplior, symptomata acrius vehementiusque commovebantur, & die ex die ducta mirum sæviebant in modum, donec naturæ cooperantis beneficio sarcina corpori infesta multis tandem sub torminibus exitum moliri cœperit. Factum enim est, ut 5to valetudinis suæ mense, eoque, quo alias stillabant catamenia, termino citrinus primo, maximam tamen sanguinis purpurei partem continens, postea subalbidus per genitalia prodiret humor (y), qui in principio paucus, suffecto autem tractu temporis robore omnibus fere diebus manabat copiosior, ita tamen, ut ea periodo, qua fluere alias solebant menses, eadem nunc reverterentur, parci quidem, perque 2 durarent dies, iterumque ab eorum cessatione dicta superius erumperet illuvies. Urina ex cruditatibus toto corpore conceptis turbida naturali defluebat itinere, & ceu squammis mixta pondere mox petebat fundum. In his

---

(y) Confer §. 18. g).

itaque suis, quas jam per 3 menses pertulit, molestiis, & quod totum corpus sordibus squallere miserum esse perpenderet, coloris-que bonitas corrumperetur, serio de artis præsidiis, quæ morbus requirebat, cogitat... Ad profigandum itaque hunc affectum animo intento & defixo respeximus, atque dedimus operam, ut humores noxios toto corpore conceptos per vias convenientes educeremus. Cui quidem negotio conficiendo, & quod solennem sanguinis excretionem suppressam morbi causam attulisse deprehendebamus, de eo pertusa in pede vena subtrahendo meditabamur; ast vires attenuatæ, pulsus sæpe plurimum languidus, sanguis item intra canales parvus, monebant, ut ne huic præsidio generoso locum daremus. Quapropter neglecta Væ Se... mitibus primum evacuantibus pilulis... STAHLII (2) fomitem morbi aggrediebamur, quarum matutino tempore pro dosi ʒj dedimus; sequentibus autem diebus ad sanguinis immunditiam corrigendam ex usu nobis erat hæc MR^a:

R̄. Eff. Rorismarin.

—— Succini

TRæ ʒ ii ☐sata aa. ʒj.

---

(2) Confer §§. 45. 63. b).

Cujus MRæ singulis diebus m. & v. 40 gtt. vice una præbuimus. Quarto vero quovis die dictarum pilularum usum iterum commendabamus (a). Potus soliti loco hausit ægrota decoctum ex ras. ligni lentisc. sassaf. passul. min. bacc. laur. junip. sem. coriand. (b). His per 20 circiter dies adhibitis, licet in principio ab usu harum pilularum fluxionem augeri, eandem tamen sensim multum minui, observavimus. At exacto menses curriculo sanguis nunc iterum ea copia, quantam corporis conditio ferebat, despumari, quem vero rursus fluor albus excipiebat, ita quidem, ut cum antea tenax & viscidus per genitalia erumperet humor, jam destillaret tenuis, parcus. Quare ubi magna ex parte corpus a colluvie serosa purgatum animadvertēbamus, in eo studium porro collocabamus nostrum, ut non intermisso pilularum, nunc 6to quovis die exhibitarum, usu (c), partibus internis antiquum rubor conciliaremus, non omissis iis, quæ ad humoris serosi reliquias ab utero revelendas atque ad corporis ambitum diverten-

---

(a) Confer §. 44.

(b) Confer §. 84. 49.

(c) Confer §. 57 No 1.

das facere videbantur. Quotidie proinde
binis de die vicibus hanc propinavimus
MR^{am} (d):

R. Eff. cort. Aurant.
— millefol.
— pimp. alb. aa. ʒj.
— TR^a vitriol. ♂ LUDOV. ʒss.

D. 30 gtt. pro dosi. Selegimus pariter ra-
dices, herbas, &c. corroborantes, atque
infuso theiformi sequentes dedimus (e):

R. Rad. Zedoar.
—— Bardan. aa. ʒss
Herb. Rorismar;
—— Abrotani
—— Salviæ
—— Melissæ
—— Menth. crisp. aa. M. ij.
—— Galeops. fl. alb.
Flor. Chamom. Rom. aa. p. iij.
Sem. Fœnic. ʒij. M. concis.

contus. S. species forma theata usurpan-
dæ. Hac medendi via ægrota nostra ad pri-
stinam perducta sanitatem; neque externis
aliis remediorum opus erat formis... Color
faciei ... sub hac... passione corruptus jam

(d) Confer §. 53 & 58 No 2. e).

(e) Confer §. 53 No 1.

iterum micare vividus, sanguis pariter menstruus nulla amplius sequente turpi colluvie via statim tempore progrediebatur regia. Postremo cum magnum curationis recte faciendæ momentum in diætâ positum esse rationis suffragio omnes ex omni memoria asserunt Medici, eandem ægotæ etiam nostræ curatius paulo servandam commendavimus. Aerem proinde, quem, dum ægra nostra morbo implicita teneretur, cœli tempestas concitavit frigidum, a corpore arcendum svasimus; hujus enim vi totum corporis habitum gravius affici, cœca corporis spiracula constipari, rejectisque intus, qui exspirare debebant, humoribus... fluorem album magis firmari docuimus. Atque interdictis alimentis frixis, pingvibus, fumo induratis, adstringentibus etiam & acidis, a quibus si non excitari, foveri tamen & augeri fluxionem albam SYLVIVS (f) notat, ac iis, quæ a stomacho nec facile vinci, neque distribui, aut excludi queunt, cibos, qui a tenero ventriculi amplexu prehendi, liquari, ac robur viscerum erigere poterant (g), v. c. carnes pullorum cum nuc,

---

(f) Prax. med. L. 3. C. 4.

(g) Confer §. 75.

moschata, vituli cum major. conditas, magis tamen veru infixas, ad ignem versatas, capere iussimus. Potus erat decoctum (superius) traditum, non tamen nimius ille, sed modicus, quandoque vinum, cui rosmarinus vires medicinales (b) communicaverat, rubrum. Somno & vigiliis, ut modum in iis tenendo satisfaceret, hortati sumus. Excretiones naturales v. g. urinæ, sudoris, in statu etiam morbi sæpe plurimum vigeabant; alvo autem semel saltim hoc in morbo impeditæ compressæque necesse fuit conciliare libertatem. Aggregatæ enim tum in intestinorum tubo feces, & qui in illum corrivantur varii generis humores, in primis pituitosi, aere impuro & crassiori elevato, excitabant flatus varietate & impetu ludentes, sonos etiam interdum affectantes, & intestina distendendo doloris efficiebant sensum. Quam quidem alvi adstrictionem continuato pilularum usui tribuendam vix putamus... sed magis neglecto corporis motui, cui tamen admonita sensim assuescere cœpit (i). Demum injuncto etiam decenti affectuum regimine (k), ... quem in medendo optavimus, assecuti sumus terminum.

(b) Confer. § 3 c).

(i) Confer § 78.

(k) Confer §. 79.

HISTORIA VIII.

L. HEISTERI (1)

*Exhibens contumacem puellæ impuberis
leucorrhœam, methodumque Auctori ad
curandum hunc morbum usitatam.*

Galli filiolæ septenni leucorrhœa labo-
ranti 1733 die 6ta Julii rogatus præscripsit:

R. Herb. millefol. c. flor. M. j.

Raf. lign. Sassafr. ʒj. M. conc. gr.
modo D. fig. Species theata forma bis quo-
tidie ad vascula 3 bibendæ.

R. Effent. lignor. ʒss

———— Cascar. ʒjss. M. D. gtt.
xv. pro dosi cum infuso priore.

R. Pil. balsam. STAHL. ʒjss. D.
alternò vespere No. 7 sumendæ. Alternis
quoque diebus imperatum balneum cum ros-
marini, salviæ, millefolii aa M. j. paratum.
Sed leucorrhœa, appetente licet, pro-
beque dormiente ægra & hilari, nihilomi-
nus pergebat, ut ante. Idcirco 18va No-
vembris priorum in locum data:

---

(1) Medic. chir. u. anat. Wahrnehm. 2. Band.
No. 128.

R. Herb.

R. Herb. virg. aur. M. j.

Rad. torment. ℥℞.

Raf. lign. fassafr. ℥j.

Flor. rosmarin. p. ij. M. conc.
gr. modo D. Species pro infuso prioris ad
modum usurpando.

R. TRæ ♂ ii ☐fat. ℥j

Eff. succin. ℥ij. M. S. gtt. 20
bis de die cum infuso præcedenti.

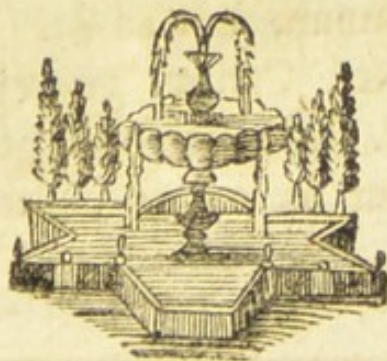
R. Off. Sep. ppt. ℥vj.

Succin. ppt. ℥℞.

Croc. ♂ aperit. STAHL. ℥j.

Ol. still. caryoph. gtt. ij. M. F.

♂ qvovis vespere ad cultri cuspidem ante
somnum fumendus. Pilulæ quoque STAHLII
qualibet hebdomade interpolandæ, tota-
que hæc curatio in mensem continuanda
injuncta. Sicque mali emendatio est con-
secuta.

HISTORIA IX.

E J U S D E M (m).

*In qua specimen leucorrhœæ cum ulcere
uteri curatæ habetur.*

A. 1728 die 28 Aug. mulieri 40 annor.
leucorrhœam cum ulcere uteri passæ sequen-
tia præscripsit:

R. Rad. eryng. ʒj.

Herb. anthos M. j.

Flor. lavend.

— cheiri aa p. iij.

Cass. caryophyll. ʒiij. M. conc.

cr. modo D. Species bis de die forma theati
infusi bibendæ.

R. Nitri regener.

☐ Vitriolat. aa ʒij.

Sal. Absinth.

Cinnab. ʒ ii aa ʒj.

Extr. Castor. gr. vj

Ol. still. Caryoph. gtt. vj. M. F.

☞ ante somnum ad cultri cuspides ij capi-
endus.

R. Extr. Aristol. rot. ʒj.

Aloes depur.

Myrrh. rubr. aa ʒj.

Extr. helleb. nigr.

— gentian. aa ʒss

Opobals. liquid. q. s. F. pil. gr.

j. consperg. pulvere liqvirit. S. No. 15 ante somnum.

R. Ungv. diapomphol. ʒvj.

♀ vivi ʒij. Subige in mortar vitreo. Adhibeatur externe m. & v. Ab his paulo post melius habuit; sed curæ accelerationem roganti die 14ta Septembr. præscriptum porro

R. Cinnab. vulgar.

♂ crud. aa ʒss

Mastich.

Myrrhæ

Succini

Olibani aa ʒj. M. contus. gr. modo D. pro suffitu, ut m. & v. inde aliquid prunis injiciat, fumumque infusus modo ad genitalia & hypogastrium admittat. Porro consilium datum, ut m. & v. ungventum ♀ le vulgare pisi magnitudine cuilibet tarso calide infricet. Die 30 Novembr. e lapsu vulnus penes malleolum pedis dextri ortum multum aqvosi humoris plorabat, simulque leucorrhœa aliquatenus revertit a-

cris & mordens: eapropter omnia remedia ordine pristino resumpta sunt, a quæ plane convaluit.

HISTORIA X.

ANT. L. B. DE STÖRCK (n)

Casum prorsus singularem sistens leucorrhææ diuturnæ, suppressæ primum, dein in reversione acerrimæ, tum alterum quoque suppressæ, tandem purulentæ factæ, cum varia tam ipsius quam symptomatum curatione.

Femina 42 annorum, sanissima alias, 7 abhinc annis (causam ignorat) cœpit fluore albo continuo laborare; & ab eo tempore nil sanguinis menstrui amplius comparuit. Materies ex utero prodiens sub initium lenta, mucosa, subalbida fuit; in hypogastrio autem advertebatur tensio, & dolor punctorius vagus. Præterea urina subinde tenesmo retenta aut difficilis reddita est. Usu balneorum & variorum remediorum spatio 9

(n) Libell. 2 de cicuta Cap. 2. cas. 13.

menſium hic fluxus ſuppreſſus fuit. Verum manſit in hypogaſtrio tenſio & dolor punctorius, & ſæpius obſervatus eſt urinæ teneſmus, & (o) vagi calores frequenter caput turbarunt, ſupervenerunt leves leiſythimiæ, & fere quotidie verſus vesp̄as ſpinam dorſi horror perrepiſit. His ſymptomatibus ſolo decocto althææ medebatur ægra. Per integrum fere quinquennium malum fuit ſatis mite, ægra habuit vires, & poterat ſuos labores peragere. Dein autem erodentes orti ſunt dolores, hypogaſtrium tenſum ex minimo attactu valde doluit, & demum retenta eſt urina & alvus. Enematibus emollientiſſimis, & ſimilibus fomentis tandem cœpit urina prodire acris turbida, & alvus dura nigra globosa. Levamen inde habuit ægra, recuperavit iterum ſuas vires, & potuit extra lectum eſſe. Externo attactu deprehendebatur in medio hypogaſtrio tumor durus, in quo continuus percipiebatur dolor ardens, erodens, pungens. Atque ideo hæc femina balneo emollientiſſimo quotidie per binas horas inſedit, & 8va die, quo hoc balneo utebatur, prodiit ichor ſubſcuſus, acer, foetidus, & dolo-

---

(o) Confer. §. 36.

res ardoreſque inde levabantur. Simili balneo adhuc per 14 dies uſa eſt, & multo melius inde ſe habuit; etenim hypogaſtrium ſat rudem attactum ſine dolore tulit, & ægra potuit ambulare abſque moleſtia. Verum fluxus ichoris acerrimi ſemper factus eſt copioſior, & eroſa eſt uteri vagina & vulva (p). Hinc remedia externa internaſque applicata fuerunt. Per aliquot dies ægra ſubinde ſibi levata videbatur, & fluxus fuit admodum mitis: dein autem auſi ſunt iterum dolores, ſupervenit febris, retenta eſt urina. Hinc enematibus & fomentis urinæ viæ iterum debebant liberari; & inde ichoris fluxus copioſior fuit. Senſim ægra debilitata eſt, cœpit vespertino tempore horripilationes conqveri, dein calores, & noctu copioſe ſudavit (q). Tentata quæcunqve nil juverunt; imo dolores ſemper fiebant magis vivaces, pertinaciores, & materies magis ſœtuit, & fuit acerrima. A medicis relicta demum ad noſocomium venit tota emaciata, cachectica. Tentavi omnia remedia, quæ in ſimilibus caſibus profuiſſe alias vidi; præterea decoctis demulcentibus & diæta molli

---

(p) Confer. §. 35. B. a).

(q) Confer. §. 35. B. h).

conabar involvere acrimoniam. Vires videbantur paulisper augeri, & mens fieri alacrior; verum febris vespertina & sudor nocturnus continuarunt: neque imminuti sunt dolores, neque fluxus mitior redditus. Hinc quum adverti, me remediis usitatis actum agere, transivi ad usum cicutæ (r), dedi autem simul decoctum saturatum radicis althææ, & leni infuso cicutæ, quod lacte factum est, curabam sæpius per diem vulvam & uteri vaginam elui (s). Intra paucos dies magna fiebat mutatio, remiserunt dolores, febris vespertina erat mitior, somnus magis tranquillius, sudor minus copiosus, neque materies utero effluens adeo fœtuit. Decimo octavo die jam dedi nyct-
hemeri spatio 24 grana de extracto cicutæ. Symptomata omnia fere quotidie in melius mutata sunt; dolores tamen subinde adeo vivi fuerunt, ut opio debuerint sopiri. Trigesimo die dolores erant enormes urentes; accessit febris, sitis, & multum imminutæ sunt vires. Removi illico extractum cicutæ, non tamen propterea cicutam damnavi. Venam ægræ fe-

---

(r) Confer §. 55. a).

(s) Confer §. 71.

cui (t), & solum decoctum emollientissimum cum nitro & melle exhibui. Externe applicabatur cataplasma emolliens. Dum hæc febris accessit, filuit omnis fluxus uteri, urina reddebatur difficilior, non tamen penitus retenta est. Sangvis e vena missus fuit spissus, phlogisticus. Mala hæc symptomata absque omni fere remissione in 4um diem durarunt, ægra sæpius sensit horrores; 4to die debilis admodum fuit ægra, pulsus sæpius intermisit, observabantur frequentes caloris colorisque in facie mutationes. Demum versus vespertas, prægresso magno horrore & sudore frigido & levi animi defectu mucus prodiit ex utero, mistus striis sangvineis, & advertebatur magnus fœtor. Hinc omnes gangrænam letalem adesse clamitarunt. Verum post $\frac{1}{2}$ horam prodiit multum pus, & ægra se levatam sensit, & nox fuit quieta, & bono somno dein resiciebatur. Altero mane eam inveni alacrem, & pulsum habuit naturalem; puris fluxus mediocris continuavit. Solum iterum radicis althææ decoctum tunc sine nitro exhibui, verum junxi simul pilulas ex olibano, mastiche, sarcocolla, & mucilagine

---

(t) Confer §. 66.

gummi tragacanthæ confectas (u). Dolores circa uteri regionem pauci fuerunt, neque ulla amplius durities tactu observata fuit. His solis medicamentis & diæta molli spatio 12 dierum puris fluxus integre curatus fuit, & auctæ sunt vires. Quum tamen cessante puris fluxu per vices adhuc ichoris stillicidium animadvertebatur, & ægra subinde dolores pungentes vagos in utero conqvesta est, pilulas balsamicas seposui, & earum loco dedi extractum cicutæ: cujus efficacia dein intra 3 septimanas ægra integre sanata fuit. Etenim fuit torosa, robusta, agilis, nil conqverebatur, uteri omnis fluxus filuit, urina prodiit sine molestia, appetitus fuit bonus, somnus tranquillus reficiens.

(u) Confer §. 55. c).

HISTORIA XI.

RAULINI (x)

Leucorrhææ hæreditariæ, quam causæ procatarcticæ magnopere fovebant in impubere puella, mutata penitus vivendi ratione curatæ casum sistens.

Puella octennis, e matre leucorrhœam continuam ac debilitantem tam ante graviditatem quam in eadem passa in lucem edita, ultra semestrem fluorem album habens extenuabatur, stomachique jam tensiones perferentiscebatur. Cum vero lacte semper, jusculis, pullis & columbis vesceretur, atque a cunis jam vinum pitissaffet, ac vix bimulæ alternis diebus concessa fuissent caffèe, thea, chocollata, nec unquam e domo vel horto prodire fineretur: haud alioquin, quam tota vivendi ratione mutata, morbus videbatur curabilis. Idcirco aeris, aquæ, ac diætæ salubrioris causa (y) ruri habitatio loco edito, cujus per subjectam planitiem rivi majores fluebant, conductâ

(x) l. c. T. 2. P. 3. S. 2. C. 1. p. 233. sqq.

(y) Confer §. 77.

illi fuit, dataqve moderatrix ruralis magis quam urbanæ diætæ gnara. Alimenta non alia concessa, quam panis & ruri consveta jura, legumina, ac fructus; potui vero data aqua recens e petris versus meridiem scaturiens. Imperatus simul serena siccaqve tempestate corporis motus eum ad modum, ut nunquam, nisi post $\frac{1}{2}$ h. deambulationem ad jentandum admitteretur, nec prandium caperet, nisi post lassitudinem a deambulando, quod idem a prandio quoque factum (z). Porro mane quovis egressæ lecto præbebantur aliquot guttæ balsami Peruviani (a) cum infuso corticum amarorum ex aurantiis (b); omniqve octiduo pulveris Rhei grana aliquot in prandio ad primum jusculi cochlear admiscebantur toties, donec alvus mota est (c). Identidem vero seponebantur medicamenta, ne iis natura affvesceret. Exacto sic anno redierunt vires, perspiratio ad lenem usque sudorem, nunquam antehac obortum, invalescens promovebatur præbito mane, bihorio

---

(z) Confer §. 78.

(a) Confer §. 48. d).

(b) Confer §. 53.

(c) Confer §. 44. 45 No. 1.

antequam surgeret, balsamo Peruv. hausto-
que desuper infuso calido e veronica mare
& cortic. aurant. (d), leucorrhœaeque pe-
detentim remittens sub finem biennalis hu-
jus regiminis ex toto desit. Aliquanto post
puella in cœnobium translata, ubi ordina-
ta, minus tamen jam severa, vivendi ra-
tione observata sanissima mansit, ac debito
tempore catamenia quoque rite nata est.

HISTORIA XII.

EJUSDEM (e).

*Insolitum prorsus leucorrhœæ ab anevry-
smate carotidis exortæ exemplum suppe-
ditans, quo persanato leucorrhœa quo-
que conquievit.*

Matrona 30 annorum a $\frac{3}{4}$ anni haud exi-
guum læva in carotide externa gerebat
anevryfma cum pulsatione, ceterisque so-
lennibus anevrysmati symptomatibus. Ade-
rat insuper totius colli intumescencia cum

(d) Confer §. 49.

(e) l. c. T. 1. P. 2. S. 1. C. 9. p. 335.

dolore tenſivo inſtar pedis anſerini per totam omoplatam uſque adeo cruciante, ut caput neque gyrare neque affectum in latus movere ſine acerbo dolore poſſet. Junctus his etiam langvor aliquis fuit, ac ſomnus inquietus & interruptus, turbata ventriculi functio, & leucorrhœa cum continuo uteri dolore, aliisque incommodis nullas ægrotae inducias concedentibus. (f) Poſt omnia uſitata artis præſidia a Cel. cum medicis tum chirurgis per 18 menſes nequidquam tentata, Auctor tandem (g) ſecta crebrius vena, injuncta tenui diæta, cum moderato corporis motu, adhibitis balneis tepidis, ficcisque totius corporis frictionibus inſtitutis, ac datis potui diluentibus, leniter aperitivis, aqvis ſoteriis ♂libus, anevryſmati totique collo admovit cataplaſmata cum ſemper-vivo & aliquot ſolani foliis, ſub cinere coctis, parata. Quorum poſt bi-meſtrem fere adminiſtrationem anevryſma evanuit, omniaque ſymptomata diſparuere, ægra per 6 inde annos illibata ſanitate gaudente.

(f) Ibid. T. 2. P. 3. S. 2. C. 6. p. 372.

(g) Ibidem p. 370. ſq.

HISTORIA XIII.

J. STORCHII (b)

De leucorrhœa gentilitia cum rheumate capitis alternas tenente, ac demum utroque hoc malo Auctoris methodo percurato.

Rustica mulier 32 annorum, procera, cholérico-phlegmatica, laboris continui impatiens, ac septennium sterilis (i), A. 1723 die 12ma Junii pro continua quinque jam hebdomadam leucorrhœa opem rogabat, causam ejus ignorans, nisi quod memoria teneret, binas suas natu majores sorores eadem laborasse (k), quarum altera multas nihilominus proles nacta (l), altera vero sterilis fuerat. Præscripsi igitur:

℞. Eff. lign. sassaf.

— rosmarini

— succini

TRæ ꝑ ii tartarif. aa. ʒj. M. D.

(b) Von Weiber-Krankheiten 8 Band cas. 71
p. 274 sqq.

(i) Confer §. 35. A. d).

(k) Confer §. 8.

(l) Confer §. 35. A. d).

S. fumat m. & v. ad gtt. xxx. simulque data pulveris purgantis gr. xxv pro dosi. Die 29na, cum hucusque nil profecisset in melius, ordinavi

R. Extr. panchym. CROLL. ʒss
—— rhabarb.

Resin. jalapp.

ʒ ii dulc. aa. gr. v. M. cum

Eff. lign. sassafr. F. pil. No xij.
pro dosi.

R. Pulv. corall. alb. ʒij

—— off. sæpiæ ʒj. M. div. in
jx dos. vespertinas. Porro

R. Effent. rosmarin.

TRæ ☐ri aa. ʒij. M. S. gtt. xxx
mane. Sed his quoque in cassum datis, 24ta
Julii imperavi primam denuo MR^{am}, ac
præterea præbui

R. Rad. bardan. ʒj

Herb. beton. M. ij

—— marrub. alb. M. j.

Lign. sassafr. ʒss. M. D. pro thea-
to potu. Ab his leucorrhœa ita intermitte-
bat, ut non nisi ante & post catamenia flue-
ret, semperque 14 diebus intermediis abes-
set. Sed cum etiam sic sterilitas mansisset,
ægræ ulteriorem quoque opem poscenti A.
1724 die 15ta Aprilis imperata phlebotomia
in pede, datumque

℞. Effent. millefol.

—— lign. saffr. aa. ʒij

—— succin. ʒj. M.D. m. & v. gtt. 30.

℞. Pulv. purgant. gr. xxjv

℥ ii dulc. gr. jv. M. D. 3^{tio} post

V. S. die pro dosi. Inde leucorrhœa uberior
primum facta postmodo remisit: idcirco ite-
rata die 29na MRa, & simul datus pulv. co-
rall. cum nitro, non sine egregio levamine.
Die 20ma Maji præscriptum est

℞. Eff. rosmarin. ʒj.

— millefol. ʒij

— lign. saff.

— bals. Peruv. aa. ʒj. M. S. m.

gtt. 30 vesperi autem pulveres postremos;
itereturque catharticum diei 15 Aprilis. Tan-
dem 14ta Junii datum:

℞. TRæ ℥ ii ʒss

Eff. lign. ʒij. M.

℞. Corall. alb. ʒjss

Off. sep. ʒj

℥ ii ♂ lis cachect. ʒss. M. div. in

9 doses. Die 2da Septembr. narravit ægra,
se antehac rheumate capitis cum narium ob-
structione laborasse; & quamdiu leucorrhœ-
am patiebatur, ab rheumate se immunem
fuisse: ubi vero æstate præcedente leucor-
rhœa iterum substitit, rheuma capitis esse
reversum. Cum hætenus tempestas admo-
dum

dum esset calida, occipiente ejusdem mutatione rursus me illi medicinam facturum sum pollicitus. Die 12ma Sept. dysenteriam tunc epidemicam experiri cœpit, quam tamen potiuncula ex TR^a rhei & elect. diascord. FRACAST. brevi sopivit. Die 23ta phlebotomiam svasi; posteaqve præbui pil. purg. c. ꝯ dulci, & TR^a ꝯ ii. Die 11ma Oct. ordinavi potum theatum pro sanguine depurando cum rad. Bardan. Sarsap. lign. sanct. & Sassafr. in TR^a ꝯ ii. mistum, consuluique, ut veteris illius rheumatis causa aliquoties vesicantia furis aliud ex alio applicaret. Ab his tam bene habuit, ut A. 1725 puellam pepererit, enutriveritqve; licet deinceps nullæ aliæ proles successerint. Inde usque in A. 1728 sana vixit; hujusce autem Junio mense ac Martio insequenti dolorem in læva regione lumbari nacta est, quem primum oleo chamom. cum camphora, alterum vero emplastro miracul. c. camph. leniqve potu theato oppugnaverat; ab leucorrhœa autem immunis vixit.

I N D E X I.
A U C T O R U M.

A.

Acta Berolinensia (vid.
Gohlius)
Acta Hafniensia 234. 242.
Acta Lipsiensia 56.
Acta natur. cur. 120. 122.
133. 151. 172. 255.
Acta nov. nat. cur. 22.
Acta Parisina 9.
Aetius 7. 13. 97. 297.
300.
Albrecht 124. 159.
Alix 239.
Amatus 194.

Annales Vratislav. 33. 42.
49. 138. 143. 152. 162
189. 283.
Astruc 54. 70. 71. 72. 74.
76. 79. 82. 83. 86. 252.

B.

Baglivus 81.
Bajon 134. 202.
Baldinger 126.
Ballonius 57. 84. 131.
Bartholinus 242.
Bauhinus 133.
Becher 176. 249.
Behr 133

INDEX I. AUCTORUM.

Bertram 239.
 Blanckart 216. sq.
 Blasius 115.
 Bockshammer 312.
 Boehmer 98.
 Boerhaave 73.
 Bötticher 122.
 Bonetus 111.
 Büchner 52. 163. 308.
 Buchotz 98.
 Büchwald 141.
 Burggrav 172.
 Burton 121.

C.

Castro 34.
 Celsus 286.
 Cockson 266.
 Commentar. von Edinb.
 66. 233. 266.
 Commerc. Norimb. 35.
 108.
 Corbeius 257.

D.

Degner 152.
 Delius 200. 219.
 Detharding 201.
 Dispensat. Viennens. 234.
 249.
 Olæus 29. 79. 236. 239.
 250.

E.

Denius 252.
 Dhard 62.

Erastus 199.
 Ernesti 49. 162.
 Ettmüller 158. sq. 162.
 199. 235. 257.

F.

Faventinus Bened. 300.
 Fernellius 30. 159.
 Foësius 27.
 Floyer 275.
 Fonseca 55. 104. 158. sqq.
 236. 282.
 a Fonte Læl. 57. 119.
 Forestus 7. 97. 101. 153.
 178. 285. 297. 300.
 Frambesarius 188.
 Francus 252.
 Fürstenau 255.

G.

Gahrlied 31.
 Galenus 7. 57. 292.
 Gasser 247.
 Gehema 264.
 Geofroi 159.
 Gohlius 41. 51. 135.
 Graaf 8.
 Grülingius 278.
 Gulbrand 36.

H.

Hagendorn 39.
 Harder 15. 17.
 Hartmannus 200.
 Heilkunde neueste 268.

I N D E X I.

Heister 191. 320. 322.

Helidæus 235.

Henckel 258.

Hentrich 43. 103. 106.

Heucher 8.

Hildanus 277.

Hill 66.

Hippocrates 27. 29. 104.
274.

Historia morbor. Vratisl.
42. 157. 178. 238. 246.
256. 272. 276.

Hœchstetter 30. 34.

Hoffmannus (Frid.) 6. 10.
14. 29. 33. 37. 41. 48.
49. 96. 126. 142. 167.
168. 169. 188. 199.
225. 238. 244. 254.
261. 262. 265. 267.
269. 270. 303.

Hoffmannus (Maur.) 19.

I.

Jacoz 165.

Jensen 141.

Juchius 312.

K.

Kaltschmied 43.

Klein 76. 131. 138. 151.

Kœlichen 234.

Krapf. 210.

L.

Lange 251.

Lanzonus 150. 234.

Lentin 54. 249.

Leske 121.

Lindanus 200.

Loew 120.

Löffius 246.

Lotichius 264.

M.

Marx 217.

Mauriceau 21.

Mead 5. 159. 168. 233.
238. 261. 267.

Mercurialis 236.

Meynoldus 242.

Misc. natur. cur. 15. 11
31. 105. 107. 124. 155
153. 159. 201. 233
242. 243. 273. 277
305.

Montanus 34.

Morgagnius 6. 9. 30. 33
61. 62. 64. 110. 1200

Mortimer 121.

Münnich 308.

Muralto 105. 107. 111

Murray 201.

N.

Nenter 137. 162.

Nester 243.

Neuhold 108.

Nizet 268.

O.

Ovelgün 22.

P.

Palluci 120.

Panarolus 123. 219.

Paulli 180.

Paullini 30. 242. 251.

Pechlinus 31. 149. 283.

Pinaeus 63.

Pitcarnius 5. 87.

Platerus 162.

Polzer 209.

Pomme 79.

Poterius 303.

Q

Qvarin 210.

Qvercetanus 234.

R.

Raulin 4. 9. 36. 38. 42.

54. 55. 101. fq. 125.

129. 135. 137. 141.

164. 166. 197. fq. 232.

253. 272. 281. 285.

286. 288. 330. 332.

Reufner 181. 199.

Reydt 238. fq.

Rhodius 119.

Riedlinus 43. 46. 82. 103.

104. 105. 230. 270.

Riverius 13. 165. fq. 169.

171. 196. 228. 256.

Rommelius 153.

Rost 143.

Roux 134. 202.

Rücker 35. 51.

Rueff 240.

S.

Sachs 275.

Samml. Berlin. 200.

- - - - Fränk. 200. 219.

- - - - Leipzig. 55. 235.

Sauvages 8.

Schaarschmidt 56. 65. 76.

89. 140.

Schæffer 258.

Scheidemantel 177.

Schenck 133.

Schenkbecher 221.

Schlierbach 151.

Schraderus 200.

Schurigius 32.

Silvaticus 3. 11. 12. 14.

15. 29. 43. 46. 53. 97.

101. fq. 105. 158. 160.

276.

Sperling 8.

Stahlius 27. 249. fq. 281.

284. 311.

Starck 305.

Stoeller 211.

Y 3

INDEX I. AUCTORUM.

Störck 57. 99. 113. 150.
 170. 179. 181. 205.
 208. 209. 213. 216.
 220. 248. 265. 270.
 324.

Storch 18. 33. 44. 45.
 50. 52. 85. 86. 87. 103.
 128. 139. sq. 180. 244.
 245. 334.

Swalve 178.

Swieten 73. 75.

Sylvius 41. 256. 318.

T.

Terraneus 30. 31.

Thevart 132.

Thompson 55. 235.

Tillingius 138. 177.

Timæus 19.

Transact. Philos. 161.

V.

Vandermonde 121.

Varfavienses Observ. 60.

Velfch 181. 242. 247.

W.

Wachter 98.

Wedelius (G. W.) 174.
 234.

- - - - (J. A.) 62.

Weikard 45. 237.

Weitz 32.

Whytt 275.

Wincler 273.

Winter 189.

Z.

Zacutus 189.

I N D E X II.

R E R U M.

A.

Abortus leucorrhææ
causa 51. 68. &
effectus quoque 99.
Abcessus a leucorrhæa
suppressa 133.
Abstergentia diuretica in-
terdum conducunt in
leucorrhæa 179.
Acidum vitrioli efficax ad
leucorrhæam 236.
Acrimonia fluoris albi 15.
sq. nascitur ex ejus
diuturnitate 109. effi-
citque varia mala 110.
sq.
Aeris mutatio utilis in
leucorrhææ cura 285.
330.
Adstringentia leucorrhæam
curant 225. sqq. quan-
do danda? 227. qualia
optima? 233. exsiccantia
ibid. austeri 235.

Aetas quæ maxime leu-
orrhææ obnoxia? 29.
sqq. etiam tenera ibid.
Affectus animi leucor-
rhæam causant 39. cu-
ram impediunt 287.
Alba menstrua quid? (v.
leucorrhæam).
Album ovi cum aqua ro-
sarum sumptum sustulit
leucorrhæam 194.
Albus fluor (v. leucor-
rhæa).
Alimenta in leucorrhææ
cura qualia danda? 279.
Aluminosa balnea in leu-
orrhææ cura circum-
specte adhibenda 272.
Alvus qualis in leucor-
rhæa? 26. fluxa sol-
vit leucorrhæam 153.
Amor lascivus leucorrhææ
causa 40.
Amplitudo vulvæ ab uber-
tate leucorrhææ 97.

INDEX II.

Amuleta contra leucorrhœam 273.

Anacatharsis leucorrhœam solvit 150.

Anatome e leucorrhœa defunctarum quid doceat? 63.

Anevrysmâ carotidis externæ causavit leucorrhœam 332. sqq.

Animus dejectus morosus in leucorrhœam patientibus 27.

Antimonii vitrum ceratum efficax ad leucorrhœam 161.

Antiseptica quando in leucorrhœa danda? 205.

Antivenerea nec sola nec omnem leucorrhœam curant 87. sq.

Anxietas in leucorrhœa 26.

Apozema ad leucorrhœam efficax 246. sq.

Aquæ soteriæ curant leucorrhœam 176. sq. martiales 238. sqq. & calcis vivæ 235. & Bristolienfis ibid.

Asari laus in leucorrhœa 159. sq.

Ascarides cum leucorrhœa prodeuntes 18. sqq.

B.

Balneorum in leucorrhœa cura efficacia, præsertim

diaphoreticorum 269. roborantium 270. thermarum 272. frigidorum 275.

Balsamorum nativorum in leucorrhœa cura virtus 182. 215.

Basilicum silvestre specificè curat leucorrhœam in Cajenna 202.

Belgis leucorrhœa crebra est 41.

Benigna leucorrhœa quid? 7.

Berolini leucorrhœa crebra est 41.

Bristolienfis aquæ vis ad leucorrhœam curandam 235.

Brücknavienfis fontis efficacia contra eandem 239.

C.

Cachexia cum leucorrhœa 6. ejus causa 37. effectus 108. sq.

Calcis aqua efficax ad leucorrhœam 235.

Cancrorum oculi curant leucorrhœam 233.

Catamenia (v. menses).

Catarrhus suppressus leucorrhœam creat 55. 334. & vice versa 130. 141.

Catechu virtus ad leucorrhœam 236.

R E R U M.

Cathartica leucorrhœam curant 161. sqq. vel iterata vel continuata ibid. mitiora tantum danda 167. sqq.

Causæ leucorrhœæ proegumenæ 29. sqq. procatactica 39. sqq. proxima 61. sqq.

Cephalalgia a leucorrhœa suppressa 138.

Chlorosis cum leucorrhœa, hujusque causa 6. 37.

Cicuta leucorrhœam curat 205.

Coitus causat leucorrhœam veneream 79. in eaque dolorem creat, non item in vera leucorrhœa 79. & virum inficit 79.

Color leucorrhœæ 11. sqq. unde albus? 61. sq.

Complicata leucorrhœa quid? 6.

Composita remedia ad leucorrhœam 241. sq.

Conceptus leucorrhœam tollit 150.

Consistentia varia leucorrhœæ 14.

Contenta ejusdem 18. sqq.

Continua leucorrhœa 3.

Copaivæ balsami laus in leucorrhœa 185.

Copia leucorrhœæ 17. distinguunt leucorrhœam veram a gonorrhœa venerea? 75.

Corallia curant leucorrhœam 234. 243.

Corpora quæ prona in leucorrhœam? 35.

Cortex Peruvianus efficax in leucorrhœæ cura 219. sqq.

Coryza (v. leucorrhœa), ejus fluxus suppressus leucorrhœam causat 55. sq. 141.

Cydoniorum semen utile in leucorrhœa 194.

D.

Dauci laus in leucorrhœa 180.

Debilitas virium cum leucorrhœa 26.

Diabetes a leucorrhœa suppressa 131.

Dieteticum regimen in leucorrhœa 279.

Diagnosis varia leucorrhœæ 69. sqq. præsertim veræ a gonorrhœa venerea 71. sqq. quæ est admodum difficilis 89. sqq.

Diaphoretica leucorrhœam curant 186. sqq. 269.

Diarrhœa solvit leucorrhœam 153.

Diasari Fernellii laus in leucorrhœa 159. sq.

Dictamni albi radix leucorrhœam curat 181.

I N D E X II.

Diuretica curant leucorrhœam 178. sqq.

Diurnitas leucorrhœæ varia 94. sqq.

Dolores leucorrhœæ comites 26. ex ejus acrimonia etiam oriuntur 123. sq.

Dyspepsia cum leucorrhœa 26.

Dyspnoea cum leucorrhœa ibid.

E.

Ebeni decoctum efficax in leucorrhœa 190.

Effectus varii leucorrhœæ 96. sqq. præsertim suppressæ 128. sqq.

Embsensis aquæ laus in leucorrhœa 239.

Emeticorum virtus in leucorrhœa curanda 158. sqq. quæ hic optima? 159. sqq.

Emmenagoga leucorrhœam creant 41.

Essentiæ variæ efficaces ad leucorrhœam 244.

Exanthemata a leucorrhœa acri 126. sq. vel suppressione ejusdem 131.

Excoriationes genitalium a leucorrhœa 110.

Excrecentiæ ibidem ab eadem 119.

Exsiccantia adstringentia curant leucorrhœam 233.

Externa remedia ad leucorrhœam varia 252.

F.

Febris cum leucorrhœa 26. vel ab eadem suppressa 132. 138. sq.

Ferri virtus in leucorrhœæ cura 238. 272.

Fluor albus (v. leucorrhœa), ejus phænomena 10. sqq.

Folia quercus curant leucorrhœam 236.

Fonticuli tollunt leucorrhœam 276.

Fotus utiles ad leucorrhœam 258.

Freyenwaldensis fons leucorrhœam curat 238.

Frictiones utiles in leucorrhœa 257.

Frigida balnea sanant leucorrhœam 257.

Frigus humidum leucorrhœæ causa 41. sq.

Fumi utero immitteendi in leucorrhœæ cura 261. sqq.

Functiones quæ læsæ in leucorrhœa? 25. sqq.

Fungi uteri, vaginæ a leucorrhœa 119.

G.

Gangræna a leucorrhœa 110.

Genitalia (v. excoriatio, fungi).

Glandularum tumores subfidentes causant leucorrhœam 57.

Gonorrhœa ab leucorrhœa vera qvi dignoscenda?

71. sqq. benigna qvid? 7.

Gravidarum leucorrhœa 8. 46.

Gummi - resinæ profunt in leucorrhœa 216.

H.

Habitus corporis in leucorrhœa qvalis? 26.

Hæmorrhagia uteri leucorrhœæ causa 51. vel ejusdem effectus 124.

Hæmorrhoides cæcæ leucorrhœæ causa 59. sq.

Hæreditaria leucorrhœa 36. 330.

Historiæ selectæ leucorrhœæ 292. sqq.

Histerica passio comes leucorrhœæ 6.

I.

Impuberum leucorrhœam tollit pubertas 149.

Inanitio nimia a leucorrhœa poscit adstringentia 230.

Indicationes in leucorrhœæ cura 156. sq.

Infantum leucorrhœa 30. sqq.

Inflammatiō a leucorrhœa 110.

Ingesta leucorrhœæ causa 40.

Injectiones uterinæ ad leucorrhœam 264. sqq.

Inspectio pudendorum ad diagnofin leucorrhœæ requisita 76. sqq.

Intermittens leucorrhœa 3.

Inveterata leucorrhœa 2.

Inviscantia utilia ad leucorrhœam 194.

Juniperi grana laudantur in leucorrhœa 181.

Juvantia & nocentia an leucorrhœæ indolem determinent? 25. sqq.

L.

Lactis usus leucorrhœam revocat 281. metastasis leucorrhœæ causa 53.

Lactucæ sem. cremor curat leucorrhœam 242.

Landeccensis aquæ laus in leucorrhœa 238.

Lascivia leucorrhœam accersit 40. 42. sqq.

Lassitudo cum leucorrhœa 26.

Lauchstadiensis aquæ laus in leucorrhœa 238.

Laxitas vasorum uteri pertinax poscit adstringentia 227.

INDEX II.

Leucorrhœa quid? 1. e-
jus nomina varia 2.
57. genera 2. sqq. tem-
pora affligendi 5. 10.
phanomena 10. sqq.
qualitates 11. sqq. uber-
tas 17. contenta 18.
sqq. ubi endemia? 41.
mensium vicaria 51. e
quibus vasis scaturiat. 2.
6. 61. sqq. cum men-
struis fluens 66. sqq.
an tunc venerea? 81.
sqq. cessat deficientibus
menstruis 68. ejus causæ
29. sqq. symptomata
9. sqq. diagnosi varia
69. sqq. prognosis 94.
sqq. curatio 155. sqq.
historiæ selectæ 292.
sqq.
Ligni sancti laus in leucor-
rhœa 188. sq. & Ame-
ricanorum lignorum 187.
Litus ad leucorrhœam uti-
les 257.

M.

Maligna leucorrhœa 8.
Martialium vis in leucor-
rhœa cura 238.
Matrimonium leucorrhœam
causat 43.
Melancholia in leucorrhœa
27.
Menses albi (v. leucor-
rhœa), in leucorrhœa

qua ratione procedant
26. eandem varie cau-
fant 47. ejusdem sunt
vicarii 51. cessantibus
iis cessat leucorrhœa
68.

Menthæ aqua spirituosâ
efficax ad leucorrhœam
199.

Mercurialis ptyalisinus cu-
rat leucorrhœam vene-
ream, forte & veram
190. sqq.

Metastases leucorrhœa cau-
sa 53. leucorrhœa sup-
pressæ variorum malo-
rum causa 128. sqq.

Mœror leucorrhœa causa
40.

Molæ leucorrhœam creant
51.

Morbi uteri leucorrhœam
inducunt 39.

Moschata (v. nux)

Motus corporis in leucor-
rhœa cura necessarius
285.

Muliebri profluvium (v.
leucorrhœa).

N.

Neonuptarum leucorrhœa
43.

Notha leucorrhœa quid?
6. quotuplex? 7. sq.

Nux moschata esâ curat
leucorrhœam 199.

R E R U M.

O.

Obesæ leucorrhææ magis obnoxia 35.
 Oculorum cava elevata in leucorrhæa 27. livores 28.
 Odor leucorrhææ 15.
 Olibano curata leucorrhæa 217.
 Opobalsamo sanata leucorrhæa 184.
 Otium vitandum in leucorrhææ cura 286. sqq.
 Ovi album curat leucorrhæam 194.

P.

Palpitatio cordis cum leucorrhæa 26.
 Partus leucorrhææ causa 51.
 Pathemata animi (v. affectus).
 Pediculi in capite enati leucorrhæam sistunt 140.
 Peditum calor in leucorrhææ cura necessarius 289. sudor reversus leucorrhæam fugat 151.
 Periodica leucorrhæa 5.
 Perspiratio in leucorrhææ cura promovenda 288. sq.
 Peruvianus balsamus in leucorrhæa efficax 184. ejusdem essentia 244.

Peruvianus cortex (v. cortex).

Phænomena leucorrhææ varia 10. sqq.

Phlegmaticæ sunt plus proclives in leucorrhæam. 35.

Phthisis a leucorrhæa 125. præsertim suppressa 135.

Pilulæ variæ ad leucorrhæam efficaces 249.

Pimpinellæ albæ laus in in leucorrhæa 244.

Piperinæ aquæ leucorrhæam sanant 238.

Polypi (v. excrecentiæ, fungi).

Procatarcticæ causæ leucorrhææ 39. sqq.

Proegumenæ ejusdem 29. sqq.

Prognosis ejusdem 94. sqq.

Proxima causa ejusdem 61. sqq.

Ptyalisinus spontaneus leucorrhæam solvit 150. mercurialis perinde 190. sqq.

Pubertas leucorrhæam impuberum tollit 149.

Pudendorum (v. excoriatio).

Pulveres varii ad leucorrhæam 250.

Purgantia (v. cathartica).

Purpura a suppressa leucorrhæa 132. 142. sq.

I N D E X II.

Purulenta leucorrhœa 322.
324.

Q.

Qualitates leucorrhœæ varia 11. fqq. 73. fq.

Qvassia laus in leucorrhœa 200.

Qvercus foliorum virtus in leucorrhœa 236.

R.

Ratiocinium de leucorrhœæ scaturigine 65.

Recens leucorrhœa 2.

Regimen diæteticum in leucorrhœa 279.

Remedia ad leucorrhœam 158. fqq.

Reversa leucorrhœa morbos a sui suppressione ortos tollit 138. fqq.

Rhei ad leucorrhœam efficacia 168. junctis præfertim tonicis 169.

Roborantia diuretica indicata 180. fqq. & nervina 195. fqq. balnea 270.

Rosmarini virtus in leucorrhœa 199.

Ruhlenfis aquæ laus in leucorrhœa 239.

S.

Sacchari abusus leucorrhœæ causa 41.

Salivatio (v. ^lptyalismus).

Sanguinis vacuatio solennis suppressa leucorrhœam causat 59. missio quando indicata? 252. fqq. ubi vetetur? 256.

Scabies a suppressa leucorrhœa 132.

Scarificatio neglecta leucorrhœæ causa 59.

Semen cydoniorum in leucorrhœa utile 194.

Sensuum turbatio a leucorrhœa 107.

Serpilli virtus in leucorrhœa 200.

Setaceorum laus in leucorrhœa 276.

Sialagoga profunt in leucorrhœa 190. fqq.

Simplex leucorrhœa 6.

Soli mutatio utilis ad leucorrhœam curandam 285.

Solutio variis modis leucorrhœæ 149.

Soteriæ (v. aquæ).

Spadanæ aquæ laus in leucorrhœa 241.

Spongia vaginæ indita leucorrhœam creat 45.

Sputa suppressa leucorrhœæ causa 55. oborta solvunt leucorrhœam 150.

Sterilitas leucorrhœæ effectus 104. fq. non tamen semper 106. fq.

Stomachica remedia conducunt ad leucorrhœæ curam 196. fqq.

Suberis usti laus in leucorrhœa 235.

Sudor pedum repressus leucorrhœæ causâ 53. reversus eandem fugat 151.

Suffitus ad leucorrhœam curandam 261.

Suppressæ leucorrhœæ sequelæ 128. fqq. quas reversa leucorrhœa tollit 138. fqq.

Symptomata leucorrhœæ 9. fqq. 72.

Syrupus corall. curat leucorrhœam 234.

T.

Tabes a leucorrhœa 125.

Tempora leucorrhœæ reverti solitâ 10.

Tensio hypochondriorum vel hypogastrii comes leucorrhœæ 26.

Terebinthinæ spiritus sistit leucorrhœam 184.

Terræ catechu vis in leucorrhœa curanda 236.

Terror leucorrhœæ causâ 39.

Tincturæ corall. laus in leucorrhœa 234. 243.

Transplantatio leucorrhœæ 278.

Tumores artuum in leucorrhœa 26. fqq. uteri vaginalis a leucorrhœa 119. fqq. glandularum (v. has).

Tussis a leucorrhœa suppressa 141. fqq.

Typus leucorrhœæ num diagnofin absolvat? 81.

U.

Vacuationes solennes suppressæ leucorrhœam causant 53. fqq.

Vagina an verè etiam leucorrhœæ sedes? 62. ejus irritatio leucorrhœæ causâ 45. prolapsus ejusdem effectus 97. Leucorrhœa e vagina cum catameniis ex utero eodem tempore fluentibus 66. fqq.

Vasa quæ leucorrhœam gignant? 2. 61.

Ubertas leucorrhœæ 17. 75. quid efficiat? 97.

Venus nimia leucorrhœæ causâ 42. fqq. in curatione vitanda, 282.

Vera leucorrhœa quid & quotuplex? 2. fqq.

Vermiculi cum leucorrhœa excreti 18. fqq.

Vesicantium virtus ad leucorrhœam abigendam cathartalem 337.

INDEX II. RERUM.

- Vestitus ratio in leucorrhœa cura 288.
 Vetus leucorrhœa 2.
 Victus humidus leucorrhœa causa 41. qvalis in cura tenendus? 279. fqq.
 Viduas leucorrhœa deserit 44. fq.
 Vina medicata ad leucorrhœam 248.
 Vir admissus leucorrhœam abegit 283.
 Vitrioli acidum in leucorrhœa proficuum 236.
 Vitri antimon. cerati laus in leucorrhœa 161.
 Ulcera genitalium in leucorrhœa 6. varia item ab eadem suppressa 133.
 Vomitus cessanti succedens leucorrhœa 55.
 Urina qvalis in leucorrhœa? 26. fq. ejus difficultas vel suppressio a leucorrhœa 124.
 Uteri morbi leucorrhœa causa 39. prolapsus ab eadem 97. fungi, polypi ab eadem 119. fqq.
 Uterina leucorrhœa 2. remedia ad leucorrhœam qvalia? 200.
 Uterus an. sedes leucorrhœa? 2. 61. fqq.
 Uva ursi sanat leucorrhœam 201.
 Vulneraria danda in leucorrhœa purulenta 205.
 Vulvæ amplitudinem causat leucorrhœæ ubertas 97.
 Y.
 Ypecacuanhæ laus in leucorrhœa 159.

B U D Æ

TYPIS CATHARINÆ LANDERER.

